

АНДРІЙ КОКОТЮХА

ЛІХЕ ОКО

• ПАВУТИННЯ МОРОКУ •

•ПАВУТИННЯ МОРОКУ•

АНДРІЙ КОКОТЮХА

ЛІХЕ ОКО

Роман

УДК 821.161.2
К59

Жодну з частин цього видання не можна
копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Цикл «Павутиння мороку»
Книга II

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

ISBN 978-617-12-8776-1 (PDF)

© Кокотюха А., 2021
© DepositPhotos.com / Deerphoto, motortion, alexkich, обкладинка, 2021
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2021
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2021

За місяць до першої смерті...

— От стара відьма!

— Їй п'ятдесят чотири. Сьогодні, якщо не забув. Не така вже й стара.

— На вигляд їй значно більше!

— Відсидиш стільки, скільки вона, — на себе в дзеркало глянеш.

— Тьху на тебе! І я тебе благаю, скільки вона там відсиділа!

— Коли зачинила тебе на добу, ти вив і кричав, що більше не витримаєш. Якби в колонії було добре, обмеження волі не було б покаранням.

— Ой, а на волі дуже добре! Живемо, наче в зоні.

— Ти сам довго в зоні жив? На смак її куштував? І взагалі, відколи це ти обзиваєш жінок старими, хлопчику?

Вадим Граф не любив, коли дружина так його називала. Зоя постійно підкреслювала їхню різницю у віці, не аж таку велику, на його думку. Подумаєш, якихось три роки. Щоразу, коли вона так *дражнилася*, Граф картав себе за нестриманість.

Ще коли їхні стосунки почалися і Зоя пояснювала стриманість і невпевненість у собі своєю нібито старістю, він у пориві сказав чисту правду. Давно помітив за собою: до ровесниць, а тим паче — до молодших за себе його не тягне, та й не тягнуло особливо. Навпаки: ще підлітком заглядався на старших жінок, називаючи їх зрілими.

Зою сповідь залицяльника не надто переконала. Проте згодом пояснила, оперуючи науковими, переважно

медичними термінами: Вадим має комплекс, подібний до Едипового. Він не зрозумів, що мається на увазі, й вона витлумачила — це коли син відчуває статевий потяг до матері, а доця — до татуса. Граф тоді щиро образився. Зоя поспішила пояснити: висловилося фігурально. Ну його в баню, той секс. Якщо дивитися ширше, чоловік із такими налаштуваннями просто бачить у всіх жінках *мамку*. Легше не стало, Вадим уперто все заперечував. Наполягав на іншому трактуванні: цінує в жінках досвід — а досвід, у його розумінні, приходить із віком.

— Нехай. — Граф здав назад. — Не стара, о'кей. Але — відьма, тут не попреш. Так би й спалила мене на попіл! Бачила, як вона витріщалася!

— На мене так само, — парирувала Зоя. — І цей погляд, хлопчику...

— Знову ти за своє! — Вадим тупнув ногою.

— Зараз поводишся, мов хлопчисько переляканий, погодься.

— А ви всі не перелякані!

— О! — Зоя з переможним виглядом тицьнула пальцем йому в лоба. — А кажеш: телючила свої баньки на одного тебе. На всіх вона так гляділа. В кожному дірку пропала. Мені досі отут пече.

Дружина взяла Вадимову руку, приклала між грудей.

— На нас дивляться оті твої. — Граф кивнув через плече, не повертаючи голови.

— Хай собі. — Зоя ще сильніше притиснула руку. — Б'юся об заклад, вони зараз одне від одного відвертаються. І ненавидять одне одного.

— В усьому ти винна, Зоє. Так Віра каже.

— *Не-а*. Я винна лише в тому, що була одружена з її сином. Що носила його прізвище, а значить — і її. Ще більша моя провина — в тому, що гідно поховала свого

чоловіка. Гляділа й далі навідую його могилу на новому кладовищі, а це їздити аж на «Дружбу»¹. І не пішла в монастир, отой, на Мальованці². Навпаки: зняла жалобу й одружилася вдруге. Найбільший злочин — узяти твоє прізвище, коханий.

— Ага. Вона називає тебе Графінею.

— Не лише вона. Та з Віриних вуст це звучить або звинуваченням, або вироком, або прокляттям.

— Я ж кажу — відьма!

— Без тебе знаю. Їдьмо звідси, тепер нас пропалюють очима родичі.

— Ой, які вони нам родичі!

— Тобі — справді ніякі. Мені — так. Гадюча сімейка.

Зоя не витримала, озирнулася.

Демонстративно взяла Вадима під руку, повела до їхнього червоного «камаро», «п'ятірки»³, за смішною ціною купленою з рук. Та вже біля машини, взявшись за ручку водійських дверцят, Зоя на мить завмерла, ступила вбік, передала ключі чоловікові.

— Поведеш, у мене руки гуляють.

— Я навіть знаю, чому.

— Що такого радісного побачив? — Зоя підозріло звузила очі.

— Ти лише вдаєш байдужу. Тебе, кохана, все це зачепило дуже сильно.

¹ «Дружба» — неофіційна назва Корбутівського цвинтаря, міського кладовища в Житомирі. Складається з двох частин, старого й нового. Нове відкрите 1999 року.

² Мальованка — мікрорайон у передмісті Житомира, де розташовано Свято-Анастасіївський жіночий монастир.

³ Мається на увазі п'ята модель «Шевроле Камаро» (Chevrolet Camaro), у продаж надійшла 2009 року.

— Радієш? Колишня свекруха облила помями, ви-хлюпнула на мене всю накопичену в колонії жовч — а тобі радісно?

— Ми всі тепер в одному човні, Зоє.

— Я й не проти. Тобто, — тут же виправилася вона, — проти, але не заперечую, що Віра вибила всіх із колії. Доведеться з цим жити якийсь час.

— А я не хочу! — Вадим підкинув ключі, не піймав, вони впали в калюжку, розлетілися дрібні бризки. — Ніколи не бачив твого чоловіка! Ти навіть фоток не показувала, забула? Бач, делікатна яка! З ними усіма, — кивок за її плече, — я взагалі лиш тепер уперше познайомився!

Зоя закусила губу. Зберігала спокій. Їй це вдавалося, на диво, легко, бо поруч зі знервованим чоловіком відчувала себе сильнішою і більш упевненою. Відступила на крок, зміряла Вадима втомленим поглядом.

— Тобі вони й не треба. Ключі підніми.

Нахилившись і підхопивши двома пальцями, Вадим витер їх об шкіру куртки.

— Справді, хто мені всі ці прекрасні люди. І все одно я потрапив під роздачу. За чуже вигрібаю.

— Ще ніхто ні за що не вигрібає, — відрубала Зоя. — Ти бісишся, мене колотить, рідня огризается. Віра тільки того й хоче. У неї з головою не все гаразд.

— Кому від того легше? Тепер хай у решти голови болять, того вона хоче?

— Її мету ти зараз окреслив дуже точно.

Вадим сів за кермо, роздратовано стукнув долонями по «бублику».

— Дочекається вона. Я її вб'ю колись.

— Не кидався б ти такими словами, — завважила Зоя, далі зберігаючи спокій. — І щоб знав: доки Віра жива, жодному з нас боятися нема чого. Тож дай їй Боже здоров'я і довгих літ.

На цьому слові Зоя Граф обійшла авто, щоб сісти на пасажирське сидіння.

На ходу витягла з сумочки цигарки.

— Через неї все, — буркнув Ден, провівши поглядом «камаро».

— Аби тільки через Зойку, нас би тут не було, — відрізала Галина, глянула на інших, котрі товклися неподалік. — Ви теж так думаете? Ну, що Графиня втягнула нас у це лайно?

— Хай кінь думає. В нього голова велика, — озвалася Ніна, сіпнула чоловіка за лікоть. — Ми тут довго ще будемо стояти?

— Я вважав, що треба поговорити, всім. — Романів голос звучав не надто впевнено. — Зрештою, нам висунули ультиматум...

— Хто? Твоя тітка-зечка? — визвірилася на чоловіка Ніна. — Нічого собі заявочки! Не так — *пред'яви*! Тепер, по ходу, ми всі по черзі маємо прасувати Вірі шнурки! Хто як хоче, а від нас — ось!

Скрутивши дулю, Ніна Мірошник розвернула її до парадного, звідки компанія вийшла десять хвилин тому. Роман Мірошник легенько вдарив дружину по руці. А коли зустрівся з розгніваним, колючим поглядом, узяв за ту ж руку, потягнув до чорного джипа, що притулився аж біля повороту.

Галині кортіло щось кинути їм навздогін, але Ден стиснув її плече.

— Я таксі викличу.

— Можемо довести, — пропонуючи допомогу, Віктор знав відповідь наперед.

— Обійдемося! — кинула Галя, розстебнула сумочку зі штучної шкіри, видобула цигарки, повторила: — Взагалі обійдемося, розрулимо. Теж мені проблема!

— А чого ж нерви, раз нема про що говорити? — гмикнув Віктор. — Сваритися зараз, от саме тепер, не треба.

— Ні з ким ми не сваримося.

Галя глянула на Дена. Чоловік підніс запальничку. Щойно дружина підкурила, відійшов, виймаючи телефон і набираючи номер служби таксі. Галя затягнулася, випустила перед собою густий струмінь білого диму. Його запах додався до ледь чутних пахощів горілого листя. У середині жовтня його, попри заборони, житомирські двірники все одно час від часу палили у дворах та скверах.

— Скільки ти не курила, місяць? — спитав Віктор.

— Три. — Галина затягнулася знову. — Тобі яке діло до моїх цигарок?

— Віра довела, зізнайся. Отже, вам із Деном не фіолетово, як би ти не морозилася.

— Можна подумати, що вам байдуже.

— Нам справді по цимбалах, що вбила собі в голову моя сестра. Розмова була прикра. Претензії — дивні. Закиди — смішні й сумні водночас. Ніхто з нас її сина не вбивав. Навіть Зойка не могла, при всій моїй нелюбові до неї. Трагічна загибель, ми Антонові не няньки. Хіба справді є певний знак, тяглість, закономірність. Готовий визнати частку містики, хоча ми всі раціональні дорослі люди. Антонова загибель — збіг сумних обставин. Слідство визнало нещасний випадок, про, гм, обставини знаємо лише ми, — рука окреслила у вологому жовтневому повітрі невидиме коло. — Питання: чим Віра нам усім чи кожному окремо реально загрожує?

Замість відповіді Галина щиглем послала недопалок у найближчий кущик.

Великого бажання говорити з Фроловими вона не мала й раніше. Звісно, *ті* події вплинули, свою справу зробили. Проте Ден та Галя Сотники більше спілкувалися

з Мірошниками, своїми кумами, і до *родини* прямого стосунку не мали. Проте ворогами тітки Віри стали всі, кого чотири роки тому вона назвала своїми найближчими друзями та рятівниками. Незалежно від родинних стосунків.

От якого чорта!

Тим часом під'їхало таксі. Кивком попрощавшись із Віктором Фроловим та його дружиною Євою, котра дотепер не зронила й пари з вуст, Галя пішла до машини. Ден прочинив перед нею задні дверцята, сам примостився спереду. Назвав адресу, і тепер уже вони обоє мовчали до самого дому. Справді, не балакати ж про *такі* речі при сторонніх.

Уже коли вийшли й Ден розплатився, Галина не поспішала заходити в парадне. Сіла на ще вологу після вчорашнього дощу лавку, знову закурила. Відчула, як зрадницьки трусяться руки, через що розсердилася на себе, вилаяла подумки. Докуривши до половини, підняла голову.

— Чуєш?

— Що? — Ден спершу нахилився до дружини, потім — присів поруч, хоча й не любив сидати на мокре й холодне, дбав про чоловіче здоров'я. — Кажи, зай, кажи.

— Я боюся. Вона так дивилася... Мороз шкірою, правда.

— На те й розраховано, зай. Ти ж пам'ятаєш, ця Віра Леонідівна ще до тюрми всіх дратувала. А там набралася різних повадок... Коротше, не звертай уваги.

— Я їй боюся, — повторила Галина, повівши плечима. — Знаєш, ще ніколи так близько не бачила смерті.

— Не мели дурні. Теж мені, янгола смерті знайшла. Віра не знає, на кого вилити свою злість. Вона маніпулює, зай. Завжди маніпулювала, ми всі піддалися, не забувай.

— Це в неї вдячність така. — Галя поклала долоню чоловікові на коліно. — Оце коли ми вийшли, я вперше в житті відчула: готова вбити. Сказати, кого?

— Язика прикуси, — гримнув Ден.

— Я б зробила це лише раз. — Галина подивилася чоловікові просто в очі. — Я б убила свій страх.

— Наступного разу, коли ця Віра спробує нас налякати, її вб'ю я, — почула у відповідь.

Галя Сотник рвучко підвелася. Підійшла до важких металевих дверей під'їзду. Набрала цифри кодового замка.

Помилилася на одну — нерви.

— Тобі справді до лампочки чи ти так заспокоював Галку?

— Я себе заспокоював.

Віктор Фролов вів свій «опель» спокійно, впевнено, жоден жест не виказував тривоги й бентеги. У колі тих, хто його знав, Віктор загалом вирізнявся спокійним ставленням до життя. Колись практикував його, замолоду навіть спробував практикувати буддизм, та швидко набридло, забагато обмежень, не сподобалося. Проте лиш найближчі, насамперед — дружина Єва, знали секрет. Що байдужіший, розважливіший вигляд напускає на себе Фролов, то більше, гостріше переймають його події, на які вголос *забиває*. Єва відчувала себе більш упевнено, коли її чоловік сіпався, нервував та злився.

— Отже, все серйозно, — озвалася дружина.

— Ще не знаю. Не вирішив.

— Тобто: не вирішив?

— Що саме серйозно? Наскільки? Кому і як може загрожувати й зашкодити моя нещасна старша сестра?

— Якщо так подумати, Вітю, вона справді мала небагато щастя. Погодься. Чоловік згорів від раку. Єдиний син Антон ні на що не годився. Бізнес посипався. Чотири роки колонії, і вирок зачитали в день її народження, коли

жінці стукнуло п'ятдесят! До всього — сина машина збила! А квартиру, в якій мешкає тепер, купила колишня невістка — кинула, мов подачку. Навіть маючи велике бажання, Віра не почне життя спочатку.

— Дуже хоче. Має плани, доволі великі. Хіба ти не помітила?

— Я побачила жінку, злу на весь світ.

— Ти побачила жінку, люту на всіх нас разом і на кожного окремо. Тому мені й прикро за Сотників. Обоє потрапили під роздачу, бо опинилися не в той час і не в тому місці.

— Через тебе, між іншим, — нагадала Єва.

— Не будемо зараз, за чотири роки, шукати винних. Досить того, що Віра їх шукає.

— Знайшла.

Віктор пригальмував на світлофорі — вони їхали через центр Житомира.

— За великим рахунком, не через мене, а через нас. Рома попросив мене про послугу. Я порадився з тобою. Ніхто не був проти. І потім теж, коли всі про все домовлялися, навіть голосували, мов у парламенті.

— Розкажи мені ще трошки про колективну відповідальність, — гмикнула Єва. — Твоя сестра, по-моєму, від усіх життєвих негараздів поїхала головою.

— Не скажи. У Віри голова ясна, як ніколи. Зібрала нас усіх під приводом, який не давав змоги їй відмовити. День народження, перший після ув'язнення.

— Вона зробила подарунок собі. Тепер ми пересварені, хай навіть не всі раніше були аж такими дружними. Особливо Зої це стосується.

Світлофор блимнув зеленим.

— Насправді Зоя — найкраще, що могло статися з тим теплем Антоном. Не можна так про покійників, та хай уже Бог мені простить. — Віктор перехрестився, рушив

далі. — Вона не проста, згоден. Мала певний розрахунок, бо я, хоч убий, не повірю в її щирі почуття до мого нещасного недолугого племінника. І, визнавай це, дуже спритно, розважливо розпорядилася успадкованим після його загибелі майном.

— Віру колишня невістка образила. Визнаю.

Фролов пропустив поперед себе кілька автівок, потім повернув, де треба.

— Подумаймо про інше, Єво. Про нас із тобою. Я дуже добре знаю свою двоюрідну сестричку. Чи не найкраще з вас усіх. Для неї родичів не існувало, хіба крім рідного сина. Заради нього, нехай Антон і був телепнем, Віра була готова на все.

— Ми відчули це на собі, — мовила Єва. — Але не забувай: так ставиться до своїх дітей більшість матерів у всьому світі. Зараз не перебільшую ні грама.

— Гроші родичів не люблять — такий Вірин життєвий принцип. — Фролов дивився на дорогу, говорив і, здавалося, не слухав дружину. — Сьогоднішній її вибрик довів, що для неї нічого не помінялося. І мені справді не зрозуміло, в який спосіб сестра намагається отримати оту компенсацію. Чим тиснутиме на всіх і кожного.

— Та історія, чотири роки тому...

— Дурня, — різко обірвав Фролов. — Ти забула, то я тобі нагадаю. За першою освітою я юрист. І якби мав поряднішого партнера, то фірма «Фролов і партнер» досі б квітнула й пахнула. Бог із ним, то в темному минулому. Кажу тобі, як непоганий юрист: *тією* історією Віра не може тиснути на нас повноцінно. Всі замазані? Згоден. Я давав поради, які знадобилися? Так. Я підключив потрібних людей? Було діло. Тільки є, Єво Іванівно, ота правда, розкриття якої ти, конкретно ти боїшся, не вигідна Вірі насамперед. Тобі пояснити, чому так, чи сама здогадалася?

— Не треба, — сказала Єва після короткого роздуму. — Але для чого тоді сьогоднішня вистава?

— Для кого, — виправив дружину Віктор. — Театр однієї акторки. Для вісьмох глядачів. Невже досі не дійшло, що Віра просто залякувала, тиснула на емоції, і, як бачиш, це їй вдалося. Хоча б тому, що ми обговорюємо всю цю каламуть.

«Опель» зупинився навпроти їхнього будинку.

Єва прочинила дверцята — та враз потягнула на себе, знову зачинила, розвернулася до чоловіка півобертом.

— Я знаю тебе сімнадцять років, Вікторе Аркадійовичу. Ти розклав усе по поличках. І все одно тебе щось напружує. Навіть лякає. Ні?

— Палиця має два кінці, — кивнув Фролов.

— А без приказок та інших зразків образного мислення?

— Напружує і лякає те саме, що мало б заспокоїти.

— Поясни.

— Гарзд. — Віктор так само повернувся до Єви, тепер вони сиділи око до ока. — Моя сестра дуже часто діяла нерационально, нехай і впевнено. Сказав би навіть: успереч будь-якій логіці. Так, розкриття карт чотирирічної давнини — правда про те, що тоді сталося, — Вірі не вигідне. Але ще більше її зізнання не вигідні всім нам укупі. Всім вісьмом, навіть Графові, хлопчиськові, котрий тут узагалі ні до чого. Віра один раз сильно вдарить себе. І сім, ні, вісім ударів завдасть нам. Кожному — і всім разом. Ми злочинці, Єво. Наші дії підпадають під статтю кримінального кодексу. Кому треба, той знайде не одну. Спитаєш, до чого тут Вадик Граф? Відповім: проблеми матиме Зоя, а, отже — бумерангом ударить по ньому. І це не все.

Поки говорив, на обличчя дружини впала сіра тінь.

— Є ще щось, про що я не знаю? — поцікавилася глухо.

— Ви всі дуже погано знаєте Віру. Певен, вона вже приготувала чимало неприємних сюрпризів. Порівняно з ними, магія вуду — дитяча пісочниця. Повір, моя старша сестра здатна зіпсувати життя кожному з нас більше, ніж це зробить кримінальний кодекс. Як на мене, то краще б уже статтею кодексу все і обмежалося.

— Ти серйозно зараз? Ми ж ніколи досі про це не говорили?

— А ти хіба забула, що ми раніше, до всіх тих подій, не надто тісно родичалися? Я б охоче попередив усіх приречених...

— Приречених?

— Віра сьогодні винесла вирок кожному з нас. Я не жартую й не нагнітаю. Чи є вихід? Треба думати. Але ж, бач, ніхто ні з ким не хоче балакати. Кожен сам за себе проти Віри не встоїть. Хіба...

— Що — хіба? Є вихід?

— Хіба Віра помре. Раптово. Якою смертю — несуттєво, вона будь-яку заслужила.

Від почутого Єву Фролову пересмикнуло.

Ще ніколи не чула вона такого від свого чоловіка.

Роман зробив останній поштовх, голосно й полегшено видихнув, присів і завалився набік.

Ніна лежала долілиць на столі у вітальні, обхопивши руками краї, й не поспішала опускати задрану до потилиці спідницю. Сімнадцять років із одним чоловіком навчили її отримувати *своє* в будь-якій ситуації та позиції. Коли треба, розтягувала процес і смакувала. Але могла впоратися й швидко. Не завжди — проте вісім випадків із десяти завжди були на її користь. А втім, обоє розуміли: зараз той випадок, коли стрімке, грубе злягання та обопільне задоволення не розслабили й полегшення не принесли.

— Що тепер? — запитала вона, дивлячись перед собою й сильніше стиснувши краї стола.

— Я вб'ю, — без жодних барв та емоцій прогудів із підлоги Роман.

— Кого?

— Всіх.

Мірошник сів, потім — незграбно підвівся, підсмикнув штани. Трохи пововтузився з паском, легенько ляснув Ніну по голих тугих сідницях, сам опустив їй спідницю. Вона повільно сповзла зі стола, розвернулася, глянула на чоловіка, схиливши голову набік. Зараз у її очах Роман читав неприховану, щирю цікавість.

— І ти зможеш так зробити? Всіх? Одним ударом — чи по черзі? Як це буде? Стрілятимеш із засідки, з-за рогу? Чи когось задушиш? А може, одного за одним збиватиме машина? Як на мене, найкращий спосіб. Ніби водій ні до чого, треба лише направляти авто на кого треба...

— Може, стулиш писок?

— А може, ти не кидатимешся порожніми словами? Вб'є він... Я все про тебе знаю, Ромо. Ти не здатен нікого вбити. На жаль. А я б змогла.

Першим бажанням було схопити Ніну за плечі, сильно струснути, дати ляпаса. Але Мірошник знав, чим усе завершиться. Дружина засміється, підставить другу щоку. І коли він наважиться ляснути вдруге, вже значно слабше, просто мазнути долонею, то Ніна потягне його до найближчого ліжка, де дозволить, навіть *змусить* знову взяти себе.

Дружина справді чекала чогось такого.

Очі блиснули бажанням, заохочували.

Розуміючи це, Роман Мірошник мовчки повернувся, подибав до ванної, скинув із себе все, став під душ.

Вони давно, від самого початку їхнього життя разом, уклали негласний договір. За будь-яких обставин, радісних

чи сумних, він чи вона вимагали сексу, і на сімнадцятому році для обох не існувало жодних табу. Попервах, коли ще тулилися в одній кімнаті з сином, фактор стримування все ж існував. Та ось уже десять років Мірошники жили у власному будинку в Тетерівці¹. Місця вистачало на обох поверхах, а син місяць тому взагалі перебрався до Києва — вчитися. Втім, навіть коли хлопець жив із ними, могли не зважати. Просто не робили *цього* поруч із його кімнатою.

Цей звичай принесла в їхні стосунки й закріпила саме Ніна. Її не можна було назвати вродливою, проте на гідке качення не скидалася теж. Роман не відразу звернув на неї увагу саме через зовнішність. Дівчина нічим не виділялася, око не чіплялося ні за що, і в пам'яті не затримувалася. Згодом Ніна згадувала численні ситуації, коли людина, познайомившись із нею, під час наступної зустрічі знайомилася знову, мовби вони бачилися вперше.

Романа вона взяла іншим.

Мірошника природа наділила виразною зовнішністю. Це був типаж «небезпечний красень», а панночки здебільшого люблять хуліганів із ознаками мачо. Ще зі школи оточений зграйками привабливих дівчат, Рома з цілком зрозумілих причин не звертав уваги на таких, як Ніна. Зрештою, коли Ніна Жила йшла університетським коридором, на неї мало хто озирався. Вона сама вирішила викувати своє майбутнє, а якщо вийде — то й щастя. Обрала Романа — і в дівчини вийшло.

Мовби компенсуючи вади зовнішності, природа наділила дівчину вмінням чекати й робити неквапні, правильні розрахунки. Лише Ніні стукнуло в голову доче-

¹ Тетерівка — село в Житомирському районі, неподалік від річки Тетерів.

катися, коли одного разу в гуртожитку дві сексуальні другокурсниці при всіх пересваряться через третьокурсника Рому Мірошника. Треба було трошки, ну *дуже* трошки підкрутити ситуацію, дмухнути на вугілля, щоб краще горіло. Потім — опинитися поруч із Романом, котрий ніяк не наважувався піти з того дня народження, все одно вже зіпсутого сваркою. Нарешті, знайти красивий, ненав'язливий спосіб завести його у свою кімнату й зачинитися там, не зважаючи на тих двох, що мешкали з нею і цілком справедливо хотіли потрапити на свої законні ліжка.

Ніна в тій кімнаті не забороняла Романові нічого.

І наступного дня він прийшов до неї знову.

За пів року, на заздристь усім, вони одружилися.

Надалі Ніна дозволяла Романові вважати себе головним у їхній парі. Він справді ухвалював рішення всюди, де їх від нього вимагали обставини. Проте насправді Ніні вдалося підкорити чоловіка. Секс без обмежень, злягання за будь-якої нагоди й будь-де, був для Мірошника звичним способом зняти напругу чи стравити пару. А Ніна в такий спосіб вправно створила ілюзію повної покорі, насправді маючи змогу керувати чоловіком, м'яко диктувати свою волю й тримати сімейне життя та добробут під власним контролем.

Чотири роки тому вона зазнала чи не першої за час їхнього спільного життя поразки.

А найгірше — не розуміла, щиро не розуміла, чому всі повинні платити за скоєне зі спільної доброї волі.

...Двері у ванну Роман лишив прочиненими, вони з Ніною давно не соромилися одне одного. Вона зайшла, сперлася спиною об одвірок. Якийсь час дивилася на сильні струмені, котрі розліталися від його плечей, а коли став боком, мовила:

— Трошки схуднути треба.

— Тобі добре. Годуй, не годуй — наче не в коня корм. — Роман вимкнув воду. — Кинь рушник.

Ніна зняла з вішака синій волохатий рушник, простягнула. Мірошник витер гладенько поголений череп, стер краплі з тулуба, обмотав стегна.

— У тебе повинні бути кращі ідеї, ніж когось убити, — сказав дружині.

— Я права. Ти вбивати передумав. — Ніна переможно підняла голову.

— Нехай це буде нашим планом «Б».

— Отже, маємо план «А»?

— Ти маєш. Я ж тебе знаю, на обличчі все написано.

— То прочитай.

— Нінко, не мороч мені яйця.

— Хороша ідея. — Вона звільнилася від спідниці. — А загалом, я знаю, хто повинен заплатити за все.

— Кажи.

— Потім.

Рушник упав на дно мокрої ванни.

Вологий після вчорашнього дощичу день перетік у тихий, надміру теплий, як для середини осені, вечір.

Права жіноча рука розгорнула новий записник на першій клітчастій сторінці. Ліва стиснула простеньку кулькову ручку, куплену там само, де й блокнот, — у канцтоварах неподалік. Перш ніж писати, жінка все ж затримала руку біля верхньої клітинки. Нарешті старанно, друкованими літерами вивела:

ЗОЯ ГРАФ (ГРАФИНЯ)

Пальці вибили дріб на поверхні стола. Жінка ще трохи вагалася. Проте далі писала впевнено, вона вже все остаточно вирішила, склала потрібний список.

ВАДИМ ГРАФ
ЄВА ФРОЛОВА
ВІКТОР ФРОЛОВ
ДЕНИС СОТНИК (ДЕН)
ГАЛИНА СОТНИК
НІНА МІРОШНИК
РОМАН МІРОШНИК

Останнє в списку прізвище жінка жирно підкреслила.

Трохи подумавши, провела таку саму лінію під прізвищем його дружини.

Ще й обвела обидва нерівним колом.

Частина перша

ЧВАРИ ДАВНІ, ПРОБЛЕМИ НОВІ

1

На виїзді з Києва трасу накрив ранковий туман.

Погода була однією з причин, чому Лора Кочубей не любила листопад. Останній місяць осені віддячив за ставлення сторицею, три роки тому забравши в неї Ярослава. Чоловік, який був для неї Всесвітом, загинув у листопаді на Донбасі, під Мар'їнкою, від снайперської кулі.

Трохи більше ніж за рік по тому до Лори в гості, не в найкращий для неї час, завітали двоє чоловікових друзів. Раніше в новинах вона чула про застреленого російського снайпера. Побратими прийшли розкрити невеличку військову таємницю: той стрілець — убивця Ярослава, і один із гостей полював за ним сім місяців, щоб помститися. Тоді молода вдова розгубилася. Їй дотепер згадує, як ніяково почувалася і як їй було за себе соромно.

На той час Лариса Василівна Кочубей вже не служила в карному розшуку. Попросилася туди ще на п'ятому курсі університету. Вже тоді одружилася, взяла чоловікове прізвище, і Ярослав уперто, наполегливо відмовляв їти на «чоловічі хліби». Аби він не сказав саме цю фразу, хтозна, чи пішла б Лора в розшук. Але оте *чоловічі* змусило затягтися, впертися, закусити вудила. На її глибоке й щире переконання, немає — гаразд, майже немає — таких сфер, котрі призначені лише для чоловіків або лише для жінок. У них навіть виникла з цього приводу перша сімейна сварка, в якій Лора перемогла.

Попервах їй було важкувато. Не через ношу, непосильну для жіночих плечей, — через потребу щодня, щогодини, щохвилини доводити колегам та керівництву свою професійну придатність. У сталому чоловічому світі зі звичаями, що вкоренилися роками, поколіннями, Лорі спершу доводилося банально виживати й пристосовуватися, приймати не нею, загалом — не жінками, створені правила гри, зазвичай неписані.

Та незабаром слідча Кочубей вже вважалася однією з найкращих, найкомпетентніших фахівців із розкриття особливо тяжких злочинів.

Закріпившись у відділі, змусивши себе поважати й рахуватися з собою, Лора бралася за навмисні вбивства, ловила кілерів, вираховувала серійних убивць. І до того, як Ярослав пішов добровольцем, мала в активі шістьох маніяків, із них — двох жінок, чия жорстокість та винахідливість давала фору чоловікам. Ходили чутки, що на тридцятиріччя їй готують подарунок — підвищення в чині та посаду начальниці «убивчого» відділу не в районному управлінні, аж у Главку.

Не судилося — Ярославова загибель поставила хрест на подальшій службі. Лора написала заяву, мотивом указала відсутність сил та стимулу для подальшої роботи. Про те, що почалося в її житті потім, без болю й огиди згадувати не могла. Але й забувати не хотіла — надто повчально, дуже важливий урок на майбутнє.

Ось звідки сором перед чоловіковими друзями-месниками. Лора мала справу з трупами, багато разів оглядала тіла на місцях пригод, навчилася не зомлівати в морзі під час розтину. Але не змогла знайти правильних слів для тих, хто покарав — убив — росіянина, чия куля зробила її вдовою. В якийсь дуже короткий момент вона побачила перед собою не бійців, які з честю, гідно виконали свій обов'язок, а вбивцю та його спільника, не інакше. Лора

тоді швидко опанувала себе, висварила подумки, почала вибачатися, і гості щиро не розуміли, за що саме. Зрештою, вони правильно оцінили стан жінки, довго не затрималися, попрощалися й пішли.

Проте листопад був для неї прикрішим за вісника смерті — так назвала останній місяць осені для себе.

Чи то від сильного стресу, чи від кошмарних, затягнутих дурманом місяців скорботи Лора втратила імунітет до різних застудних хвороб. Раніше не помічала за собою надмірної хворобливості, вважаючи чхання й кашель у березні та листопаді звичайною сезонною ознакою. Вичухувалася дуже швидко, і тут не обходилося без чоловіка: Ярослав у сезон заварював дружині шипшину, дбав, аби вона постійно тримала себе в теплі, й боровся з протягами. Відтоді, як його не стало, Кочубей почала «чіпляти» сезонні хвороби швидше, а vychухувалася з них довше й важче.

Листопад, сірий, брудний, пронизливий, незатишний, мов відкрита рана природи, був Лорі особливо неприємним.

Нуль комфорту.

Тому спершу категорично відмовилася їхати у відрядження, тим паче — в дивне, незрозуміле їй і взагалі — приватне. Хоча Данило Гайдук, колишній колега й добрий приятель Ярослава, а нині — її шеф та покровитель, так не вважав. На його думку, залагодження справ, котрі псують його особисту репутацію, прямо стосується безпеки банку «Омега».

Бо репутація — це і є безпека.

Проблему шеф окреслив учора по обіді.

А їхати до Житомира треба було вже завтра зранку. Лора не пам'ятала, коли востаннє її по роботі підганяли аж так, ще й із такого дивного приводу. Навпаки: служба безпеки банку була ефективною, коли поспішала повільно,

ретельно вивчала загрози, не порола гарячку та не рубала з плеча. На відміну від карного розшуку, тут Лору ніхто не квапив, не дивився в потилицю, не вимагав якомога швидшого звіту про успішне розкриття. Дещо повільний темп, котрий передбачав більше аналітики, цілковито її влаштовував. Тому й запитала:

— Де пригорає, Гайдуче?

Коли вони були самі, Лора дозволяла собі такий тон, навіть панібратство, хоча не зловживала й мала чітке розуміння субординації. За межами їхнього приватного простору він був «Гайдук, Данило Гайдук». Так начальника служби безпеки називали колеги позаочі, й це перегукувалося зі знаменитою візиткою: «Бонд. Джеймс Бонд». Шеф знав це, і порівняння йому лестило. Проте воно стосувалося не якихось суперменських здібностей, а того, який вигляд намагався мати Гайдук — і, власне, мав.

У травні йому виповнилося сорок два. Лора знала Гайдука стільки, скільки й покійного чоловіка, проте жодного разу не була в нього вдома. Тож могла лише уявити ту шафу, де шеф тримає дорогі елегантні костюми, сорочки та цілу колекцію краваток. Із дружиною він розлучився ще до війни. І хоч вони залишилися друзями, та Лора не уявляла, що колишня щодня навідує Гайдука й прасує йому одяг. Дбайливо приборкує праскою кожну складочку й наводить стрілки на штанях. Літня спека могла змусити шефа зняти піджак, але краватку — ніколи.

Часом Лора уявляла його рекламною моделлю брендового чоловічого одягу, і тут образ дорослого, впевненого в собі, надійного солідного *пана* доповнювала зачіска. Гайдук зарано, як для своїх сорока двох, посивів, та навіть тут залишився собою. Біле волосся дуже рівномірно, гармонійно, мовби хтось навмисне так робив, межувало з чорним. Це давало йому підстави жартувати з себе, називаючи голову чорно-білою, мов людське життя.

Усе це вкупі обеззброювало як підлеглих, так і опонентів. Данило Гайдук не просто справляв враження чоловіка, який залишає за собою останнє слово й домінує в усьому. Він був таким. Лора ж користувалася власним статусом тієї, хто може та має право не погодитися з шефом, заперечити йому. Це не афішувалося зі зрозумілих обом причин. І все ж Гайдук зважав на Лорину думку, коли про щось просив чи віддавав розпорядження.

— Мені в Житомирі потрібна саме ти, — відповів, привітавши на краєчок її стола.

У тому, що шеф не викликав до себе, а прийшов із цим до неї в закапелок, Лора теж побачила певний знак. За замовчуванням Гайдук стукав у її двері, коли треба було поради. Своєю чергою, це означало: він нічого ще остаточно не вирішив, має певні сумніви, може й переглянути рішення, внести якісь корективи.

— Я вірю. Не розумію ще до кінця своєї місії — але нехай, вірю, що ти на мене розраховуєш. Навіть знаю, чому.

— Здивуй. Люблю, коли ти пояснюєш здогади. Твоя логіка — це щось.

Лора пропустила лестоці повз вуха. Гайдук час від часу співав їй осанну. Але вона й без шефа знала ціну собі, своїм думкам та висновкам.

— Ти — зацікавлена, отже, заангажована, суб'єктивна особа. До того ж великий і жахливий начальник. Я — стороння людина. Отже, можу оцінити ситуацію збоку. До всього, — іронічно посміхнулася, — молода жінка. Мене боятися не варто, навпаки, викликаю довіру. Плюс трішки, по-материнськи, повиховую твого родича.

— Вадик Граф мені не родич. Або погано почула, або навмисне плутаєш. Бо *ти* не можеш погано почути, — Гайдук відповів такою само посмішкою. — А щодо материнського виховання — в яблучко. Є в мого протеже та-

ка особливість. Не зовсім відірвався від мамчиної цицьки. Хоча йому двадцять шість, час дорослішати.

— І все одно: навіщо рвати з низького старту в той Житомир? Ти влаштував сина якоїсь своєї родички...

— Маминої знайомої, — сухо поправив Гайдук.

— Нехай, маминої знайомої, — погодилася Лора. — Коли так, то мати Вадима Графа годиться твоїй мамі в дочки. Припускаю: твоя мама — приятелька її мами, тобто бабусі нашого героя.

— Логіка залізна, як завжди. Та хіба я цього тобі не казав?

— Ні. — Лора заговорила сухо, діловито. — Мамина знайома з Житомира попросила про свого онука. А про його проблеми дізналася, відповідно, від своєї доньки. Чому донька жаліється матері? Бо сто відсотків удова або, швидше за все, давно розлучена. Немає батька чи іншого чоловіка, чий авторитет міг би виправити ситуацію. Взагалі — без стороннього втручання знайти роботу в Житомирі для свого сина-недоростка вона не може. Тут на допомогу приходять Вадикова бабуся. Вона телефонує твоїй мамі, бо знає, де і ким працює Данило Гайдук. Ти ж можеш відшукати будь-кого, крім рідної матері, що цілком зрозуміло. Тому змушений порушити власні життєві правила, зробити виняток, зателефонувати, кому треба в Житомирі. Результат: Вадим Граф дістає роботу охоронця в одному з тамтешніх відділень банку «Омега». Я зараз усе правильно описала?

— Наче при тому всьому була й сама все розрулювала, — визнав Гайдук.

Лорине самолюбство вкотре було потішене.

— Ти — відповідальна людина, Гайдуче. Не просиш за того, хто взагалі не годиться для такої служби. Отже, молодий чоловік відповідав усім критеріям.

— Служив у армії, прикордонник, — кивнув шеф. — Характеристики з місця служби ніби непогані. В смислі, не герой, але й не бевзь. Тягнув лямку справно. Без

особливого фанатизму, але й не філонив. Середнячок. Для Житомира, для невеличкого відділення, саме воно. До того ж уже має досвід, працював охоронцем у супермаркеті. Звільнили, бо гавкнула та мережа, злиття й поглинання.

— Буває. Чому ніде більше не влаштувався?

— Піди знайди в Житомирі роботу, — несподівано огризнувся Гайдук.

— Чого ти? Люди ж там щось знаходять, десь працюють...

— Я не влазив у деталі, — відрубав він. — Ти права. Про онука своєї давньої приятельки клопоталася моя мама, і я не міг відмовити. Для мене досить того, що хлопчина служив, уміє поводитися зі зброєю, має якийсь досвід. Крім того, Лоро, те відділення, куди я його *приткнув*, давно шукало когось. Зарплата не всякого влаштовувала.

— Графові ж нормально...

— Матері нормально. І дружині. Аби на якусь роботу ходив. Мама обмовилася: знайшов Вадик старшу за себе, він це діло любить. Жінка метка, ясно, хто там у домі хазяїн. Тільки ж Вадика все влаштовує. Але щось ми не про те говоримо. — Гайдук прокашлявся. — Мене жодним чином не чухають їхні сімейні розклади. Не моє діло.

— Не скажи, — зауважила Лора. — Те, що в них там сталося, цілком може впливати з родинних проблем.

— О! — стрепенувся Гайдук. — Бач, ти вже почала розбиратися краще за мене! Сама й відповіла, навіщо беру тебе з собою.

— Ні. Скажи мені нарешті, Гайдуче, те, що я хочу від тебе насправді почути. А ти поки що не знаєш, як сказати.

Лорі подобалося отак заганяти шефа в глухий кут. Навіть якщо він удавав із себе в таких випадках непозбавно збентеженого, приймав правила, підігравав їй — усе одно любила такі моменти. Переплела на грудях руки, об-

перлася сідницями об край свого робочого стола, витягнула ноги. Тепер дивилася на нього згори, в очах — триумф.

— Цікаво. Ну, і що ж саме в мене не повертається язик тобі сказати?

— Що я — і тільки я — зможу викачати з Вадима Графа переляк. Або знаю інші способи зняти з нього пристріт.

2

За Шпитками від пелени ранкового листопадового туману не лишилося й шматів.

Стало світліше, але в Лориному розумінні ще нічого не розвиднювалося. Вона не любила листопад найперше через це: складалося враження, що звичного дня в цьому місяці ніколи не буває. Лише сірий вечір, який переходить у темну вологу ніч та знову повертає собі права зі сходом сонця. Краєвиди повз них пролітали не менш сумні. Особливо посилювали депресію круки: чорнокрилі зграї кружляли над осиротілими полями та голими верхівками дерев і були чи не єдиними живими істотами, господарями тотальної сезонної пустки. Відсунувшись від вікна на середину заднього сидіння, Лора сказала:

— Станьмо десь на каву, Соколе.

Це було не питання, навіть не прохання — бажання, яке водій підтвердив мовчазним кивком голови.

Поруч із водієм сидів Гайдук, його прямий начальник. Але Богдан Соколовський, до котрого інакше як Сокіл колеги та більшість знайомих не зверталися, навіть не глянув на шефа. Так шеф пройшов перший і найголовніший для Лори тест: вдав, ніби він звичайний пасажир, а вирішує все жінка, що позаду. Звісно, Данило й тут підіграв. За бажання міг одним словом, одним коротким рухом нагадати, хто тут старший, хто кому платить і хто чие завдання виконує. Проте Гайдукове невтручання означало

дотримання ним негласної, ніде не підписаної й не завіреної жодним нотаріусом угоди.

Якщо вже Лора Кочубей їхала кудись у відрядження — то лише з Богданом Соколовським.

І якщо вони вже в парі, то за замовчуванням старша вона. Треба буде поради, допомоги, інших форм втручання — Лора сама дасть знати. Просити про підтримку в скрутних ситуаціях зовсім не соромно.

Сокіл мав у штаті служби безпеки банку «Омега» трохи більше обов'язків, ніж більшість його колег. Водіїв-охоронців було не так багато. До головного офісу, читай — до Гайдюка, приписали трьох. Почавши працювати, Лора мала змогу їздити з кожним. Вибір супутника й напарника зупинила на Соколі з двох причин. Котра з них для неї головна, не мала відповіді, та й не надто морочилася її пошуком.

Перша — Богдан, як і її чоловік, воював, був поранений. При цьому статус учасника бойових дій не отримав. Хоча менш достойні, особливо ті, хто побував на фронті таким собі «військовим туристом», вигризли для себе УБД серед перших, ще й обзавелися медалями та орденами. Хтозна, можливо, Сокіл теж домігся б для себе справедливості, якби мав таку мету. Навіть, напевне, отримав би належне по праву. Але заважала друга причина — він не любив говорити.

Як батько трьох дітей спілкувався з ними та дружиною вдома, для Лори довго залишалося загадкою. Вичавити з Сокола бодай кілька слів можна було хіба за дуже великої, буквально — критичної потреби. Спершу Кочубей така риса трошки напружила, та дуже швидко вона побачила в цьому величезний позитив. Часом вигляд Соколовського, вираз його обличчя, міміка та жести були красномовнішими за будь-які кучеряві фрази. З Богданом не треба підтримувати ввічливих, здебільшого порожніх у своїй багатослівності розмов. Поруч із ним дуже легко думалося.

Натомість вірнішої, надійнішої людини Лора не бачила поруч із собою відтоді, як із її життя російська куля вирвала Ярослава.

Якось вона мала нагоду познайомитися з Ніною, дружиною свого напарника. З подивом почула: виявляється, Богдан багато про неї розповідав. Дуже швидко з'ясувала: в розумінні дружини *багато* означало лише те, що чоловік сказав, як Лору звуть, як її прізвище, трьома словами пояснив — удова добровольця. Все інше Ніна, яка жила з Соколом дванадцять років, прочитала по його очах і обличчю.

Жінки розговорилися, і Лора дізналася: він і раніше не вирізнявся балакучістю. Та все ж мовчанка накрила після фронту. Загалом Ніна обожнювала *свого*, хоча час від часу закручувала гайки. Найперше — коли йшлося про випивку. У такому стані Сокіл не буянив, напивався мовчки й спав окремо. Проте дружині не подобалася саме така звичка, і цей конфлікт став однією з причин, чому Богдан радів відрадам.

Нещодавно Сокіл так мало не нажив собі проблем із законом. І якби Лора не знала всіх слабкостей напарника, то витягнути його з камери та вивести з-під підозри у вбивстві було б для неї дуже складно. Чи зробив Богдан із тієї прикрої історії висновки, Кочубей не питала. Навіщо — все одно не відповідь.

Ще одна його звичка Лору неабияк дратувала.

Та за короткий час вона змирилася. Для неї це несуттєво, а людина повинна мати маленькі шкідливі слабкості. Ось і зараз, коли Сокіл звернув із траси до найближчої заправки, щоб випити кави, вона знала: неодмінно купить коли, щоб запити найменш їстівний з усіх запропонованих пиріжків, хот-дог чи бургер.

Псувати шлунок — погано.

Але хтозна. Раптом шлунок її напарника перетравлює цвяхи.

Гайдук майже ніколи не їздив пасажиром, любив свій «лендкрузер» і кермував сам. І тим паче — вперше поїхав кудись із Соколовським. Вирішивши увімкнути шефа, який платить за все з широкого плеча, він дуже здивувався, коли Богдан мовчки кивнув на булочку з сосискою, а Лора зі знанням справи попросила для напарника ще й півлітрову бляшанку коли.

— Ти серйозно? — примружив очі Гайдук, та одразу ж зрозумів марність зусиль і повернувся до Лори: — Він справді це їсть?

— Зараз сам побачиш.

— Не для моїх нервів.

Сокіл знизав плечима, взяв замовлене, відкусив відразу третину. Жував неквапом, і Лора вгадала його намір: демонстрація, грає на публіку, нехай глядач лише один. Їдло не запив — *залив*, спорожнивши бляшанку відразу наполовину.

— Забув, як харчуються опери? — зауважила Кочубей, беручи в шефа паперовий стаканчик еспreso. — Давно паном став?

— Не забув. Тому й пересмикнуло. — Гайдук сьорбнув кави, скривився. — У подорожніх забігайлівках завжди такі помії?

— Типова кава з типового автомата. До речі, не найгірша, *пане* Гайдук, — слово «пан» вона навмисне підкреслила. — Тобі секретарка в офісі робить таку саму. Чи, — знову вирішила підколоти, — з її рук смакує краще?

— Іди в баню, — беззлобно відмахнувся Данило. — Зараз ти скажеш, що я відірвався від реального життя.

— Хіба ні? — Лора допила свою каву. — Ось же, свято віриш у казочки. Ми їдемо казки слухати, і не заперечуй.

— Ми їдемо рятувати репутацію фірми, — відрубав Гайдук, тепер голос звучав жорстко. — Честь мундира, якщо завгодно, *пані* Кочубей. Я начальник, ви ж із Соколом — мої підлеглі. Але для працедавця ми в однаковому статусі.

Нам, усім трьом, платить за роботу банк «Омега». Гроші, як на наш час, доволі пристойні. Руку свого хазяїна ми не кусаємо. Проте захищати його ділову репутацію мусимо.

— Ти зараз порівняв себе зі сторожовим собакою, — заважала Лора. — Нас теж. Бо кусаються собаки.

— Не чіпляйся до слів.

Свою каву Гайдук не допив — знайшов очима смітник, узяв зіжмакану картонку в Лори, викинув усе разом, навіщось обтрусив руки. Сокіл ще не доїв, тож мали кілька хвилин для розмови.

— Не чіпляюся. Лише повторюю те, що почула.

— Лоро, твій дух протесту зараз недоречний. Те, що відмочив охоронець, тягне на звільнення відразу. З «вовчим» білетом, до речі. Проте взяли порушника на службу після моєї особистої рекомендації. Тобто косяк — мій. Я, нагадаю тобі, не мусив за Графа вписуватися. Якщо хочеш, статус не дозволяє, надто дрібно. Є кому вирішувати такі питання на місцях. Але я доклав руку до скандалу.

— Ти не знав, — мовила Лора.

— Не виправдання. — Гайдук хитнув головою. — Відмазка не катить, як кажуть у таких випадках наші колишні *клієнти*. — Зараз шеф нагадав про службу в розшуку. — Банк «Омега» вже третю добу хейтять¹ у мережі. Вже є аж три сюжети в теленовинах. Причому — в прайм-тайм. Отже, звільнити й покарати винуватця мало. Я відповідальний за безпеку не якогось заштатного відділення десь на околиці Житомира — на мені безпека всієї великої структури. Додай, що Вадим Граф — мій протезе.

¹ Хейт (від англ. *to hate* — ненавидіти) — негатив, спрямований на когось або щось, який активно поширюють в Інтернеті, передовсім у соціальних мережах. Хейтери навмисне обирають негативний, образливий тон з метою зачепити, провокувати, образити, викликати миттєву реакцію у відповідь.

Особистої відповідальності ніхто не скасовував. Ми ж не народні депутати, які не звикли відповідати за слова, а тим паче — вчинки.

— Розумію. — Лора сильніше натягнула плетену зелену шапочку, підняла комір пальта, повела плечима. — Тільки ж наш фігурант заявляє: на нього кинули лихим оком. Пристріли. Вважай, прокляли. І ти на таке повівся. Уявляю себе екзорцисткою.

— Хто тобі сказав, що я приймаю це виправдання?

— Не конче говорити. Справи часто важливіші й красномовніші.

— Гаразд. Що ж я такого зробив? Чим саме дав тобі привід думати, що я повівся на казочку про лихе око?

— Ми ж їдемо заради цього. — Лора всміхнулася кутиком рота. — Ти взяв мене, щоб розібратися саме в цьому. І я сама дала привід, не далі, як місяць тому. Хто мав справу з пробудженням старовинного прокляття?¹

— У прокляття першою повірила ти! — Усмішка Гайдуча була широкою й переможною. — Тобі й тепер карти в руки. Довела: гризеш такі справи, мов горішки.

— Ще справи ніякої немає.

— Приїдемо — буде.

Лора Кочубей ще не знала тоді, що шеф справді накаркав.

3

До Житомира дісталися за годину.

Міста Сокіл не знав. Орієнтиром слугувала панчішна фабрика десь на Богунії², та навігатор вів такими шляха-

¹ Див. роман А. Кокотюхи «Розбите дзеркало». — Харків, «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020 р.

² Богунія — спальний район Житомира. Раніше — хутір. До складу міста входить від 1934 року.

ми, що двічі повертав машину до вихідної точки. Гайдуків набридло, набрав номер начальника місцевої філії, ввімкнув телефон на гучномовець, і далі Богдан кермував, слухаючи його.

Тамтешнє відділення «Омеги» справді виявилось невеличким. Його розмістили на першому поверсі однієї з багатоповерхівок, і Лора підозрювала: раніше тут було або кафе, або галантерейна крамничка. На більше метраж не тягнув. Усередині заледве розмістилися два столики для менеджерів, протилежний кут відгородили під касу. А начальник, Борис Борисюк, молодий пузань в окулярах та з модною гіпстерською борідкою, тулився в кімнатці на вісім квадратів, не більше.

Тут було тісно навіть удвох, третій стілець для Лори довелося принести із залу, і Гайдук рішуче підсунув до неї свій, а сам виніс зайвий. Кивком попросивши Борисюка сісти, він залишився стояти, нависаючи над господарем кабінету й домінуючи в такий спосіб. Від кави відмовився, глянув на Лору. Вона теж мотнула головою, відразу взяла ініціативу:

— Пане Борисюк, вас карати наразі ніхто не збирається. Але ви маєте пояснити, як відео з прикрим інцидентом потрапило в мережу.

— Ну... Знімали ж... На телефон, — пузань старанно добирав слова. — Я ж не заберу в людини той телефон... А охоронець... ну... Граф... Самі розумієте...

— Я розумію, — мовила Лора крижаним тоном. — Зробімо так: я зараз відтворю хід подій, як знаю і бачила на злощасному відео. А ви поясните речі, яких я пояснити не в змозі. Згода?

— Гаразд. — Борисюк зітхнув полегшено, явно набридло повторювати раз по раз.

— Отже, два дні тому ваш працівник, охоронець відділення Вадим Граф вийшов на роботу нетверезим. Зауваження йому зробила відвідувачка, старша жінка. Її Граф

раптом почав проганяти від каси, бо там уже стояла одна людина. Повівся охоронець грубо, і жінка вголос заявила: від нього тхне спиртним. Граф огризнувся, кинув жінці щось на кшталт: «Себе понюхай». Це обурило чоловіка біля каси. Зробив Графові зауваження — а той штовхнув відвідувача. Ображена жінка з криком вибігла надвір, погрожувала викликати поліцію. Охоронець побіг за нею, відштовхнувши чоловіка. Аж тоді ваші працівники покликали вас. Так?

— Усе так, — погодився Борисюк.

— А ви хіба не чули, що в залі щось коїться?

— Я в той момент говорив по телефону. Не відразу включився.

— Гаразд. Чому менеджери в залі не гукнули вас відразу?

— Все швидко сталося. І вони той... У шоці були...

Лора глянула на Гайдуга. Той кивнув. Вони проговорили план дій дорогою, і зараз усе відбувалося так, як прогнозувала Кочубей. Їй вдалося навіть вгадати, як саме Борисюк почне виправдовуватися.

— Бійка з п'яним охоронцем почалася на вулиці, он там, у дворі, — повела далі Лора. — Там гралися діти, і *екшен* зовсім їх не налякав. Деякі мами та бабусі справді забрали дівчурку подалі. Але дехто негайно почав писати видовище на телефон. Ще й коментувати. Вадим Граф помітив це. З криком і матом погнався за найближчим свідком. Ним виявилася, на лихо, молода мама, ще й на четвертому місяці вагітності.

— А першій дитині — півтора рочки, — вставив Гайдук.

— Животик під пальтом не розгледіли, — пояснила Лора. — Тільки це нічого не міняє. Бажаючи забрати телефон, охоронець штовхнув жінку. Вона впала. Наслідки для нього виношу за дужки. Наслідки для репутації банку ви знаєте. Вже за годину після інциденту, коли вашого охоронця скрутив поліцейський патруль, відео гуляло в мережі.

— Зараз усе швидко робиться, — знову долучився шеф.

— На жаль, так, — на обличчі Борисюка читалося покаяння.

— А ще за чотири з хвостиком години там-таки, в мережі, з'явилося відео з камер спостереження. Встановлених тут, у залі вашого відділення.

Борисюк завмер із розкритим ротом.

— Ви повинні пояснити це. — Лора легенько стукнула об гострий кут столу.

— І взагалі, мене дуже дивує, що це помітила наша співробітниця, а не ви тут, на місці, — додав Гайдук. — З тими, з ким треба, ще матиму окрему розмову. Вона не буде приємною, пане Борисюк. Але все одно матиме менше наслідків, ніж прогнозую для вас особисто.

— Хіба я взяв Графа на роботу? — зі збентеженого, навіть трохи наляканого клерка пузатий молодик раптом перетворився на хитруна, який витримав удар і знайшов у собі кураж для контрнаступу. — Тут працювала інша, більш відповідальна людина. Чув краєм вуха: надійного чоловіка перевели, щоб прилаштувати блатного. І натякнули: Граф недоторканий. Може творити, що завгодно.

Лора вже встигла змінити думку про Борисюка. Він не просто витримав погляд Гайдука, а зробив це, підвівшись, прийняв удар стоячи, зрівнявшись із грізним шефом. Кочубей не могла згадати багато таких прикладів. Вона теж випросталася. І тепер усі троє стояли, ніхто ні над ким не нависав.

— Хто натякнув? Кажіть, я швидко розберуся, — мовив Гайдук.

— Чутки на рівному місці не виростають, — відповідь прозвучала зухвало.

— Давайте без димової завіси, — включилася Кочубей. — Ви, Борисюче, — *пана* опустила навмисне, — маєте повне право не казати нам зараз, хто поширює таку брехню. Це я про блатних, якщо не зрозуміли. Але ваш обов'язок —

повідомити, як відео з внутрішніх камер опинилося в мережі. Доступ до нього не просто обмежений — дуже обмежений. Поки ви шукаєте виправдальну версію, в яку ми маємо повірити, скажу ще ось що. Вчора я мала час і натхнення перевірити шлях того відео. Вперше зринуло воно не в соцмережах. — Говорячи, Лора ввімкнула інтернет на своєму смартфоні, швидко знайшла зроблену раніше закладку, розвернула дисплей до Борисюка. — Мережевий ресурс із розряду так званих помийниць. Їх ще називають зливними бачками. Читаю вголос заголовок: «Нові подробиці п'яного скандалу в банку «Омега»». Нічого вуха не ріже? — Борисюк мотнув головою, та впевненість поволі зникала. — Не назвали відділення, не згадали місто. То все потім, нижче, у тексті. Головне — згадка банку, в якому ви працюєте, в негативному ключі. Знаєте, хто фінансує цю помийницю, кому вона належить? — Борисюк знову заперечно гойднув головою. — Знаєте, не брешіть. Ви не могли продати відео, не знаючи, що за нього добре заплатять. Банк «Кредитний», його рупор. І — основний конкурент «Омеги». У «Кредитного» зараз є проблеми. Непоганий спосіб відволікти від себе увагу — створити проблему конкурентові. Всі подальші поширення ганьби, до якої прив'язали «Омегу», йдуть із подачі ресурсу, фінансованого «Кредитним». Усе, я втомилася.

Останню фразу Лора адресувала Гайдукові.

— Тобі платили мало? — шеф перейшов запанібрата, не говорив — спльовував. — Даю хороший шанс. Назви трьох кандидатів. Хто, по-твоєму, злив внутрішню інформацію? Валяй, ми розслідуємо, розмова коротка.

Пузань зрозумів і прийняв поразку. Проте не скидався на того, хто готовий принижено падати в ноги й вимолювати пробачення. Це робило йому честь, Лора знову мусила визнати: Борисюк не такий простий, яким видається.

— Якщо у вас кадровий голод, я тут ні до чого, — відповів він рівним голосом. — Звільнюся хоч зараз. І що далі? Дасте команду закопати мене в лісі? Знайдіть злочин, який на мене можна повісити. Доведіть. Навіть нашим гнилим судам, панове, потрібні докази.

— Ну-ну, — Гайдук зиркнув на Лору, та гидливо стулила губи. — Ну-ну, — повторив. — Здається, «Кредитний» розщедрився. Тільки ти, Борисюче, усе ж не дуже мудрий. Хоча й не надто дурний. Знаєш, у чому помилка таких, як ти? Ви не вмієте себе продавати.

— Тобто?

— Зрада, старий, має свій фінансовий еквівалент. І ці срібляки повинні розв'язати твої проблеми з грішми якщо не на все життя, то років на десять уперед. Про парашут безпеки чув? То він над тобою не розкрився. Ти повинен був продати ходакам із «Кредитного» оте відео з камер за всі гроші світу. Ну нехай за половину. Скільки б не взяв — ти продешевив.

Лора клацнула пальцями, привертаючи до себе увагу.

— Нерухомість.

— Що? — не зрозумів Гайдук.

— Не знаю, як перевірити. Але якось, напевне, можна, — мовила вона. — «Кредитний» має будівельну компанію. Вкладається в комерційну нерухомість. Продає, але здебільшого здає в оренду під офіси чи торговельні центри. Та є в них і житло, новобудови. Ото мені щойно й стрільнуло, коли *ви*, — на людях вони з Гайдуком тримали субординацію, — сказали про вирішення проблем на все життя. Квартира. У новому будинку. Не дуже дорога, в Житомирі загалом дешевші помешкання.

Тепер в інтернет зайшов зі свого телефона Гайдук.

— Від тринадцяти тисяч доларів, у цьому районі. — Він показав результат Лорі. — Підозрюю, що ви маєте рацію, Ларисо Василівно. Не тринадцять, але двадцять шток

«Кредитний» за злив заплатив. Тепер наш зрадник має житло, яке здаватиме. Майже за всі гроші світу. Ну, вгадали?

На Борисюкове обличчя лягла тінь.

— Не ваше діло, — огризнувся.

— Вгадали, — ствердно, впевнено, вже без крихти сумнівів кивнув шеф. — Усе ж таки, Ларисо Василівно, вам ціни нема. На відміну від... — палець тицьнув на пузання. — Цей собі ціну склав. Неодмінно перевіримо. Це забере трохи часу. Та він не міг поміняти відео на обіцянку. Отже, оборудка офіційно проведена вчора.

— Або позавчора під вечір. Або й справді вчора, у першій половині дня, — вираховувала Лора. — Вперше відео з'явилося на сторінці, яку я знайшла вчора о тринадцятій сорок. До того часу всі права на квартиру мали б уже бути оформлені й занесені до відповідних реєстрів. Ми не зможемо забрати в нього власність. Не знаю, чи хтось зможе. Але далі займатися цією особою мені нудно.

Лора говорила так, ніби Бориса Борисюка не було в його власному кабінеті.

4

За годину Лору зустріла дружина Графа.

— Зоя.

Вітаючись, вона простягнула руку. Не легенько стиснула, як зазвичай прийнято між жінками, — потиск нагадував чоловічий. Тому Кочубей спершу звернула увагу на сильні руки. Потім — на погляд нової знайомої: відкритий і колючий водночас. Лора вже знала, що Зоя Граф лише на рік молодша від неї, нещодавно відзначила тридцять три. Та з вигляду була старшою років на п'ять, хоча — такий парадокс — це в ній і приваблювало.

Лора побачила перед собою типову ділову жінку, котра звикла домінувати й вирішувати все за всіх сама. Але ра-

зом із тим у Зої Граф відчувалися виразні жіночі нотки. Вона зовсім не відповідала образу такого собі «мужика в спідниці». Радше — приваблива жінка, яка змушена взяти на себе купу обов'язків, що досі вважаються в суспільстві здебільшого чоловічими.

Не кожна могла б керувати транспортною фірмою, нехай невеликою.

Не кожна могла б працювати в таксі.

На погоду Зоя не зважала. На ній було розстебнуте червоне коротке пальто, під колір «камаро», біля якого стояла. Поли відкривали світло-сині джинси, кофтину в тон штанам, замшеві чобітки з невисокими, але широкими халлявами. На її тлі Лора, звична вдягатися хай стильно, але при тому не впадати в очі, відчула себе бідною родичкою. Відчуття посилила шапочка — адже коротко стрижена, ще й підфарбована Зоя залишалася простоволосою.

— Я думала, що ви з чоловіком живете разом, — сказала Кочубей.

Гайдук дав їй віжки управління, довіривши розмову, точніше — допит винуватця. Сам від Богунії взяв таксі й подався залагоджувати більш нагальні справи. Безпека «Омеги» раптом опинилася під загрозою, про що шеф навіть не здогадувався, бо не копав глибоко. Дбати про неї, вживати контрзаходів — його основний обов'язок. На цьому фоні ганебний вчинок охоронця-протеже зі зрозумілих причин перейшов до розряду другорядних.

— На щастя, Вадик має власний барліг. — Зоя, говорячи так, на щасливу аж ніяк не скидалася.

Вона чекала на іншому кінці Житомира, теж у спальному районі, але забудованому раніше. Зараз вони стояли в неохайному дворі біля єдиного парадного, яке було в панельці на дев'ять поверхів — стандартна блочна забудова сорокарічної давнини.

— Бабуля внучкові відписала.

— Його бабуся ніби жива.

— То по материній лінії. А спадок — від тієї, що по батьковій.

— Ясно. Ви сказали — на щастя...

— Бо можу від нього відпочити. Вадик ховається тут. Або — я зачинаю.

— Ховається?

— Наприклад, зараз заховався від ганьби. І це добре, бо очей сусідам не муляє. Та й різні журналісти-блогери не морочать голову.

Сокіл запаркувався трохи далі, за рогом будинку. Лора припустила, що розмова вийде довгою, тож дала напарникові карт-бланш у часі. Зазвичай у таких випадках Богдан зачинався в салоні, вмикав тихенько будь-яку радіохвилю й дрімав під звуки.

— Ви ще сказали — зачиняєте...

— На ізоляцію. Тільки так можу впоратися.

— Із чим? — Лору дратувало, коли треба було витискати слова по краплі.

— Господи, — Зоя витягла з сумочки цигарки. — Ви не проти?

— Навіть якщо проти — ви ж усе одно закурите.

Зоя прикурила від дешевої запальнички, випустила дим убік.

— Хочу кинути. Навіть іноді вдається. Та хіба з усім цим... А! — Вона приречено махнула рукою.

— То з чим не впораєтесь? — нагадала Лора.

— Вадик — алкаш, — просто пояснила Зоя. — Зараз це не модно. Тим паче для чоловіків його віку.

— Йому, здається, двадцять шість...

— Двадцять сім. Уже.

— Що значить — не модно? Що ж тоді модно?

— Наркотики. — Зоя знову затягнулася. — Принаймні в їхньому віці. Добре, хоч у мене татко бухав.

— О, Господи! — вирвалося в Лори. — Даруйте, але чому — добре?

— Знаю, як дати цьому раду. Мама зачиняла батька у квартирі, коли йшла на роботу. Проблеми, звісно, — ми ж усі разом жили. З Графом легше. Сама його сюди заганяю. Він мене слухає, хоч і бурчить.

— Бо ви — старша?

— Не починайте. — Зоя глянула на кінчик цигарки, збила нігтиком попіл. — Вік не має значення. Вадим усіх слухає. А ще — час від часу тікає, як сам каже, до себе, на свою територію. Щось йому муляє. Точніше — муляло.

— Зараз не муляє?

— Дев'ять місяців я мала спокій, Ларисо Василівно...

— Лора, — м'яко поправила Кочубей.

— Дев'ять місяців, — повторила Зоя. — Знаєте, як ми познайомилися? Влаштувався водієм на мою фірму. За якийсь час на нього поскаржилися пасажирі: п'яний на маршруті. Поговорила з хлопчиною перед тим, як вигнати, бо розмова в мене коротка. А потім, не повірите, так жаль його стало...

— Чому ж — повірю. Ваш чоловік — із тих, кому треба дружину й маму в одній особі.

— Не коментую. — Зоя докурила до фільтра, витягла з сумочки паперову серветку, акуратно загорнула бичок. — Скажу інше: у мене на маршруті, розуміється, він працювати вже не міг. І куди приткнути новоспеченого чоловіка, теж не дуже знала. Добре, що бабуса з мамою підключилися. Але весь той час, Лоро, всі дев'ять місяців, Вадик краплі до рота не брав. То все вона поробила. Не вірила до останнього, я ж доросла тьотя. Ще з хлопчиком сперечалася.

— З яким хлопчиком?

— А... Ну, я Вадима так іноді називаю, коли хочу заспокоїти. Чи, навпаки, насварити. Під гарячу руку, коротше

кажучи. Тільки тепер визнаю помилку. Не бачу іншого пояснення. Поробила вона нам.

— Чекайте, — Лора клацнула пальцями. — Вона — це...

— Свекруха.

— Вадимова мама? — Лорині брови стрибнули вгору.

— Моя свекруха. Колишня. Чорний рот у неї та лихе око. І взагалі, зечка вона. Щойно з колонії вийшла. Звільнилася... На наші голови.

5

Перш ніж зайти нарешті в парадне, Зоя набрала чоловіків номер.

— Абонент не може прийняти дзвінок, — сказала, здивовано глянувши на пласку прямокутну слухавку, навіть розвернувши її до Лори.

— Щось не так?

— Дзвонила Вадикові, коли їхала сюди. З машини, дорогою. Попередити — прийду не сама.

— Це важливо?

— Не-а. — Зоя мотнула стриженою головою. — Просто вирішила сказати. Могла б не говорити. Адже ключик є.

Вільною рукою вона витягла з кишені пальта круглий брелок з емблемою «камаро». На мідному кільці забряжчали чотири ключі різної форми. Легенько підкинувши зв'язку на долоні, Зоя начепила кільце на вказівний палець.

— То ходімо. — Лорі не терпілося поставити винуватцю кілька важливих для справи питань.

— Хлопчик відповів хвилин п'ятнадцять тому, — Зоя мовби не почула, закусилла нижню губу. — Не може прийняти дзвінок... Якого ж ти милого... А! — Зоя знову брязнула ключами. — Гайда, Ларисо... Вибачте, Лоро.

Важкі, незграбні, як сам будинок, проте міцні парадні двері обладнали домофоном. Зоя набрала потрібні циф-

ри. Послухала сигнал, на який ніхто не відповів. Знову прикусила губу, приклала до потрібного місця сірий млинець магнітного ключика. Лора встигла глянути через плече супутниці й вирахувала за номером квартири — третій поверх. Помилилася: натиснувши напівпропалену, колись червону кнопку й викликавши кабінку обмальованого всередині ліфта, Зоя повезла їх обох на четвертий.

Потрібні двері були оббиті старим коричневим дерматином. Дзвінок так само давно не міняли. Зоя натиснула на нього так сильно, немов хотіла проштрикнути. Зсередини долинуло чи то булькання, чи то квакання — хай там як, звук не тішив вухо. Дослухавшись, навіть притуливши вухо до дверей, Зоя спересердя копнула їх носакон. Потім — грюкнула кулаком раз, удруге, втретє.

Аж тоді відчинила сама.

Переступивши за нею поріг і пройшовши через маленький передпокій до єдиної в помешканні кімнати, Лора зрозуміла: тут не живуть. Але іноді ночують: старий картатий плед валявся на потертому розкладеному «книжкою» дивані, в головах — забрана в несвіжу наволочку подушка. Крім спального місця, побачила в кімнаті облуплений письмовий стіл без шухляд, на якому сиротливо стояло горня з написом «Клава». У кутку — зелене продавлене крісло з обтертою оббивкою. У протилежному — стара, як усе тут, прямокутна шафа для одягу.

— Нема на що тут роздивлятися. — Зої так само тут не подобалося. — Рук сюди треба, грошей і голови.

Пройшовши за нею в невеличку кухню, зазирнувши по ходу в крихітний сумісний санвузол — на унітазі залишили піднятою кришку, — Лора побачила такий само мінімалізм, що межував зі злиднями. Білий стіл, два клишоногі табурети, холодильник «Дніпро», давно не миту газову плиту на дві конфорки, шафку на стіні. Зазирнувши в холодильник, Зоя кивнула всередину:

— Сосиски не доїв. Більше нічим не запасся.

Тут не скоєно жодного злочину. Проте Лору вже вів інстинкт — вона ступила до білого пластмасового відра зі сміттям, двома пальцями підняла кришку.

— Їв яйця. Шість штук, зовсім недавно. Варив одноразовий супчик із пакетика. Пив кефір. Отже, — поклала кришку назад, — ваш чоловік був тут зовсім недавно. Припускаю — зранку.

— Я говорила з ним не так давно, — нагадала Зоя.

— І впевнені, що Вадим відповів вам із квартири?

— Логічно. — Вочевидь, кусати губи було її поганою звичкою, коли нервувала. — Де ж його чорти носять...

— Хто така Клава?

— Клава?

— Чашка, в кімнаті, на столі.

— А-а-а, — протягнула Зоя. — Бабусю його так звали. — І раптом тупнула ногою, гаркнула не знати до кого: — Ну де ж тебе носить, зараза?!

Від несподіванки Лора сахнулася. Помітивши це, Зоя на мить заплющила очі. Розплющила на сильному видиху, вибачилася:

— Не зважайте. Вадик міг не витримати. Зірватися після мого дзвінка, втекти, зникнути з радарів. Зараз десь заховався і п'є. Ось чого я боюся. А все Віра, вона довела!

— Віра? — і відразу зрозуміла. — Свекруха ваша?

— Вона. Домонтович Віра Леонідівна. Падлюка, яких пошукати. І, бачте, відьма. У прямому сенсі. Поробила хлопчиків, наврочила. Він же після того всього мов із ланцюга зірвався, правда.

— Чекайте. — Лора спробувала зібрати все докупи. — Після чого? Думаю, вам треба все мені розказати. Має ж бути якась причина.

— Поки Віра сиділа, її синок помер, — зітхнула Зоя.

— Тобто ваш чоловік? Перший?

— Попередній.

— Але не перший?

— Та яка різниця! — Зоя витягла нову цигарку, стала біля кухонного вікна, ширше прочинила кватирку, закурила, вже не питаючи дозволу. — Його... Ну... Антончика, так мама кликала своє чадо, збила машина. Нещасний випадок, переходив дорогу пізно, п'яний і не там, де треба.

— Знову п'яний? Карма у вас така, бачу.

— Значить, карма, — усмішка вийшла невеселою. — Фокус у тому, що ми всі були на суді, коли зачитували вирок. І там Віра... Леонідівна крикнула на всю залу: «Бережіть мені сина!»

— А ви не вберегли, — нарешті Кочубей почала розуміти.

— Олії підлило у вогонь те, що Віру не відпустили поховати сина. Просиділа тоді менше половини терміну. Вже потім, коли вийшла, дізналась — я одружилася знову. Назвала мене вбивцею Антончика. Під роздачу й Вадик потрапив. Глянула вона так на нас обох, баньки свої викотила, шипить: не буде вам нікому щастя, будьте ви прокляті.

— Давно це було?

— Місяць тому, десь так.

— Отже, прокляття подіяло не відразу — якщо це справді прокляття.

— Цікаво, а ви що думаєте. — Зоя збила попіл на давно не митий лінолеум. — Узагалі, про всю історію.

— Вадим Граф — людина вразлива. Ви — не дуже, чи я помиляюся?

— Хотіла бути товстошкірою, як бегемотиха. Бачте, погано вдається. Мій *хлопчик* не відразу нервувати почав. Я не лікарка, слабо знаюся на різних там темах зі психіки... Коротше, нав'язлива ідея, так це називається. Вадика

не відпускало. Чорнорота Віра в голові йому засіла. Казав — снитися йому почала, перед очима з'являтися. Напевне, є тому діагноз. Не знаю, не знаю, що робити з ним.

Лора терпляче дочекалася, поки Зоя докурить. Недопалок та машинально поклала на облуплене підвіконня.

— А ви йому що сказали? Чоловікові вашому? Чи хлопчиків, як називаєте його.

— Коли?

— Сьогодні. Коли дзвонили. Припустімо, Вадим був тут. Чому чкурнув і вимкнув телефон? Либонь, розмова стосувалася мене.

— Ви тут до чого?

— Ні до чого, — погодилася Кочубей. — Або — не знаю. Тільки ж дивіться: спершу з вами зв'язалась я. Ваш номер Вадим вказав у своїй анкеті. Правила нашої служби цього вимагають — залишати контакт когось із членів родини. Отже, я дзвоню вам. Просто хочу поговорити з Графом у присутності близької людини. Ви мені кажете: Вадима немає вдома, зараз ночує окремо. Причини неважливі, то вже ваше діло. Ну, а потім ви дзвоните йому. Після розмови ми обидві його шукаємо. Мій висновок: ви налякали чоловіка мною, — сказала і тут-таки виправилася: — Могли налякати.

— Та Господи! — Зоя сплеснула руками. — Лише попередила: приїхали з Києва, з головного офісу, розмова до тебе є! Навіть не уточнила, хто саме приїхав!

— Вадим Граф створив проблему особисто шефові. Начальникові *всієї* служби безпеки банку, — тон Лори став жорсткішим. — Він чудово розуміє, що накоїв. І дуже важливо — Вадима Графа на службу влаштували, як кажуть, по блату. Він же підвів не когось там, а поважну особу. Із, повірте мені, великими можливостями. Як думаєте, дуже хочеться вашому чоловікові, тим паче — й без того наляканому, зустрічатися з людиною від Данила Гай-

дука? Або взагалі — з ним самим, бо ви ж не уточнили, хто саме шукає з ним зустрічі.

— Не думала про це, — визнала Зоя. — Знаєте, ви все розклали по поличках. Що робимо?

— Не маю жодних повноважень, та й ресурсів почина-ти розшук вашого хлопчика. У вас, Зоє, це краще вийде.

— Графиня, — мовила вона раптом. — Мене називають так друзі.

— Пропонуєте дружбу?

— Ми навряд чи вороги, — тепер усмішка вийшла світ-лішою. — Зрештою, Графинею мене після одруження на-зиває чимало знайомих. Не маю нічого проти. Я ж і є Гра-финя, дружина Графа.

— Поміняли прізвище?

— Так, була Домонтович. Свекруху... колишню свекруху це також розлютило. Додала статей до скоєного злочину.

— Мені б побалакати з нею.

Лора сама не знала, чому в неї це вирвалося.

— Не раджу. Прикра особа. Глядіть, ще вам наврочить. Чи прокляне.

— Я хрестик ношу. — Лора торкнулася потрібного міс-ця над грудями.

— Не допоможе.

— І все одно. З неї ж усе почалося, з Віри Леонідівни.

— Ваш клопіт, — Зоя стонула плечима. — Гарзд, ски-ну вам її номер.

6

Незатишно.

Той рідкісний випадок, коли від погляду візаві Лора від-чувала фізичний дискомфорт. Роки служби в розшуку при-вчили дивитися на співрозмовників прямо, нехай вони від-вертають очі. Часом така дуель нагадувала їй любову атаку.

Автівок, літаків — не має значення. Схожість ситуації — в тому, хто перший втратить рівновагу, в кого раніше здадуть нерви, хто раніше відверне. Хіба що у випадках, коли на куражі обидва пілоти чи водії, все завершується зіткненням, вибухом, вогнем і смертями обох чи бодай одного. Проте інший, якщо виживе, то скалічений, і життя вже не буде таким, як раніше.

Дуель поглядів натомість фізичної шкоди не завдає. Тут радше моральна перемога й перевага на боці того, хто очей не відвів, проти визнання такої перемоги в того, хто здався. Вміння грати в *гляділки* й вигравати — одна з чеснот оперативника, слідчого, загалом — будь-кого, хто має намір домінувати в словесній дуелі. Щойно особа, яку опитувала Лора, починала дивитися куди завгодно, аби не на неї, Кочубей подумки святкувала першу маленьку перемогу.

Але не тепер.

Жінка, яка стояла у дверях і не пускала непрохану гостя за поріг, своїм поглядом завдавала відчутного фізичного болю. Лора враз опинилася на місці тих, кого сама змушувала ховати очі. Здавалося, ще трохи — й Віра Домонтович або пропадить у ній дірку, або, як у фільмах про нечисту силу, самим поглядом зіштовхне вниз. Лора незграбно покотиться з третього поверху, стукаючись об брудні бетонні сходинки, набиваючи синці, гулі, ламаючи ребра.

Мудріше здатися.

Лора підвела очі над Віриною головою.

Дивно — вмиль полегшало.

— Чого від мене треба київській поліції.

Домонтович не питала. Ще не почавши з нею бодай якогось повноцінного спілкування, Лора не так зрозуміла, як передбачила: знаків питання ця жінка по змозі уникає. Запитання викриває незнання або сумніви. Навпроти Кочубей стояла людина, яка має і знає лише відповіді. Або вимагає пояснень, наперед не приймаючи їх.

Новій знайомій краще підійшло б ім'я не Віра, а Влада.

Лора бачила перед собою втілення абсолютної влади. Жінка, з якою вона вирішила переговорити, звикла вирішувати все сама, керувати, не любить заперечень. Незгодних закатає в асфальт — і вважатиме, що так і слід.

А ще Віра Домонтович нагадувала вбивцю, який вважає себе справедливим суддею. Точніше, людину, котра готова позбавити життя іншу людину — й знайшла для себе виправдання. Зовсім не в'яжеться з інформацією, яку Кочубей встигла роздобути про неї.

...Лора подзвонила й попросила Віру про зустріч по обіді.

Раніше не виходило, була не готовою. Попрошавшись із Зоєю Граф — Графинею, вона розбуркала Сокола й, не знаючи точно, куди їхати, просто спрямувала напарника кудись ближче до центральної частини міста. Відчувши, що зголодніла, послала в інтернет запит «кафе житомир центр», подивилася зірочки — оцінки й коментарі, вибрала, назвала адресу.

Сирників, побачених у меню, вже не було. Виявляється, вони пропонувалися на сніданок до одинадцятої ранку, і тепер смажити їх виявилось проблемою для кухні. Лора вирішила не псувати нерви, замовила млинці з сиром — цю страву чомусь підтвердили, трав'яний чай і еспресо відразу. Сокіл спершу не хотів нічого, проте вгледів піцу, передумав, тицьнув у назву страви пальцем. Знаючи Богдана як облупленого, Лора попросила для нього ще колу, той задоволено показав великий палець.

Чекаючи, Кочубей набрала Гайдука. Перший дзвінок шеф скинув відразу. Наступний — після третього сигналу. Лора не здавалася, і з третьої спроби нарешті почула стримано-роздратоване:

— Термінове щось?

— На вчора. — Вона зробила маленький ковток, кава не смакувала, стандартна, ще й не дуже гаряча. — Домонтович Віра Леонідівна. Та сама жінка, яка довела твого протеза до гріха.

— Лоро, в мене зараз...

— Наврочила, коротше кажучи.

— ...дуже серйозна...

— Відьма. Та сама.

— ...нарада. А ти зі своїми відьмами. — Гайдукові дедалі важче було стримувати себе.

— Відьма сиділа за вбивство.

На тому боці запала тиша. Скориставшись паузою, Лора допила каву. Той випадок, коли кола, щойно принесена Соколові, напевне, була кращою на смак.

— Нашої проблеми це якось стосується? — почула на решті.

— Не знаю. Поки що не знаю. Нова інформація. До нашої проблеми прямо або непрямо тулять особу з кримінальним минулим. Убивцю.

Останнє слово почула офіціантка. Повненька кирпата чорнявка, оживий малюнок сільської дівчини з типової книжки народних казок. Тільки замість вишитої сорочки й прямої темної спідниці — фірмовий фартух на джинси й дешевий светрик. Кліпнувши збентежено, вона поставила перед Лорою замовлені млинці, витягнувши вперед руку так далеко, як могла, й швиденько здиміла.

— Тепер розжуй, — почула в слухавці. — Тулять убивцю, аби наша проблема стала гострішою? Ти ж чудово розумієш: просто так, із доброго дива, вбивці в жодних ситуаціях не зринають. Як це вплине на нашу справу?

— Розберуся — доповім. — Лора розмазала виделкою сметану по хребту млинця. — Поки що треба прокачати ту мадам. Домонтович Віра Леонідівна, вбивство, термін — чотири роки. Тут або ненавмисне, або щось серйозніше.

— Чотири роки за навмисне?

— Ось і я кажу. — Кочубей відділила краєм виделки від млинця шматочок. — Жінка могла отримати по саму зав'язку. Потім вийти, амністія чи ще щось таке. Я продаю за те, за що купила: громадянка сіла за вбивство, відбула четвірку від дзвінка до дзвінка.

— Прийнято. Ти там поїла?

— І в шапці, — гмикнула Лора. — Дякую, ти такий турботливий, просто рідна мама.

Млинці тут нічим не відрізнялися в кращий чи гірший бік від налисників, які доводилося куштувати в інших місцях. Доївши, Лора взялася до чаю. Очікування ненавиділа, і ненависть підсилювало розуміння, що на чекання чимало людей витрачає більшість корисного часу, який можна наповнити цікавішим життям. Тим часом Сокіл умовив піцу, на питання: «Ну, як?» — спершу низав плечима, потім кивнув, упорався з колою й завмер на стільці, чекаючи розпоряджень.

Лора ж не знала, де себе подіти. Стирчати тут, де вони були єдиними відвідувачами? Повертатися в машину й сидіти там? Кататися, роздивляючись місто? Чи — усміхнулася несподіваній ідеї — взяти й сходити в місцевий музей? Міркуючи так, раптом стрепенулася: нічого не заважає підійти до проблеми з іншого, доступного для неї боку. Відсунувши широку білу чашку, зайшла в мережу, забила в пошуковик потрібні дані й отримала кілька посилань на новини кримінальної хроніки п'ятирічної давнини.

Так, Віра Домонтович убила людину.

Але подія — нічого особливого навіть у місцевому масштабі...

— Не почула: чого від мене треба київській поліції.

— Поняття не маю.

— Голову дурите, — відрізала Віра роздратовано. — Дзвонив мій адвокат. Сказав: йому телефонували з Києва, аж із міністерства. Не просили, наполегливо рекомендували відповісти на ряд питань. Потім ви озивається. Посилаєтесь на міністерство, звідки мене вже поставили до відома через адвоката.

У неї був густий грубий голос. Перше враження, коли відповіли, — замість Віри її телефон узяв чоловік. А ще співрозмовниця гаркавила. Не так, коли «р» звучить як тверде й дзвінке водночас «г». А той ефект, коли язик немов чіпляється об проблемну літеру, і кожен раз звучить м'яким дзвіночком.

— Складний бюрократичний ланцюжок, визнаю. Тільки ж інакше ви б мене вигнали, Віро Леонідівно.

— Нічого не заважає прогнати вас просто зараз. Якщо до мене є питання — викликайте повісткою. Говоритиму лише в присутності адвоката.

— Питання є. Але дещо, гм, специфічні. Вони не дають підстав запрошувати вас на розмову до слідчого. Наша зустріч — моя ініціатива. Вона не офіційна.

— Дуже добре. Неофіційною зустріччю вчорашньої зечки з київською поліцейською опікується аж ціле МВС.

— Я не служу в поліції. Вже майже чотири роки. Ви сіли, коли я звільнилася.

— До побачення.

Віра штовхнула двері, зачиняючи.

Лора помітила: жінка пустила в хід ліву руку.

Знаючи, що робить, гостя поставила ногу через поріг.

Домонтович роздратовано вдарила по дверях зі свого боку — знову лівою. Орудувати нею виходило краще, отже, — шульга, такі прикмети Лора ловила машинально. Рухала підсвідомість, звичка виробилася ще до служби.

Хазяйка хотіла прищемити зухвалицю й досягла мети: завдала болю.

Кочубей зойкнула, проте ногу не забрала.

Віра натиснула дужче.

Набігли зрадницькі сльози — але тепер гостя не відводила очей.

— Роздушу — і нічого мені не буде, — попередила Віра.

— Нам треба поговорити, — вичавила Лора. — Навіть якщо доведеться потім стрибати на одній, все одно не піду.

— Це вторгнення. Порушення особистого простору. У вас проблеми.

— У вас — так само, Віро Леонідівно. Через вас Вадим Граф пускається берега й тихенько божеволіє. Зоя Граф обіцяє знайти на вас відповідну статтю, потягнути до суду. І щось мені підказує: Графиня так і зробить.

Тиск послабився.

— Вас Графиня прислала?

— Мене ніхто не прислав. — Лора трохи відсунула ногу, притулилася плечем до одвірка. — Вірчими грамотами, вважайте, обмінялися. І бачу: пішла до вас довгим, але єдино правильним шляхом. Без втручання з МВС ви б мене й на поріг не пустили.

— Я вас і так не пускаю.

— Але бодай відчинити мені погодилися. Прогрес.

Віра мовчки відступила назад, запросила кивком.

Маленька перемога.

7

Теж одна кімната.

Будинок не такий похмурий, як сіра «панелька», де час від часу знаходила притулок самотність Вадима Графа. Теж типова забудова тридцятирічної давнини, проте Лора знала про одну відмінність. Квартири в таких будинках за стандартами часів, коли їх зводили, мали статус «блатних».

Визначало його так зване покращене планування.

На практиці це означало розділені ванну й клозет у однокімнатці. Також — ширшу, ніж п'ять із половиною метрів, кухню. Просторий передпокій, з якого не відразу заходиш до жилої кімнати, тут при бажанні можна втулити невеличкий диванчик. А сама кімната, теж за бажанням господарів і з докладанням певних зусиль, могла розділитися на дві меншенькі, до десяти-дванадцяти квадратів. Тісні пенали, проте — окремі спальні місця, що важливіше.

Але нинішня мешканка нічого тут міняти не планувала.

Схоже, Вірі Домонтович життєвого простору цілком вистачало.

— Невістка купила вам квартиру? — Лора знала, просто треба було почати з чогось розмову.

— У мене немає невістки. Бо немає сина.

— Колишня невістка.

— Сука вона. Остання.

У листопаді по третій вже поволи сутеніло. Віра ввімкнула світло, і тепер Кочубей могла краще розгледіти жінку з *сильними* очима. На свій вік, п'ятдесят чотири, Віра Домонтович не скидалася, і тут пояснення дуже просте: чотири роки за ґратами та в колонії нікого не молодять. А втім, назвати її старою бабою — теж помилка.

Таке визначення миттю малює таку собі пенсіонерку в дешевому пальті й позбавленому смаку та фасону береті, яка проводить дні серед таких, як сама, в чергах на пошті, у напівтемних коридорах державної районної поліклініки, в недружніх ЖЕКах чи собезах. Ще їх можна побачити на стихійних вуличних базарах: продають консервацію власного виробництва, але не так для заробітку, як задля змоги потеревенити з такими само базарувальницями.

Віра Домонтович була б чужою серед них. Найімовірніше, нова Лорина знайома не знайшла б із такими спільної мови. Надто явно тримала марку, й перша асоціація — шляхтянка з блакитною кров'ю в жилах, яку більшовики

позбавили всього, крім роду й породи. Така швидше помере в злиднях, аніж піде розпродавати рештки колишніх розкошів. Одне не дасть собі померти, до останнього намагатиметься повернути втрачене, поновити вплив, статус і насильно забране добре ім'я.

— Обзивати Зою останніми словами — ваше право, — визнала Лора. — У вас є причини ненавидіти одна одну. А все-таки цю квартиру вона купила вам за власні гроші.

— У неї не було й не могло бути власних коштів, — відрізала Віра. — Коли вже зайшли, сідайте.

Придушена нога нила, але вже менше.

— Дякую.

Лора підсунула стілець. Віра вместилися на краєчку відносно нового шкіряного дивана.

— Чаю не пропоную. Я не дуже привітна господиня. А ви не моя бажана гостя.

— Принаймні ви чесна.

— А є смисл брехати? Для чого? — Вона поправила сивувате пасмо й тут-таки повернулася до теми. — Ця аферистка умовила переписати все на Антончика...

— Свого чоловіка? — Відповідь Лора теж знала, хотіла уточнити для себе й заразом глибше втягнути неприязну жінку в розмову.

— Мого сина, — мовила Віра. — Визнаю, момент підгадала вдалий. Я не мала змоги, та й бажання теж, заперечити їй. Конфіскації майна стаття не передбачала. Проте й керувати родинною справою з колонії, погодьтесь, я не могла. Антончик теж. Тільки ж на невістку бізнес та майно не оформиш, коли є син, рідний і єдиний. А згодом Графіня, суча дочка, позбулася Антона й могла розпоряджатися всім, не озираючись ні на кого.

— Зараз ви натякнули, що Зоя Граф убила вашого сина, щоб привласнити бізнес і нерухомість Домонтовичів. Чи я щось не так зрозуміла?

— Не так. Не натякаю — кажу, як є. Графиня вбила мого єдиного сина.

Вірин погляд знову пропікав.

— Вашого сина збила машина.

— Ви й це встигли десь почути.

— Кажу ж: раніше служила в карному розшуку. Збирати інформацію — не так досвід, як звичка. Про вас і вашу справу, до речі, знаю більше. Ви збили людину на трасі вночі. До вашої честі, не тікали, не ховалися, навіть намагалися врятувати жертві життя. Не вийшло, і ви визнали провину. Компенсували завдану шкоду родичам, хоча ніколи не зрозумію, як гроші можуть замінити людське життя. Оживе мертвий після того, чи що... — усе ж Лора не витримала, відвела очі, далі говорила до вікна, за яким уже впевнено сутеніло. — Термін покарання відбули повністю, в Качанівській жіночій колонії¹. — Вона помовчала, додала, голос ураз зазвучав глухо: — Втратили все.

— Син був для мене всім. Не гроші.

— Але його загибель — нещасний випадок. Хіба... Ніби є якась причина обережно говорити про Божу кару. Бумеранг, щось таке. Ви збили молоду жінку, вона була чиеюсь донькою й матір'ю. За кілька років така сама смерть наздогнала вашого сина. Не захочеш — повіриш у темні сили. Тільки ж, Віро Леонідівно, ваша колишня невістка не вбивала Антона.

— Ви прийшли захищати її?

— Ні. Повірте, я шукала й знаходила вбивць. Серед них було кілька психопатів, огидних та нещасних водночас. Знаю, що таке навмисне вбивство. Ніколи не захищатиму

¹ Виправна колонія № 54, розташована в Харкові. Профільована для утримання жінок, засуджених уперше. Також має сектор, де тримають засуджених до довічного ув'язнення.

того, хто забирає людські життя свідомо. Разом із тим вірю: слідство у справі вашого сина розібралося. Якби були найменші підозри, Зою б узяли в розробку. Вивели б на чисту воду, засудили б.

Чи Лорі здалося, чи сила Віриного погляду враз послабшала.

Наважившись знову глянути на неї, побачила не хижачку, що огризается на порушників спокою її житла й потомства. Тепер навпроти сиділа небезпечна отруйна змія, котра не поспішає атакувати — лише сичить, показуючи тонкий роздвоєний язик. Таким чином підкреслюючи небезпеку.

— Досі не можу второпати, навіщо я вам потрібна.

— Наприклад, хочу знати, що сталося між вами чотири роки тому. Віро Леонідівно, я сама була невісткою...

— Були? — Її брови скочили догори.

— Для чоловікової матері нею залишаюся. Він загинув, на Донбасі. — Лора не розуміла, навіщо почала говорити про себе, тим паче з цією непривітною особою, тому швидко зажувала тему. — Словом, я досі підтримую з нею стосунки. Проте ми й до того не часто бачилися. Мама... *його* мама жила... *живе* в селі на Чернігівщині. Ми нечасто її навідували разом. Я не можу довго бути в селі, там щось на мене тисне, така моя природа. — Тема вперто тримала, тож краще не опиратися, довести до кінця. — Вона теж нечасто гостювала в нас, у Києві.

— Мені нецікаво, — нагадала Віра. — До чого ви завели оце? На жалість тиснете?

Кочубей поволі почала закипати. Вона й слідчою не дозволяла розмовляти так із собою довго нікому. Особливо незнайомим людям, підозрюваним і навіть свідкам. Але посада дозволяла підносити голос, міняти тон, домагатися свого й переважувати. Тепер, коли стала приватною особою, погони й посада не захищали. Саме беззахисність

змусила Лору стати в розмовах більш гнучкою, частіше схилитися до компромісів, домовлятися. Проте це зовсім не означало, що вона довго дозволить хамити собі.

Хоч мусила визнати: *пані* Домонтович по життю звикла домінувати, тиснути, ламати через коліно, в такий спосіб домагаючись свого.

— Здається, я починаю розуміти Вадима Графа, — мовила Лора сухо, повільно роблячи наступ. — Ні на чий жалість я не тисну. Жаліти мене, шановна, не треба, обійдуся. Лише посилалася на власний досвід стосунків невістки зі свекрухою. Здебільшого вони не миряться, знаю чимало таких випадків. І ваші стосунки із Зоєю — яскравий приклад. Але що вам зробив її теперішній чоловік? Заступив місце вашого сина? Хіба колишня невістка підписала кров'ю обітницю більше не виходити заміж? Чи шукаєте винних у тому, що вас не пустили поховати єдиного сина? То мстіться керівництву Качанівської колонії, там у начальників свої таргани. — Вона з кожною фразою говорила впевненіше, тепер немов забивала слова молотком. — Ви, громадяно Домонтович, безпідставно залякали не знайому вам раніше людину. Нехай для війни чи миру з колишньою, так-так, колишньою невісткою ви придумали собі якісь формальні підстави. Та через вас у Вадима Графа — нервовий зрив. А це, своєю чергою, зіпсувало не лише його кар'єру. Нехай охоронець у маленькому відділенні банку — таке собі досягнення в житті й межа бажань молодого чоловіка. Проте через вас проблеми тепер має купа, повірте мені, далеких від ваших родинних таємниць і цілком пристойних людей. — Вона дійшла до піку, притримала віжки, знизила градус кипіння. — Ось чому мені захотілося почути від вас, із чого все почалося. Можливо... Ще раз — можливо, не точно, мені вдасться, знаючи природу конфлікту, вивести Графа з-під удару. Чи бодай суттєво послабити його.

Віра плеснула долонями по колінах, важко й повільно підвелася. Щоб не дозволяти цій жінці дивитися на себе згори, звелася на ноги й Лора.

— Вас Графиня прислала.

— Ні. Зоя лише дала мені ваш телефон. Усе інше — моя ініціатива.

— Геть.

Це прозвучало так спокійно й буденно, що Кочубей не відразу зрозуміла — її женуть.

— Себто? — перепитала здивовано.

Те, що почула наступної миті, не чула від співрозмовників давно. Відтоді, як спілкувалася зі службової потреби з рецидивістами, котрі *хавали зону* й підкреслювали презирство до іншого світу вербально. Кочубей давно не червоніла від такого. Мат її не бентежив, і за бажання вона теж могла вкрутити в мову пару міцних соковитих словечок. Але зараз Віра розрахувала все правильно, ідеально: після *такого* жодна людина, яка поважає себе, продовжувати розмову не захоче.

— Ясно. — Лора вдягнула плетену шапочку. — До побачення. Випустіть мене звідси, дихати нема чим.

До дверей Віра провела її мовчки. Було відчуття — під конвоєм. Відчинила замок лівою рукою, широко розчахнула двері. Або Лорі здалося, або вона справді захотіла виштовхати гостю копняком, та передумала останньої миті.

І все ж перед тим, як хряснути дверима, вигукнула коротко й люто, куди саме Лорі треба йти.

8

— Чому я повинна тут лишитися?

— Не ти. Ви. Вдвох із Соколом.

— Йому все одно. Тільки за щастя. Я це знаю, а віднедавна — й ти. — Кочубей натякнула на чернігівську пригоду,

коли Богдан напився на радощах, що жінка не контролює, й заgrimів у тюремну камеру за дурною підозрою в навмисному вбивстві. — Мені поясни, яка така гостра потреба. Я не проти відряджень, ти знаєш. Не люблю гри в темну.

Гайдука довелося чекати аж до шостої вечора. У міжчассі Лора вирішила пообідати, бо зайняти себе нічим не могла. Сокіл повіз у те саме кафе, і вона не мала сил та бажання опиратися. Хай краще знайоме місце, ніж розчарування в незнайомому.

Обіцяний у меню бульйон з індички на смак виявився бульйоном із курки. Оливкової олії, зазначеної там-таки, взагалі не було, ще й у грецький салат замість фети чи бринзи поклали нарізаний нерівними кубиками звичайний жовтий сир. Подвійна кава не врятувала репутацію кавоварки. Та в цілому страви виявилися їстівними, а Сокіл узагалі пішов перевіреним шляхом: замовив таку саму піцу й запив колою. Відтак подався в машину розв'язувати кросворд, бо, схоже, встиг виспатися. Лора ж змушена була сидіти в залі, пити чай і чекати, поки шеф зволить на решті згадати про них.

Та приїзд Гайдука не втішив: Лора мусила лишитися в Житомирі ще на день.

— Тут нормально? — Він покрутив головою, критично роздивляючись інтер'єр. — Може, інше місце пошукаємо?

— Не дури голову. І не зістрибуй з теми. Тут нормально, хоча *нормально* в кожного своє.

— Терплю я твоє хамство, Ларисо Василівно, й сам собі дивуюся.

— Ти, Даниле Семеновичу, ще справжнього хамства не чув. Можу підкинути. Познайомишся з громадянкою Домонтович. Стільки нового про себе дізнаєшся за короткий час...

— Лоро, — тон шефа звучав миролюбно. — Можу лише подякувати тобі за вроджену делікатність. Дуже вдячний

за те, що з начальством не гарикаєшся при всіх. Інакше моя репутація суворого й справедливого керівника пішла б прахом. І все-таки лишитися до завтра — не прохання.

— Наказ?

— Скажімо так: рекомендація. То їдемо чи тут сидимо?

— Дивлячись, чого ти хочеш. Поїсти — ось меню. Поговорити — народу тут, як бачиш, небагато.

Підійшла вже знайома кирпата офіціантка.

— Два бутерброди з ікрою і сто грамів віскі. — Гайдук не дивився в меню.

— Нема, — дівчина сказала з відчутним смутком.

— Нічого нема? — здивувався шеф.

— Віскі нема. Коньяк може бути. А бутербродики — з рибкою, сьомга. Підє?

— Несіть, — змирився Гайдук і, коли дівчина залишила їх, нахилився до Лори через стіл. — У банку тут є квартира, службова. Для подібних випадків. Щоб не шукати щоразу готелі. Ти ж не любиш готелів, апартаменти — ласкаво просимо.

— Ти досі нічого не пояснив. Але коньячок... Нерви, шефе, нерви. Давно не бачила тебе таким. Алкоголь, два бутерброди...

Ніби почувши її, повернулася офіціантка з круглою бляшаною тацею. Поставила перед Гайдуком круглу склянку з товстого скла, наповнену коричневою рідиною, поруч — тарілочку з двома шматочками булки. На тонкому шарі масла виклали прямокутні смужки червоної риби. Шматок явно був цілий, його розрізали навпіл. Кожен бутерброд прикрасили листочком петрушки.

— Зараз.

Гайдук не надпив — вихилив уміст склянки одним махом. Виделкою зняв рибу з хліба, поклав до рота, старанно прожував. Нарешті відкинувся на спинку стільця, поклав ногу на ногу.

— Я відвикнув від такого маразму, чесно кажучи. Тільки в цій історії у нашого з тобою керівництва, як модно говорити зараз, кукуха поїхала. — Він крутнув пальцем біля скроні. — Що ти там говорила: Графові пороблено?

— Кинула лихим оком колишня свекруха його нинішньої дружини.

— Заплутано все.

— Віра Леонідівна може. Відьма. Ніколи не думала, що назву так жінку. Та в ній справді щось таке проглядається. А всякому, хто не вірить у пристріти, раджу познайомитися з нею особисто. Щонайменше заїкою зробить. Бр-р-р! — Лора повела плечима.

— Коли так, ота відьма всім нам поробила. Гм, теж не думав ніколи, що всерйоз припущу таку дурню. Можна вас! — Шеф підніс руку.

Кирпата швиденько підійшла. Гайдук постукав по краю склянки, дівчина все зрозуміла, забрала посуд. Провівши її здивованим поглядом, Данило відмахнувся.

— Значить, так треба. — У його очах Лора помітила шалені іскорки, алкоголь діяв. — Не знаю, як приступитися. В таких випадках краще спочатку, яким би ідіотським та нелогічним він не був.

— Уже інтрига.

— Ну їх у баню, такі інтриги. Радше — загострення осінні. У начальства.

— Осінь — вона така. Особливо листопад.

Наспів новий коньяк. Цього разу Гайдук ледь умочив губи.

— Коротше, керівництво «Омеги» порадилося, знайшло змову і зраду. Тим паче, як ти доповіла...

— Сказала. Я не доповідаю.

— Хоч ти не чіпляйся до слів! — У голосі шефа чулася образа. — Нехай сказала, задоволена? Значить, ти сказала, що Вадим Граф, через якого все почалося, зник безвісти.

— Просто — зник. Утік. Заліг на дно. Куди — не знаю. Може, Графиня заховала, а мені влаштувала виставу.

— Графиня? А, дружина... Думаєш, вона переховує молодого мужа під спідницею?

— Зоя штани носить.

— То я образно. Слухай, — тепер шеф говорив зацікавлено, — ти справді вважаєш, що Зоя Граф переховує чоловіка? Якщо так, це дещо міняє. На нашу користь.

— Гайдуче, ти досі ходиш колами. В чому питання?

— Поясню. Знайомий тобі пан Борисюк навряд чи причетний до зливу того відео. Навпаки, йому не вигідно привертати увагу до своєї персони. Але ти правильно вирахувала: справа в отій квартирі. Тільки тридцять тисяч Борисюку не конкуренти підкинули. Він, Лоро, стирив їх у своєму ж відділенні. Каже — позичив, мав намір віддати. Ну, покласти назад, знаєш, як ото сто гривень у заначку, з якої висмикують потай від жінки.

— Ним, так розумію, вже займаються.

— По повній, — кивнув шеф. — Але викриття крадіжки не вирішило проблеми, через яку ми тут. Бо тепер наші грошодавці підозрюють, що на замовлення «Кредитного» усе це відмочив Граф, — шеф допив коньяк, з'їв початий бутерброд, а другий, незайманий, підсунув Лорі. — Пригощайся.

— Алергія на рибу. — Вона збрехала. — Вони серйозно так вважають?

— Абсолютно. І логіка тут проглядається — я б не відкидав цю версію. Конспірологія, але має під собою ґрунт. Поясни, будь така добра, з якого дива звичайний охоронець, якого влаштували, вважай, по блату, по знайомству, раптом починає казитися? На його місці люди сидять тихше води, нижче трави, мовчать і дякують за кожен прожитий день. Боятися втратити роботу й навіть не думають про швидке зростання, аби втримати, що мають. Невже Граф геть тупий? Я не певен. Чи розумів наслідки свого вчинку?

Чудово розумів, не сперечайся. А на такі кроки йдуть, мости спалюють лише в одному випадку: коли мають подушку безпеки. Фінансову, маю на увазі.

— Або — коли нервово виснажені й погано себе контролюють, — заперечила Лора. — Зі слів дружини, Граф у своєму віці має серйозні проблеми з цим ділом, — вона постукала нігтем по склянці. — Додай веселе життя, влаштоване Вірою Леонідівною. Причому, Гайдуче, на рівному місці. Ця жінка ненавидить, як видається, увесь світ довкола себе. Вадим потрапив під роздачу, виявився слабкою ланкою. Є психологічний момент. Не раціональний, згодна. Проте більш очевидний, ніж твоя теорія всесвітньої змови проти банку «Омега».

— Теорія не моя, — нагадав Данило. — І вона справді має більше раціонального. Нагадаю вкотре: скандал довкола «Омеги» розгорівся й не згасає. Вигідний він пердусім «Кредитному», головному на теперішній час конкуренту. Розганяють тему підконтрольні ворогам ресурси. Думаєш, випадково там, на місці, опинилася людина з камерою?

— Камери є в усіх телефонах.

— Але серед глядачів, котрі знімали, міг бути той, хто чекав на ганебне видовище. Плюс винуватець зник, не залишивши адреси. І твоє доречне припущення про змову з дружиною... Ось чому ти залишаєшся.

— Шукати зниклого охоронця?

— Його треба знайти й допитати. — Лора впізнала цей тон. — Не дивися так на мене. Знаю, тобі не подобаються деякі мої методи. Навіть вважаєш їх огидними, і я готовий визнати твою правоту. Тим паче прошу тебе активно підключитися. Витягни з нори, де б той тип не сидів. Поговори сама, випатрай, переконай розказати правду. Пообіцяй, що йому нічого не буде, навіть може не повертати отримані за свою акцію гроші. Захист від замовників

та й просто людей із «Кредитного» я особисто йому гарантую.

— Припустімо. А якщо ви всі помиляєтеся і змови немає?

— Версію треба перевірити. Помиляємося — дуже добре, проблема швидше вирішиться. Бо залагодити наслідки чужої дурості завжди простіше, ніж наслідки наперед продуманих воєнних дій. І таке ще. — Він поліз по гаманець. — Сама розумієш, поліція не шукатиме Вадима Графа офіційно. Підстав немає. Звісно, їх легко організувати. Заявити, що він банк обікрав. Чи інше придумати. Хочеш — я питання вирішу. Відразу додому поїдемо.

Замість відповіді Лора встала з-за стола, пішла на вихід, одягаючи на ходу пальто.

Бутерброд зі шматочком сьомги так і лишився на тарілці.

9

Третій поверх новобудови, вікна виходили на такі самі будинки — це був житловий комплекс.

У розпорядженні гостей були дві кімнати, обставлені з необхідним мінімалізмом. У меншій — широке ліжко й порожня вбудована шафа з розсувними дзеркальними дверцятами. У більшій — м'який куточок, два крісла, така сама шафа й телевізійна панель на стіні. Тут не жили, повіяло казенною готельною пусткою, Лора глибше засунула руки в кишені.

— Тут троє не ляжуть.

— Тут взвод ляже, — Гайдук обвів рукою приміщення.

— На підлозі, рядком, — погодилася Кочубей. — Мене зараз цікавить, як ви тут розміститесь із Соколом. Чи для тебе ще одні апартаменти є, окремі?

Замість відповіді Богдан рішуче взявся за одне крісло, перетягнув його з гуркотом до протилежної стіни. Навпроти примостив друге, і аж тепер Лора помітила: вони

обидва розкладаються. Сокіл за три хвилини намостив вузеньке, але все ж окреме ложе.

— Бач? — кивнув шеф. — Не все так погано. Помістимося. Умови не найгірші.

— Ага. Якщо забути, Даниле Семеновичу, що у нас у всіх нема, скажемо так, змінного одягу. Окремо завважу на ваші улюблені сорочки.

— Житомир — цивілізоване місце. Тут магазини в цей час іще працюють. Асортимент, повір мені, не гірший за звичний тобі київський. Поїдемо і все купимо. До речі, я б про нормальну вечерю подумав.

— Що для тебе нормально? — Лора вперше за час роботи під керівництвом Гайдука опинилася з ним у відрядженні.

— Замовимо китайську їжу. Або піцу. — На цьому слові Сокіл пожвавився. — Або те й те. Уперед, колеги, бо вже глибоко по сьомій, виспатися не завадить. Лягти треба раніше.

— Богдан хропе, — бовкнула Лора. — Я завжди з іншої кімнати це чую. А тобі доведеться з цим спати.

— Хропеш? — Гайдук зиркнув на Сокола.

Той кивнув раз, для певності — ще раз. Визнав це з такою гідністю, мовби хропіння було чеснотою, якою він пишався. Гайдук картинно розвів руками.

— Згадаю молодість. Я, коли вчився, жив у гуртожитку з одним таким у кімнаті. Водюю з чайника поливали серед ночі — не допомагало. І не виженеш, бо нормальний пацан був. Зараз начальник районного управління, — додав навіщось. — Усе, народе, по конях.

У супермаркеті трійця розбрелася. Лорі аж ніяк не подобалося купувати білизну та інші потрібні для ночівлі поза домом жіночі дрібнички в присутності хай колег по роботі, та все одно — сторонніх чоловіків. Коли зустрілися нарешті біля входу, Гайдук тримав пакет, у якому прогляда-

лися дві запаковані сорочки, причандалля для гоління й чоловічі парфуми. Богдан Соколовський розжився іншими трофеями — пляшкою віскі, бо все одно витрати за відрадження брав із корпоративної картки, та упаковкою сосисок. Шеф не заперечував, і вони все одно знайшли заклад із китайською кухнею. З собою взяли по порції локшини з яловичиною та морепродуктами, спецбажання Сокола, і дві порції салату з водоростей — Сокіл такого не їв.

Вечір повільно перетік у ніч. Із чоловіками Лора довго не сиділа. По-перше, вони випивали, чим пробуджували її далеко-далеко захованих та пригнічених демонів. По-друге, справді відчула шалену втому, тож першою пішла в душ. Там з'ясувалося: рушників лише два, великий і менший. Не думаючи довго, Кочубей привласнила більший собі, справедливо розсудивши: Гайдук їх сюди затягнув — хай тепер дає собі раду.

Побажавши чоловікам доброї ночі, Лора щільно причинила двері в спальню, щоб не чути шефового бубоніння — так проходило їхнє спілкування зі скупим на слова Соколом. Трохи подумавши, вимкнула телефон. Залазила під ковдру з страхом, звичним своїм станом майже кожної ночі. Вона щоразу боялася не заснути або провалитися в сон на кілька годин, прокинутися серед ночі й крутитися в ліжку до ранку, ганяючи від себе інших, нахабніших демонів, породжених хронічним безсонням. Коли відчай перемагав, ковтала для страховки снодійне, щоразу не без підстав боячись підсісти на ліки, як свого часу — на алкоголь. Проте тут не мала таблеток під рукою, тож довелося віддатися на добру волю випадку.

Погані прогнози справдилися: засинала довго.

Коли нарешті вдалося, уві сні до неї прийшла Віра Домонтович. Щось говорила, і Лора не могла розібрати слів, лиш характерне гаркаве деренчання. Та коли вона витріщила свої лихі бездонні колючі очі, то Лора прокинулася

з криком, сіла на ліжку й сиділа так хтозна-скільки, обхопивши руками зігнуті в колінах ноги. Слухала рівне хропіння, погано приглушене дверима, намагалася гнати геть дразливі думки, нарешті вляглася знову. Тепер сон не йшов довше, зрештою занурив у себе неглибоко, і прокинулася Лора з важкою головою.

Коли вийшла у ванну, побачила шефа.

Данило Гайдук наче й не лягав. І головне: Кочубей прогавила момент, який потай прагнула зловити: як він дає раду своїм сорочкам. Натомість шеф зустрів її не лише напрусованим, а ще й акуратно зачесаним. Від нього приємно пахло сумішшю гелю для гоління й туалетної води. Лиш тепер Лора вгледіла невеличку праску на кухонному підвіконні. Не стрималася, підійшла, торкнулася — ще тепла.

— Дива, — мовила, погано приховуючи захват і заздрість. Сама поралася з прасуванням значно довше й не завжди залишалася задоволена собою.

— Добре спалося?

— Так собі, — вирішила не брехати. — Які плани на сьогодні?

— Зараз початок дев'ятої. Приводь себе до ладу. Штовхну Сокола, виберемося десь на каву і снідати. Далі ти нам про плани розкажеш.

— Я?

— А хто? З дружиною Графа із нас трьох лише ти знайома. Шукати зниклого треба через неї. Я не бачу іншого шляху. Хіба ти щось надумала.

— Справді, — погодилася Лора. — Зоя Граф поки що наш єдиний слід. Треба їй подзвонити, домовитися про зустріч.

— Під яким соусом?

— Придумаю. Чекай, я зараз.

Вона повернулася в спальню, увімкнула телефон.

Писнув сигнал — пропущений дзвінок.

Перша двадцять ночі.

— Гайдуче! — Лора сама здивувалася власному голосному вигуку. — Гайдуче, якого чорта!

Зібралися по алярму.

Сокіл знав, куди їхати. Від району, де вони ночували, навігатор розрахував сімнадцять хвилин часу. По дорозі Лора спробувала ще раз віддзвонити на збережений номер. Сигнал, як уранці, йшов, та ніхто, як і попередні рази, не відповідав.

— Може, твоя відьма дрихне ще, — мовив Гайдук. — Набрала тебе у свинячий голос. Значить, не спала. Хтозна, скільки потім ще вовтузилася. Ну й досипає зараз.

— Ще раз тоді нагадаю: Віра Домонтович дзвонила мені тричі. З інтервалом у хвилину перший раз, у три хвилини — вдруге. Перед тим вигнала, обчорнила таким матом, що ви обидва б здивувалися. Аж потім вирішила щось сказати після опівночі. Згадала ще кілька матюків, вирішила послати ще далі? — Лора погано приховувала роздратованість. — Прокинься вже, Гайдуче, подумай.

— Поміняла гнів на милість із якоїсь причини.

— Молодець, оцінка «п'ять». Далі?

— Далі — почекай. Трохи згодом поясню. Тим паче, що ми, схоже, приїхали.

Справді, Богдан загальмував біля знайомого вже будинку. Гайдук вийшов першим, а щойно Лора вийшла за ним — легко взяв за лікоть, мовби в танцювальному па, відвів убік. Перш ніж вона встигла щось зрозуміти, шеф нахилився до неї, просичав:

— Слухай, я терплячий, але це вже у жодні ворота. Коли немає третіх вух, хай це навіть твій відданий Сокіл, можеш говорити до мене в будь-якому тоні. І вичитувати, мов дурненького підлеглого, й кепкувати, наче з такого самого. Ясно?

— Авторитет самого Гайдук підірвано, — гмикнула Лора. — Заспокойся. Відданий, як ти кажеш, Сокіл усе од-но нікому нічого не скаже. Не захоче, натура така.

— Ти мене почула, — рубонув Гайдук.

— Не все до кінця. Чим мені загрожує порушення субординації? Знімеш частину платні на штраф? Поставиш у куток на гречку? Виженеш із роботи? — Вона вивільни-ла лікоть. — Я готова хоч зараз. Останнім часом мої служ-бові обов'язки під твоїм керівництвом значно розшири-лися, і не завжди це узгоджено зі мною. Я не проти брати на себе більше, та лише після прописування їх у контрак-ті. Коли вже на те пішло — дізнаємося зараз, що насни-лося Вірі Домонтович цієї ночі. Від чого їй припекло дзвонити мені, ледве знайомій людині. А потім із цими знаннями залишайся сам.

— Ларисо Василівно...

— Шукай собі інший об'єкт для подібних зауважень.

— Лоро...

— Тренуйся на котиках, кроликах, інших піддослідних тваринках. Мене спілкування в такому тоні не влаштовує.

Данило Гайдук належав до тих, по чиїх обличчях Кочу-бей навчилася читати. І зараз зчитала бажання не так по-карати її за непослух і зухвалість, як лишити за собою останнє слово.

— Я не начальник тюрми. Ти — не ув'язнена. Завжди можеш піти на інші хліби, де спокійніше. Буду щиро вдяч-ний тобі за час, що працювала під моїм началом. Тепер я почув тебе, ти — мене. Висновки кожен робитиме сам. Може, повернемося до справи?

Лора озирнулася на Сокола. Той чекав і кутив, спер-шись об капот. Не знала, як, та Гайдукові знову вдалося це: кількома словами загасити її запал, заспокоїти, ба на-віть — приборкати. За це вона зараз злилася на себе, про-те хвилинка гніву минула.

— Логічно.

Укотре за ранок набравши Віру й укотре послухавши байдужі гудки, Лора облишила марне зайняття. Рушила до дверей парадного першою. Гайдук із Соколовським подалися за нею, збоку це нагадувало королеву з почтом.

Код замка Кочубей вчора не запам'ятала. Спробувала викликати потрібну квартиру. З динаміка долинув зумер дзвінка, та відчиняти не квапилися. Іншого способу зайти всередину Лора не знала, окрім одного: хтось із місцевих повинен зайти або вийти. Чекати довелося хвилин із десяти, на прогулянку вийшла старомодна бабуся з яскраво вбраною онукою. Дівчинку літня жінка тримала за рожевий каптур лівою рукою, права стискала собачу ретязь — гуляти рвалася довгоноса такса.

Сходами на третій поверх Лора так само забігла першою. Чоловіки ще підіймалися, а вона вже тиснула на широкую білу кнопку дверного дзвінка. Всередині не чулося жодного руху. Що далі, то менше все це подобалося. Що далі, то більше тривожило.

— Вона могла вийти в магазин, — завважив Гайдук. — Забути телефон удома. Буває.

— Не тоді, коли незнайомим людям дзвонять глупої ночі, — огризнулася Лора.

А тоді загаратала кулаком у двері.

— Сусіди, — нагадав шеф. — Набіжать зараз, тільки глядачів тут бракувало.

Лора відступила. Глянула не на Гайдука — на Сокола.

— Або поліцію сюди, або...

Її по-своєму зрозумів кожен.

Гайдук набрав з мобільного «102».

Тим часом Богдан нахилився, уважно оглянув ще й помацав місце, де врізали замок. Поторсав ручку дверей. Відступив на два кроки.

Вистачило двох ударів.

Лора хотіла заскочити всередину, та Сокіл зупинив. Хтозна як устиг витягнути пістолет — він завжди дивувався її вмінням робити це жестом фокусника, мовби з повітря. Ступив у надра квартири. Гайдук, змирившись із усіма допущеними порушеннями, рушив слідом, теж притримавши Лору. Нарешті зайшла й вона.

У кімнаті чоловіки синхронно розступилися, даючи їй змогу підійти ближче.

Віра Домонтович, у білому в червону смужку махровому халаті, лежала посеред кімнати. З-під розчахнутих полів халата визирав край простенької блакитної нічної сорочки. На босій лівій нозі капець утримався. Права ступня оголилася, капець валявся поруч.

Обличчя закривала подушка — Лора нахилилася, підняла.

Частина друга

ВІСІМ ПРИЗВИЩ ЗІ СПИСКУ

1

— Вас ніхто не просив чіпати тут усе руками!

— Якби не ми, поліцію б викликали сусіди! Десь за тиждень! Коли труп уже почав би смердіти! І ніхто з нас тут нічого не лапав!

— А подушку?

— На моєму місці будь-хто зробив би так! Спершу треба переконатися, що людина жива... або мертва. Я ще й пульс перевірила. Між іншим, поклала знаряддя вбивства туди, де воно лежало. Жертву ж задушили, так?

— По висновки — до експертів. І вам їх точно не покажуть. Вам тут узагалі ніхто не звітуватиме.

Лора чудово розуміла Віталіну Вербну. Слідча, жінка за сорок, а мабуть, усе-таки вже під п'ятдесят, не терпіла чужих на своїй території. Ніхто б на її місці не потерпів, Кочубей — не виняток, так само дуже швидко навчилася ставити на місце охочих пхати носи в її справу. Але, попри розуміння, Лорина натура миттю реагувала на несправедливу критику — тут стримувати себе вона не могла, це вже виходило з-під контролю.

Адже і вона, і Гайдук колись служили в карному розшуку. Тому перше, що зробили — залишили місце пригоди. Хіба Лора встигла швиденько оглянути спочатку кімнату, потім — квартиру загалом. Помітила дещо, чого не бачила тут учора, зробила, що мусила, відтак більше нічого

не чіпала. Жодною дією ніхто з їхньої трійці не зашкодив роботі оперативної групи.

Ба більше: шеф повівся так, як чинив нечасто, принаймні на Лориній пам'яті: глибоко заховав свій гонор, викнув велике начальство, чемно погодився виступити свідком. Зараз власноруч писав пояснення. Те саме, мовчки сопучи, старанно робив Сокіл у квартирі поверхом вище — там знайшлися сусіди, їх запросили за понятих, а їхню квартиру тимчасово використали під місце для опитування.

Але слідчу житомирського районного управління карного розшуку Віталіну Вербну дратувала й гнівила саме професійна поведінка чужинців.

Якби у квартиру Домонтович вломилися й виявили там її труп родичі або сусіди, вона б, напевне, не була до них аж надто агресивною. Навпаки: похвалила б за те, що повели себе правильно й нічого не чіпали, ніде не тупцали, діяли швидко й розважливо. Проте якщо так само поведуть себе особи, причетні до розшукових справ, нехай — у минулому, та все ж практику мають, а до всього — ще й залегіли з Києва... Звісно, тут у кожному слові, кожній дії, в найменшому зауваженні чується й бачиться професійна конкуренція. Недарма, почувши від Лори зізнання: «Я ваша колега, хай колишня», — Віталіна ще дужче розлютилася: «Ага, ви ще навчіть мене працювати!»

У ситуації, що склалася, найбільш прикрим для Кочубей моментом стала саме передбачена реакція поліцейських. Проте не назвати себе, приховати наявний досвід — це було б геть непрофесійно. Тим паче, що Лора *вже* приховала від місцевої слідчої один свій вчинок. Злісним порушенням, як і втручанням у слідство та перешкодою йому, дія Кочубей не була. А втім, тягнула на самоуправство. Адже Лора не має прав та й повноважень робити так, як зробила.

Хтозна, навіщо їй *така* фотографія.

Треба відразу сказати Вербній про своє відкриття. Діяти на випередження власній совісті. Хоч так не гризтиме.

— Боже збав чогось від вас вимагати, — мовила Лора, підкреслено замиряючись. — Але ж ви не заперечуєте факт насильницької смерті. Очевидна річ.

— Не робіть із мене сліпу дурепу! — Слідчу, здається, драгувала сама присутність Кочубей.

— Ви ще не спитали мене, як і чому ми всі тут опинилися. Що змусило вломитися в чужу квартиру. Що нас тривожило й підтвердило найгірші підозри.

Зауваження було справедливим. Навіть якби Вербна хотіла заперечити — аргументів не знайшла б.

— Слухаю вас, — сказала й не стрималася, додала: — Цікаво, що змусило начальника служби безпеки солідного банку з Києва вломитися в помешкання раніше судимої житомирянки. Зранку. Раптом Віра Домонтович планувала пограбування, чому ні?

— Бо Віру Домонтович, у минулому — власницю фірми транспортних перевезень, покарали за ненавмисне вбивство. Нащо приписувати жертві наміри, яких вона ніколи не мала.

— Ви, Ларисо Василівно, знаєте про жертву більше, ніж я.

— Лора.

— Тобто?

— Якщо не важко — без Василівни. Мені так зручніше, Віталіно Іванівно.

— Тоді вже й мене без Іванівни, — буркнула слідча.

— Значить, подружимося.

— Навряд. І давайте вже нарешті до наших справ. Що вас усіх стривожило?

Лора подумки записала собі першу маленьку перемогу.

— Учора я прийшла до пані Домонтович з'ясувати одне невеличке питання. Воно дрібне, хоч непрямо стосувалося

внутрішніх проблем банку «Омега». Довго розмова не тривала. У Віри Леонідівни виявився важкий характер. Вона посварилася зі мною дуже швидко, вважайте — виштовхала за двері. А вночі чомусь раптом дзвонила.

— Ви відповіли?

— Вимкнула телефон. Спала.

— Ви залишили жертві свій номер?

— Ні. Я ж дзвонила їй сама. Номер зберігся у її вхідних, це дуже легко перевірити. Як і її дзвінок мені, про що вже сказала. Полегшую вам роботу, Віталіно. Слідство все одно перевірятиме контакти жертви. Здається, її телефона на місці злочину не знайшли, проте...

— Без ваших порад будемо все перевіряти! — Реакція не забарилася, Лора прорахувала і її, проте слідча вже не злилася, буркнула радше для порядку: — І без всяких оцих ваших «проте»! Яку справу мали до загиблості?

— Із нею пов'язує свої проблеми один наш працівник. — Кочубей обмежилася таким коментарем. — Детальніше пояснить пан Гайдук. Він мій шеф, то його сфера відповідальності. Або нехай дозволить мені все розповісти. При вас дозволить. Я про інше хочу зараз сказати.

— Уважно слухаю.

Лора збрала думки до купи. Не так для слідчої, як для себе самої, проговорила зібрану на цей момент інформацію і підбила перші підсумки.

— Підозрюю: Віра Леонідівна жила замкнено. З родичами, здається, пересварилася, ви це ще окремо перевірите. До слова, за життя жертва вміла заводити ворогів на рівному місці. Я й сама готова була вбити її після вчорашнього.

— Слухайте, ви зараз відповідаєте за свої слова?

— Якби *грубе* бабисько послало вас відбірним матом після п'ятнадцяти хвилин знайомства, ви б, Віталіно, мали схожі емоції.

— Ясно. Ви ж до чогось ведете, Лоро. Але поки що кружляєте.

— Намагаюся детально викласти вам власні спостереження. Отже, — Кочубей вирішила повторитися. — Отже, коло спілкування загинула обмежила максимально. Припускаю, навіть до нуля. І все-таки пустила до себе вбивцю пізно вночі. Значить, мала на те вагому причину — раз. Друге: дуже добре знала його чи її і була впевнена — загрози немає. Нарешті, у того, хто вбив жінку, яка недавно вийшла з колонії, виникли для цього обставини непереборної сили. Інакше б не навідав жертву о такій порі. — Помітивши, що слідча вже не перериває, а, навпаки, уважно слухає й навіть щось черкає собі в блокнот, Лора додала до першої своєї перемоги другу, заговорила ще впевненіше. — Так, нам довелося вибивати двері. Проте, коли ми прийшли, двері були замкнені. Припускаю, що експертиза не знайде в замку пошкоджень та ознак стороннього вторгнення. Простіше кажучи...

— ...відмички, — зупинила її Віталіна. — Не треба мені розшифровувати. Не знаю, чому вирішила зараз обмінятися з вами інформацією. Мабуть, навзаєм, бо ви справді наговорили мені тут чимало корисного. Та зайшло про замок... У квартирі поки що не знайшли ключів. А там, самі бачили, нема особливо де шукати.

Віра Домонтович відчинила вночі двері комусь, кого знала.

Пустила пізнього гостя, бо чомусь *не могла* не пустити.

Її вбили, швидше за все — задушили після боротьби, Лора встигла помітити кров на голові.

А потім убивця взяв ключі, прихопив телефон жертви й зачинив за собою двері.

— Я приходила до Віри Леонідівни вчора. — Лора вирішила не озвучувати й не коментувати свої думки. —

Ви самі щойно сказали фразу, яка просилася й мені на язик. Заради того, власне, й почала розмову.

— Фразу?

— Там нема особливо де шукати, — нагадала Кочубей.

— Це справді так. І?

— Записник на столі в кімнаті. Нагадаю: єдиній кімнаті. Я побачила його, щойно зайшла сьогодні.

— Не розумію. Я теж його побачила.

— Віталіно, вчора на столі нічого не лежало.

2

Їхню компанію остаточно відпустили пополудні.

Гайдук міг би вирішити все швидше. Телефон у нього ніхто не забирав, та й підстав для того не було. За інших обставин він уже набрав би кількох людей у Києві, яких називав групою підтримки, після чого навіть суворі й справедливі Віталіна Вербна вибачилася б, хай крізь зуби. Далі б їх там, на місці пригоди, ніхто не ризикнув тримати. Ба більше: за потреби жодне з прізвищ не фігурувало б надалі ніде, хіба в закритих для слідства й суду матеріалах оперативно-розшукової справи.

Шеф не пішов улюбленим, не раз торованим шляхом.

Лора ніколи б не подумала про Гайдука раніше: був, немов зайчик. А втім, інакше назвати його поведінку не могла. Зазвичай пихатий та поважний за схожих обставин, тепер він чемно відповідав на всі запитання і слухняно підписував потрібні документи. Нікого ніким не лякав, узагалі не розхитував човнів.

Прорвало, щойно врешті сіли в машину.

— Пішли вони всі подали! Дістали до печінок! Я їсти хочу, живіт болить!

— Це все, що тебе зараз хвилює? — Лорин подив був щирим.

— Не все. Але на порожній шлунок, ще й після вчорашнього віскі під сосиски, я ніколи в житті свідчень не давав! Та ну! Я взагалі ніколи в житті ще не давав показів як свідок злочину!

— Ти не свідок злочину, — нагадала Кочубей. — Ніхто з нас нічого не бачив. Узагалі ви не мали такого щастя — познайомитись із жертвою за її життя.

— Лоро, не чіпляйся до слів. От уже натура!

— Слова мають значення. Скільки разів я доводила це, пригадай. Одне слово може все поміняти, перевернути з ніг на голову, підказати.

— Мозок кипить, — зізнався Гайдук. — Заїдьмо зараз кудись, де ближче. Нарешті поїмо. І ти, нарешті, розкажеш, словами, що думаєш про це все.

— Тому ти й не заводився там, на місці? Не качав права, не козиряв знайомствами?

— Убивство навряд чи якимось боком стосується справи, заради якої ми тут ночували, — пояснив шеф уже спокійніше. — А якщо виявиться, що є незрозумілий поки що зв'язок — почну діяти, запусчу маховик на повну. План дій складу, щойно ти мені... — глипнув на Сокола, уточнив, — ...*нам* усе розкладеш на пальцях.

— Усе не розкладу. Дещо — запросто. Недарма я фотографувала записник.

— Про це й мова! Тільки прошу, навіть наказую — спочатку всі поїмо.

Богдан кивнув першим, відразу — тричі.

— Куди? — зітхнула Лора.

— Ой, зараз шукати ще... Їдьмо туди, де вчора сиділи. Там наче нічого так. Тільки чесно, забув, як заклад називається.

— Я теж.

Лора воліла б не повертатися туди, де пила погану каву. Але цілком погоджувалася з шефом. Ліпше їхати

в знайоме місце, не морочитись, аніж зупинятися біля першого-ліпшого.

Добре, що Сокіл не забув, де воно.

— Ой, ви знову до нас!

— Чому — ой? Ми такі страшні?

Учорашня кирпата офіціантка почервоніла й кумедно чмихнула носом.

— Мене вчора начальник через вас насварив. Я штраф платила.

— Кріпацтво. — Гайдук кинув плащ на спинку стільця поруч із собою. — Оці всі штрафи насправді незаконні. Порушення прав найманих працівників, знаєте?

— Краще б запитав, за що, — зауважила Лора. — Між іншим, тут для когось вішаки поставили.

Сама вона лишилася в пальті, розщепнула верхній гудзик, красномовно глянула на Гайдука. Інший би вже метушився, зрозумівши натяк. Та шеф був не з такого тіста. Спершу акуратно почепив на належне місце свій одяг. Потому став позад Лори, з підкресленою галантністю допоміг роздягнутися їй, виконав джентльменський обов'язок. Дивлячись на них, Сокіл примостив там же й свою куртку з м'якої чорної шкіри. Тепер трійця всілася за стіл із відчуттям виконаного обов'язку.

— То чим завинили? — продовжив Гайдук допит.

— Як звати людину, запитай спершу, — вставила Лора.

— Вредна ти сьогодні зранку, — сказав Данило, проте послуховався, переключився на кирпату: — То ви у нас...

— Настя, — дівчина вкотре зашарілася. — Ви вчора віскі хотіли. Я не принесла, бо немає. Ну, думала, що немає. У нас її справді нечасто замовляють.

— Її — це кого?

— Віскі...

— Насте, жіночого роду — горілка. Коньяк чи самогон — чоловічого, тобто він. А віскі й вино — середнього, тобто *воно*.

— Я вредна, а він — занудний, — втрутилася Кочубей, кивнувши при цьому на Гайдука. — Ми не ліземо у внутрішню політику вашого закладу. До речі, — раптом теж зніяковіла, — він же називається якось. Даруйте, не звернула уваги.

— «Кухня», — кирпата задля наочності поклала перед ними меню, на обкладинку якого Лора вчора й не глянула. — А колись була їдальня номер сто десять. Одна з найстаріших громадських їдалень нашого міста, — Настя промовила це з помітною гордістю.

— Отак просто — «Кухня»?

— Була «Кухня як удома».

Гайдук потягнувся до меню, погортав.

— Про що ми зараз говоримо... Якщо є кухня, отже, там щось готують. Настуню, що у вас є, аби швидше і смачно?

— Швидке смачним не бува.

Тепер усі троє дружно глянули на кирпату. Від загальної уваги дівчина зашарілася ще дужче. Проте зараз уже не бентежилася, помітно пишалася собою.

— Учора я їла млинці, — мовила Лора, щоб швидше завершити справді зайву в їхній ситуації розмову. — Сьогодні теж давайте. І не ображайтесь, але можна каву не з вашої кавоварки? За це вас не оштрафують?

— Є така, яку треба запарювати. Тільки не в меню. Знаєте, наша куховарка її п'є. А мені з машини нормально.

— Чудово. Якщо ваша колега пригостить мене, я заплачу окремо.

— Та Бог із вами! — Настя відмахнулася, мов відганяла величезного шершня. — Запросто! Ви ж постійні клієнти... вже.

— Дякую. — Лора відсунула меню.

— Картопля з відбивною, — замовив Гайдук. — І для мене теж заварну каву. Компенсуємо чайовими.

Сокіл мовчки постукав пальцем по намальованій піці.

— Замучили ми дівчину, — зазначила Лора, коли кирпата нарешті пішла. — Навіть, не побоюся цього слова, задовбали. Обов'язково викаблучуватися?

— Ні, — парирував Данило. — Наприклад, ти могла б випити місцевої кави й не крутити носом.

— Є речі, котрі понад мої сили. — Лора поклала на стіл телефон. — І берімося, нарешті, до наших справ.

— Нарешті, — мовив їй у тон Гайдук. — Нагоди поговорити без свідків справді не було. Навіщо ти записник фотографувала? — ось перше питання.

— Бо він лежав на видному місці.

— І?

— А вчора я його у квартирі не бачила.

— Пані Домонтович і не мусила його тобі показувати. То ж її записна книжечка.

Лора сперлася ліктями на стіл, переплела пальці, поворушила ними, мовби стимулюючи хід думок.

— Я звернула увагу Вербної на це. Реакція слідчої — така сама, як і твоя. Їй я нічого не тлумачила. Бодай тому, що Вербна знає: ми колеги, хай я й не служу більше. Але будь-яку мою підказку сприйме, мов укол багнетом. Професійні ревності. Бачте, припхалася з Києва якась колишня слідачка, сидить у банку на блатній зарплаті і вчить провінціалів працювати. Згоден?

— Є таке, — кивнув Гайдук.

— У принципі, — неквапом, мовби старанно пережовуючи, повела далі Лора, — нічого особливого справді немає. Ну, не лежав учора блокнот на столі в кімнаті. Ну, сьогодні лежить. Коли жертва залишила його там? Увечері, вночі? Чому він не впав на підлогу?

Сказавши так, Кочубей зробила паузу, дозволивши собі насолодитися ефектом.

Соколовський не зрозумів, до чого вона повільно підвела. Тому так само щиро здивувався Гайдуковій реакції. А шеф колись, як і більшість поліцейських при посадах, починав з оперативної роботи «на землі».

— Я бовдур, — визнав він, перетравивши почуте. — За життя Віра Домонтович була міцною, кремезною жінкою. Додай кількарічний досвід колонії. Там або падають духом, слабнуть, або навпаки: додають собі сили. Хто б не напав на неї, не впорався відразу. Сліди боротьби в кімнаті. Сто відсотків зачепили стіл, він же недалеко від дивана...

— А записник лежав не по центру, скраєчку, — Лора підбила перший підсумок. — Якби моя воля, провела б там слідчий експеримент. І довела б: сильний поштовх скине блокнот на підлогу. Тим паче, що стіл штовхали — це неозброєним оком помітно. Питання: хто й навіщо поклав записник назад?

— Тільки вбивця.

На цих словах наспіла кирпата Настя з млинцями і двома каваами на таці. Здригнулася, навіть ступила назад. Лора подарувала дівчині широку заспокійливу усмішку, а Гайдук не стримався:

— То ми про серіал новий говоримо.

— Не люблю про вбивства, — сказала Настя. — Якщо є час, про любов дивлюся.

— А ще краще — любов завести, — побажала Лора.

Кирпата вкотре зашарілася, знову чмихнула носиком і пішла. Хоч їсти дуже хотілося, Кочубей відсунула тарілку трохи далі від себе, продовжила:

— Поки що не бачу логічного пояснення такої дрібній дії. Ну, валявся б записник недалеко від тіла. Може, навіть під столом. Якби там було щось важливе, ми б його не завважили.

— Не лише ми, — вставив Гайдук. — Наша поява на місці пригоди випадкова. Блокнот так чи інакше знайшли б опери.

— Значить, вбивця залишив цей речовий доказ навмисне. Ще й поклав на видне місце, привертаючи додаткову увагу. Між іншим, у цьому місці треба думати про відбитки пальців. Чому телефон поцупив — незрозуміло. Найпростіше, що стукає в голову, — один зі способів заплутати сліди, збити з пантелику. Але аж так детально слідчій я зі зрозумілих причин нічого не пояснила. Маю надію, що вона сама дотумкає раніше чи пізніше. Але я ось про що.

Знайшовши потрібне фото, Лора вивела його на дисплей, розвернула до чоловіків, розтягнула зображення пальцями, збільшуючи картинку.

— Тут список.

Узявши телефон, Гайдук прочитав уголос:

— Зоя Граф, у дужках — Графиня. — Зробив коротку паузу. — Вадим Граф, у дужках нічого. Далі... Єва Фролова, Віктор Фролов, Денис Сотник, він же Ден, Галина Сотник, Ніна Мірошник, Роман Мірошник, ці два прізвища ще й окремо обведені. — Поклав телефон назад, поцікавився: — Хто всі ці прекрасні люди? Крім Графа, який зник, і його дружини, котрій я не вірю.

— Не віриш?

— Зоя мусить знати, де її чоловік. Підозрюю, навіть переховує його. Може переховувати.

— Причина?

Сокіл сидів між ними й мовчки крутив головою на кожну репліку.

— Повертаємося туди, звідки стартували. Вадима реально підписали діяти проти нас за гроші. Жінка, напевне, в курсі, бо в тій парі вона керує. Ми приїхали по його душу. Графиня ховає свого Графа.

— Вона — перша в списку Віри Домонтович. І це — єдиний місток від нашої проблеми до вбивства.

— Ти впевнена, що вбивство має стосунок до нашої справи?

— Я впевнена: Вадим Граф якимось боком причетний до вбивства. Зоя Граф — теж. І решта, як ти зазначив, прекрасних людей. Інакше б убивця не поклав записник на видноті. А тепер поїмо, бо живіт болить, вибачте за інтимну подробицю.

Лора промовила останню фразу голосніше — кирпата офіціантка вже несла решту замовленого.

3

Їй довелося обирати між двома формами байдикування й нудьги.

Перша — кататися з шефом, стовбичити поруч із ним мовчазною зброєносицею. Бо Гайдукові після чи то пізнього сніданку, чи раннього обіду знадобилася машина. За інших обставин, якби авто треба було також Лорі, він без зайвих розмов залишив би Сокола в її розпорядженні. Кататися з нею в її справах, бути при підлеглий статистом Данилові Гайдуку не дозволяли статус та внутрішнє налаштування. Проте Ларису Кочубей також не гріло бути поруч із шефом кимось на кшталт меблів, коли той вирішує свої справи, не потребуючи її порад. Зараз обставини склалися саме так, і Лора не мала наміру вбивати час або в машині, допомагаючи Соколу розв'язувати кросворди, або — в чиемусь стандартному аж до понурості офісі.

Тому вибрала другий варіант: із кафе її завезли назад на квартиру, на фоні якої будь-який заштатний готель сприймався б затишнішим. Надалі Лора запевнила: змо-

же дати собі раду, щойно Зоя Граф відповість на дзвінок. Бо з усього знайденого списку Кочубей знала тільки її. А Графиня, напевне, була знайома з іншими, крім зниклого чоловіка. Й, звісно, могла пояснити, хто ці люди, а також чому їй бажано — коли Віра Домонтович вписала їх одного за одним, ще й купила задля того новенький записник.

Проблема була в тому, що тепер не знати, де поділася сама Графиня.

На один дзвінок не відповіла. Три наступні, зроблені Лорою з інтервалом у десять хвилин, скидала після першого ж сигналу. Припустімо, міркувала Кочубей, саме зараз Зою допитують у поліції.

Від слідчої Лора приховала лише інформацію, отриману після власних роздумів та висновків. Наприклад, не звернула спеціальної уваги на стан записника: справді новенький, із цінником ззаду, на ньому — адреса магазину, де такі продаються. Для себе ж Кочубей цю картинку теж сфотографувала, залишивши у невеличкому зібранні матеріалів по справі. Також не вводила в курс родинного конфлікту, через який змушена була навідати жертву менш ніж за добу до загибелі. Такі речі будь-який слідчий, що бодай трошки професіонал та поважає себе, сам з'ясовує найперше. Ну, ще деякі *козири*, заховані Лорою в рукаві, — сищицьке минуле, не аж таке далеке, особливо — після пам'ятного відрядження до Чернігова.

Але про своє знайомство із Зоєю Граф, першою в списку, Лора повідомила відразу. Дала Вербній її телефон, пояснила — наступним за нею стоїть прізвище її не просто родича, а чоловіка. Аж потому з чистою совістю залишила слідчу виконувати свою роботу далі.

Тільки не довела до відома *колеги*: має до Графині свій інтерес.

Бо хочеться того чи ні, Лариса Кочубей уже почала власне розслідування.

Ще відучора.

І Зоя Граф була його невід'ємною частиною.

Вбиваючи час в очікуванні й тішачи себе тим, що за це все одно платять, Лора спробувала дивитися телевізор. Удома вона вмикала його зазвичай під вечір, навіть могла знайти щось цікаве й корисне для себе, перемикаючи канали. А тут виявила: мало того, що тутешній телевізор містить лише два десятки каналів, обмежуючи вибір, так іще о цій порі нічого прийняттого не пропонується. Загалом телебачення від третьої дня до п'ятої вечора — найнудніше у світі видовище. Принаймні для Лори.

Зайняти безплідний час чимось іншим теж не вийшло. Спати не могла й уночі, коли належить. Від новин із інтернету тіпало. Знайти в мережі якийсь прийнятний для себе фільм теж не вдалося — заплуталася в пропозиціях, і також стримувало цілком природне розуміння: ось зараз нарешті озветься Зоя, доведеться переривати перегляд, і не знати, коли випаде нагода додивитися. А кидати будь-яку, навіть дрібну справу, за яку взялася, було не в Лориному характері.

Коли ж телефон озвався, і на дисплеї висвітилося потрібне прізвище, Кочубей піймала себе на думці: їй вдалося бездарно, ні на що, витратити майже три години. Розуміючи, що Зоя Граф тут ні до чого, все ж не стрималася — кинула в слухавку замість привітання роздратоване:

— Де вас носить?!

— А хто це? — почула у відповідь не менш роздратоване, ще й замішане на втомі. — Ви кому взагалі дзвоните?

Питання стали холодним душем. Лора не припускала, що нова знайома не зафіксує її номер для себе. І взагалі викине вчорашню зустріч із голови. Це образило, і то

не трошки. Відтак Кочубей стрималася від різкої відповіді, поміняла тон, пояснила:

— Вибачте, це Лариса... З Києва, з банку, служба безпеки. Я... Ми сьогодні вранці знайшли тіло вашої свекрухи...

— Ясно, — обірвала Графиня, тон зробився ще більш підозрілим, чулася нотка агресії. — Я все розказала в поліції. Більше, ніж треба.

— Тобто?

— Господи, — по той бік видихнули приречено. — Слушайте, я пів дня товкла воду в ступі на допиті. З мене витягнули всі жили й намотали на кулак. Ви від мене чого хочете, Ларисо?

— Лора.

— Що?

— Називайте мене Лорою. Ми ж домовилися.

— Ніяк ми не домовлялися. Нічого мені від вас не треба. Справді, дайте мені спокій, цей день ще не скінчився.

Подумки Кочубей полічила до десяти — швидко, щоб Зоя не скинула дзвінок.

— Розумію, на вас багато навалилося і вам сьогодні перепало, — заговорила рівно, розважливо. — Проте відліть мені пів години, не більше.

— Чому?

— Я забила тривогу. Інакше б тіло лежало хтозна-скільки. Певним чином причетна до справи. Навіть досі маю власний інтерес. Думаю, вам цікаві мої думки та висновки.

— Ні, — відрізала Графиня, та за мить поцікавилася: — А думки... з приводу чого? Тільки не забивайте мені бачки, Лоро. Я за кермом, веду однією рукою, а вже темно.

— Тим паче. Зустріньмося, поговорімо спокійно. Ви не зобов'язані, звісно. Та я, здається, вже вас зацікавила.

— Правильно здається. Ви де?

— Можу назвати адресу. Місто ваше знаю погано. Але ж завжди можу викликати таксі. Довезуть, куди треба.

— Я під'їду до вас. Ви й мертвого умовите.

4

За дверима під'їзду на Лору чекав незатишний вечір.

Знайомий червоний «камаро» вже підрулив, Графиня виявилася пунктуальною. Відчинивши дверцята з пасажирського боку, вона скористалася зупинкою, закурила. Кочубей стерпіла це, бо ще не вирішила, що для неї гірше: пасивне куріння чи прочинене для провітрювання вікно. Струсивши попіл у попільницю, Зоя запитала байдуже:

— Тут говоримо чи поїдемо кудись?

— Не знаю, куди тут можна... Знаю кафе «Кухня».

— Де це? Хоча — без різниці. Їдьмо, все одно катаюся. Тільки, Лоро, назад вас не повезу, даруйте.

— Тоді — тим паче в «Кухню». Звідти мене заберуть.

Поки Графиня визначала маршрут по навігатору, Кочубей передзвонила Соколу. Сказала, куди їде й де чекати-ме. Дорогою жінки мовчали, і вже коли зайшли всередину, то Зоя скептично оглянула зал, гмикнула:

— У нас є кращі заклади.

— Можливо, колись підемо в інший. Місце знайоме, тим мене й влаштовує.

— До лампочки, — повторила Зоя. — Якщо у вас тут є улюблений столик — ходімо.

Народу в «Кухні» під вечір сиділо небагато. І все-таки Лора кивнула на віддалений кут. Пальто за звичкою почепила на вішак. Графиня ж своє не зняла, лиш розстебнула, даючи зрозуміти: вона тут справді ненадовго.

— Ой, знову драсті! — до них уже квапилася кирпата Настя. — А ваші друзі теж прийдуть?

— Пізніше, — пообіцяла Кочубей.

— Мені хазяїн сказав пригостити того вашого строгого, в костюмі, за рахунок закладу. Віскі.

— Щедрий заклад, — вставила Зоя. — Тут усім наливають задурно?

— Не задурно, — Настя звично зашарілася, стишила голос. — Узагалі-то з мене вирахують. Мій *косяк*, так хазяїн сказав.

— З вашим хазяїном познайомимосся найближчим часом. І поговоримо душевно, — пообіцяла Лора, сідаючи. — Чайку нам зробіть. Хіба що?.. — запитально глянула на Графиню.

— Все одно. Хай буде чай.

Кирпата залишила їх. Зоя виклала цигарки, постукала по столу краєм запальнички:

— Не бачу попільниці.

— Здається, тут не можна курити.

— Ще й курити зась. — Фраза прозвучала її особистим виразом закладу. — Тим паче без прелюдій давайте. Які питання до мене?

Лорі що далі, то більше подобалася її діловитість.

— Ось.

Графиня нахилилася й ледь примружила очі, роздивляючись фото на дисплеї.

— Те саме мені показували в поліції.

— Там є ваше прізвище. Стоїть під першим номером.

— Без номерів, просто перше. — Край запальнички торкнувся екрана. — Але якщо це список ворогів тієї відьми, то не дивно, що я — на першому місці.

— Ворогів?

— У моєї колишньої свекрухи не було друзів. Принаймні я не пригадую. Напевне, якимось коло спілкування, приємне чи прийнятне для себе. Та й то було до посадки. А коли вийшла з тюрми, навряд устигла повернути колишніх симпатиків. Принаймні за такий короткий час.

— Чому короткий?

Настя принесла на таці два маленькі білі чайнички, дві чашки в червоний горошок, зовсім не в тон заварнику. Сказала, явно відчуюючи провину:

— Чорний. Ви ж не уточнили...

— А ви не цікавилися, — відрубала Зоя, тут же міняючи удаваний гнів на удавану милість. — Нічого, нехай буде чорний. Тільки в мене так само виникло бажання познайомитися з власником і дещо йому порадити щодо персоналу.

— Навіщо дівчину лякаєте? — дорікнула Лора.

Щоб не мозолити вибагливим клієнтам зайвий раз очі, кирпата здиміла.

— Усіх кругом треба трошки виховувати. — Графиня торкнулася свого заварника рукою. — Господи, у них там не окріп. Вони заварили чай у теплій воді. Ні, я таки назву вам пару пристойніших місць. Якщо ви, звісно, в Житомирі затримаєтеся довше.

— Залежить від нашої розмови.

Лора налила собі чаю. Ковтнула — справді теплий. Та не аж такий противний, зберіг смак і міцність. Свого напою Графиня не торкнулася.

— На які результати чекаєте?

— Ви щойно назвали перелік списком ворогів Віри Домонтович, — перейшла до основної теми Лора. — Почну здалеку. Напевне, щось подібне вам уже казала слідча, чи кому ви там давали покази...

— Вербна. Віталіна Вербна.

— Знаю. — До Кочубей остаточно повернулася впевненість, знову відчула себе господинею становища. — Мабуть, Зое, вона додумалася до того само, до чого і я. Тільки трошки згодом, адже, нагадаю, я раніше за поліцію виявила тіло. Для цього моему колезі знадобилося вибити двері. Маємо сто разів описане в романах та показане у фільмах убивство в замкненій кімнаті. Тільки двері

зачинили ззовні. Це зробив убивця. І викинув ключі, хоча цей пункт — моє припущення.

— Чому я мушу вас слухати?

— Стежте за ходом думок. — Лора відсунула недопитий, вже остаточно вистиглий чай. — Убивця чисто теоретично міг мати власні ключі. Тишком-нишком пробратися глибої ночі в помешкання пані Домонтович, напасти, вдарили по голові, взяти гору в короткій боротьбі, задушити подушкою. Потім навіщось забрати ключі своєї жертви й піти собі геть. Досвід власної *сищицької* роботи змушує відкинути таке припущення як фантастичне. Ви мене уважно слухаєте?

— І досі не почула, чого ви домагаєтесь.

— Єдина можлива версія тут: Віра Домонтович сама випустила свого вбивцю. Ще й серед ночі. Ймовірно — не раніше першої години. У таку пору нормальні люди відчиняють лише близьким. Або — тим, кому довіряють. Кому вона довіряла?

— Нікому! — відповідь не забарилася.

— Друзів у неї, з ваших слів, не було.

— Я не так сказала. Віра, напевне, мала друзів, яких втратила чотири роки тому. Проте в неї було небагато часу відновити контакти. Вийшла вона, так сталося, перед власним днем народження. Ця вікопомна подія в жовтні. Спершу вона пересварилася з усіма, хто не догледів за її єдиним Антончиком. Потім — із кожним окремо. Процес забрав більше двох тижнів, цілковито поглинув нашу Віру Леонідівну. До того ж мусила звикати до життя поза колючим дротом. Це поновлення документів, інші бюрократичні штуки. Словом, часу на те, аби знову з кимось задружити, вона не мала. Треба ж спершу з ворогами розібратися.

— Отут ми повертаємося до списку ворогів. — Лора накрила свій смартфон долонею, легенько поплескала. — Навіть той, хто на дух не переносить детективів, вважаю-

чи їх брехнею, має визнати: у книжках, як і в житті, підозра в убивстві падає на неприємелів. Або на кожного окремо, або на всіх гуртом.

Графиня прикусила нижню губу.

Як і не бувало впевненості в собі, підкріпленої погано прихованою агресією до чужинки, котра лізе не у своє. Натомість — бентега, розгубленість, до всього ще мовби ляпаса відвалили.

— Слідча такого мені не казала...

— Тим гірше для вас. — Лора заледве стримала переможну усмішку.

— Гірше?

— Знаєте приказку: той озброєний, хто попереджений? Щойно, Зое, я на пальцях розклала вам, чому і як над вами зависнув дамоклів меч підозри. Ви не лише ворог жертви номер один, хай список не нумерований. Ви й перша підозрювана. До речі, на місці слідчої я б вам теж нічого не сказала. Навіть не натякнула б.

— То чому кажете зараз?

— Бо я не офіційна особа, — просто пояснила Кочубей. — Поки що вбивство Домонтович жодним боком не стосується справи, яка привела мене до Житомира. Місток між нею й цим злочином — ваш чоловік Вадим. — Нарешті Лора пішла в наступ. — Граф, із ваших же слів, щиро вважає пані Домонтович винною в його проблемах. Перекоаний: то вона йому наврочила, кинула на нього своїм лихим оком. Дурня? Можливо. Але ж ваш чоловік, знову ж таки, з ваших слів, — дуже вразлива особа. Піддається подібним навіюванням та впливам. До того ж нервова система вражена алкоголем.

— Вадик чистий дев'ять місяців... був.

— Повірте мені. — Лора поклала руку на серце. — Відшкодувати завдані *цим ділом* втрати за такий короткий

час нереально. Іноді дев'яти років замало. Нерви, Зое, крихка матерія. Повертаючись до нашої теми: Вадим Граф у невірноваженому стані цілком міг позбутися джерела своїх проблем. А Віра, своєю чергою, могла його впустити. Причини? Хтозна, мене там не було. Вас теж. Підстави так вважати? Зникнення Графа з радарів. Ви... ми з вами шукали його вчора. Якщо ви знаєте, де ваш чоловік зараз, краще звести мене з Вадимом. У мене є до нього кілька питань, зовсім не пов'язаних з убивством. Обіцяю, клянуся, присягаю: слідство про нашу зустріч не знатиме. Не робитиму ні за кого чужу роботу. Тим паче, що нікому в поліції не подобається втручання стороннього. То як?

Поки Кочубей говорила, Графиня крутила в пальцях запальничку. Відповідати не поспішала. Нарешті, не відводячи від цього предмета погляду, кинула коротке:

— Не-а.

— Що це значить?

— Те і значить. — Тепер Зоя підняла на Лору очі, в них знову блимнули знайомі діловіті іскорки. — Не маю поняття, куди заховався мій невдаха-чоловік. Зате дякую, тепер розумію всі ризики для нього. А він, своєю чергою, не аж такий бевзь, яким дехто його вважає, включно з вами.

— Ніким я його не...

— Не-а! — повторила Графиня, сильно стукнувши запальничкою об край порожньої чашки. — Вважаєте. Й мене з ним разом. А я, Лоро, за бевзя вдруге заміж не вийшла. Та й Антончик Домонтович не був безнадійним, мамкою залюбленим і затюканим водночас. Мені справді не щастило дотепер із чоловіками. Тільки це, Лоро, мої труднощі. І ось що я вам скажу зараз: Вадик, напевне, додумався до того, до чого й ви. Через те й заліг на дно, носа не висовує. Ось чому його не знаходжу я. І з цієї ж причини цей абонент недосяжний для вас. Та й для поліції. У вас усе?

Почуте Лорі сподобалося.

Святкувала подумки третю за день невеличку перемогу.

Вирішила притримати коментарі, не озвучувати висновки. Замість того, проказала спокійно, буденно, навіть якось по-сестринському:

— Хай вас заспокоїть, що в списку Домонтович, крім вас із чоловіком, ще шестеро потенційних підозрюваних. Принаймні на місці слідчої я б міркувала так.

— Слабке заспокоєння.

— Хто ці люди, до речі? Ви повинні їх знати.

— Та знаю! — Зоя знову відбила краєм запальнички дріб. — Родичі. Майже всі. Теперішні, колишні... От як їх назвати, якщо в мене інший чоловік і вже не маю до тої родини жодного стосунку!

— Але ж Вірі Домонтович вони залишалися близькими людьми. Чи, вибачте, близькими ворогами — це ж список ворогів.

— Ох! — Зоя вчергове закусил губу. — Давайте розбиратися, хто кому хто. Погодьтеся, в українських родинних стосунках усе непросто. Значить, — вона звірилася зі списком, — Фролови, Віктор і Єва. Прямі родичі. Віктор Аркадійович — двоюрідний брат Віри Леонідівни. Юрист, адвокат, але давненько не практикує. Відкрив нотаріальну контору й непогано почувається. Єва викладає в інституті. Медичному, тут, у центрі. Кандидат наук, здається.

— Мірошники?

— Теж рідня.

— Близька?

— Роман — Вірин небіж. Син її старшого брата, який помер від раку. Ніна, зрозуміло, Романова жінка. У них мережа будівельних магазинів. Невеликі магазини, невелика мережа. А проте, в межах не лише міста, а й району та навіть області свою нішу займають. Не бідні люди. Живуть у Тетерівці, це за містом, свій будинок. Син учиться в Києві, а Галя Сотник — його хрещена мати.

— Денис і Галина Сотники — куми Мірошників?

— Саме так.

— Вони чим займаються?

— Галя орендує перукарню. Ден кавою торгує. Здається, в обох справи пішли погано віднедавна.

З ним треба познайомитися найперше.

— Відразу питання: прізвища Мірошників чомусь обведені. І ще: чому Сотники в списку ворогів пані Домонтович? Племянник із дружиною — ще зрозуміло. А тут...

— А Вадим мій як там опинився? — парирувала Графиня. — Відьма Сотників принаймні знала! Бачилися на різних сімейних збіговиськах. Рома Мірошник завжди тітку запрошував, бо так культурно. І завжди Віра приходила на коротко, псувала настрої усім. Ішла, задоволена скандалом. Навіщо відьма обвела їхні прізвища?.. Хтозна, що було в голові. — Вона ковзнула поглядом по цифрах годинника в кутку дисплея. — Якщо ви про все дізналися, може б, я поїхала вже?

Лора відчула, що Зоя хоче якомога швидше згорнути розмову.

— Дякую за приділений час. І зафіксуйте мій номер. Не проти, якщо ще дзвонитиму?

— Навпаки. Ви дуже допомогли. Хоч знатиму, як мислить поліція в таких випадках. Відчувати себе під підозрою — приємного мало...

— Але краще знати це, — Кочубей завершила думку. — І таке ще прохання. Ви ж, напевне, маєте контакти всіх зі списку? Залиште, будь ласка.

— Кожен?

— Досить тих, із ким простіше мати справу. Віктор, Роман, Денис.

— Мірошники — обоє рябє. Інших ви правильно вгадали, там чоловіки рулять.

— Обіцяю не зловживати. Без потреби не смикати. І на вас не пошлюся в жодному разі.

— Та мені байдуже. Посилайтеся, без проблем.

Графиня по черзі виловила з пам'яті свого телефона три потрібні номери. Лора занесла їх до свого нотатника. На цьому Зоя попрощалася й пішла, видихнувши з полегшенням.

А Лора Кочубей відкинулася на високу спинку стільця, блаженно заплющила очі.

Вона *розколола* співрозмовницю.

Зоя Граф знала, де ховається її чоловік.

5

Товариство зачекалося.

Усі зібралися в Мірошників. Кермо у свої руки взяла Ніна, чим роздратувала Фролових. Адже Віктор, як найстарший серед усіх, не любив, коли ним керували й планували щось замість нього чи ставили перед фактом. Тим паче, якщо втручалася Романова дружина — з якогось часу Фролов її терпіти не міг, а Єву її присутність що далі, то більше позбавляла впевненості в собі.

Пояснення цьому Віктор мав, та не озвучував, аби ще більше не бентежити дружину. Єва за своїм психотипом була не з тих, хто міг, а головне — хотів домінувати в будь-яких стосунках. Проте в глибині душі їй, як і більшості нерішучих людей, кортіло бути схожою на агресивну владну Ніну. Тому поруч із нею Єва почувалася пригніченою. Фролова це бісило тим паче, що між жінками було сімнадцять років різниці — на Нінину користь. Скидалося на те, що молодша й активніша знецінює старшу, нехай більш пасивну й невибагливу.

Але у світлі останніх подій Фролов вирішив не гарикатися. Просто вислухав Ніну, затим набрав Романа

й поставив перед фактом: він приїде сам, Єва лишиться вдома, в неї шок і стрес. Тут трохи перебільшив, проте не зовсім збрехав. Дружина пригадала їхню розмову місячної давнини, після тієї триклятої зустрічі, коли Віктор бовкнув про ймовірну смерть сестри. Картав себе за те, що глибоко притлумлене бажання зірвалося тоді з язика. Чудово розумів, *чим* йому загрожує сказане місяць тому. І так само чудово усвідомлював Євин переляк.

Ні.

Краще поїде в те лігво без жінки.

Чекали на Зою, бо та ще мусила підхопити по дорозі Дена з Галею. Сотники не мали машини. Точніше, не купили нову, а стару три роки тому продали: влетіли в борги, довелося терміново гасити пожежу. Збір Ніна призначила на сьому вечора, а коли Графіні не було о сьомій тридцять — психанула. Фролов тримав себе в руках, бо втручатися в її істерики — гасити пожежу бензином. Тож мовчки сидів у кріслі, пив каву, восьму за день, і слухав, як господиня свариться по телефону по черзі із Зоею та Галиною. Не приймаючи жодних виправдань, пояснень і навіть зриваючись на мат.

Цим Ніна Мірошник нагадала Віктору Фролову його — тепер уже покійну — двоюрідну сестру.

Такий само прикрий характер.

Хіба не око лихе в Ніни, а язик.

Нарешті трійця з'явилася. Відразу з порога Графіня гаркнула Романові:

— Скажи своїй бабі, хай фільтрує! Бо наступного разу я їй фільтри поміняю!

— Давай зараз! — Ніна виступила наперед, навіть уперла руки в повні боки. — Бач, розумецька! Через тебе ми в лайні, а ти така вся в білому!

— Я вас знати не знаю вже, вважай, два роки! І Віра ваша мені з того часу ніхто! Тільки ж ви, кодло, все одно

винних шукаєте де попало! Нічого вашій родичці я винною не була!

— З цього місця я б почав розмовляти, — включився Роман Мірошник. — І поговоримо, Зое, поговоримо. Тільки не тут і не тепер. Ми для іншого зібралися.

— А давайте жити дружно. — Ден Сотник часто брав на себе роль миротворця. — Принаймні поки весь цей кошмар не скінчиться.

— Цікаво, чим, — кинула Ніна. — Одного з нас посадять? Чи всі там будемо?

— Ще ніхто нікого не саджає, — озвався зі свого кутка Віктор Фролов. — З усіх вас я єдиний юрист. Тому знаю, що кажу.

— Чотири роки тому ми тебе теж послушали, — огризнувся Роман. — Навіть не так: лиш тебе й слухали. Ось тепер маємо мороку.

— Спокійно. — З усієї компанії Віктор справді тримався найбільш розважливо. — Ми в такому складі не бачилися з того часу, як наша Віра Леонідівна зібрала всіх у себе й проклала кожного. Прокльони вдарили по ній бумерангом. Смертю вона домоглася свого: ми почуваємося проклятими. Хай би як це не звучало.

— Віру вбили, — нагадала Графиня. — Називаймо речі своїми іменами. Ми тут усі дорослі люди.

— Ти до чого ведеш? — підозріло запитала Ніна.

— Заперечую нашому дорогому юристові. Точніше, вношу корективи в його тезу. Правда те, що зараз кожен із нас справді мов проклятий. Бо Віра подбала про те, щоб скласти список своїх ворогів. Неправда, що вона домоглася свого своєю смертю. Її вбили, шановні пані та панове.

— Нічого не помінялося, — Ніна вперто стояла на своєму. — Хоч жива, хоч мертва, Віра Леонідівна отруювала кожному з нас життя. Тому, люди добрі, я зовсім

не сумую. Хто б не подбав, щоб відправити її на той світ, зробив добру справу.

— Лишається дрібниця. Дізнатися, хто ж із нас такий добрий.

Зоя Граф сказала так — і замовкла, насолоджуючись отриманим ефектом.

6

— Пропоную тут повноцінно повечеряти. Чесні люди саме так роблять.

— Повноцінно вечеряють?

Лору під кінець дня надто втомила дивна суміш трагічних подій та годин безглузлого очікування. Тож вона насилу стримувалася від звичних гарикань із Гайдуком. Стежити за ходом його думок і тим паче — тлумачити прихований шефом зміст уже не мала ані часу, ані сил, ані натхнення.

— Не чіпляйся до слів.

— А ти діло говори. До чого тут чесність?

— От уже ці жінки, — театральні зітхнув Гайдук. — Ваша ж тема. Кавалер ходить так часто і приділяє стільки уваги, що по-хорошому мав би нарешті покликати заміж. Перетворити випадкові, тимчасові стосунки на тривалі.

— Є таке в жіночій психології, — визнала Лора. — До чого ти зараз хочеш це притулити?

— Аналогія очевидна, Ларисо Василівно. Наша невеличка дружна компанія навідується в кафе під простенькою вивіскою «Кухня» надто часто за два неповні дні. Наші стосунки з цим закладом треба або розірвати негайно, або — оформити як постійні. Зробити тут повноцінну резиденцію, штаб-квартиру. Домовитися з власником про окремий кабінет...

— Тут нема, сам же бачиш.

— ...або — хоча б окремий столик.

— Заходь будь-коли, займай вільний. Ажіотажу в закладі не помічено. — Не бажаючи далі переливати з пуста в порожнє, Кочубей підвела ризку, закриваючи тему для себе: — Щодо штаб-квартири — приймається. Тут погана кава з автомата, меню без витребеньок та інтер'єр безликий. Але все ж тут краще, ніж у тій казенній квартирі. На мене там усе давить.

— Згода. — Гайдук потер руки. — Ну, де там наша фанатка.

Кирпата Настя з'явилася, ніби з повітря. Лора мала надію, що дівчина не чула їхньої розмови. Швидко переключила її увагу:

— То чим погодуєте сьогодні?

Просте питання вкотре змусило Настю пекти раків.

— Ось же меню.

Вона поклала перед кожним окрему папочку з назвою кафе. Лора звернула увагу: вони різнилися кольором. Гайдукові дісталася синя, Сокіл дивився на рожеву, сама ж вона тримала жовту. Мабуть, власник мав свої уявлення про креативний підхід.

— А риба — яка? — поцікавилася Лора, побачивши страву в переліку.

— Риба, — Настя засопіла. — Жарена. Філе.

— Якої риби філе? — Враз Лорі перекортіло чіплятися, навіть стало трохи соромно за власну прискіпливість. — Добре, хай буде смажена риба. Без гарніру. Салат зі свіжої капусти. Оливкова олія, може, у вас усе-таки є?

— Спитаю. — Щоки кирпатої вже не так пашіли. — Каву будете, запарену?

— Ще не знаю. Хоча... Краще чаю.

Настя повернулася до чоловіків. Сокіл ворухив губами й шкрябав пальцем перенісся. Гайдук узяв справу в свої руки, мовив діловито:

— Мені хтось віскі обіцяв. Несіть. Тільки без вибриків, пригощати не треба. Я заплачу, так вашому хазяїну і скажись. А ще передайте: ми тепер у вас постійні клієнти. Увесь час, поки в місті.

— Ага. — Інших слів Настя не знайшла.

— Тепер так: відбивну з картоплею вже їв, і ще раз буду. Тільки не пюре цього разу, посмажте.

— Фрі? Такою соломкою?

— Просто смажена картопля, сонце. — Шефові очі усміхалися. — Колезі — те саме, бо піци він уже наївся, так собі розумію. Пляшку коли, правильно? — Соколовський кивнув. — Мені ще води мінеральної, без газу. І ще, Насте... — брови дівчини стрибнули вгору. — Можна якось домовитися, що завтра приїдемо на сніданок?

— Та приїжджайте.

— Ви не зрозуміли. Ми б замовили вам уже, чим би хотіли снідати. А ви б чекали нас на певну годину. Чи, скажімо, з дев'ятої до десятої.

— Ми з десятої працюємо.

— О, Господи...

— Чекайте! — В її голосі бринькнули жалібні нотки. — Я скажу хазяїнові. Домовимося, думаю. Для вас зробить.

— Вирішуйте питання. — Гайдук поважно кивнув, тут же, у своїй манері, забув про існування дівчини. — З цим вирішено. Все, як ти хочеш, Лоро.

— Як я хочу, вже ніколи не буде. Бо я, Даниле Семеновичу, хотіла б спокою. Якщо не до кінця життя, скільки я там ще проживу, то бодай до кінця цього року.

— Бажання збігаються. Та розбиваються об можливості, як хвилі прибою об прибережні скелі. Єдиний спосіб бодай трішки видихнути — швидше покласти цій історії край. Вона мені, чесно кажучи, вже отут, — шеф торкнувся ребром долоні горла. — Тож уперед. Ти написала, що знаєш, де наш винуватець.

Лора справді послала повідомлення — Гайдук раз по раз скидав її дзвінок.

— Є версія, не більше.

— Викладай.

Сокіл розвернувся на стільці, дивився зацікавлено.

— Навіть не думала, що Зоя Граф проговориться так просто, на рівному місці, — мовила Лора. — Я лише поділилася з нею припущеннями, які, напевне, має слідство. Тобто фактично на пальцях дала їй розклад, як би міркувала на місці пані Вербної.

— Вважай, для нас ти справді на її місці, — сказав Гайдук.

— Зоя теж так вирішила. Я пояснила, чому Вадим Граф для слідства — перший підозрюваний. У відповідь Зоя бовкнула: *«Вадик, очевидно, додумався до того, до чого й ви»*. А він не міг до такого додуматися.

— Не роби з нього аж такого дурника.

— Боже збав! — Лора виставила перед собою розкриті долоні. — Маю на увазі ось що: Граф утік від нас ще вчора. До того, як Віру Домонтович убили. А в новинах про це не писали. По радіо не говорили. Соцмережі обійшли увагою банальне вбивство немолодої самотньої жінки. Питання на засипку: звідки Вадим знає про цю пригоду і про те, що він — під підозрою?

— Зустрічне питання, Лоро: звідки ти знаєш про те, що Вадимові усе це відомо?

— Зі слів його дружини, — пояснила Кочубей. — Читання між рядків, є така слідча практика. Дивіться, Графиня пояснює: її Граф заліг на дно, бо його підозрюють в убивстві. Отже, він щонайменше мав би знати про скоєне вбивство. Хто йому міг сказати? Тільки дружина! Інші зі списку з ним не спілкуються, він для них ніхто. А він із ними — й поготів. Це, своєю чергою, непрямо доводить:

Зоя підтримує зв'язок із Вадимом. І це вона попередила наляканого чоловіка: сиди, де сидиш, вимкни телефон, загубися. Бо не Вадик додумався — вона сама.

Лора справді не помітила, коли з-за Гайдуківної спини вирінула Настя. Порцію віскі вона налила в круглу прозору склянку з товстого скла. Поставила перед шефом урочисто, ще й ступила крок назад, милуючись власною вправністю.

— А ще я з хазяїном побалакала. Кажіть, що і на яку годину готувать. Кафе «Кухня» працює на вимогу дорогих гостей, — повідомила, мов рапортувала.

— Прекрасно. — Гайдук салютнув дівчині склянкою. — Трошки пізніше, окей?

Кирпата знову залишила їх: саме зайшли ще двоє клієнтів, чоловіків, подалася до них. Данило погойдав склянку, понюхав напій, відпив, спершу скривився для порядку, потім — махнув рукою.

— Потягне. Третій сорт — не брак. — Він зробив ще один маленький ковток. — Я казав, Лоро, що тобі нема ціни?

— Сьогодні чую вперше. А взагалі — не новина. Тільки знову поясни, чим заслужила комплімент.

— Це — факт. Я констатую.

— Але ж не без причини.

— Ти щойно вирішила найбільшу проблему. Тепер справа за малим: узяти Зою Граф під білі руки, повезти в тихе місце, прив'язати до дерева й катувати. Хай каже, де ховає чоловіка.

На Лориному обличчі не здригнувся жоден м'яз.

— Ти серйозно зараз? Бо я вірю, і ти знаєш причину. Були прецеденти.

Сокіл кахикнув. Він теж дуже добре зрозумів її натяк.

— Згадаєш зараз випадки, коли я мучив жінок?

— Не жінок. Не ти. Проте в нашій... твоїй роботі траплялися моменти, про які мені краще не знати. І все-таки я знаю. Моє ставлення тобі теж відоме.

— Іноді без силових акцій бажаного результату не досягнути. — Гайдук учергове приклався до віскі, постукав нігтем по краю склянки. — Брешу, не такий уже й поганий продукт. Чіпляюся на рівному місці.

— Ми почали про силові акції...

— Або — акції залякування. — Шеф відсунув недопите. — Звісно, ніхто тут не збирається катувати Графиню. Простіше переконати її, щоб віддала чоловіка нам. Під твою особисту відповідальність, Лоро.

— Чому — під мою?

— Ти ж не дозволиш зробити з Графом нічого гіршого за допит, — це було не питання.

— Не дозволю. Які мої аргументи?

— Інакше Вадика прихопить поліція. Раніше за нас. У розшуку він, Лоро. Офіційно. Уже більше двох годин, за моїми підрахунками. Ми, до речі, порушуємо закон, приховуючи від слідства твою інформацію.

— Припущення. Версія.

— Але — дуже близька до істини. — Гайдук уместився зручніше. — Я пів дня вбив на те, щоб дозволили глянути на попередні результати. Передусім — висновки експертиз. Перш ніж ударити по голові, жертві вкотили еленіум, кінську дозу. Домонтовичка відключилася, її вбивали вже уві сні.

— Навіщо ж тоді по голові бити? — здивувалася Лора. — Хоча стій... Тут або вона сама стукнулася об гострий край, коли падала. Або вбивця так ненавидів її, що додав від себе, не міг зупинитися.

— Приймаються обидва варіанти. Є інформація для роздумів, — кивнув Гайдук. — Їдьмо далі. На знайденому записнику немає відбитків пальців, жодних. Так само протерті ручки дверей, входних та кімнатних. На кухні, в туалеті, у ванній — лише відбитки Домонтович. Плюс двері, зачинені ззовні, ключів немає, очевидні

слідди насильства. Вбивця грамотний — тільки навіщо він блокнот чіпав?

Лора на мить прикрила очі, відтак розплющила.

— Брав. Гортав.

— А там усі знайомі особи. Слідча вже сама це встановила. Від того й танцює: чужих там не було. Хтось свій постарався.

— Хтось, кого жертва підпустила так близько, що дозволила пустити в хід шприц... — додала Лора. — А я розказала Вербній про свіженький конфлікт Графа з Вірою, який виник на рівному для хлопця місці, створив проблему. Проте, що служба безпеки відомого банку розшукує його.

— А далі наша геніальна слідча сама розв'язала задачку, — підсумував шеф. — Вадим Граф переконаний, що в його проблемах із серйозними людьми винна Віра Домонтович. Плюсуй невірноважену нервову систему хлопця. Зірвався, потім не міг зупинитися. Накрутив себе. Все зрозуміла?

— Підозрюваний номер один, — кивнула Кочубей. — І про це наврод чи знає.

— Скажеш Графіні — знатиме. Пообіцяй адвоката хорошого. Тільки право першої ночі вимагай собі. Наш інтерес тобі відомий: дізнатися, чи підкупив Графа «Кредитний», щоб нашкодити нам, чи хлопець сам накосячив. Якщо він доведе, що на наших конкурентів не працює, і ти йому повіриш — попустить і наше начальство. Потім з дорогою душею передаєш його Вербній, робиш послугу слідству. Адвокат — наша послуга Графам. Обіцяй часткове покриття витрат. Нехай потім самі у своїх родинних проблемах хлюпаються. Ми більше цією справою не займаємося. Відьом, пристрітів, проклять, лихих очей із мене за дві доби досить. Приймається план?

Лора не бачила потреби відповідати — мовчання красномовніше.

Тим паче, що Настя нарешті почала носити замовлене. Салат для неї принесла найперше. Запевнила: оливкову олію знайшли на кухні.

Не збрехала.

7

— Де тебе носить?! — крикнула в слухавку Зоя і, не чекаючи відповіді, почала вистрілювати питаннями, але вже спокійніше, навіть буденніше. — Що ти накоїв, хлопчику? На фіга? Кому легше стало?

— Я тобі не хлопчик! — вереснув Вадим, і знайомі нотки, яких від неї не приховати, розставили все по місцях.

— Ти знову лигнув. Хоч попустило? І ще раз — де ти? Раптом заховався з пляшкою десь у дворах, за гаражами, де насцяно.

— За якими дурними гаражами, Зоє?!

— Скажеш — знатиму. Підскочу до тебе, заберу. Тебе, між іншим, менти шукають, офіційно. В курсі?

— Я — ні! А ти звідки знаєш?

— Запитую тут я! — Графиня зупинилася на світлофорі. — Слухай, хлопчику, мені незручно крутити бублик однією рукою. Я підберу тебе, де б не був. Усе мені розкажеш, разом щось придумаємо.

— Нема чого розказувати! І не за гаражами я, теж придумала! — Вадим тяжко, уривчасто дихав. — Зоє, ти обіцяла все *порішати*! Сама веліла залягти на дно і не рипатися, поки проблема є! А тепер, за добу, проблем ще більше!

— Бо ти, бачу, надумав вирішувати їх сам, без дорослих. Прибирати, хлопчику, треба саме проблему, а не людину, яка її створила. І то... Накрутив себе щодо старої відьми, ось і маєш.

— Вона — не стара! Сама мені казала!

— Тихо. — Зоя рушила далі, «камаро» їхало крізь сутінки. — Нехай не така вже стара... була. Але ж відьма, тут я з тобою ніколи не сперечалася. Що скажеш, якщо зловлять? Віра наврочила тобі, кинула лихим оком, у тебе потік дах, ти перестав себе контролювати, наробив дурниць на службі — тож вирішив убити ту, кого вважаєш джерелом своїх бід?

— Я не вбивав Віру!

— Писок стули. Де б ти не сидів зараз — на весь Житомир чути. Хочеш, пригадаю, як хотів убити, а я ще порадила не кидатися словами?

— Ага! Ти розкажеш про це в поліції! Чи вже розказала? Зое, ти мене здала!

— Не-а. Дурні не мели.

— Чого ж мене тоді шукають? Які мотиви?

Правиця на кермі зрадницьки смикнулася. Графиня вирішила не ризикувати, не кермувати в такому стані. Завернула вбік, вибрала місце для зупинки, стала біля бровки хідника.

— Ти погано слухаєш, хлопчику. Щойно розклала тобі хід думок пані слідчої. А люди з Києва приїхали по твою душу. Ховався ти від них...

— Блін, за твоєю ж порадою!

— Цить! Вадиме, я ж подумати не могла, що тебе краще тримати біля себе, під наглядом. У всьому, виходить, і моя провина також. Був би ти біля мене, наша Віра Леонідівна жила б собі далі. А київським могла тебе не виказувати. Заховала б під спідницею...

— Харе знущатися! — Граф ураз схлипнув, і Зоя подумки вилаяла себе — знає ж свого *хлопчика*, пощо довела до сліз. — Я не вбивав вашої Віри! Я нікого не вбивав!

— Той Гайдук, якого за тебе принижено просили, виклав сьогодні в поліції твою, Вадику, версію подій. Я зу-

стрілася з його підлеглою. Лариса Кочубей, непоказна така, сумна трохи, але дуже розумна. Розклала по поличках, чому твій вибрик на службі дає тобі мотив. А отже, чому ти — перший підозрюваний. Все, про інше поговоримо віч-на-віч. Ти де?

— Не має значення. — Голос раптом зазвучав упевненіше, істерику різко замінила розважливість. — Кажеш, та Кочубей дуже розумна. Ось із нею й поговорю.

— Поговориш — про що? І смисл розмови?

— Мене шукають, — нагадав Вадим тоном, який Зоя чула від нього за весь час украй рідко. — Стежити за дружиною — найпростіший спосіб. Я зараз небезпечний для тебе, гляди, співничею зроблять. Ти — для мене, чому — розумієш. Гайдука, бач, я підставив. Лишається Кочубей, вона в темі, але стороння особа. Так?

— Мабуть. — Зоя ще не до кінця розуміла, куди Граф веде.

— Скинь мені її номер. Зустрінуся, спробую все пояснити.

Карти вдало лягають. Не далі, як чотири години тому, Лариса сама просила Графиню влаштувати таку зустріч. Зоя вирішила не казати Вадимові про це. Враз стрільнуло — може подумати, що жінки змовилися й тепер маніпулюють ним.

Хтозна, раптом *зірветься*.

Поки що все непогано складається й без її активної участі.

— Ти правий, — погодилася. — Все ж таки — де ти зараз?

— Контакт давай. — Граф справді вирішив зашифруватися. — Ніде не подінуся. Будемо на зв'язку. Сам забуксував — мені й вирулювати.

— Попередити, що ти дзвонитимеш?

Відповідь Зоя знала: ні.

Після всього сказаного й почутого Сотники не захотіли їхати назад із Графінею.

Фролов пропонував свою допомогу. Але Галина, відчувши готовність Дена погодитися, різко й швидко, на випередження, відмовилася. Її чоловік, зазвичай схильний до компромісів, викликав у Тетерівку таксі. Чекали машину Сотники надворі. Не мали бажання більше залишатися під одним дахом із іншими й не надто приховували це.

— То Галка накручує, — завважив Роман Мірошник, щойно за кумами зачинилися двері. — Дивна вона останнім часом. Ніколи так Деном не крутила.

— Як — так?

Ніна спитала, аби не мовчати. Романа й раніше дратувала така манера дружини. За сімнадцять років подружнього життя звук, часом навіть пропускав повз вуха. Проте з огляду на нинішні обставини ледве терпів її вибрики.

— Мов циган сонцем, — відбувся приказкою. — І щось мені підказує, любі родичі, що ми всі дуже скоро не зможемо збиратися під одним дахом.

— Теж про це думав, — кивнув Віктор Фролов. — То, може, хоч ми будемо розумнішими?

— Нас усіх Графіня оце щойно зробила дурнями! — гаркнула Ніна.

— Гірше — вбивцями, — поправив Роман. — Цікаво, що себе і свого чоловіка вона вбивцями не вважає.

— А ти як думаєш?

Мірошник здригнувся — відповідати на таке питання не готувався.

— Він мусить щось думати? — прийшла на допомогу Ніна.

— Кожен із нас тепер із цим житиме, — заявив Фролов виховним, батьківським тоном. — Хіба ви не зрозуміли, що Графиня навмисне зібрала нас, щоб нацькувати одне на одного? Тепер кожен підозрює кожного. Проте! — Він зробив багатозначну паузу. — Спробуймо не зважати на неї.

— Нічогенька задачка! — Ніна лунко ляснула долонями. — Отак узяти — і не зважати на паскудну бабу!

— Зоя вважає тебе паскудною навзаєм, — відрубав Віктор. — І Галю Сотник, і мою Єву, і нас із Ромчиком разом узятих. Тільки пропоную, як то кажуть, відділити в цій поганій історії котлети від мух. Погодьтеся, ми всі терпіли Зою, поки родичалися. Вона була дружиною вашого брата й мого племінника Антона Домонтовича. Це зобов'язувало нас проводити разом певний час. І Зоя не мирилася з нами, а ми — із Зоєю.

— Ви, адвокати, завжди довго запрягаєте, заходите здалеку й говорите плутано, — буркнув Роман. — Ти не в кабінеті і не в судовій залі, окей? Коротше кажи, бо наслухалися нині різного.

— Віру вбито, ось вам коротко і ясно, — мовив Фролов. — Нашого ставлення до Зої і її ставлення до нас цей факт не поміняв. Скажу більше: коли вона одружилася зі своїм, як його називає, хлопчиком і поміняла прізвище, то з нашого оточення зникла. Це були спокійні й щасливі роки. Аж поки Віра не відсиділа, не вийшла з тюрми і знову не ввела колишню невістку в наше коло.

— Тут згодна, — встряла Ніна. — Це очевидні для нас усіх речі, Віть.

— Але так само очевидно, що Віру хтось убив. Не менш очевидне й сказане Графинею: вночі Віра не могла відчинити нікому чужому. Вона й своїх не надто пускала. Зоя першою додумалася до того, до чого, наприклад, я допектрав би трошки згодом.

Роман із Ніною презирнулися.

— Ти хочеш сказати...

— Я вже сказав, — Фролов не дав Мірошникові закінчити фразу. — Ми можемо не сприймати Зою. Проте Вірине життя забрав хтось зі своїх. Той чи ті, кого вона знала. І кого могла впустити глупої ночі до себе у квартиру.

— Стоп-стоп! — Ніна подалася вперед, тепер не говорила — сичала. — Зараз ти стаєш на бік Графині? Вбив Віру хтось із нас? І чому ти сказав — *ті*? Її вбивали кілька людей?

— Цього я не знаю, — озвався Віктор. — Справу веде така собі Вербна, з нею трошки знайомий. Працює давно, та нічого надскладного їй не розписують. У своєму ділі компетентна, але все ж таки середнячок.

— Що дає твоя характеристика?

— Нічого страшного — й чимало водночас.

— Знову заводиш у темний ліс.

— На жаль, Ніно, ми всі вже на його галявині. Гаразд, до біса образне мовлення й натяки, — Фролов прокашлявся. — Вербна з тих, хто хапається за найпростішу версію. Працює з тим, що лежить на поверхні. Іноді інших версій не треба, перший здогад — єдино правильний. Іноді вона не париться альтернативою. Таким чином, слідча вже підозрює кожного з нас. Зоя Граф тут ні до чого, бо, напевне, теж під підозрою. Як і її чоловік.

— Я теж на неї думаю! — вигукнула Ніна.

— Справді? А вона — на тебе. Завтра кожного з нас почнуть допитувати — і ми почнемо валити одне на одного. Хіба досі не ясно, що ми двічі зйдемо в річку, в яку зайшли чотири роки тому? Любі мої, дорогесенькі, віднині кожен сам за себе. Ось у чому права Графиня! Ось за що маємо їй дякувати!

— Дякувати? — Роман гикнув від подиву.

— Так, дякувати. За вчасне попередження. Нехай у такий скандальний спосіб, але Зоя поставила кожного перед фактом: доведеться дбати про захист самим. І думати про алібі. У вас обох є алібі на вчорашню ніч?

Мірошники знову обмінялися швидкими поглядами.

— Мені цього досить, — кивнув Віктор. — Надалі тримайте себе в руках. Не дійшло? Ви щойно виказали себе, родичі. У когось із вас алібі немає. І адвокатом вашим, на жаль, я бути не зможу.

Фролов поїхав, а вони ще довго сиділи по кутках, шукаючи слів і не знаходячи їх.

— Тебе не було вдома. — Роман нарешті порушив мовчання. — Ти крутилася. Потім підвелася, вдягнулася й кудись поїхала.

— Ти не спав.

— Ти не давала.

— Я попередила — куди. Заболіла голова. Сам знаєш, у мене напади останнім часом. А вдома нічого немає, все вижерла. Ти, між іншим, теж докладався.

— У мене справді частіше болить ось тут. — Роман торкнувся скронь обома руками. — Тільки стрілки не переводь, *кохана*.

— До чого ти це зараз сказав?

— До всього, — у голосі брязнув метал. — Тебе не було більше години.

— Я прокаталася у нічну аптеку, цілодобову. Біля нас їх немає, сам знаєш. Гайнула на Велику Бердичівську. У мене, між іншим, чек є, не викинула.

— Мені твій чек до одного місця. І потім: я вірю, що ти була в аптеці. Чек, таблетки... За чим їздила, з тим і приїхала. Тільки упаковка ціла. Он там лежить, у ванній, де поклала.

Ніні враз забракло повітря.

— Переболіло... Поки їздила... — вичавила з себе.

— Мені все одно.

— Ти про що зараз?

— Не шкода тітки Віри ані грама, хай мене Бог прости. Пригадав твою обмовку: могла б її вбити. Навіть якщо ти наважилася...

— Я не вбивала! — Ніна вигукнула в розпачі, мовби виправдовувалася.

— Ти. Або хтось інший. Несуттєво, тітка кожного з нас притиснула до стіни. Хто б не звів із нею рахунки, однозначно виручив нас усіх. Невже ти думаєш, що я б тебе не прикрив?

Ніна дуже швидко оговталася, опанувала себе — вона це вміла.

— Гляди, *коханий*, аби мені не довелося прикривати тебе, — проказала впевнено.

— В смислі?

— Минулої ночі я поїхала з дому більш як на годину. Нехай я купила ліки для відведення очей. Це не так, але — нехай. Мене поруч із тобою не було увесь цей час. Щойно ти зізнався: той, хто задушив тітку Віру, виручив нас усіх. Звідси до її будинку вночі, коли все порожнє, їхати хвилини двадцять щонайбільше. Раптом вона тобі відчинила двері глумої ночі — і раптом усю компанію виручив ти? Потім повернувся, роздягнувся, чекав на мене в подружньому ліжку.

— Ніно!

— Так, *коханий*.

— Ти сама віриш у те, що бовкнула зараз?

— А ти — ти собі віриш? — Вона наблизилася до чоловіка, поклала руки йому на плечі. — Ромо, не має значення, хто з нас кому вірить. Мені навіть до лампи, хто відправив тітку Віру до пекла, де їй саме місце. Чув Фролова, добре чув? У будь-яку з версій повірять слідча. То-

му нам краще мовчати. Домовитися про спільні дії. Пропетляємо.

Поки говорила так, Романові руки лягли на її сідниці. Стиснули.

Міцно, з усім бажанням.

І тут задзвонив його телефон.

— Хто-о-о! — простогнала Ніна. — Просто не бери його! Ви-ируби нафіг!

— Так і буде. Зараз.

Легко відсторонивши дружину, Роман пошукав очима і знайшов слухавку. Мазнув поглядом по дисплею, побачив, чий номер висвітився. Завмер, рвучко повернувся до Ніни.

— Йому якого хера треба?!

Це наполегливо, вперто намагався додзвонитися чоловік Графіні.

9

Щур.

Ось ким відчував себе Вадим Граф уже третю добу. Хіба з суттєвою поправкою: щури не ховаються, вони просто так живуть. Той факт, що вони тікають від людей, не свідчить про їхню боягузливість. Навпаки: то люди бояться щурів. Одна сіра хвостата тваринка здатна налякати людський натовп, розігнати його — й не всяка доросла людина наважиться гнатися за порушником спокою. Ба більше: пацюки викликають огиду та вганяють у жах, тож без зайвої потреби людина не поткнеться туди, де є шанс зустріти бодай одного гризуна, не кажучи вже про невеличку зграю.

Ні, Вадим пояснював собі свої відчуття інакше. Щури не бояться людей — та все ж воліють не потрапляти їм на очі. А людина, уздрівши пацюка, ненавидить тварину

й подумки готується знищити, нехай звіринка ще нічого не встигла нікому зробити лихого.

Словом, бути щуром означало для Графа зробитися ізгоєм.

Опинитися поза законом.

Власне, так для нього все й складалося.

Прикро, що Вадим не міг знайти для себе прийнятнього пояснення, чому все погане почалося саме з нього й чому він опинився крайнім у давній історії, до якої не мав жодного стосунку. Припускав: для Віри Домонтович зробився найслабшою ланкою, тому вона атакувала його найперше.

Лихе око.

...Вадим Граф справді вірив у таке.

Почасти тут є бабусина провина. Більшу частину життя вона прожила в селі й була втіленням усіх можливих і неможливих забобонів. І виховувала онука, беручи їх за основу. Його батьки втомилися знімати з хлопчика різні брудні мотузочки, забирати та викидати на смітник камінчики й інший мотлох, котрий баба наполегливо називала оберегами. Аби не сваритися, в якийсь момент махнули на старшу жінку рукою, з чого та дуже тішилася — й цілковито заволоділа онуковою свідомістю. Цікаво, що одного разу стався злам — і Вадикові все це почало подобатися.

Аж до того часу, коли класна керівничка наполегливо почала просити батьків лікувати підлітка від нападів безпричинного страху. Справді, налякати Вадима могло що завгодно, і цьому можна було б дати раду, якби не безжальні підлітки довкола. Граф став ідеальним об'єктом для лихих жартів, котрі його завжди лякали, — й неабияк тішив їхніх авторів. Кінець кінцем *приколи* почали перетворюватися на елементарне цькування. Але Вадик не мав звички жалітися, тож захищався у єдино прийнятний

спосіб — занурювання в себе й депресію. На такий його стан ані батьки, ані вчителі не зважали, списуючи все на переломний вік.

Та одного дня депресія цілком очікувано вилилася в агресію.

Хто і в який момент переступив червону лінію й викликав вовка з лісу, Вадим не міг згадати ані тоді, ані потім. Найпевніше, якась порівняно легка кривда стала краплею, котра переповнила чашу його терпіння. Графові раптово зірвало гальма, від кривдника його відтягувало четверо, включно з переляканою класною керівничкою, а потім хлопця вирішили перевести від гріха подалі в іншу школу. Ще й в інший район міста.

Батьків скаліченого однокласника насилу вмовили не судитися. Мама зробила неможливе, підключила людей, до яких ніколи не зверталася раніше й ні про що не просила надалі. Око, яке оскаженілий Вадим мало не видряпав, удалося врятувати вчасною, дуже складною й недешевою операцією. Звісно, витрати родина Графів узяла на себе, але довелося продати бабусину хату в селі. Після чого баба, не маючи інших варіантів, до кінця життя поселилася в них удома. Вадим спав із нею в одній кімнаті й щоразу відвертався до стіни, коли та починала щось шепотіти.

Він навчився глушити страхи випивкою.

Дуже рано відкрив для себе цей спосіб.

Від дружини не мав секретів. Та й не треба, рано чи пізно природа мусила проявитися. Вадим не міг давати раду власній натурі. Ось чому Зоя вирахувала його, зробила правильні й логічні висновки.

Адже Вадим Граф справді вбив Віру Домонтович.

За останні дні чинив так кілька разів. І зробив би це знову, знову й знову...

Минулу ніч утікач провів у дешевому й холодному номері комунального готелю. Спершу подався був до

хостелу, там умови кращі, хай душ і туалет один для всіх на поверсі. Але дівчисько, коротко стрижене й фарбоване у фіолетове, повело носиком, скривилося й тицьнуло пальцем у перелік тамтешніх правил. Перший пункт забороняв поселення осіб, котрі перебувають в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Другий — приносити й розпивати спиртне. Третій — вживати наркотики.

Усе зрозумівши, Вадим вирішив не шукати зайвих пригод на свою спину. Подався до готелю, там хоч дорожче, та порядки не такі драконівські. По дорозі випив іще, прихопив із собою пляшку коньяку, щоб не витикати носа надвір без потреби, і по обіді вже спав неспокійним п'яним сном, не роздягаючись, загорнувшись у тонку ковдру й строкате старе покривало. Прочухавшись глибоко під вечір, він не піддався спокусі ввімкнути телефон — ви-йшов, прогулявся до найближчого маркету, повернувся з новою пляшкою.

Далі — провалля, чорне, суцільне й глибоке.

Уранці нічого не міг пригадати. Боліло все тіло, не лише голова. Відчував лиш: наробив горя, вскочив у халепу, з якої просто так не вибратися. Найбільш прикрим у Вадимовій ситуації було те, що він не наважувався озватися ані до Зої, ані до когось іще. Зрештою довелося виселятися з готелю пополудні, й кілька наступних годин Графтинявся Житомиром без жодної мети, міряючи кроками вулиці й кружляючи кварталами. Піша прогулянка не прочистила голову, невизначеність лякала все дужче — і тоді Вадим ризикнув нарешті ввімкнути телефон.

Побачив півтора десятка пропущених викликів, більшість — від Зої, та були ще якісь невідомі, не підписані номери.

Дружина набрала його миттєво, варто було Вадимові з'явитися в мережі.

Вислухавши її, знову вимкнув телефон.

І вчинив, як здалося, парадоксально: подався додому. Вдруге, міркував Граф, його там навряд чи шукатимуть. Після почутого краще не світити лицем ніде. Нехай це страхи без підстав, нехай психоз і він себе накручує, проте іншого місця для хованок у нього просто не було. Зої теж вирішив поки що не зізнаватися, де заліг. Так надійніше, принаймні ще цю ніч треба пересидіти. Там — як піде.

Уже коли купував по дорозі чергову пляшку, цього разу — горілки, рука зрадницьки здригнулася. Він навіть відступив від каси, пропускаючи перед собою такого ж пияка, тільки старшого за віком, замислено покрутив у пальцях картку. Досвід служби в банківській охороні застеріг від розрахунків пластиком — транзакцію можна легко відстежити, а разом і пересування того, хто заплатив. Згадавши, що платив карткою вчора в готелі й маркеті неподалік, Вадим тихо вилаявся, постукав себе краєм картки по лобі. Те, що його досі не зловили, вважав удачею, якої більше не буде. Можна зняти готівку, бачив банкомат за рогом. Але біда в тому, що його квартира-сховок була за три квартали. Розумному — досить, аби вирахувати місце втікача.

Зараз, після *всього*, Графа явно шукають активно й системно.

На щастя, тієї готівки, яку мав, вистачило впритул. Додому не йшов — біг, проскочив у парадне непоміченим, принаймні так здалося і хотілося вірити. Побачивши, що без нього заходили, й зрозумівши, що, крім Зої, нікому, Вадим хотів крутнутися й чкурнути геть. Але здоровий глузд нарешті почав перемагати страх: утікач просто не мав куди далі тікати. Тому зачинився зсередини, як робив не раз, коли дружина виганяла сюди, аби прийшов до тям. Скинув куртку, черевики, відтак усе-таки роздягнувся до білизни.

Сів на ліжку, неквапом випив — і робив так доти, доки не зморив сон.

Оклигав знову під вечір. Допив рештки й відчув несподіваний приплив сил та енергії. Відчуття загнаності, коли звідусіль оточений невидимими ворогами, випарувалося. Граф зробився, на диво, впевненим у собі. Тому спершу прогулявся в душ, потім — насухо, до червоної шкіри, витерся несвіжим махровим рушником. І знову ввімкнув телефон.

Думка дзвонити Ларисі Кочубей виникла під час розмови, точніше — короткої сварки із Зоєю. Ідея здатися незнайомій жінці, яка не має жодного стосунку не лише до поліції, а й до *так званої* рідні, видавалася в цій ситуації найбільш адекватним кроком. Дружина не в змозі його захистити, а інші навряд чи будуть. Навпаки: валитимуть усе на нього, найслабшого та наймолодшого в компанії, до якої Вадима закинула лиха доля.

На їхньому фоні та з огляду на поліцію жінку зі служби безпеки банку Граф сприймав меншим злом.

Але спершу...

Одягнувши штани й футболку, Вадим став біля темного вікна. Не мав жодного сумніву, що зараз учинить правильно. Нічого, досить боятися *його*.

Хай тепер бояться *його*.

Першим знайшов у телефонній книзі й набрав номер Мірошника.

— Тобі чого треба? — почулося на тому боці, Роман наголосив на першому слові.

— Я знаю, що ти зробив! — випалив Граф, не перестаючи дивуватися власній сміливості. — Я був там і все бачив!

— Де ти був?! Що ти бачив?! Ти там п'яний, синку!

— Не твоє діло!

Задоволений собою, Вадим скинув дзвінок. Поки ли-
шався кураж, швидко викликав Віктора Фролова. Той
відповів відразу, ніби чекав, і Граф почув у слухавці
стримане:

— Слухаю вас.

— Ось і слухайте, уважно! — Вадим говорив, наче скра-
дався. — Я знаю все. Я там був і все бачив.

— Дуже цікаво, юначе. Пропонуєте зустрітися і назва-
ти свої умови?

— Я пропоную вам, усім вам, переспати з моїми слова-
ми до ранку. Якщо, звісно, зможете заснути, ги-ги!

— Як юрист кажу вам: шантаж примітивний. Ви про-
даєте те, чого не існує в природі.

— Нічого я ще не продаю — а ви вже торгуєтеся! — ви-
гукнув Вадим переможно. І таке ще: немає в мене номера
того вашого спільного друга, Сотника. Скидати його ме-
ні не треба. Просто зараз подзвоніть йому, перекажіть:
Граф усе про нього знає і бачив усе!

— Навіщо ви затіяли це, юначе?

— Ви ж подзвоните. Все, пока́.

Після скоєної акції, яку він вважав каральною, хотіло-
ся танцювати. Вадим навіть зробив кілька рухів, імітую-
чи танок під рок-н-рол. Відтак прочинив кватирку й ви-
гукнув у темряву:

— Йо-хо-хо!

Телефонний дзвінок мовби відгукнувся на крик, зави-
брував у стиснутій правиці. Граф чекав, йому стало ціка-
во, хто ж із трьох озветься першим, почне випитувати ін-
формацію й пробувати домовлятися. Тепер Вадим вважав
себе господарем становища, адже зробив перший хід. Не-
хай, він нарешті піде в контратаку. Досить уже вважати
його хлопчиком, юнаком чи офірним цапом, із яким мож-
на не рахуватися.

Висвітився незнайомий номер.

Рука здригнулася. Мобільник раптом перетворився в уяві Графа на слизьку отруйну зміюку. Замахнувся, аби кинути на ліжко. Але слухавку тягнуло до вуха, наче магнітом.

— Слухаю... Хто... Хто там...

Спершу почув глибоке, моторошне дихання.

Потім — голос, попри те, що тихий, — густий, грубий, немов чоловік говорив. Хоча *цей* голос Вадим, почувши лише раз, не забуде вже ніколи. Як і *той* погляд.

— Йди до мене, — шелестіло в слухавці. — Мені нудно самій. Я не лишуся тут без тебе.

— Хто... — слова вичавлювалися важко, у роті враз пересохло, тіпало тепер усе тіло, по шкірі біг мороз.

— Я та, кого ви вгробили. Ви всі мене вбили.

Вимовляючи «*р*», язик немов чіплявся об проблемний звук, який щоразу звучав м'яким дзвіночком. Якщо, звісно, в *істоті*, що говорила з ним, узагалі був язик. Хоча за життя вона його мала.

За життя.

— Ви всі мене вбили.

— НІ!

Палець натиснув на кнопку, припиняючи розмову з потойбіччям. Рука таки жбурнула слухавку в куток. Сам Граф присів, наче зараз його хтось міг бачити у вікно, нехай він дотепер не ввімкнув світло в кімнаті, лише у ванній. Потім став рачки, набичив голову, обережно посунув до телефона, дисплей якого блимав у темряві.

Зоя все ж таки перекинула йому номер тієї Лариси Кочубей.

10

Вона вирішила не вимикати мобільник.

Лорі кортіло нарешті виспатися. Для того треба спробувати заснути. Можливо, нинішній день вимотав її так,

що вдасться заснути. Нехай тривожним, як часто бувало, проте все одно — сном. Але досвід минулої ночі підказав: краще нехай дзвонять, коли є потреба, аніж потім збирати по Житомиру мертві тіла. Чуйка підказувала Кочубей: тепер її турбуватимуть часто, не завжди — в зручні для того моменти. Можуть розбуркати, можуть не розбуркати, зате совість у кожному випадку залишиться чистою.

І як у воду гляділа: ще не почала влягатися, як її телефон ожив.

— Кому робити нічого, початок на одинадцятку. — Гайдук виріс на порозі її кімнати.

— Номер незнайомий. — Вона відповіла. — Так, слухаю вас.

— Ви... Ви Лариса? — На тому боці чувся молодий тремтячий чоловічий голос.

— Краще Лора, — машинально уточнила. — З ким...

— Я Граф! Вадим Граф! — Їй не дали договорити.

Напружившись, Кочубей перевела телефон на гучний зв'язок. Гайдук ступив ближче.

— Ви де, Вадиме? Ви нам дуже потрібні, не бійтеся, не ховайтеся. Куди приїхати по вас?

— Вона зі мною говорила! — Хлопець не стримував істерики.

— Хто — вона? Ваша дружина?

— Віра! Відьма! Вона дзвонила мені з того світу!

Гайдук покрутив пальцем біля скроні. В кімнату зазирнув Сокіл із цікавим виразом обличчя. Шеф простягнув руку з наміром узяти телефон. Лора похитала головою.

— З вами все гаразд, Вадиме?

— Я не п'яний! Не під наркотою! Мертва відьма кличе мене з того світу! Це правда!

— Він уже чує голоси, — мовив Гайдук. — Погане діло. Треба їхати.

— Ми заберемо вас просто зараз! — Лора відмахнула-ся від шефа. — Де ви?

— Вдома! Не там, де Зоя...

— Стоп, знаю! Вчора була там разом із нею! — Сокіл почув, кивнув, пішов одягатися, вона трошки знизила градус, тепер умовляла: — Вадиме, будьте там, чуєте? Нікуди не виходьте. Ми доїдемо хвилин за двадцять, не швидше. Коли будемо поруч, я вас наберу. Тільки тоді виходьте, чуєте? Тільки тоді, Вадиме.

— Мені страшно, — з Лорою зараз говорила велика вразлива й налякана дитина. — Я хочу вам здатися.

— Усе буде добре. Не затримуйте, ми вже в дорозі!

Розмову обоє припинили одночасно. Гайдук випередив Лору, підхопив її пальто, подав. Навіть у такій ситуації шеф не намагався бути джентльменом — справді був ним. Вона не застєбнулася, пішла, як була, просто-волоса.

— У пацана білка, — сказав Данило впевнено. — Я б лікаря якогось підтягнув. Тут нема кому дати раду його галуцинаціям. Уявляю, що він нам набалакає.

— Ти їдеш? — Лора ніби не чула його.

— А то! Другу добу за ним ганяюся!

Поки Гайдук одягався, Кочубей знайшла потрібний номер.

— Зое, вибачте, що пізно, — не дала відповісти, вела далі: — Відбій, знайшовся ваш чоловік.

— Я дала йому ваш контакт. Він просив. — Графиня говорила спокійно.

Значить, правда. Ти знала, де Вадик. Молодець, Ларисо Василівно.

— З ним щось не так. — Лора не озвучила свою думку. — Ми їдемо по нього, туди, де ми були з вами вчора.

Тепер розмовляла на ходу: вони вийшли з квартири, Гайдук зачиняв двері, Сокіл викликав ліфт.

— З ним давно щось не так. І ви знаєте, — тон Зої лишався незворушним. — До речі, чоловік озвався й до мене. Це якщо вас раптом здивувала моя обізнаність. Сама дізналася, де він, хвилин десять тому.

Один-один.

— Вам краще теж приїхати. Хтось близький швидше заспокоїть людину в такому стані.

— Якби могла заспокоїти, він би не втік. Але я їду, Лоро. Зустрінемося там.

Соколовський промазав — завернув не туди.

Міста він не знав, але чомусь поклався на свою зорову пам'ять, не ввімкнув навігатор. Їхали в правильному напрямку, та на центральній площі проскочили потрібний поворот. Довелося розвертатися, брати правильний напрямок і все ж пускати дороговказ у діло. Хоча процес забрав мало часу, Лора все одно нервувала.

Найменше в усьому, що відбувалося, їй подобалася історія про потойбічний голос.

Трійця в машині мовчала. Лиш коли Кочубей упізнала знайому місцевість, а навігатор підказав жіночим голосом, скільки лишилося до кінця подорожі, вона подзвонила Графові. Той озвався миттю, здавалося — не дав завершитися першому ж сигналу виклику.

— Я у дворі стою! — прокричав Лорі у вухо.

— Вас же просили сидіти у квартирі!

— Та ж усе одно виходити! Не можу більше, стіни тиснуть!

— Біла гарячка, — констатував зі свого місця Гайдук, не обертаючись. — Типовий випадок. Намучимося ми з ним, колеги, чує моє серце.

— Тихо! — цикнула Лора й тут же мовила в трубку. — Це я не вам, Вадиме. Ми зараз будемо біля вашого будинку. Виходьте з двору, йдіть до бровки. Ми блимнемо фарами.

— Біжу!

Граф скинув дзвінок.

Сокіл завернув на потрібну вулицю, тут же почав сигналізувати світлом.

З-за рогу будинку підтюпцем вибігла темна постать. У русі чоловік махав руками, мов лопатями млина. Лорі майнуло: він зараз розбігається, щоб підстрибнути й полетіти.

Із протилежного боку раптом ревнув мотор — так автівки зриваються з низького старту на повній швидкості.

Звідки саме вилетіла велика чорна машина, Кочубей не помітила. Здавалося, рухатися й гурчати почав великий згусток ночі. Ніби темрява враз ожила, вивергнула з себе посланця.

Вадим Граф устиг лише озирнутися, на крик забракло часу.

Чорний автомобіль із вимкненими фарами влетів на тротуар. Шансів не було — людину потужним ударом підкинуло, наче ганчір'яну ляльку. Удар був такої потужної, вбивчої сили, що чоловіка відкинуло до найближчого будинку. Голова вдарилася об міцний панельний кут.

Сокіл ледь устиг вивернути кермо ліворуч, уникаючи неминучого зіткнення. Але машина-вбивця не мала наміру полювати далі — рвонула в протилежний бік. Лору й Гайдука хитнуло. Шеф був пристебнутий, Кочубей — ні, тож завалилася на заднє сидіння й не встигла розгледіти ворожу автівку до пуття. Чула тільки, як огидно скреготнули гальма, а коли розпрямилася, чорна машина вже пірнала назад у темряву, лишивши по собі поламані кущі біля хідника.

— Стій! — загорлав Гайдук не знати кому. — Гальмує, чорт забирай!

Навіть якщо Богдан не сприйняв наказ на свій рахунок, усе одно вдарив по гальмах. Гонитва за вбивцею поночі,

ще й незнайомим містом не мала жодного практичного сенсу. Була слабка надія врятувати жертву. Гайдук вистрибнув із автівки першим, побіг до лежачого, схилився над ним. Наспівши за мить, Лора все зрозуміла, коли Данило випростався й потягнувся по телефон.

Патрульна машина приїхала за п'ять хвилин.

«Камаро» Зої Граф, тепер уже двічі вдови, з'явилося одночасно зі «швидкою».

Вони навіть їхали з одного боку — протилежного напрямку, в якому зникла загадкова й страшна чорна машина.

Частина третя

НАД ПРІРВОЮ

1

Кирпата офіціантка Настя щиро образилася: вони замовили сніданок і не приїхали.

Лора не знала, чи треба дівчині щось пояснювати. Взагалі не розуміла, чи хоче їсти. Було вже глибоко по обіді, до «Кухні» доїхала на таксі, а привели сюди звичка та інерція. Кочубей не мала жодного бажання лишатися в чотирьох стінах казенної квартири довше, ніж треба для того, аби прийняти душ і хоч якось дати лад волоссю й обличчю.

Із поліції всіх трьох відпустили близько третьої ночі. Щойно повернулися додому, Гайдук наказав усім спати. А Лорі — ковтнути снодійне, без розмов. Кочубей заперечила для порядку, аби не виглядало, що вона, доросла незалежна жінка, готова коритися наказам. Але в глибині душі навіть подякувала обставинам, що дозволили згрішити й ковтнути-таки таблетку. Три останні ночі склалися не на краще, Лора й без того наблизилася до межі, і якщо не сьогодні, то за кілька днів усе одно потягнулася б до ліків.

Інша річ — вона мала надію, що до того часу все скінчиться і Гайдук дасть їй вихідний. Або, як він сам казав, відсипний.

Штучний сон украв Лору в ліжко майже на весь світловий листопадовий день. Виборсалася з його обіймів, коли годинник показував майже першу. Поки крутилася й боролася із залишками дії ліків, сплигло ще тридцять хвилин. Під гарячу воду загнала себе силою, а вже потім

увімкнула телефон. Не дзвонив ніхто, так вони домовлялися, і Лора набрала шефа.

Той уже мав більше новин, ніж учора.

Іншого місця для зустрічі, ніж знайоме кафе, вирішили не шукати. О цій порі в «Кухню» традиційно майже ніхто не заходив. Хіба дві жіночки примостилися за чаєм із тістечками й жваво теревенили, не зважаючи ні на ко-го й ні на що.

— Вибачте, заспали трошки. — Лора вимучила усмішку. — Мої сирнички ж не зіпсувалися? Підігрійте. І кави запарте, отієї, вашої...

— Хазяїн пообіцяв вирішити з машиною, — похвалилася Настя.

— З машиною?

— Ну, з цією, яка *кохве* робить, — кирпата мовила з такою гордістю, ніби розв'язала проблему сама. — Ви якщо в Житомирі ще побудете трошки, то й скажете, добра штучка чи ні. На собі випробуєте.

— Дякую. — Лора вперше за останні дні подумала, що справді не знає, чи довго ще їй тут лишатися. — Мої колеги скоро прийдуть. Погрієте їм теж сніданки, щоб не пропало.

— У нас нічо не пропада! — Сьогодні справді був день Настиних перемог.

— Прекрасно. І каву принесіть зараз. Треба прокинутися.

— Добре вам. Спите, скільки влізе.

Кочубей відкинулася на високу спинку, заплющила очі. Кирпата зрозуміла сигнал, дала Лорі спокій, залишила її.

...Учорашні вечір та ніч стали для неї за час відрядження найбільш насиченими. Й водночас — чи не найменше від початку цієї дивної історії змістовними. Маючи не лише уявлення про розшукову роботу, а й практичний досвід, вона не розуміла, що відбувається і чого від них усіх хоче житомирська поліція.

Бо почалося все з Графіниної істерики.

Вона впізнала для протоколу чоловіка, а потім почала сипати прокльони на адресу мертвої Віри Домонтович, звинувативши її в навмисному вбивстві. На місце приїхала не Вербна, інший слідчий з іншого управління, що мало логічне пояснення: справи, яку вела його колега, чинна пригода жодним боком поки не торкалася. Ба більше: молоденький слідчий зробив мисливську стійку, почувши адресні звинувачення, й відразу почав з'ясовувати, хто така Домонтович і які в неї мотиви. Її вбивство, мабуть, не вважалося чимось екстраординарним, про що треба знати всім місцевим поліцейським, включно з патрульними. Довелось Лорі втручатися й пояснювати все. Аж тоді слідчий зв'язався з Вербною.

Поки та їхала, лікар зі «швидкої» зробила Зої укол, тому її повезли додому. «Камаро» лишили тут, адже в такому стані, під такими сильними ліками, машину вести ніхто не дозволить. Перше, що обурено сказала слідча загалу:

— Навіщо мене сюди смикнули?! — І відразу визвірилася персонально на Лору: — Ви по Житомиру вже другу добу трупи збираєте!

— Ні. — Кочубей дивувався власний спокій, очевидно, так вона реагувала на шок від побаченого.

— Що — ні?

— Зараз немає дванадцятої. Двох якось пов'язаних між собою осіб убили протягом однієї доби. Віру Домонтович — близько другої ночі, точного часу настання смерті не знаю. Вадима Графа, одного з тих, чий прізвища були в її записнику, — о двадцять другій п'ятдесят три. Тут точно скажу, бо є три свідки.

— Розумна, да? — визвірилася Вербна.

— Не дурна, — погодилася Лора. — По обіді цього ж дня ви особисто призначили Графа головним підозрюва-

ним у вбивстві Домонтович. Хлопця оголосили в розшук. Ось, знайшли.

— Обійдуся без ваших порад! — огризнулася слідча.

— А я ще нічого вам не раджу, — парирувала Кочубей. — Думки вголос, нас познайомили однакові обставини.

— Не плуталися б ви під ногами!

— Віталіно, — зітхнула Лора, — свідки не плутаються під ногами. І не валяються. Ми для всіх присутніх тут — свідки, важливі свідки.

— Свідки — чого?

— Хоча б убивства Графа.

— Хто вам сказав, що це — вбивство?

Кочубей отетеріла. Схожі емоції відчув Гайдук. А Соколовський не стримався, постукав себе зігнутих пальцем по лобі.

— Чекайте... На наших очах машина збила людину, яка стояла на тротуарі...

— Неправильно висловилася, — Вербна мотнула головою. — Уточнюю: ви впевнені, що вбивство — навмисне? У нас ДТП щодня, шановні колеги чи хто ви там. Не лише в місті, в країні. Знаєте статистику? Кількість смертей на дорогах перевищує кількість бойових втрат на війні, це офіційна статистика.

Про бойові втрати Лора спокійно слухати не могла, ще й у такому тоні. Хотіла гикнути, та Гайдук відчув, уловив настрій — поклав руку їй на плече, стиснув. Поки Кочубей давала лад думкам, він підключився, перехопив ініціативу.

— Хіба вас не дивує, шановна, що людину отак, проти ночі, збиває машина біля будинку, де вона жила?

— Граф тут тільки ночував, — відрізала Вербна. — Він узагалі ховався. Від вас. Від нас. Від усіх. Давайте так, шановний. — Зараз вона говорила не так до нього, як працювала на публіку. — Загиблого підозрювали в навмисному убивстві. Він мав мотив, і ви ж самі, пане Гайдук,

мені його озвучили. Не далі, як сьогодні вранці. Той факт, що Граф мертвий, підозри з нього не знімає. І ще одне. Де машина, яка його збила? Марку можете назвати чи номер? Хто кермував? У якому стані був водій? Тиждень тому джип заїхав на хідник просто в центрі міста, серед білого дня. Там зупинка, люди чекали на маршрутку. Не всі встигли втекти, зараз у реанімації неповнолітня дівчинка, її бабуса — в тій самій лікарні, з переломами, хоча і в кращому стані. Винуватець нічого не пам'ятає, очухався вже в камері. Двадцять три роки, наркотики. Ще будуть питання до мене? Ні? Чудово. Тоді в слідства чимало питань до вас усіх і до кожного окремо.

А потім Лора не могла відповісти собі, що від неї хотіли почути поліцейські. Зрештою закрутилася голова, тож вона попросила дати їй поки що спокій, аркуш паперу та ручку. Напише детальне пояснення всьому, що бачила. Звісно, жодних своїх думок, припущень, без наміру втрутитися в чуже слідство...

Гайдук із Соколом зайшли, коли вона ввіпхнула в себе останній шматок сирника й пила другу за пів години чашку кави.

Не знати для чого, рвучко підвелася назустріч. Богдан коротко й міцно обійняв її, глибоко й гучно видихнув, жестом відмовився їсти, повернувся в машину. Шеф мав кращий вигляд, але стан виказували очі. Зовні це був усе той же елегантний підтягнутий супермен, навіть примудрився напросувати сорочку.

— Ти лишаєшся, — мовив, щойно сів навпроти. — Наше начальство здуріло. Чорт, ніколи не думав, що так скажу.

— Отже, ти *не* лишаєшся.

— Припинити безумство на відстані, телефоном чи навіть скайпом, я не можу. Треба повертатися і впливати особисто.

— Чому я не можу їхати з вами? — до Кочубей раптом дійшло. — Чекай-чекай! Ти їдеш! Машиною!

— Лоро, ти пропонуєш маршруткою їхати? Мені?

— Доїхав би! Не страшно! Тут дві години! Лишаєш мене саму!

— Завтра вранці Богдан до тебе сюди повернеться.

Її охопила незрозуміла, геть нераціональна паніка.

— Гайдуче, я їду з вами! Завтра ми повернемося із Соколом разом! Тільки поясни спершу, навіщо!

Данило вибив пальцями дріб об кутик стола.

— Поки ти спала, я вирішив деякі питання.

— Зараз ти мені сном дорікаєш! Сам же таблетками нагодував!

— Вибач, не так висловився. Поки ти відпочивала, влаштовує?

— Ні.

— Що тебе не влаштовує?

— Не хочу бути тут сама. Принаймні доти, доки не почую аргумент на користь цього.

— Ти на роботі, за яку тобі платять, — зараз Гайдук говорив жорстко. — У нас, сподіваюсь, хороші стосунки. Проте я все одно твій шеф. Залишити тебе в Житомирі — моє рішення.

— Я можу не послухатися? Ти мене звільниш?

— Дурні не кажи. Прекрасно знаєш, що ні. Додай до мого розпорядження моє ж особисте, чисто людське прохання. Крім тебе, тут ніхто не розбереться, Лоро.

— У чому треба розбиратися?

— Загинув наш співробітник. Конкретно: працівник служби безпеки банку «Омега», яку я маю честь очолювати.

— Графа ж звільнено.

— Не встигли. Тобто, — Гайдук прокашлявся в кулак, — формально так. На словах, із тактичних міркувань.

Коли скандал почався, начальство веліло заявляти про звільнення. Хоча на момент, коли все закрутилося, Граф справді працював у штаті. Але ж ти сама знаєш. Є закон, він не дозволяє звільняти працівника без його особистої присутності. Його ж треба ознайомити з наказом, розрахувати, він мусить підписати купу паперів... Бюрократично, якщо можна так сказати, його звільнити не встигли. Розслідувати обставини загибелі нашого працівника ми зобов'язані. Паралельно з поліцією.

— Не пригадую, щоб тебе так переймали формальності. — Лора допила каву. — Хитра задумка якась. Я б сказала навіть — відмазка чи щось таке.

— І вгадала, — погодився Данило. — Аргументи для офіційного поліцейського розслідування. Звісно, ми б і далі займалися цією справою. Але треба якось обґрунтувати, чому слідство має йти нам назустріч, давати доступ до матеріалів. Цим я й займався досі.

— Більше новин роздобув. Тепер зрозуміла, що малося на увазі.

Лорі стало цікаво. Картала себе за непереборну тягу влезати в подібне — і все одно вже не сперечалася. Якщо заради здобуття істини треба лишитися тут самій, принаймні — до наступного ранку, хай уже так і буде. Навіть відкинула обурення тим фактом, що все вирішено за неї та без неї.

— Кажі.

— Справи все ж вирішили об'єднати.

— Вербна не переживе.

— Навпаки, для неї це добра новина. В розмові зі мною не натякнула — прямо сказала про реальну можливість закрити справу. Не просто зараз. Проте картина світу в неї склалася така. — Гайдук уместився зручніше, схрестив руки на грудях. — Раніше судима за ненавмисне вбивство Віра Домонтович має претензії до своєї колишньої невіст-

ки Зої Граф. Під роздачу потрапляє її новий чоловік, наш працівник Вадим Граф. Людина проблемна, вразлива, нестабільна. Легко піддається чужому впливу, контроль над собою втрачено, косячить на службі. Це завдає Графові купу проблем. У них винуватить Домонтовичку, приходять уночі під якимось приводом. Жінка впускає його, бо має за спиною чотири роки за ґратами, нічого не боїться, тим паче — такого шминдрика. Граф нападає, злість додає йому сили. Душить. Потім тікає, залягає на дно. Поки що логічно?

— Цілком. Навіть із моїми висновками збігається.

— А далі — нещасний випадок. — Данило розвів руками.

— Ти серйозно?

— Вербна серйозно. Їй залишається небагато: довести це.

— Без машини, яку ми бачили на власні очі, складнувато.

— Лоро, ми обоє знаємо, як працює система. Самі були її частиною. У Вербної все вийде, можеш не сумніватися. Тим паче, що навмисне вбивство раніше судимої жінки не першої молодості — не та справа, з якою треба довго баблятися.

Гайдук замовк, бо офіціантка саме принесла йому смажену картоплю з відбивною. Вона відійшла, до страви шеф не поспішав братися. Легенько постукав зубчиками виделки по тарілці. Зосередився на гострих зубцях, немов заглибився в медитацію. Нарешті підвів очі на Лору.

— Тепер — про те, що нашу мудру пані Вербну чомусь не переймає й не спонукає до роздумів. Прізвища в блокноті написані друкованими літерами й лівою рукою.

— Віра Леонідівна була шульгою. Сама бачила. Про що тут думати? Прикрій жінці щось зайшло в голову. Написала перелік тих, кого вважає ворогами.

— Для магії вуду?

— Не смішно.

— Згоден, кумедного мало. Менш як за добу загинув перший із того списку.

— Не перший. Один. Першою там значиться Зоя, головний ворог.

— Нехай. Один із двох Графів, так зрозуміліше. При тому, що тіло Домонтовички в морзі. Ось тільки тепер видадуть для поховання.

— І? — Лора не могла поки що вловити хід його думок.

— Віра перед смертю дзвонила тобі. Не додзвонилася — і загинула. Потім, незадовго до своєї загибелі, тобі дзвонив Граф. Йому вдалося сказати кілька слів, але справи це не прояснило.

— Здатися хотів.

— Нехай. Важливо інше: теж загинув тоді, коли мав намір зустрітися з тобою.

— Хочеш сказати, що я несу смерть?

— Припини. Граф також заявив, буцімто йому погрожує мертва Віра Домонтович. Ймовірно, п'яна маячня. Хоча голос, ти сама чула, гуляв.

— Ага. Отак просто подзвонити з того світу комусь на мобільний. До речі, коли вже ми про це, — зараз Віра в чистилищі. Тіло не поховане. Скажімо так, між двома світами. Чекає своєї черги до апостола Петра...

— При-пи-ни, — повторив Гайдук, і щось у його голосі підказало Лорі, що блазнювати справді не варто. — Зоя заявила: те саме чоловік сказав їй. Ось, тримай.

Данило витягнув із кишені, розгорнув і поклав перед Лорою роздрукований на принтері аркуш.

Номери телефонів.

Останні обведені нерівним колом. Один із них — підкреслений жирно. Після нього Кочубей упізнала свій. Останнім значився телефон Графині.

— Як ти, напевне, зрозуміла, тут вхідні дзвінки з мобільного Вадима Графа.

— Зрозуміла.

Нарешті Лора здогадалася, в чому суть, але вирішила дати змогу Гайдукові довести партію до кінця.

— Увечері він спершу поговорив із дружиною. До того часу, як бачиш, ані йому, ані від нього жодних дзвінків.

— Апарат вимикав.

— Надовго. Останній дзвінок, знову Графіні, зробив перед тим, як зникнути з радарів.

Терпець раптово урвався.

— А тепер я вгадаю. — Лора підтягнула до себе аркуш. — Виринувши, він поговорив із Зоєю. — Палець провів по першому номеру. — Потім когось набрав, коротка розмова, менша за хвилину. Встановили абонента?

— Роман Мірошник.

— Племянник Віри, останній у її списку. Потім знову до когось озвався, так само недовго балакали. З ким?

— Фролов.

— Віктор, її двоюрідний брат. Здається, четвертим чи п'ятим записаний. — Вона знайшла в телефоні фото, звірилася. — Так, четвертим. Якщо порядковий номер щось означає. А ось це, — палець пересунувся нижче, — вхідний дзвінок. Після того Граф викликав мене. Отже, з потойбіччя йому дзвонив ось цей абонент. Вирахувати дуже просто, і...

— Лоро! — Шеф дзенькнув ножем об тарілку. — Такого абонента не існує. В природі.

2

Ранні сутінки вганяли в депресію.

Цього разу стан загострило снодійне, бо Лора встигла захопити лише кілька останніх годин білого дня. Точніше, сірого — Житомир повільно огорнув рідкий рваний туман. Він виявився нещільним, нагадував старе, багато разів пране й латане простирадло господині, яка має гроші купити

нове, але сила звички переважає. Хай воно кілька разів зашите в непомітних чужому оку місцях. Зате батьки свого часу доклали зусиль, аби роздобути його, дефіцитне, й дати на весільний посаг.

Лорина мама мислила саме так — і сама Лора до заміжжя й переїзду від батьків спала вдома на старому, що розповзалось від віку, частоти прання й використання. Найбільше шокувала Лору новенька, ще й накрохмалена постільна білизна, яку мама більше десяти років ховала глибоко в надрах шафи, аби урочисто подарувати доньці в день весілля.

Ті простирадла Лора застелити не змогла — спрацював незрозумілий блок десь усередині. Просто не могла взяти їх до рук. Зрештою віднесла в лікарню швидкої допомоги, проте досі не спромоглася викинути з пам'яті.

Ось як тепер, коли вийшла в міський листопадовий туман.

Зустрітися найперше з Фроловим було її ідеєю. Гайдук не заперечував, узагалі залишив Кочубей цілковиту свободу дій. Єдиною умовою в таких випадках було тримати шефа в курсі поточних справ — і короткий підсумковий звіт щовечора. А також — не зволікати, відразу казати, коли потрібні допомога, підтримка, зокрема — особисте втручання. Чоловіки намірилися їхати на Київ відразу по обіді, та Гайдук навмисне затримався: чекав новин із головного офісу.

— Зранку нарізав технарям задач, — пояснив Лорі. — Якби не заморочилися вчора, ти б уже мала все на руках.

— Моя провина, — кивнула вона. — Сама мусила подумати про це. Ще вчора.

— Голова в тебе одна, — усміхнувся Данило кутиком рота. — Золота, вкотре визнаю, дуже цінна. Але — одна. Ти не маєш думати про все відразу, інакше не додумаєшся ні до чого.

— Тільки час втратили. Добу щонайменше.

— Не парся. Зуб даю, Ларисо Василівно, що тутешня поліція досі не допетрала, не використала шанс. Ми йдемо попереду, навіть коли діємо із запізненням.

— Звідки ти знаєш, що Вербна проклацала *цю* тему?

— Елементарно. Вициганив у неї лише роздруківку Графових дзвінків. Про інше пані слідча навіть не обмовилася. А я не підказував. Вербна виконала рекомендації свого начальства. Показала мені, сторонньому, документи ОРД¹. Там може за добу зібратися велика купка паперів?

— Ні.

— Бачиш, відповіла. Якби інформація, на яку я зараз чекаю, серед документів була, Вербна сто відсотків показала б. Машинально, щоб я бачив — вони теж працюють.

— Згодна.

Аби прискорити процес, Гайдук набрав потрібного спеца в київському офісі. Насварив, обізвав черепахами. За пів години отримав на пошту потрібний файл, глянув, гмикнув, перекинув Лорі. Вона теж пробігла його очима. Потім — ще раз, уже уважніше, прокручуючи й тасуючи нові зачіпки. І вже тоді вирішила: першим візьметься за Фролова.

¹ Оперативно-розшукова діяльність — вид діяльності, який здійснюють оперативні підрозділи державних органів, уповноважених на те законом. Є основою оперативної роботи кримінальної поліції. Включає проведення оперативно-розшукових заходів (ОРЗ). Документи ОРД — зібрана в ході розшуку інформація, яка не підлягає публічному розголосу. Вони є основою для слідчого. Ними керується слідство для виклику на допит осіб, котрі фігурують у документах ОРД, а також — для оголошення особі чи особам підозри в скоєнні злочину. На відміну від матеріалів слідства, до суду документи ОРД не передаються і в суді не фігурують.

З усіх, кого Віра Домонтович за життя призначила ворогами, чоловік із базовою юридичною освітою підходив їй зараз найкраще.

Подзвонила. Назвала себе. Висловила співчуття. Домовилася про зустріч, відзначила: Фролов ні про що не питав, погодився відразу. Спитав, чи зручно приїхати в його контору. А Гайдук підвіз, побажав удачі й спокійної ночі, нагадав, що Сокіл повернеться завтра так рано, що йно зможе.

І Лора вийшла з машини в сірий туман.

Давно так гостро не відчувала себе самотньою, покинутою близькими людьми й найкращими друзями.

— Заочно ми знайомі. Графиня зустрічалася з вами вчора.

— Ви теж звете її Графинею?

— А ви інакше можете назвати жінку з прізвищем Граф? Погодьтеся, на інше фантазії не вистачає.

Помічниця нотаря Фролова здивувала Лору. Спілкуючись із чоловіками його професії, часто звикла бачити в передбанниках їхніх контор молоденьких, до тридцяти років. Зазвичай помічниці — секретарками вони називали себе рідше — теж здобули дипломи правників і використовували службу в нотаріуса як стартовий майданчик для власної подібної кар'єри. Навчившись чогось років за десять, вони справді зростали або до юрисконсульта, або — до відкриття власного агентства.

Тут же гостю зустріла, а потім зробила каву жінка поважного віку. З вигляду — ровесниця свого шефа чи навіть трохи старша. Оправа її окулярів ніколи, здається, не була модною. Одягалася пані помічниця за модою — але зразка двадцятирічної давнини, коли народ масово купував турецькі светри на великих та малих базарах. Закріплювали образ джинсова спідниця й чобітки на грубих каблуках.

Каву жінка в товстому светрі робила не добру — дуже добру. Свій офіс Фролов обладнав у двокімнатній квартирі в центрі Житомира, на першому поверсі повоєнного будинку, тут була кухня, на кухні — плита. Це давало змогу помічниці варити натуральну каву в джезві, міцну, з пінкою, як і має бути.

— Не хочу турбувати її сьогодні, — Лора плавно перевела розмову в потрібний собі бік. — Нервовий зрив бачила на власні очі. Чудово розумію її стан.

Мало не бовкнула: пережила й сама таке, дізнавшись про загибель чоловіка. Та вирішила, що про її приватне життя Вікторові Фролову знати не треба.

— Могла грати, акторка з Графіні непогана, — завважив той.

— Бачу, недолюблюєте родичку. Ну, Зоя те саме мені говорила. І, даруйте за відвертість, віддячує вам сповна.

— І це не новина. Тільки не родичка вона мені вже.

— Колишня дружина вашого племінника.

— Віра була мені кузиною. Її покійний нині син Антон, відповідно, двоюрідний племінник. Родичі, як кажуть, не першої лінії. Ви можете сказати зараз, ким є для мене вдова Антона Домонтовича, сина моєї кузини? Яка вийшла заміж удруге й поміняла прізвище Домонтович на Граф?

Лора картинно торкнулася руками скронь.

— Чужі родинні зв'язки — такі самі сутінки для сторонніх, як і чужі душі. Гаразд, не будемо плутатися в цьому павутинні. Запитаю простіше: стосунки із Зоєю Граф у вас напружені?

— У мене, до речі, меншою мірою, ніж у інших.

— Хто ці інші? — Лора швидко пішла в наступ. — Тобто я можу назвати кожного поіменно. Ви, напевне, в курсі, що ваша кузина незадовго до смерті склала список, який Зоя назвала переліком її ворогів.

— Слідча показувала, — кивнув Фролов.

— Що думаєте про нього?
— А чому я маю відповідати вам?
— Бо я, Вікторе, не служу в поліції, — пояснила просто. — Зі мною безпечно говорити про такі речі.
— Безпечно... Чого, по-вашому, я маю боятися?
Із козирів заходити рано.
— Гаразд, про це пізніше. Хоча інформація, яку я здобула, й привела мене сюди.

— Інтригуєте. Або — шантажуєте.
— Бог із вами. Шантажують тих, від кого потрібні якісь поступки. Або, скажімо, гроші за мовчання. Мені не треба ані одного, ані іншого, повірте. Моя мета: розібратися в тому, що закрутила довкола себе ваша покійна кухня ще за життя. Щось мені підказує: смерть її та Графа має однакові причини, одне коріння.

Фролов важко підвівся з крісла. Ступив до дверей, шарпонував ручку, причиняючи сильніше, хоча помічниця й без того не могла нічого почути зі свого місця. Відтак, мить подумавши, рішуче зачинився зсередини. Знову вмостившись навпроти Лори, кинув коротко:

— Слухаю вас. Тільки досить ходити колами, пані Кочубей.

— Лора, якщо ви не проти.

— Не проти. Отже, що вам наговорила Графиня? Про мене чи про нас.

— Про людей зі списку?

Фролов кивнув.

— Поки Віра відбувала покарання, загинув її син Антон. Зі слів Зої, Віра звинуватила вас усіх у його смерті. Мовляв, мусили глядіти за ним — і не догляділи. Найбільше дісталось колишній невістці. Проте перепало на горіхи й вам із дружиною. Також — племіннику Роману Мірошнику, теж із жінкою. Ще — з якогось дива їхнім кумам, Денисові та Галині Сотникам. Строкате товариство. Ви ж

до Сотників жодним боком. А ще, — Лора витримала паузу, — Зоя сказала, що Віра всіх вас проклала. Список, таким чином, уявляється дещо лиховісним, вам не здається?

Фролов відповів не відразу.

Лора чемно й терпляче чекала. Нарешті нотар заговорив, немов звітував про виконану роботу.

— Чотири роки тому, тридцятого вересня, Роман Мірошник у себе вдома, в Тетерівці, справляв сороковий день народження. Кругла дата. Є прикмета, що саме її відзначати не можна.

— Чула.

— Там маса забобонів. Але є обмовка: не слід гуляти пишно. Мірошники — люди з можливостями, любили ресторани. Проте сорок років вирішили святкувати вдома, у вузькому колі. Такий собі компроміс. Запрошені були Сотники як дорогі куми. Ми з Євою, бо я дядько, близькі родичі. Віра, бо ж тітка, Роман не міг її не запросити на круглу дату. А де Віра, там і Антон із дружиною. Зою вже тоді більше терпіли, ніж любили. Проте там, куди запрошена Віра, неодмінно мусив бути Антон. Ось такі неписані правила.

— Тетерівка — за межею міста, правильно розумію?

— Фактично передмістя. Опускаю подробиці, вийду відразу на фінал: ми всі чекали, що Віра вчергове посвариться із Зоєю. Не помилилися, і кухня зі скандалом, як вона любила, поїхала додому. Трохи випила, але не вперше сідала за кермо в цьому стані. Покладалася на водійський досвід і стаж. Усе колись трапляється вперше — дорогою назад, недалеко від Житомира, збила людину на смерть. Молоду дівчину, тридцять років. До честі Віри, спробувала врятувати свою жертву. До лікарні довезла, але запізно, дівчина померла в машині. Провину визнала відразу. Пішла під суд, отримала те, що заслужила.

— Бачила Віру Леонідівну один раз. — Зараз Лорі зда-
лося, буцімто розмовляла з нею не два дні тому, а давно,
у якомусь іншому житті.

— І ваші враження?

Правду казати не хотілося. Але й брехати не збиралася.

— Сильна жінка. Не з тих, хто тікатиме чи перекладе
свою провину на інших.

— Про покійників добре або нічого. Знайома ситуація,
і ви її заручниця. — Фролов поклав ногу на ногу. — Прав-
да в тому, що Віра справді не була слабкою. В тому числі —
фізично. Проте психологічно тиснула значно сильніше.
Аби ви зрозуміли краще... Бізнесом покійного чоловіка
фактично керувала вона. Не тому, що Домонтович не да-
вав справі ради. Навпаки: його талант — організація. Ві-
ра брала іншим: напором, горлом. Розумієте?

— Домашній диктатор.

— Не лише домашній. Щоб не вантажити вас чужими
стосунками й звичаями, спробую пояснити коротше. Зна-
єте приказку про віслиюка? Ну, коли одна людина може
привести осла до водопою, та десятеро не змусять твари-
ну напиться? Є ще схожа про ковбоїв.

— Першу чула. А ковбої...

— Ті самі пастухи. Звучить приблизно так: накинути
ласо на шию дикого мустанга простіше, ніж самому при
тому не впасти з коня.

— Дозвольте розшифрую, люблю образне мислення. —
Кочубей клацнула пальцями. — Ви зараз хочете сказати:
Домонтович міг організувати бізнес, а Віра — утримати,
змусити всі коліщатка крутитися. Вгадала?

— Ідеально! — Фролов показав великий палець. — Там,
де чоловік не міг домовитися, наприклад, партнер торгу-
вався, гарикався, ставив не дуже добрі вимоги, вступала
в гру дружина. Віра — важка артилерія, килимове бом-
бардування, ядерна зброя, вулкан чи інша стихія, яку не

побороти. Моїй кузині простіше здатися або ж не мати з нею справ узагалі. Ось у чому її сила... була. Для прикладу, Домонтовичі займалися міжміськими перевезеннями, пасажирськими й вантажними. Там своя конкуренція, і то дуже жорстка, навіть жорстока. За маршрути воюють у буквальному розумінні — зі зброєю в руках, наймають *тітушню* всяку. Одного разу, ще за життя Домонтовича, до них в офіс прийшли погромники. Віра спокійно написала заяву — сама на себе.

— Тобто? — не зрозуміла Лора. — Зізналася в розгромі власної контори?

— Майте терпіння. Віра заявила тоді ще й у міліцію — завдала матеріальних і моральних збитків. Назвала прізвище потерпілого. Додала, що також завдала фізичних ушкоджень кільком особам. Офіцер, який приймав заяву, витріщив очі: мовляв, кому саме? Віра відповіла: поки що не знає, хто під руку підвернеться.

— Нічого собі!

— Потім сіла за кермо бусика зі своїм логотипом. І розстрошила машину конкурента. Того, хто послав до неї бійців. Звісно, він не визнав би це офіційно, погрожував Домонтовичам не публічно. Після того здала назад, на тому ж, покаліченому вже бусику, погнала за місто, там у бійців база. Заїхала туди, розстрошивши ворота. І погнала територією кількох переляканих парубків.

— Зійшло з рук?

— Потерпілий не заявив. Ніхто не поскаржився, взагалі. Домонтовичам дали спокій. Недарма про неї говорили: коли щось не по її — навіть із того світу дістане.

Остання фраза прозвучала дуже буденно, як чергова примовка чи оповідка. Тон, яким було сказано, змусив Лору проти волі здригнутися. Емоцію не вдалося приховати, Фролов зацікавлено подався вперед через стіл.

— Вас щось налякало?

— Граф незадовго до загибелі сказав: Віра Домонтович погрожує йому з потойбіччя.

— Серйозно? Кому він так сказав і в якому стані був?

— Подзвонив мені. — Лора вирішила форсувати події. — Ось чому ми опинилися у тому місці в той час і бачили трагедію на власні очі. Щодо стану... Збуджений, важко дихав, емоції нестабільні. Так само поводився, коли влаштував скандал на службі. Причина — Віра, яка погано подивилася на нього. І на вас.

Фролов підкреслено акуратно взяв двома пальцями з блюдця порожню кавову чашечку. Поставив на стіл перед собою, мов фігурку на клітинку шахової дошки. Покрутив блюдечко довкола власної осі й так захопився процесом, що, здавалося, забув про гостя й узагалі все на світі.

— Скажіть, дорога Ларисо Василівно, ви справді вірите в те, що сказали зараз? — мовив, говорячи не до неї, а до блюдця.

— Я вірю, що Вадима Графа залякали.

— Ні. — Тепер Фролов підніс на неї очі, не припиняючи крутити блюдечко. — Питання в іншому. Ви вірите, що з того світу можна подзвонити комусь на мобільний телефон?

— Я погано уявляю собі, як облаштоване потойбіччя.

— Віру ще навіть не поховали. Вам не здається, що ви прийшли познущатися?

Час наступати.

— А й справді, варто поговорити про телефонні дзвінки. — Лора витягла з сумочки складений учетверо аркуш, розгорнула, поклала перед собою, повернула до Віктора лицевим боком. — Той світ — загадка. Зате цей світ уже років десять улаштований так, що без телефонів немає життя й розвитку. Мінус ситуації — всі дзвінки фіксуються, навіть якщо не знайдено самих телефонів. Мобілка — лише прилад, річ, засіб комунікації.

— До чого хилите? — Фролов витягнув шию й примружився, вдивляючись у роздруківку зі свого місця.

— Ось перелік вхідних та вихідних дзвінків Вадима Графа. За кілька хвилин до того, як почути голос Віри з того світу, він дзвонив вам. Перед вами — Романові Мірошники. У поліції вас про це не питали?

Затримка з відповіддю була красномовнішою за можливу відповідь. Поки нотаріус добирав потрібні слова, Лора почала світити козирі. Говорячи, зайшла зі смартфона у свою пошту, відкрила пересланий Гайдуком документ.

— Зараз ви скажете: телефонна розмова, хай навіть незадовго до наглої смерті співрозмовника, — не злочин. І будете праві. Тим паче, що вас на місці пригоди не було, підозрювати вас нема в чому. Вашого племінника теж.

— Що зараз відбувається в моєму офісі? — голос Фролова зробився крижаним.

— Нічого особливого. Є інформація, отримана слідством. — Лора торкнулася пучкою роздруківки. — А ось. — Вона розгорнула до візаві дисплей. — Я дала вам свою візитку. Там зазначено дрібнішими літерами: експерт-консультант із безпеки. Безпекова служба будь-якого банку має рівні, а нерідко й кращі можливості, ніж поліція. Сьогодні вранці наші техніки витягнули таку саму роздруківку, але дані стосуються номера Віри Домонтович. Сам телефон із квартири жертви зник. Поруч із будинком — теж його не було, копи ретельно обшукали периметр. Тільки ж ми з вами вже розуміємо: дзвінки залишають сліди. Їх доволі легко знайти, зробивши запит мобільному оператору. Ось, прошу. Впізнаєте? — Вона збільшила зображення. Тієї ночі, коли Віру вбили, їй дзвонили троє. Ви — за десять хвилин на дванадцяті. Роман Мірошник — коли годинник показав нуль тридцять три. Денис Сотник — о першій нуль дві. Потім був її дзвінок мені, о першій двадцять.

— Вам? Від вас вона чого хотіла?

— Не знаю. Я вимкнула телефон на ніч. Але ви мудрий чоловік, пане Фролов, досвід і фах адвоката наочний. Ваша кухня, жінка прикра, яку ви знали дуже добре, раптом проти ночі намагається добитися до ледь знайомої жінки, яку вигнала вдень зі скандалом і матюками. Так, це в її характері — така безцеремонність. Робить, що хоче й коли хоче. Проте ви зважили на час, і я зважила. Тепер є тому пояснення. Віра Домонтович вирішила смикнути чужу людину після того, як їй по черзі, з коротким інтервалом, подзвонили старі знайомі. І так само — проти ночі. Мій досвід слідчої роботи дозволяє припустити: хтось із них — із вас — або ви всі разом дали Вірі інформацію для роздумів. Поділитися нею вона вирішила зі мною.

— Чому саме з вами? Поки що не дуже достовірно. Самі кажете — вигнала.

— А тому, пане Фролов. Логіка парадоксу, чули про таку? — слова вже давно випереджали думки. — Віра розкусила мене миттєво, наче на моєму лобі написана колишня професія. Одна з причин неприйняття. Але перша мотивація — довіритися саме мені, ексслідчій, у критичній ситуації. Я ж ніяк із вами не пов'язана, пане Фролов. І разом із тим — у курсі ваших справ. Ну, а після невдалої спроби знайти мене вона відчинила двері вбивці. — Лора перевела подих. — Поки що поліція цієї інформації не має.

— Ви продаєте її, — впевнено мовив Віктор. — Що хочете?

— Я в банку працюю. Чого може хотіти від житомирського нотаріуса фінансова установа, котра значиться в переліку найнадійніших українських банків? Невже ви справді думаєте, що я тут для того, аби вимагати від вас якусь суму?

Фролов підвівся.

Передчуваючи розвиток подій, випросталася і Лора. Схрестилися погляди.

— Нам немає більше про що говорити. Якщо прийдете знову чи бодай згадаєте мій номер і наберете — ваша служба безпеки вас не врятує.

— Від чого? Просто цікаво. Погрожуєте?

— Попереджаю. Не треба марно витратити час. Знайдіть йому ліпше застосування.

— До побачення.

Фролов пройшов до дверей, відчинив.

— Не надійтеся. Навряд чи побачимось.

— Ваша кухня вже виганяла мене. У вас, бачу, це сім'я.

— З вами й такими, як ви, інакше не можна. — І дуже спокійно, навіть лагідно завершив: — Йдіть собі геть, Ларисо Кочубей.

3

Погода відповідала настрою: клатті сірого туману змив дрібний дощик.

Вона могла взяти таксі, бачила ряд машин просто перед собою, біля торговельного центру. Але казенну квартиру зненавиділа до такої міри, що дощовий листопадовий вечір давав більше затишку й навіть захисту, ніж порожня двокімнатна цегляна коробка. Лора швидко знайшла тому пояснення: лише початок на шосту, не так пізно, довкола на вулицях чимало народу. Привабливо світяться великі й малі вітрини, за вікнами кафе й ресторанів сидять люди або зі своїми турботами, або позбавлені турбот.

Нарешті Лора згадала, що так до пуття й не роздивилася місто. Дивно, Житомир недалеко від Києва, а доїхати сюди дотепер вона не мала часу. І, правду кажучи, великого бажання теж. А втім, проблема тут зовсім не в Житомирі, Чернігові чи будь-якому іншому, не баченому раніше місті чи містечку. Просто Лора вважала

себе домосідкою. А після загибелі чоловіка нікуди особливо їй не тягнуло саму.

Тож вирішила прогулятися пішки, хай під дощиком — але їй не дуже довго. Пройтися просто так хотіла давно. Відчула втому від постійного сидіння, хоч у машині, хоч десь за столиком. Бажання розім'яти ноги перемогло нелюбів до вологого вітряного листопада. Куди йти — не знала, в місті орієнтувалася дуже слабо. Знала адресу, де ночувала, тож не загубиться, завжди можна сісти в таксі.

До всього, коли неквапом ідеш — краще думається. А інформації для роздумів отримала більше, ніж планувала. Вже заплуталася між трьох сосон. Треба розкласти все по купках, відділити грішне від праведного. Якщо, звісно, в цій дивній історії можна знайти щось праведне.

Не встигла зосередитися — задзвонив телефон.

— Отак ви швидко доїхали? — сказала в слухавку.

— Куди, ми ще в дорозі. Заїхали перекусити, — пояснив Гайдук. — Дзвоню тобі, бо на трасі зв'язок зникає.

— І що хочеш почути?

— Уважно вислухаю все, що скажеш.

Лора втягнула голову в плечі. Говорити на серйозні теми отак, посеред вулиці, не любила. Проте ще гірше — зайти кудись у приміщення, маркет чи ресторан, аби побалакати там. Усюди чужі вуха, і сторонніх не стосується розмова. Ніхто не дослухається, людей просто дратує, коли поруч із ними хтось довго й голосно обговорює своє.

— Зараз не дуже зручно.

— Лоро, потім навряд чи буде зручно мені. — Гайдук був категоричним. — Ти ж розумієш, я хочу зустрітися з начальством, маючи максимально повний патронташ інформації.

— Де тебе подіти. — Лора саме підійшла до невеличкого скверика, звідки погода розіграла любителів прогулянок, і звернула туди. — Фролов мене прогнав.

— Ти на щось інше розраховувала?

— Навпаки. Якби повівся інакше, позбавив би мене змоги маневрувати у висновках.

— Ділися.

— Чекай, стану десь, де не так крапає.

Лора покрутила головою. Сквер освітлювався, і вона аж тепер звернула увагу: територію відкрили зовсім недавно, після ремонту. Ноги стояли на новенькій тротуарній плитці, викладеній із різнобарвних квадратиків. Ліхтарі так само здавалися новенькими, якщо можна так сказати про паркові ліхтарні стовпи, — дизайнерськими. У біло-рожевому світлі дощик здавався об'ємнішим.

— Ти де? — почула у вусі.

— У Житомирі, — зуби ледь клацнули, почала мерзнути.

— Дотепно.

— Шукаю, де б примоститися. Дерев насадили, тротуари обладнали, лавок скрізь наставили. Сиди хоч із ранку до ночі. А від дощу сховатися ніде.

— Під дерево й стань.

— Дякую за пораду, от, прям, дуже дякую!

Проте іншого виходу справді не мала — ступила з алеї під високу ялину, під дашок широкої густої гілки.

Тут краплі шуміли, та все ж справді було сухіше. Лора зосередилася, перевела подих.

— Фролов прогнав мене, щойно почув про телефонні дзвінки.

— Усе, як ти припустила.

— Втішив самолюбство. — Вільною рукою Лора поправила піднятий комір пальта, відтак — вкриту дрібними краплями шапочку. — Далі є два варіанти. Або Фролов уже збирає інших викритих на термінову військову нараду. Або — нічого нікому не каже, крутить варіанти дій на випередження.

— Із ким наввипередки біжить?

— Зі слідством, Гайдуче. Ти ж не зможеш довго тримати в себе новину про дії фігурантів у ніч убивства. Вербна сама одного разу додумається пробити номер зниклого телефона жертви. Або я впораюся швидше, реалізувавши інформацію.

— Дуже просив би тебе, Лоро, впоратися швидше. Нам усім вельми потрібен убивця.

Здається, вечірній дощик вгамовувався.

— Проблеми в цій дивній справі починаються звідси. З убивці. Хто кого й за що вбив? Кого ми шукаємо? Скільки вбивць у пропонованій задачці?

— Не розумію, — зізнання звучало широко.

— Я також. — Кочубей теж не лукавила. — Ось зараз просто вивалю на одну купу все, що маю станом на тепер. Заразом себе перевірю, повторю пройдений за два дні матеріал. Далі спробуємо розкласти все по різних купках. Може, так краще піде.

— Не тягни вже!

— А ти коней не жени! — Лора вже не вперше піймала себе на думці, що ніхто з підлеглих Гайдука не дозволяє собі з ним такий тон, але й досі не знала, чи варто тим пишатись як заслугою. — Є кілька подій одного порядку. Чотири роки тому Віра Домонтович на смерть збиває неподалік Житомира людину. Не ховається, чесно відбуває заслужене покарання. Тим часом якесь авто збиває на смерть її єдиного сина Антона. Вчора на наших очах збито і вбито Вадима Графа. Що скажеш?

— Родину переслідую фатум.

— Перша помилка, її всі роблять. — Кочубей промовила це, мовби починала урочисту промову. — Родина, Гайдуче, це трошки інше. Зараз маємо гурт людей, з яких де-хто навіть не знайомий між собою за життя. Почну з двох убитих: Домонтовички, як ти її називаєш, і нещасного Графа. Хто вони одне одному? Та я гарантую: Антон і Вадим,

перший і другий чоловіки Зої, ніколи не зустрічалися! Чому Віра визвірилася на хлопчину, довела до сказу й помутніння в мозку? — Розуміючи, що зараз шеф її перерве, Лора заговорила швидше, аби не збитися з думок і не розгубити їхню послідовність. — Фролов, Мірошник і Сотник теж не мали з Графом нічого спільного. Після загибелі Антона жоден із них не мав часу й натхнення спілкуватися із Зоєю. Вони терпіли її, бо Зоя — невістка їхньої тітки Віри, єдиної спільної родички та, як я розумію, неформальної лідерки їхньої невеличкої спільноти. І це ще не все! — Лора переклала слухавку в другу руку. — Денис Сотник, чи Ден, як його називають, Домонтовиччі теж не родич! Він кум Мірошників, хрестив їхнього сина. У наших традиціях куми — справді навіть ближчі родичі, ніж усякі там двоюрідні чи інші сьомі води на киселях! Але Сотник нікого у Фролових не хрестив! А в Зої з Антоном дітей не було! Далі пояснювати?

— Я не зовсім чайник, — гмикнув шеф у слухавку. — На виході: там справді не всім усі родичі. До цього ж ведеш.

— А тепер, Гайдуче, заверши мою думку. Зроби проміжний висновок сам.

— Ти ж знаєш, за інших обставин я охоче погрався б із тобою в загадки. Ми обоє любимо це діло. Хоча... — на тому боці враз стало тихо, потому прозвучало не менш переможне, ніж у неї раніше: — Лоро, я завжди знав про твою геніальність! Вони всі *пов'язані*! Не дружбою й не любов'ю!

— Тебе, підозрюю, зараз чують по всій трасі.

— Нічого, хай! — але все ж заговорив тихіше, голос звучав інтимно. — Вісьмох людей різного віку, статусу й ставлення одне до одного не єднають родинні зв'язки. Вони не всі друзі, дехто з них навіть дружить проти інших. А втім, вони одне за одним ідуть у списку. І склала той список жінка, яка ненавидить усіх і кожного в силу обставин, а вони, своєю чергою, віддячують їй тим самим. Без варіантів, Ларисо Василівно. Їх вимушено гуртує спільна таємниця.

— А ще точніше, — не витримала, перехопила м'яч Лора, — колись одного разу вони змовилися й накоїли щось таке, за що Віра Домонтович виставила всім рахунок.

— Плавали, знаємо.

— Проходили це вже не раз, згодна. Ось чому я натякала на різницю в способах убивства. Припустімо, просто припустімо, що Домонтовичку задушив подушкою у її власній квартирі хтось зі списку. На це, зокрема, вказують дзвінки від Фролова, Мірошника й Сотника незадовго до вбивства. Віра відповіла кожному, балакали від хвилини до двох із половиною. Або один, або — всі разом могли змовитися, прийти до неї серед ночі. Вбити, замести сліди, домовитися про кругову поруку. Прошляпили телефонні дзвінки, не прорахували, засвітилися. Тому, власне, Фролов ударився в паніку, психонув, вигнав мене. Бачив би ти його очі...

— Розкажи тепер про нашого хлопчика. — Гайдук перервав, даючи зрозуміти: з цим пунктом згоден, усе ясно. — Графа збила машина. Вилетіла, мов із пекла, зникла, здається, туди ж.

— О! Ти повірив, що пекло буває?

— Звідки тоді дзвонили йому перед самою загибеллю? Чому він кричав тобі про Вірин голос? Що це взагалі за чортівня?

— Окрема жменька фактів, — завважила Лора. — Другий чоловік Зої був для її колишньої свекрухи ніким. Проте йому вона так само виставила незрозумілий мені поки що рахунок за загибель свого єдиного сина. Трошки менше ніж за добу після її вбивства Графа збиває машина. Гайдуче, — зараз Лора вперто не хотіла вірити в те, що зривалося з язика, та слів не стримувала й не добирала: — Це *справді* схоже на пристрій та прокляття. І чує моє серце — смерть не остання. Там іще семеро в списку залишилося.

Семеро проклятих — подумала, не промовила вголос.

Дощик тим часом затих. Туман ніби змив краплями. Місто довкола вже навіть видавалося мальовничим.

Симпатичним.

А наступної миті в діалог увірвався третій. Лора натиснула на потрібну кнопку, глянула, хто втручається. Відповіла Гайдукові:

— Все, їдьте вже. Чи випадок із Графом — лиха схема наших конкурентів, це вже сам вирішуй, на місці. Бо тут мене чомусь раптом Графиня хоче.

Поки прощалася з шефом, дзвінок зірвався. Кочубей миттю передзвонила, запитала коротко:

— Ви як, Зое? Щось сталося?

— Сталося, авжеж. — Вона немов дорікала Лорі. — Чоловіка мого вбили, а так — нічого особливого.

Її голос звучав слабо, але впевнено.

— Даруйте... Ще раз мої співчуття...

— Ви де зараз?

— У якомусь парку чи сквері, поруч із центром.

— Можете приїхати? Чомусь із вами першою хочу поділитися... Коротше... Я знаю, хто вбив Вадима.

4

Секретарку Віктор Фролов відпустив раніше.

Навіть наполог, щоб ішла, взяла недороблене з собою. І взагалі, може так скластися, що завтра теж доведеться працювати вдома. Досвідчена помічниця нічого не питала. Зібрала, що треба, трошки забарилася й зіштовхнулася у дверях із Ніною Мірошник.

— Вечір добрий, — жінка спробувала ввічливо всміхнутися.

— Там? — Ніна кивнула на напівпрочинені двері кабінету.

Господар офісу вже сам широко розчахнув їх.

— До побачення, — чітко промовив Фролов до секретарки, а коли та, збентежена небаченою дотепер поведінкою нотаря, швиденько пішла, глибоко засунув руки в кишені штанів. — Ти що тут робиш?

— Отак навіть! Сам покликав, аврал у нього, а тепер...

— Кликав я не тебе, Ніно. Твого чоловіка. Для чоловічої розмови.

— А приїхали ми вдвох. За мою спиною жодних розмов не буде.

У цей момент зайшов Роман, зиркнув на дружину винувато:

— Машину ставив. Натулили тут своїх коней — приткнутися ніде нормальній людині. Що в тебе горить, дядь Віть?

Мірошник *дядькав* до Фролова вкрай рідко, зазвичай — коли підкреслював дистанцію.

— У нас горить, племіннику. Забув: ми в одному човнику? До річі, навіть добре, що взяв Ніну з собою. Вона одна з нас. Отже, її так само стосується.

— Що стосується?

— Все!

Фролов навіть не думав, що так рявкне, — вирвалося спонтанно, він навіть тупнув ногою раз, удруге, втретє. Зрозумівши враз, який недолугий вигляд має хазяїн солідного офісу в нападі паніки й істерики, опанував себе. Осмикнув краї піджака, поправив круглий виріз джемпера, кивком покликав прибулих за собою.

У кабінеті за звичкою останніх днів щільно причинив двері. Сів не за стіл — на його краєчок, знову заклав руки до кишень. Ніна обрала іншу модель поведінки: обійшла стіл, сіла на хазяйське місце. Довершуючи образ, розвалилася й поклала на протилежний край ноги, взуті в короткі шкіряні чобітки.

— Ромчику, може, поясниш коханій дружині правила поведінки? — процідив Віктор.

— Після тебе.

— Тобто?

— Спершу ти поясниш, чому зірвав нас сюди, і взагалі — що сталося? Звичайно, крім того, що якась хрін убила чоловіка Графіні.

— Машина його збила.

— Сама? За кермом ніхто не сидів? — кинула зі свого місця Ніна.

Єдино правильним способом Фролов вважав не реагувати на її присутність. Хай хоч із ногами на стіл залізе, може гола там улягтися. Сказав Романові прокурорським тоном:

— Він дзвонив тобі перед смертю.

— Тобі теж! — почув у відповідь. — Ти звідки знаєш? Хоча чого це я... Звідти, звідки і я.

— Баба зі служби безпеки дістала й тебе?

— Яка баба, Вікторе? З якої служби? Якої безпеки?

— На столі, трошки далі від лівої ноги твоєї жінки, лежить візитка. Візьми, почитай.

Мірошник підкорився, покрутив прямокутник у руці, передав Ніні.

— Кочубей Лариса, ще й Василівна. Хто така?

— Там написано. Годину тому вона була в мене. І довела, що Граф, перш ніж його *геннули*, дзвонив тобі.

— Мене, пане Фролов, питала про це слідча. Тебе, значить, чомусь не питала. Якщо довелося спілкуватися хрін його знає з ким.

Фролов відліпився від стола, став так, аби обоє присутніх могли бачити його. Зараз знову відчув себе не просто старшим, а й володарем становища.

— Чому я не знаю, що ти розмовляв із Графом? Мається на увазі — чому почув це не від тебе, а, як ти мудро зауважив, хрін його знає від кого.

— Ти, Вікторе, так само балакав із Вадимом. У той самий час.

— Тобі він дзвонив першому. А в поліції мені про дзвінки словом ніхто не обмовився. Тебе чомусь запитали. Дивна гра, не здається?

— Я дупля не ріжу в поліцейських іграх!

— Зате я, як ти кажеш, ріжу! — Фролов знову зірвався. — Треба було вчора серйозніше сприймати Зойчині заяви. Бач, уже не вона одна думає, що хтось із нас причетний до тітчиного вбивства.

— Хіба ні?

Чоловіки дружно глянули на підзабуту Ніну. Вона ж увесь цей час не міняла пози. Лише переклала ноги з однієї на іншу.

— Може, тобі справді треба трошки притримати язика? — просичав Мірошник.

— О! А хто і звідки в нас тут такий сміливий? Спав — і прокинувся?

— Зараз, дорогі мої родичі, в нас усіх буде ще більше причин кидатися одне на одного. — Фролов укотре спробував керувати процесом. — Ця Лариса Кочубей має свій, незрозумілий поки що мені інтерес, який спонукає її вести паралельне слідство. Бачив я таких, толкова. І незалежна, на відміну від Віталіни Вербної. Для слідчої важливіше зіпхнути справу й забути. Служба безпеки банку «Омега» інакше працює. Словом, Кочубей знає: ти про щось говорив із Вірою за годину чи трохи більше до того, як її вбили. Поліція не має таких відомостей. Поки що не має.

Ефект цілковито задовольнив нотаріуса.

Роман не встиг оговтатися: Ніна пружною кішкою підхопилася, кинулася на чоловіка. Віктор не втручався, і якби Мірошник вчасно не перехопив її руки, то з одним оком довелося б попрощатися. Чи в кращому разі — дістати відчутну травму. Щонайменше дружина могла подряпати йому обличчя.

— Козел! Сволота! Навіщо, чому?!

Ніна кричала, виривалася, звивалася. Роман перейшов у контратаку, сильно відштовхнув. Жінка пролетіла через увесь кабінет, вдарилася об стіл, зойкнула. Тут уже Фролов прийшов на допомогу: підхопив під руки, не дав упастися. Потім обхопив, стиснув так сильно, як тільки міг, гаркнув Мірошникам:

— Обоє заспокойтеся мені тут! Ич, розійшлися! Брейк, голуб'ята, по кутках!

Ніна тяжко дихала. Кутики очей зволожіли, все ж Роман спромігся довести до сліз. Мірошник швидко стискав і розтискав кулаки, розминаючи пальці.

— Що це було зараз? — спитав Віктор уже спокійніше.

— Він не казав мені про той дзвінок, — мовила Ніна. — А я не бачила його вдома.

— Тебе саму десь носило тоді, — нагадав Роман. — Я можу те саме сказати.

— Але Вірі не я дзвонила! — Ніна тицьнула в чоловіка пальцем, наче револьверним дулом. — Мене не було вдома рівно стільки часу, скільки тобі б вистачило зібратися, доїхати до неї додому, задушити й повернутися назад! Ти після всього зіграв у початок мирних перемовин! Віра впустила тебе без страху!

— Ти говориш так, наче там була і все бачила, — вставив Фролов. — Зараз видихніть, разом. Порахуйте до десяти — і видихніть. Мало — ще раз до десяти. Поки знову не почнете любити одне одного й триматися разом у горі й радості.

— Після того, що ми почули...

— Цить, Ромчику! — Віктор нарешті перейшов до конкретики. — Я в жодному разі не звинувачую тебе. Навіть якщо Ніна каже правду...

— Стоп! Це тільки припущення! Версія! — заперечила вона.

— Нехай, — погодився Фролов. — Обставини вимагають уже зараз дбати про вивірене до слова, до коми, до секунди

алібі. Вас обох так чи інакше перевірятимуть, повірте адвокатському досвіду. Проти тебе, Романе, — факт, що тобі дзвонив Граф. Стеж за моєю думкою, а я спробую показати, як мислить у таких випадках моя давня знайома Віталіна Вербна. Отже, людоньки добрі, вона дізнається про те, про що Кочубей і я. Ви з Графом не друзі, знайомі от стілечки! — Він показав крихітну шпаринку між своїми вказівним та великим пальцями. — З якого переляку Графові раптом дзвонити тобі? А незабаром — потрапити під колеса? Відповідь: фігурант у бігах. Ховається. Його підозрюють у вбивстві, бо він визнав особистий мотив, і взагалі ку-ку, — палець постукав по лобі. — Чому в такій патовій ситуації Граф набирає тебе? Бо знає про тебе, Романе Мірошнику, дещо таке, здатне йому допомогти.

Ніна враз стрепенулася, розправила плечі, немов прокинулася від короткого глибокого сну.

— Не пудри нам мозок, — процідила крізь зуби. — Романе, ти досі не зрозумів нічого? Він стрілки на нас переводить! Голову морочить, туману напускає! Йому теж...

— Твою ж мати! — ахнув Мірошник.

Наступної миті він уже тримав Фролова за груди, трусив, лиховісно шепотів просто в обличчя:

— Тобі Граф дзвонив уже після мене! Ах ти ж паскуда, дядьку! Чи тобі — просто так, язика почухати? А може, ти так само тієї ночі контактував із Вірою?

— Жодних може. — Ніна стала поруч. — Точно. Сто відсотків. Залишається перевірити його алібі. Ти ж більше за нас усіх нашкодив, пане юристе. Тобі жива Віра найменше з усіх потрібна.

Вогники з двох пар очей нічим добрим не блимали.

— Руки геть, — вичавив Віктор. — Геть грабки, сказав. Я все зрозумів. Молодець, Ніно.

— Чого це? — Дивна похвала змусила трохи збавити оберти.

— Нагадала про того, кому жива Віра потрібна ще менше.

Роман Мірошник послабив хватку.

5

Таксі не знадобилося.

Дізнавшись, де Лора, Графиня пояснила, що звідти до неї, на Велику Бердичівську, два квартали. Дала орієнтир: не далеко від адвокатури, будь-хто дорогу покаже. Щоб точно не помилитися — там через дорогу, навскоси, є невеличкий канцелярський магазин «Олівчик» із копіцентром. Знайшовши потрібний будинок, Кочубей оцінила: повоєнна забудова, центральна частина міста, квартири не дешеві.

Зоя Граф таксує. Навряд чи їй по кишені така нерухомість. Вузлики зав'язала машинально, далася взнаки набути на слідчій роботі звичка помічати такі речі. Навіть якщо не знадобиться надалі, про незнайому людину дещо розкаже.

— Ще раз прийміть співчуття, — мовила Лора, переступивши поріг.

— Ви ж не співчувати мені прийшли. Не сприйміть за хамство, просто нерви.

— Розумію.

— Та що ви там розумієте!

Графиня стояла перед нею в махровому халаті, з-під країв якого виглядали простенькі домашні колготи. Голову Зоя покрила чорною хусткою, і Лора готова була битися об заклад: пов'язала демонстративно. Не лише з нагоди її візиту: найближчим часом змушена з'являтися в жалобі на людях. Пальці мусолили розкурену цигарку, попіл сірими сніжинками сипався на паркет.

— Дещо розумію. — Лора не збиралась міряться із Зоєю, хто з них більша вдова. — Але відразу домовимось: мені подзвонили ви. Я прийшла до вас на ваше прохання.

Свій поганий стан можете шліфувати об когось іншого. Якщо ви покликали мене, аби було на кого вилити злість...

— Вибачте, — каяття звучало щиро. — Я справді не знаю, на якому я зараз світі й що мені робити далі. Погано контролюю себе. Власне, через те й не хочу тепер нікого бачити.

— Чому ж тоді...

— Вас це не стосується, — знову не дала договорити Зоя. — Ви чудово розумієте, кого я маю на увазі. Може, поясните, чийми похоронами мені займатися зараз? Колишня свекруха і чоловік лежать в одному морзі, уявляєте?

— Уявляю. — Лора пропустила повз вуха риторичне прохання щось там пояснити. — Отже, хто вбив Вадима?

Графиня жестом запросила пройти, зачинила за гостею двері. В кімнаті, одній із трьох, найбільшій, опустилася в крісло поруч зі скляним журнальним столиком, роздушила недопалок об денце попільниці. Від різкого жесту два недопалки випали — їх у попільниці назбиралася чимала гірка.

— Дозвольте кватирку прочинити? — скривилася Лора.

— Не-а. Краще вже вікно.

Впустивши свіжого холодного повітря, вона сіла в таке саме крісло по іншій бік столика. Помилку зрозуміла відразу. Амбре з попільниці зблизька залоскотало ніс, стрімко проникло в легені, аж зробилося сухо в горлі, почало дерти. Лора не стримала кашель, здійнявши фонтанчик попелу.

— Тю, чого це я?! — ляснула долонями Зоя.

Закусивши нижню губу, вона підхопила попільницю двома пальцями. Винесла на кухню, звідти почувся шум води. Повернувшись уже з чистою, сполосканою, Графиня ретельно витерла кругле денце паперовою серветкою. Не обмежившись цією гігієнічною процедурою, вона взяла тепер уже вологу серветку, старанно протерла поверхню столика.

— Так комфортніше.

— Дякую.

— Може, пом'янемо?

— Погано сприймаю алкоголь. Для мене пропозиції випити — завжди удар по нервах і психіці. Не хочу ображати відмовою, доводиться пояснювати щоразу.

— Без проблем. — Зоя запхала зіжмакану серветку в кишеню халата. — Хочете знати, хто вбив Вадима? Я вам скажу. Домонтович Віра Леонідівна, знаєте таку?

— Бачила раз у житті, — до Лори дійшло із запізненням, вона стрепенулася. — Стоп-стоп, як — Віра?

— Отак. Із того світу дістала. Мій Вадик перший, далі буде. Ви ж бачили, там цілий список. Нас зосталося семеро. І в нас мало часу. Доки Віру не відспівають і не поховають, її чорна душа не заспокоїться.

Схоже, Зоя вже пом'янула чоловіка.

— Я при своєму розумі й ні краплі не пила. — Графиня мовби прочитала її думки, Лорі зробилося ніяково. — Ви не знаєте, навіть не уявляєте, що то була за людина.

— Трошки начувана вже. Дещо пан Фролов розказав.

— Ой, той Вітя нічого про сестру не знає! — відмахнулася Зоя. — Він же не був одружений із її єдиним синочком, через якого все закрутилося! Не пан Фролов мусив мало не щодня звітувати, що все з Антончиком гаразд. І не він вигрібав по повній, коли Вірі здавалося, ніби щось не так чи не туди йде.

Лора помовчала.

Наморщила лоба. Провела пучками пальців по ньому, мовби стираючи звідти щось непомітне, але відчутне. Крізь прочинене вікно їхній розмові акомпанував шум центральної вулиці — місто не збиралося гасити вогні й засинати, ледь перевалило за шосту вечора.

— Зое, ви сучасна жінка, — заговорила нарешті Кочубей. — Правду кажучи, ви — остання, хто може видаватися забобонною. Ми знайомі коротко, проте склалося

враження, що на світ ви дивитеся реалістично. Чому зараз переконуєте мене, не менш, повірте, раціональну істоту, в існуванні якогось потойбічного життя?

— Бо чудово знаю, з ким і чим маємо справу, — просто пояснила Графиня.

— Маємо? У множині?

— Вас це так само стосується. Вірі здалося, що вас до неї прислала я. Тому вона вас прогнала. Погодьтеся, погляд у неї за життя був неприємним.

— Зараз знову піде мова про лихе око й пристріти.

— Не треба іронії, Лоро, будь ласка. Ніколи не думала, що говоритиму про такі речі серйозно. Та поки Віру не закопають у землю, то її невгамована душа полюватиме на кожного з нас. І ви тепер у одному човні з нами.

— Мене немає в списку.

— Віра бачила вас, говорила з вами. Провела паралель між вами та мною. Цього досить, списки не потрібні.

Лора вкотре взяла паузу.

— Ви вже поділилися такими думками зі слідчою?

— З ким, із Вербною? Хочете, аби в дурдом мене здала чи бодай призначила якусь там експертизу?

— Мені ж вирішили розповісти.

— Бо ви — приватна особа. Зацікавлена, але — приватна. Ваші висновки, ваші думки — лише ваші. І потім, — Зоя знову легенько прикусила губу, — мені кортить хоч із кимось поділитися. Не можу тримати в собі довго, боюся — дах справді поїде.

— Я не помилюся, якщо скажу: ви запросили мене за-для жіночої розмови.

— Дівич-вечір, наша версія, кризовий варіант. — Графиня сумно всміхнулася. — Насправді ви вгадали, влучили в «яблучко». Ні з ким із *тієї* компанії я не можу обговорювати такі речі. Взагалі не готова балакати з ними

душевно, хоч із кимось одним, хоч із усіма. З вами я ділюся власними страхами, Лоро.

Кочубей, як ніхто, розуміла нинішній стан Зої та її страхи. Свого часу пережила те саме. Хіба обставини інакші. Вона не морочила себе забобонами, не винуватила в загибелі чоловіка потойбічні сили, не шукала ворогів. Навпаки: був період, коли доводилося в буквальному розумінні тікати від друзів, аби не дозволяти себе жаліти, не відчувати слабкість та незахищеність.

— Дякую за довіру.

— Я вам розкажу зараз. — Графиня забралася в крісло з ногами, щільніше загорнулася в халат. — Віра прокляла нас усіх майже місяць тому. Бачите квартиру? — Вона зробила коло правицею. — Залишки від її бізнесу. Так, я не змогла втримати його на плаву. Там усе було складно. Коли Леонідівна пішла під суд, з рахунками фірми почалися якісь проблеми. Їх навіщось заморожували, знову розморожували, потім — черговий арешт. Уся справа трималася на Вірі, і знаєте, в чому парадокс? Домонтович була прикрою, жакливою, владною, авторитарною, проте — чесною людиною. Звісно, не готувалася сідати в тюрму. Тож не переписала бізнес і нерухомість на Антона.

— Бізнес — ясно. Нерухомості багато було?

— Дві хороші квартири в новобудовах, — охоче пояснила Зоя. — Це не рахуючи замиського будинку, де вона жила, і помешкання, купленого синові. Я ще й вигрібала. Мовляв, прийшла на готове, приبلуда, приживалка. — Вона зітхнула, потягнулася до цигаркової пачки, зиркнула на Лору, забрала руку. — Віра хотіла з часом розширити сферу, а в перспективі — все ж таки продати транспортні перевезення. Нервовий, ненадійний, дуже конкурентний бізнес. На самі хабарі стільки йде, я вас благаю! Тож Віра планувала скуповувати нерухомість і займатися потім орендою. Задумала почати з п'яти квартир. Рахуйте — вісім тисяч

на місяць, дев'яносто шість — на рік виходить. Множете на п'ять, проста ж математика. Майже пів мільйона, плюс зарплату платити не треба водіям, дбати про ремонт транспорту так само не треба. Уявіть: Віра мала намір посадити мене й Антона на телефон, щоб ми орендарями займалися!

— Практична дама, — визнала Лора.

— Тільки чорний лебідь до неї приплив! Ота дівчина, яку вона збила на дорозі! Транспортна фірма залишилася без керівника. Антон не годився, Віра чудово це розуміла. Поки я впряглася — посипалася контора, в один момент. Досить було місяць затримати платню. Вакансій на тому ринку повно, з руками-ногами забирають. Борги раптом повилазили. Трохи більш як рік сама крутилася, наче муха в окропі. Потім довелося продавати все, і тут уже я Антона переконала. Без його згоди нічого не можна було робити, Віра все ж таки встигла зробити його керуючим. А коли він загинув — у мене руки опустилися. Єдине, що змогла, — купила Леонідівні окреме житло. Сама, ви вже знаєте, таксую. Нічого, вигрібали якось. Поки Віра не виставила всім нам рахунок.

— Не вберегли сина.

— Ага, за ручку через дорогу не переводили. Це вона Антона не вберегла, ось що я вам скажу! — Зоя вже не втрималася, таки закурила. — Пізня дитина, багато хворів, пацькала хлопця, порошинки здмухувала. І коли ми познайомилися, то прямо так і заявила мені: хочу передати його в надійні руки. Рано чи пізно вона, значить, помере, то щоб дитину не кинули без догляду-нагляду.

— Геть безпомічний був? Просто-таки типовий матусин синок?

— Трошки шарив у комп'ютерах, міг невеличку справу відкрити. Маленьку — але свою. Думаєте, мама дозволила, відпустила? У офісі в неї він нудився, ніби при ділах. Ой! — Графиня скривилася. — Не хочу згадувати.

— Чоловік явно не для жінки з вашим характером.

— Є такий гріх, — кивнула Зоя. — Ведусь на слабших.

— Любите домінувати?

— Ради Бога. Сприймайте й називайте, як собі хочете й знаєте. І взагалі, заговорилося, захопилася своїм. — Попіл упав у попільницю. — Антон був для Віри всім. Сенсом життя, єдиним. Просила, заклинала дбати про нього. Ми всі тільки сміялися. Тю, казали, що може з ним статися.

— Якщо так, сумнозвісний чорний лебідь приплив і до вас.

— Теж правда, — легко погодилася Зоя.

— І тут у мене до вас з'являються питання.

— Прошу, скільки завгодно.

Побічний ефект свіжого повітря — протяг. Між ризиком застудити спину й пасивним курінням Лора вибрала друге. Підвелася, пройшла до вікна, зачинила його щільно. Розвернулася, сперлася руками об підвіконня.

— Відразу всі, поки склалися. Перше: чому відповідати за, гм, недогляд за Антоном мусили перед Вірою Домонтович усі ви, семеро, ще й ваш другий чоловік на додачу? Він узагалі стороння людина.

— Я не зовсім зрозуміла, в чому питання.

— Образно кажучи, одружені з Антоном були лише ви. З вас і зиск. Але ні! Рахунок Віра виставила всій компанії, далеко не дружній. Поки думаєте, ось друге. Хто збив Вадима на смерть? Хто сидів за кермом? Хто дзвонив йому з невідомого номера за кілька хвилин до загибелі? Віра накрутила його, створила проблеми, і так — наблизила трагедію. Ви, Зоє, пояснили мені це, і знову — образно. Але мене цікавить конкретика, без усіх оцих розмов про лихе око й прокляття. Тільки не кажіть, що Вірин дух у когось вселився.

— А я цього й не казала. Це ваші слова. З якими я згодна.

Третє питання після такого вилетіло з Лориної голови. Відповідь Графині ставила під серйозний сумнів її адекватність. Принаймні тут і тепер, за цих обставин.

— Переконали, — зітхнула тим часом Зоя і цього разу не роздушила недопалок — акуратно, двома пальцями, немов він був із крихкого скла, поклала в попільницю. — Я розкажу правду. Всю правду, Лоро. Її знали восьмеро, одного вже нема.

— Вадима?

— Антона. Хто тут ні до чого, то це мій нещасний *хлопчик*. Прохання: не перебивайте, дослухайте до кінця. Тим паче, що історія не дуже довга.

І Графиня заговорила.

6

Першою зайшла Ніна Мірошник.

Вона поїхала з чоловіками, це навіть не обговорювалося. Фролов потай радів, бо виходило так, що Романова дружина з доброї волі взяла на себе роль поганого поліцейського. Така розстановка сил давала змогу Віктору виступити миротворцем, що нотаріуса цілком влаштовувало. З усіх Ніна останнім часом дратувала його найбільше, поступившись першістю хіба Зої. Підозрюючи схоже ставлення Сотників, тішився: вона легко перетягне на себе весь негатив.

Віктор не помилився, побачивши, як спалахнули гнівом очі Галини, щойно та вздріла Ніну, свою донедавна дорогу куму. Позадкувавши, жінка швидко оговталася, опанувала себе. Крикнула так, як гукають на допомогу:

— Дене! Сюди йди, бігом! Гості до нас!

Сотник не вийшов — вибіг назустріч. Прибулі, не змовляючись, підсвідомо стали порядком, який збоку нагадував трикутник, або ж клин, яким наступали тевтонські лицарі. Ніна була ударною силою, на передньому фланзі.

Роман — по її праву руку, трохи позаду. Віктор — ліворуч, іще далі, немов прикриваючи тили.

— Оце так з'ява! — гмикнув Ден. — Представницьке товариство.

— Зуби не заговорюйте, куме, — процідила Ніна.

— Скажіть своїй жінці, куме, аби прикусила зубами язик у моїй хаті, — Галина говорила до Мірошника, — бо як прийшли, так і підете.

— Скажіть, куме, своїй дружині, хай не стартує. — Роман глянув на Дена, так само старанно ігноруючи Галю. — Прийшли ми по-доброму.

— Уважно слухаю.

— Навіть чаєм не пригостиш?

— Ви ж не чаювати набігли.

Фролов відчув — час втручатися.

— Брек, брек! — Він ступив наперед, став між жінками, розкинув руки. — Можна без чаю. Але так само можна й без пролиття крові.

— Ніхто нікому не обіцяв кров пустити, — кинув Роман. — Краще без крайнощів, і не нагнітати взагалі. Далі нема куди.

— Поки вас не було, ніхто нічого не нагнітав, — огризнувся Ден, торкнув дружину за плече. — Скажи, зай? Спокійно, тихо собі сиділи. Думали серіальчик який глянути.

— Маємо серіал у реалі, — додала Галина. — Реаліті-шоу, не інакше.

— Гайда до переговорів, — мовив Віктор. — За тим і прийшли. З миром, якщо що. То Галя почала огризатися відразу.

— Не бачу предмета перемовин, — сказав Ден твердо.

— Зараз я поясню вам те, що вже пояснив вашим дорогим кумам. Заспокоїлися, роздягнулися, сіли, побалакали.

Напругу вдалося послабити. Аж так, що Ден першим простягнув Романові руку, а Ніна, своєю чергою, легенько

дзюбнула в щічку Галю. Надалі товариство зробилося підкреслено ввічливим. Мірошник галантно прийняв у Ніни пальто, Сотник метушливо допоміг гостям прилаштувати одяг. Чаю й кави ніхто не хотів. Фролов дочекався, поки всі розсядуться, й став посеред кімнати, немов розпорядник корпоративу, потер руки.

— До наших справ. Тут дещо сплигло, Дене. Про тебе.

— І чого ж я про себе не знаю? — підозріло спитав Сотник.

— Простіше пояснити, чого ми з Романом не знали про тебе. Наголошую: все, про що говоримо тут, за межі нашого кола не вийде.

— Таке вже було. Дежавю, — нагадала Галина.

— Згоден. І мене особисто цей день бабака з інтервалом у чотири роки дуже турбує й бентежить. У нашій історії повторюється все. Включно із дурною загибеллю Антона, через яку ми й ходимо по колу. Денисе, ти був останнім, хто розмовляв із Вірою тої ночі, коли її вбили.

Фролов не питає, мовив упевнено. Від того ефект проявився не відразу, та став сильнішим, ніж передбачили. Сотник пополотнів, тут-таки — почервонів, а за пів хвилини кров знову відступила від лиця. Галина поклала свою руку на чоловікову, притулилася до Дена ближче, немов приросла. Непоміченим це не лишилося, і Віктор красномовно глянув на Ніну — її, на відміну від Романа, він не зміг остаточно переконати.

— Коли так, мусив бути хтось передостанній.

— Браво, швидко дав собі раду. — Фролов показав відразу два великі пальці, легенько струснув руками. — Хоч не заперечуєш, стає клепки.

— Тільки я не наживо. Телефоню.

— О першій ночі.

— Звідки відомо? І ще раз: якщо я був, як ти кажеш, останнім, хтось спілкувався з нею до мене. А перед тим,

припускаю, ще хтось. Вікторе, ми давно на «ти». Я ж знаю тебе, бачу наскрізь. Стрілки переводиш? Від кого? Довго не гадатиму — від себе.

Фролов опустил руки, розвернувся всім корпусом до Галини.

— Чоловік із дому Вірі дзвонив? Ради Бога, бережи наш час. Не кажи, що нічого не знаєш.

Галя розтулила рота — слів не знайшлося.

— Суду все ясно, — задоволено сказала Ніна.

— Якому суду, подруго? — визвірилася на неї Галина, забувши про нещодавні обіймашки. — Хто тут кого судить? Хто кому прокурор?

— Отут вона права! — Віктор знову повернув утрачені позиції арбітра. — Ані слідчих, ані прокурорів, ані суддів. З вами адвокат, хай кілька років не практик. Але я знаю, що роблю.

— Ти вже наробив. Ми послушали, — процідив Ден.

— У нас був вихід? Так, я мусив прорахувати Віру на кілька кроків уперед. Хто ж знав, що рахувати доведеться на кілька років? Ніхто. Не шукайте офірних цапів. Ми не для того зібралися.

— Досі не розумію, для чого. Ти звідкілясь дізнався, що я тієї ночі дзвонив Вірі. Що з того?

Фролов потер перенісся, ніби поправляючи невидимі окуляри.

— Я відповім, — заговорив. — Але все має бути абсолютно чесно. Знаєш, чому ми тут? Бо нам треба домовитися про спільні дії. Зокрема — однакові покази. Перелік дзвінків і абонентів має така собі Лариса Кочубей. Станом на тепер вона не грає на боці слідства. Проте найближчим часом змушена буде поділитися добутою інформацією зі слідчою. Якщо ні — Вербна сама додумається перевірити номер Віри в базі мобільного оператора. У нас усіх є максимум доба.

— Для чого? — спитала Галя.

— Кажу ж: домовитися. Придумати пояснення. Ніна підтвердить Романове алібі. Ти — алібі свого чоловіка.

— Денові не треба твого дурного алібі!

— Не таке вже воно й дурне, — терпляче мовив Фролов. — Поясни своїй дружині, Денисе, що я правду кажу.

— Вона в курсах! — вкотре не стрималася Ніна.

— Звісно, звісно. Інакше сформулюю: ліпше мені розкласти на пальцях, як і до чого я дотумкав. Бо я найкраще з вас знаю Вербну. Варто їй додуматися до того самого — і твоєму чоловікові, Галю, не відкрутитися.

7

— Оце так.

Лорі вдалося здивувати Гайдука не менше, ніж її саму здивувала сповідь Графині. Почуте поклато на лопатки, і вона не могла оговтатися більше години. Зоя пояснила: втомилася тримати це в собі, й навіть тепер, виливши душу й розкривши давню таємницю, не знала, як дати раду надалі. Своєю чергою, Лора відчула гостру потребу лишитися на самоті, перетравити все, написати подумки нову історію з чистого аркуша — і аж потому відзвітувати шефові. Попрощалася швидко, повернулася на базу.

Це був один із тих рідкісних випадків, коли Лариса Кочубей спершу узгоджувала рішення, а потім — ухвалювала його. За переверот у мізках, зроблений Графинею, вона не готова була відповідати. Краще дати віжки Гайдукові.

— Можеш заспокоїти начальство. Конкуренти з «Кредитного» за таких розкладів тут жодним боком.

— Ну, в мене й без того були аргументи на користь твого твердження. Поки ми з тобою працювали в полях, у Києві певна робота теж велася. Але тут не козир. Ти джокера витягла. Робимо за житомирський карний розшук усю роботу. Ось побачиш, не подякують.

— З того, що ми вже знаємо, обох відкидаємо. — Говорючи, Лора дивилася в темне вікно службової квартири. — Сотник єдиний, хто фізично не міг виконати кабальну Вірину вимогу. Розумієш, після її повернення, загальних зборів та ультиматуму кожен став сам за себе. Але там, де Фролови, Мірошники й Графіня реально мали змогу викрутитися, піти на умови й закрити ґештальт, Ден із Галиною розгубилися. Віру Леонідівну зі зрозумілих причин мало обходило, що бізнеси Сотників у плачевному стані, вони навіть машину продали.

— Жодної тобі емпатії.

— Еге. Жалість — не в характері Домонтович. Їй вдалося легко вибити з колії Вадима Графа, єдину непричетну до змови людину. Тільки ж він — вразливий істерик, не вбивця. Так стали зорі на небі, що саме він привернув нашу увагу до тієї давньої історії. Насправді, Гайдуче, там Зоя тримає все під контролем. Вона єдина з усіх, хто взагалі не намагався в той момент домовитися з Вірою. Розуміла — у неї точно не вигорить, порожняк. Їй простіше виконати вимогу й назавжди забути про колишню свекруху.

— Фролов і Мірошник, значить, на щось та й надіялися.

— На правах родичів. — Лора кивнула темряві за вікном. — Чи інші підстави собі придумали. То вже окрема розмова. Важливо інше: Сотники не мали подушки безпеки. Леонідівна взяла їх за горло. Допомоги чекати не було звідки. Тож Ден, загнаний у кут, іде на радикальний крок.

Їй набридло кружляти кімнатою. Пройшла в спальню, лягла на застелене ліжко, звисивши ноги. Відчула величезне полегшення — так завжди після добре виконаної важкої роботи.

— Кажеш, Граф усе заплутав і збив усіх із пантелику, — почула в слухавці.

— З нашим охоронцем далеко не все ясно. — Лора була свідомо того, що чимало питань лишається без відповіді. —

Зрозуміло, чому тікав і ховався. Та, хоч убий, не втямлю, хто і навіщо лякав його дзвінком із того світу. Між іншим, Зоя схильна в таке повірити. Але то в неї самої за давня травма від спілкування зі свекрухою. Психологічна, таке всяке. — Вона враз стрепенулася, рвучко сіла, вигукнула в телефон: — Гайдуче!

— Не лякай мене так!

— Зараз осяяло: це ж Сотник, сто відсотків! Гаразд, дев'яносто п'ять! Йому нічого не заважало купити нову «сімку», на один раз, і пресувати Графа!

— Нащо?

— Поки що лише думка вголос.

— Лоро, ти чудово знаєш мою повагу до твоїх думок.

— Хлопчину ж за щось та й убили.

— Невже?

— Чекай! — Її роздратовала іронічна нота. — Я не маю доказів і не уявляю, де шукати. Проте найпростіше припущення: Граф — свідок.

— Свідок — чого? Бачив, як убивали винуватицю всіх його бід?

— Хотів зробити це сам.

— Е-е-е-е...

— Так, я серйозно. — Лора що далі, то більше впевнювалася, що її здогад слушний. — Нічого не заважало йому тієї ночі в збудженому стані крутитися біля Віриного будинку.

— Припущення правильне, якщо Ден у той момент не спав у ліжку під жінчиним боком.

— Гайдуче, ми з тобою жодного алібі не перевірили. До речі, цієї роботи швидше за житомирський розшук не зробимо.

— На цьому етапі — точно.

— Ну то й дозволь моїй уяві піти у вільне плавання. Отже, припустімо, — вона наголосила на останньому

слові, навіть вирішила повторити: — Припустімо, що Граф з якоїсь біди вештався біля Віриного будинку. Зайти довго не наважувався. Аж раптом засік Сотника — теж припускаю, що Ден спершу подзвонив, потім — прийшов. Той заходив у під'їзд...

— Припустімо, — вставив Гайдук.

— Звісно. І за якийсь час вийшов. Ну, а далі Вадима Графа оголошують у розшук за підозрою в убивстві. Не без твоєї допомоги оголошують.

Гайдук засопів у слухавку.

— Видається симпатичним. У теорії. Але дірочки є. Міг же він розказати про Сотника слідчій?

— Не в тому стані, в якому був, — терпляче гнула своє Лора. — Врахуй: нас, точніше — тебе, Граф боявся не менше. Здатися поліції автоматично означало зустріч із тобою. Та є вагоміша причина: помститися за страхи.

— Кому?

— Людям, з чиєї вини потрапив під Вірину роздачу. Його втягнули туди, де він за інших обставин ніколи б не опинився.

— Здаюся. Переконала. Мене.

— Цього мало.

— Тому спочивай на лаврах, — голос Гайдука ледь потеплішав. — Поки що крапка, відбій. Питань справді чи мало. Проте загалом підозрюваний вимальовується реальний. Завтра буду як штик. Придумаю, як передати все Вербній і не образити. Хай далі вже самі.

— А ми з чистою совістю на Київ.

— Ключова фраза — з чистою совістю. Гарного вечора.

Шеф завершив розмову. Слухаючи короткі гудки, Лора вкотре за вечір зробила запізніле відкриття. Воно на друзки трощило таку красиву, логічну ще п'ять хвилин тому версію. Але бажання негайно передзвонити все ж подолала. Поклала телефон на подушку, навіщось заховала руки за спину.

Заперечити саму себе — таки спокуса.

Сотник продав машину.

Факт не вкладався у вибудований ланцюжок подій. Звісно, Ден міг сісти за кермо іншого авто. Звідси питання: де воно взялося, куди зникло? Знань про Дениса вистачало, щоб Лора відразу відкинула викрадення. Ще більш фантастичним видавалося наймане вбивство.

Ні, це треба пояснити.

Велика чорна машина-вбивця безжально вирвалася з нічної темряви...

Телефон ураз нагадав про себе дзвінком.

Номер не зафіксовано раніше. Але такий порядок цифр уже десь бачила, причому — зовсім недавно. Нарікати на пам'ять не мала підстав.

— Слухаю.

— Алло... З ким я говорю, — незнайомий чоловічий голос.

— З тією, кому дзвоните.

— Лариса?

— Лора.

— Моє прізвище Сотник. Нам треба зустрітися.

Годинник показував дев'яту сорок вечора.

8

— Приїхали.

Вербна сіпнула дверцята й уже виставила ногу назовні. Проте Лора не поспішала виходити, сиділа на пасажирському кріслі, дивилася перед собою. Щоб дістатися сюди, вони мусили оминати великий центральний парк, дотепер названий на честь першого космонавта Гагаріна. До Зарічанського мосту автівку вивів неширокий і не дуже короткий провулок. Можна було перетнути парк, але Вербна сама відмовилася від пішої прогулянки. Місце, де вона зупинила ма-

шину, для огляду було не найліпшим. Але Лорі все одно перехопило подих від напrawdę монументального видовища.

Його підсилювало освітлення.

У темряві складалося враження, що через бездонний каньйон тягнеться, перетікає синя доріжка із вкрапленими де-не-де фіолетовими канатами. По обидва боки стежка трималася за величезні широкі ванти, так само окантовані синім. Проте сам міст залишався невидимим, принаймні — очам, які побачили його вперше.

Кочубей враз уявила, як іде через річку, обережно, інтуїтивно намагаючи опору під ногами. Схоже випробування проходив Індіана Джонс, коли перетинав у густому тумані глибоку смертельну прірву в пошуках могили хранителя таємних знань. Лора не дуже любила фільмовані карколомні пригоди, бо вважала себе надто раціональною, аби вірити в них. Але цінувала у фільмах та книжках епізоди, в яких герої мусили розгадувати загадки, ребуси, шукати правильні відповіді за короткі проміжки часу. Це дозволяло ставити себе на їхнє місце — складні загадки дуже любила.

— Епічно? — запитала Вербна.

— Монументально, — погодилася Кочубей. — Нам на той бік?

— Перейти. Зарічани — на протилежному. Трохи часу маємо, приїхали зарано. — Слідча причинила двері. — Тож проговорімо ще раз, Ларисо Василівно...

— Лора.

— Мені зручніше більш офіційно. Нічого?

— Хай вам буде зручніше.

— Отже, ще раз... Денис Сотник покликав вас на зустріч сьогодні. А вчора, приблизно в цей самий час, із вами дуже хотів зустрітися Вадим Граф. Про причину ви не знаєте.

Після кожної фрази Лора ствердно кивала. Хоча щодо останньої покривила душею. Вона довго думала, перш ніж

повідомити Вербну про дзвінок Дена. Але відразу вирішила не ділитися зі слідчою всім, що знала. Її стримувала репутація Вербної — поліцейської, готової робити з мухи слона й чіплятися за найменшу можливість швидко закрити справу, підігнавши задачку під відповідь.

Виклавши всі свої карти, Лора давала Віталіні ідеального підозрюваного. Так, Сотник мав для зведення рахунків із Вірою Домонтович залізний мотив, переконливий. Проте все інше будувалося на власних припущеннях Лори. Вона й без Гайдукових коментарів розуміла: Вербна назве їх доконаними фактами. І навіть не це переконання стримувало.

Для повноти картини, щоб пазли склалися, бракувало знаряддя вбивства.

Великої чорної машини.

У Сотника її не було — або ховав десь від чужих очей у таємному гаражі.

— Вся компашка виявляє до вас особливий інтерес. Мені так здається, — сказала Вербна.

— Правильно здається. Причину пояснити?

— Прошу дуже.

— Нам довіряють більше. Тобто конкретно мені.

— Більше ніж мені? — слідча тицьнула себе пальцем у груди.

— Без персоналій. Мова про поліцію, офіційні слідчі органи.

— Дзвінок мені — вотум довіри з вашого боку?

— Без образ, Віталіно. Причина та сама.

— Он воно як! — Вербна не стрималася, тихенько присвиснула. — Цікавий вияв недовіри. Поставити до відома, ввести в курс своїх приватних справ, ще й покликати з собою на заплановану зустріч.

— Простий розрахунок. Не треба буде потім переконувати вас у чомусь, щось доводити, шукати пояснень, свідків, підтверджень. Знову без образ, але своїм запрошенням

я вас обеззброїла. Їй убезпечила себе від непотрібних підозр із вашого боку. Нарешті, здобувши корисну для офіційного слідства інформацію, я все одно мусила б передати її вам.

— Логічно.

— А так ви маєте змогу дістати все напрямую.

— Натякаєте — за ручку мене привели? Зробили роботу за дурну провінціалку?

Лора відчула електрику в замкненому просторі салону «опеля».

— Скільки не просила — все одно ображаєтесь.

— А ви, Ларисо Василівно, недалеко пішли від свого начальника. Пан Гайдук так само дивиться на нас зверхньо й говорить через губу.

— Не помічала за шефом такого.

— Віриться слабо.

— За собою теж.

— Робіть висновки. І ходімо вже. До речі, ви не боїтесь відлякнути Сотника? Моєї появи він навряд чи чекає.

— Правда. Просив, навіть наполягав, щоб я прийшла сама. Тільки ж, Віталіно, я сама й залишилася на хазяйстві. — Лора розвела руками, легенько пурхнула губами; так роблять, коли граються з дітьми. — Пізній вечір, чуже місто, дивна зустріч. Ви — місцева, ви — в курсі справи, з вами надійніше.

— Чекаю зізнання, що ви мене використовуєте.

— Лише після зізнання, що вам усе це не потрібно.

Вербна знову відчинила дверцята.

— Ви, Ларисо Василівно, належите до типу людей, яких я терпіти не можу. Ось вам зізнання.

— А конкретніше? — слідчій вдалося заскочити Лору.

— Такі, як ви, завжди хочуть, щоб їхнє було зверху. Нехай дурне — аби зверху.

Не чекаючи відповіді, не лишаючи можливості для неї, різко закриваючи тему, слідча вийшла з машини в ніч.

Знизу тягнуло холодом води.

Ступивши за слідчою на міст, Лора вилаяла себе за дивні страхи — все виявилось буденним, мирним, хай і не менш величним від того. На протилежному березі, як пояснила Вербна, починалися Зарічани¹. І тут зауваження місцевої, тутешньої підкинули ще більше харчу для роздумів.

Навіщо призначати таємну зустріч фактично за межею Житомира?

Пощо викликати незнайомку проти ночі туди, де в цей час о цій порі року складно зустріти не просто випадкову — а взагалі, будь-яку людину?

Маючи надію дуже скоро дістати всьому пояснення, а також — чуючи себе все ж більш упевненою в товаристві, аніж якби йшла сама, Кочубей крокувала вздовж освітлених билець. Уже за кілька метрів, коли між нею та річковою течією опинилася лише товща моста, поволі, підступним холодним вужем повернувся страх. Під светром зробилося холодно. Хай там як намагалася Лора списати все на пронизливий листопад, проте чудово розуміла: опинитися проти ночі між небом і землею вона не готувалася, не включала цього у свої плани. Навіть подумати не могла лише три дні тому, куди її занесе вся ця простенька, на перший погляд — примітивна, не варта вареного яйця історія.

Ближче до середини моста вітер посилився. Ще дужче холодило знизу, від води. Додалося ще одне відчуття, зовсім нове для Лори: птаха в повітрі. Причому не перелітного, із сильними від природи, придатними для тривалих мандрів крилами. Тут, між небом і землею, на безлюдно-

¹ Зарічани — село Житомирського району, передмістя Житомира, розташоване на правому березі річки Тетерів, з'єднане з центральною частиною міста пішохідним підвісним мостом.

му — Вербна тим часом відійшла далеко вперед — мості Лора уявила себе сірим закоцюбленим міським горобчиком.

— Чого застрягли? Зірки рахуєте, ворожите по них?

Кочубей глянула на Вербну, потім — собі під ноги. Такого ще не було: не помітила, як зупинилася й замерла.

— Нічого... Гарно тут уночі... — вичавила виправдання.

— Потім прогуляємось, якщо захочете. Завидна. — Голос слідчої навіть на відстані трохи потеплішав. — Здається, ми тут не на прогулянці поки що.

— Накотило щось. Сама не знаю, — таке пояснення більше нагадувало правду.

Підтюпцем Лора наздогнала Віталіну. Далі йшли пліч-о-пліч, ще трохи — і візьмуться за руки. Уявивши це й усміхнувшись, Кочубей відігнала геть дивні страхи, навіть відчувала тепло під одягом. Зникли, розгладилися сироти, що ними бралася шкіра. А з наближенням краю моста й обрисів протилежного берега взагалі припинила шукати логічне, прийнятне, зрозуміле пояснення своєму теперішньому стану.

Із кишені пальта озвався телефон.

— Клієнт турбується, не інакше, — кинула Вербна.

— Ми ж наче вчасно.

Лора витягнула вібруючий мобільник.

Номер незнайомий. Контакт Сотника вона зафіксувала відразу, але дзвінок о цій порі з якогось іншого номера її вже не переймав. Адже Дена, з його слів, стривожив і спровокував *набіг* — так він висловився сам — Фролова з компанією. Їх, відповідно, спровокувала вже сама Лора. Їй була цим дуже втішена — любила, коли плани спрацьовують і події форсуються. Тож цілком може бути, що хтось із інших, ще не охоплених її увагою учасників, вирішив дати їй про себе знати й просити захисту.

— Слухаю. — Вона приклала слухавку до вуха.

— Йди до мене, — шелестіло на тому боці.

Лора вклякнула, не дійшовши зо два десятки кроків до краю моста.

Страх повернувся відразу, стрімко. Вже не один — кільканадцять бридких холодних плазунів шаснули під светр, обвили тіло, стиснули крижаними обіймами. Здається, та де здається — точно, один обвився шарфом довкола горла. Дихання зробилося важким, з розкритого рота, замість слів, линуло уривчасте хрипіння.

— Вони мене вбили. Іди до мене. Знатимеш, хто це зробив. Ти ж за тим приїхала.

Крізь страх, що огорнув і скував її всю, пробилося знайоме, впізнаване, чуте зовсім недавно. Голос однаково міг належати й жінці, й чоловікові. Язик — чи що там! — чіплявся за літеру «р», і вона м'яко теленькала.

— Поговори зі мною. Прийди. Поговори.

— А-А-А-А!

Лора закричала і, втративши над собою контроль, з розмаху жбурнула телефон якомога далі. На очах у заскоченої Віталіні прямокутний предмет перелетів через бильця. Мить здалася вічністю — й знизу долинув ледь чутний сплеск.

— А-А-А-А! — Лора не могла зупинитися, ноги згинала в колінах непереборна, нелюдська сила.

Наступної миті темрява з того боку, куди прямували жінки й де мали чекати на Лору, заворушилася, заревіла.

Шматок ночі вивергнув велику чорну машину.

Фари не горіли — вона рвонула з місця, стрімко й неблаганно, проти всіх можливих правил, несучись на міст, починаючи полювання.

Можливості для маневру жінки не мали.

Вербна, хоч і встигла дістатися краю, не могла побігти ані ліворуч, ані праворуч. У кожному разі уникнути уда-

ру не вдасться, хіба пощастить викотитися з-під передніх коліс. Однак це не рятувало: ризик не втриматися за вант і полетіти в провалля був дуже великий.

Становище Кочубей було ще гіршим. Вона стовбичила просто по центру між сяючими бильцями і правила за чудову мішень. Бильця обмежували рятівний простір, а отже, Лора опинилася в коридорі. Не надто широкому для того, щоб уникнути зіткнення з автомобілем.

Міст не призначався для транспорту.

Але це зовсім не означало, що машина не зможе ним проїхати. Вантажна — ні. Проте джип витримував. Та й ширина дозволяла.

— А-А-А-А!

Тепер волала Вербна, і саме її крик вивів Лору зі ступору. Іншого виходу не бачила — крутнулася на п'яті, нагнула голову й стрімголов помчала назад через міст. Слідча наздогнала її швидко, жінки тікали, не озираючись і не дивлячись одна на одну. Це були не перегони — вони мчали наввипередки зі смертю.

Однією на двох.

Як би вони не старалися, ревіння позаду невблаганно наближалось.

Уже ближче до середини Лора втратила рівновагу: повернулася нога від незграбного руху. Від падіння вбереглася, проте відчула, що сили зрадницьки покидають її. Віталіна щось кричала, але слова губилися у звуках позаду та шумі вітру у вухах.

Відчай штовхнув праворуч, до билець.

Що рухало далі — Лора не знала. Її тілом ніби керувала інша сила. Руки й ноги рухалися, мов керовані ляльководом із театру маріонеток.

Перехилившись через край, Лора *підважила* тулуб і вже трималася за холодний металевий край, знайшовши точку опори по той бік огороження. Не змовляючись,

Вербна рвучко скочила в протилежний бік, теж втискуючи себе в бильця, але гальмуючи з перелізанням.

Переслідувач був за метр від них.

Лора вчепилася міцніше, вступаючи в огорожу. Очі, замість того щоб заплющитися від жаху, широко розкрилися. З незрозумілим трепетом вона чекала, як просто зараз просто перед нею автомобіль розмаже тіло слідчої по мосту. Віталіна була ідеальною жертвою, ніщо вже не могло врятувати її від удару.

Чорна машина взяла праворуч.

Переслідувач оминув Вербну, не зачепивши й навіть, здається, навмисне викрутивши кермо так, щоб жодним чином їй не зашкодити.

Автівка з огидним скреготом ковзнула бампером по огорожі.

Лора побачила чорний бік уприутул — їх розділяла рятивна перепона.

Ноги втратили опору, ковзнули вниз. Руки посунулися і дивом тримали тулуб на підвісному мості над прірвою, між темним небом та спокійною водою.

Бездоня.

Лариса Кочубей ніколи не вирізнялася любов'ю до спорту чи бодай фізкультури. Теліпаючи ногами й не припиняючи кричати, вона все ж спробувала підтягнутися. Сама не зрозуміла, де взялися сили і яким чином удалося не лише втриматися від невідворотного падіння, а й перехопити правицю зручніше, закріпитися, зафіксувати положення тіла. Це дало змогу перевести дух. І хоча розважливність та впевненість у собі й не думали повертатися, Лора враз зрозуміла: звук мотора віддаляється, стає тихішим.

Чорна машина перетинала підвісний міст, наближаючись до протилежного берега.

Рукам ураз зробилося холодно.

Пальці мало не розтиснулися, і Лора змогла, дивуючись собі, зробити ще один відчайдушний ривок. Тепер уже спробувала піднести праву ногу, зачепитися. Ідея виявилася невдалою, бо хватка, навпаки, послабилася.

А потім Лора почула над головою:

— Руку! Руку давай!

Важко й голосно сопучи, Віталіна Вербна допомогла їй перебратися назад.

Але звестися на ноги Лора змогла не відразу.

Так і лежала, поки слідча викликала поліцію.

Дениса Сотника не застали вдома.

Поява слідчої дружину Галю стривожила. Де чоловік — пояснити не могла. Сказала лиш: викликав таксі, подався на зустріч кудись у район парку Гагаріна. Виклик на телефон ішов, але не відповідали. Вербна заявила, що до ранку подбає про оголошення Сотника в розшук. Галина перелякалася вже не на жарт, почала торочити, мовляв, Ден нікому нічого не зробив, і взагалі, вона нічого ні про що не знає.

Потреба в розшуку відпала: Сотника знайшли менш ніж за годину, підтягнувши до периметра парку п'ять патрульних екіпажів.

Мертвого.

Перший висновок виявився правильним — збила машина.

З тротуару.

Частина четверта

ВІРАЖІ

1

Чотири роки тому, тридцятого вересня, Роман Мірошник у вузькому колі відзначав сорокаріччя.

Народна мудрість не радить святкувати цю дату. Забобон, може, й дурний, як усі забобони. Так скаже кожен, хто в забобони не вірить. Проте прикмета існує, і вона на пряму пов'язана зі смертю.

Мірошникові найперше згадали про сороковини — обрядовий день, коли вдруге поминають померлого. Потім ще Ніна вставила свої п'ять копійок, бо десь почула: сорок — календарний вік старості. Мовляв, бреше приказка про життя, яке лиш починається після сороківки. Насправді в давніші часи цей вік вважався поважним, а ті, хто дожив, — нехай мудрим і шанованим, та все ж хворими, беззубими старцями.

— Бурхливо відсвяткувати таку дату означає підганяти кінець. Наближати його.

Розмовляли в ліжку, і Роман тут же поклав руку жінці нижче живота, масно віджартувався:

— Наблизити кінець — ідея!

— Ой, ну тебе в баню! — Руку Ніна не забрала, навпаки, притиснула зверху своєю. — Голодній кумі одне на умі. Мається на увазі, що таке свято наблизить небажані події, ось.

— А хто сказав про свято? — Романові пальці впевнено відтягнули край її піжамних штанів, добираючись до голизни. — З Вірою Леонідівною про свято забудь.

— Чому ми завжди її запрошуємо?

— Не завжди. Але тут так: або не звемо нікого, вимикаємо телефони, беремо вихідний і не вилазимо з цього ліжка, або приймаємо тітку Віру. Кумами не обійдемося, Нін. Дядя Вітя — і діловий партнер, і родич, як не крути.

— Обійдемося такою компанією. — Ніна знала, що вмовляє порожнечу, та все ж говорила, аби очистити совість.

— Я ж не проти. Антончик зібрався в гості. Чотири рази дзвонив із понеділка, натякав — не зістрибну. Де Антон — там і мама його.

— Прикрутило, ти глянь, — Ніна дозволила чоловікові руці пестити себе, допомогла, спустивши штанці нижче стегон, поволі ворушила ними. — Хіба торік родич тебе вітав?

— Позаторік теж обійшлося. — Роман піднявся вище, сперся на лікоть, рука рухалася активно, вправно, знаючи, де саме треба *шурувати*. — Тут, кажу ж тобі, погано карти лягають. Якби не справді кругла дата...

— Ще карти Таро згадай. Там, коли випадає старший аркан...

— От поговори ще зараз про карти Таро!

Заліпивши Ніні вуста поцілунком, Роман тоді припинив теревені. Вже після сексу, коли Ніна, не вдягаючись, мирно й утомлено засопіла під боком, Мірошник подумки відмотав назад почуте й відзначив: дружина має рацію. Щонайменше чотири останні роки застілля з нагоди не лише його, а й жіничиних іменин проходили без прикрого, занудного й недолугого бевзя, яким усі втаємничені вважали його двоюрідного брата.

Тітка Віра дуже хотіла родичатися. У своїй манері, яка часом скидалася на танкову атаку, вона раз по раз нагадувала: їх, рідних людей, не так уже й багато лишилося

в Житомирі. Розбіглися, хто куди, — Київ, Росія, Польща, Німеччина, Італія, навіть до Австралії котрогось занесло в пошуках ліпшої долі. Нарікала: а якби кримінальний кодекс мав таку статтю, то й звинуватити могла у відмові підтримувати родинні стосунки.

Крутячись тоді в ліжку, намагаючись умотитися краще й нарешті заснути, Роман згадав, як розчарувався, коли Антон зрештою знайшов собі жінку й на радість матері одружився. Сталося це рік тому, вже почалася війна, і тітка Віра сприйняла її дуже дивно, неоднозначно. Коли на Донбас потягнулися добровольці, сказала серйозно (а вона *взагалі* завжди всім про все говорила серйозно): «Тепер на мого сина нарешті звернуть увагу. Чоловіків менше стає, вбивають їх, калічать. Антончик для служби не годиться, його навіть погана медкомісія вибракуює».

Сталося, як гадалося. Двадцятисемирічного Антона Домонтовича викликали на комісію, яку він успішно не пройшов. Матері не треба було втручатися, все вирішила довідка з наркодиспансеру, де він уже три роки стояв на обліку. Берега хлопець пустився раніше, навчаючись в університеті на контракті. Роман, хоч убийте, не міг пригадати, на кого той вчився. Вірі Леонідівні було байдуже, син мусив відсидіти потрібну кількість років і отримати диплом, усім іншим батьки забезпечать.

Свою пізню дитину тітка Віра любила безмежно, безоглядно, неосяжно і дозволяла Антонові все.

Коли нарешті піймала з наркотиками, то фактично витрусила зізнання, хто, де й коли йому продавав. Потім засукала рукави й завзято взялася за винуватців — а в тому, що Антончик підсів на різну гидоту й заробив залежність, пані Домонтович звинувачувала всіх довкола. Навіть тих, хто стояв із ними поруч.

Усі негідники змовилися проти її синочка, дитини із заможної родини, аби *підсадити* й потім тягнути з батьків

гроші. Антоновими руками, ясна річ. За короткий час вона розвинула таку бурхливу діяльність і поставила на вуха таку купу різних людей у міліції та прокуратурі, що заарештувати, звинуватити, судити й посадити тих, на кого Віра вказала, було значно простіше, ніж надалі мати з Домонтовичами справу.

Історія з сином доконала її чоловіка — інфаркт.

Хай Віра заперечувала це, різко припиняла подібні розмови, огризалася на будь-які натяки. Все одно Віктор Фролов, тоді ще практикуючий адвокат, наполягав: так і є. Постійні проблеми з конкурентами чи податковою та інші стреси, що їх переживають підприємці, не доконали — до них при звичаюєшся, мов до нежиті чи алергійного кашлю. Та коли почало крутити й ламати єдиного сина, то тато не витримав. Спершу серце схопило, потім мову відібрало...

Тож Зоя, невістка, була для Віри Домонтович раптовою й щасливою знахідкою. Син з'явився на світ, коли вона мала на те останній шанс — більше не буде, казали. Тепер, стверджувала: Бог послав Антончикові пару — і теж у момент, коли мама вже не надіялася й готувалася махнути на це рукою. Весілля широко не гуляли, проте розділити радість Віра Леонідівна запросила, читай — затягнула всіх. Фролових із Мірошниками — першими в списку. Незабаром від ближнього кола пішли чутки, що свекруха з невісткою гризуться й собачаться, але не здивували нікого з тих, хто знав тітчину вдачу.

Ось і причина набитися на сорокаріччя, визнав тоді Роман, занурюючись нарешті в сон.

Антончик не проти родичатися ближче. Не так часто водить кудись старшу за себе на три роки, та за статусом — *молоду* дружину. Хоче покрасуватися, відчутти себе ще більше своїм, ніж він є. Розумів ставлення до себе. Чи сам вирішив зблизитися з ріднею через Зою, чи матінка напоумила — несуттєво.

Тоді Мірошники погано знали Зою.

І, як виявилось, не зовсім добре знали й те, на що здатна тітка Віра.

На дні народження Антонова дружина вперше познайомилася з Сотниками.

На весілля Дена з Галиною не кликали. З якої радості, вони ж не близькі чи далекі родичі молодого, лише куми його троюрідного брата. Фролови бачили Зою на весіллі, потім — ще кілька разів на якихось обов'язкових, не дуже тривалих сімейних посиденьках на кшталт Нового року, Різдва та Великодня. Золоту середину Ніна знайшла: накрила стіл не пишний, але й не бідний. Цілком вистачало для скромних і водночас урочистих посиденьок.

Коли й через що спалахнула сварка між Вірою і Зоєю, не зрозумів ніхто. Вже потім, коли все скінчилося й розгублені змовники почали шукати винних, виявилось — на тітку, як і на Антонову дружину, з якогось моменту перестали звертати увагу. Вони взагалі для якоїсь нужди усамітнилися на кухні, подалися туди цілком мирно, біди ніщо не віщувало.

На звук розбитої тарілки підскочили всі. Розтягувати свекруху з невісткою взялися Ніна з Євою Фроловою. Спершу розгублений, потому відразу розгніваний Роман гримнув на Антона:

— Чого сидиш! Угомони свою жінку!

— А чого відразу — жінку! — огризнувся той. — Може, то все мама?!

— То маму вгомони! Вони у мене в хаті! — Мірошник тупнув ногою.

— У тебе в хаті — ти й розбирайся! — викрутився Антон, ще й гордовито випнув груди.

— Я спершу з тобою розберуся! — пригрозив Роман.

— Ось так прикмети й працюють, — вліз зі свого місця Ден, кивнув Галині. — Бач, зай, а ти не віриш. Моя сороківка аж у грудні. Маєш наочний приклад.

— Не будемо святкувати, — легко погодилася Галя. — І влазити в чуже зараз теж не хочемо. Їдьмо додому, ви-кликай.

Чотири роки тому Сотники ще мали машину й непоганий бізнес. Проте в гості приїхали на таксі, обоє збиралися випити. Фролова привезла Єва: вона, так збіглося, вживала антибіотики. Домонтович була за кермом, проте дозволила собі келих вина, практикувала так не вперше. Зою привіз чоловік, пити Антонові заборонялося, принаймні на очах у матері.

Але втримати жінку від керма він не міг.

Молодий Домонтович узагалі грав у їхній парі другу скрипку. Знайшов у Зої те саме, що було у Вірі. Мама, впевнена в тому, що пильний догляд за *дитиною* лишиться, з дорогою душею передала синочка з рук до рук.

Поки Роман гарикався з гостями в залі, кухонна сварка добігла свого піку й припинилася. Заявивши, що ноги її більше тут не буде і не дай Боже вона ще колись побачить «це стерво», Віра Домонтович залишила компанію, грюкнувши дверима на знак прощання. Нікого й нічим не здивувала. Сотники майже не бачили її сольних виступів, проте наслухалися чимало. Ніна Мірошник уміла «відтворювати» тітку Віру, за столом під чарку видовище було справді комічним.

Наживо було не до сміху.

— Все, дорогі гості, шоу скінчилося. — Роман миролюбно ляснув долонями. — Наша Леонідівна за тим сюди й приїздила. Привітала мене, зробила подарунок собі.

— Обов'язкова програма, — додав Віктор Фролов.

— Коли вже це скінчиться, — зітхнула Єва Фролова. — Питання в порожнечу, але наріжне, самі ж бачите.

— Ми теж поїдемо. — Ден підвівся.

— Куди?! — ахнула Ніна. — Сядьте, куме! У нас іменинник. У мене — качка з яблуками. Для кого старалася?

— Сядь, сядь, — підхопив Роман. — Моя жінка, ти ж знаєш, не так часто вошкається біля плити. А тут — качка з яблуками.

Сотник не встиг сісти — не знати чого, на рівному місці вибухнула Зоя.

— Знаєте, миле товариство, краще поїдемо ми! А вам без нас стане значно краще, ніж із нами. Антоне!

— Та ну... — протягнув той.

— Хочеш — сиди! Я їду!

— Ти випила, — на диво спокійно нагадав чоловік.

— І що з того? Я приїхала на свято, мене пригостили — я частувалася. Це ж ти в нас абстинент!

На правах старшого Віктор Фролов мусив утрутитися.

— Стежила б ти за язиком. Мало зробили? Подію людям зіпсували. Краще зараз усі разом сядьмо за стіл і...

— Сідайте! — істерично, на хвилі щойно вгамованого скандалу, вереснула Зоя. — Сідайте, пийте, їжте свою качку! З днем народження, Романе! — Вона блазнювато поклонилася. — Тут же всі одне одного давно знають і поважають! А ми з Антоном — зайві! Тільки не кажіть зараз, що це не так! Збрешете ж, світські леви та левиці! Теж мені, закритий клуб родичів!

— Що ти верзеш? — Роман сіпнув Антона за лікоть. — Якого дідька твоя жінка завелася?

— Сам у неї запитай! — огризнувся той.

— Ти з ними? — Зоя сіпнула чоловіка з протилежного боку. — З ними? Чорт із тобою! Доженеш!

Палаючи праведним гнівом, вона, вільно чи мимоволі повторюючи стиль та манеру свекрухи, залишила компанію.

За кілька хвилин за вікном у дворі загарчав мотор.

— А вона справді вгашена, — нагадав Ден.

— Зупини її, Антончику. Біда буде, — мовив Роман.

— Ото я без вас не знаю! Ще раз із днем народження! Бувай, не кашляй!

На очах у всіх Антон Домонтович вибіг навздогін за дружиною.

Вікно виходило у двір. Шестеро людей бачило, як він намагався витягнути Зою з-за керма, зазнав поразки і покірно сів на пасажирське сидіння.

Машина виїхала з двору.

За десять хвилин задзвонив Романів телефон — це Антон вибачився вже трохи спокійніше, запевнив: кермо в дружини забрав. Сам тверезий, мов скло, доїдуть без пригод. Помовчавши трохи, додав обережно:

— Не злися. Хай її попустить, заїдемо миритися. Ми ж той... браття...

А ще за п'ятнадцять хвилин, коли гості випили, попустилися, ще раз налили й випили, іменинникові знову подзвонили.

Антон Домонтович збив на трасі людину.

Молоду дівчину.

На смерть.

2

— Зоя списує зіткнення на його збуджений стан.

Ось таку історію Графиня розказала Лорі Кочубей...

— Антон клявся, повторював спершу їй, потім — матері: дівчина сама кинулася під колеса.

...Лора переповіла почуте спершу Гайдукові телефоном...

— Так чи інакше, Віра зайнялася порятунком сина. І відразу вирішила взяти провину на себе. Сперечатися з нею ніхто не ризикнув.

...А відтак — Віталіні Вербній, щоб слідча повірила й погодилася їхати разом на зустріч із Сотником.

Щойно знайшовся його труп, Вербна, керуючись не знати чим, погодилася, щоб Лора увесь час була поруч із нею. Тієї ночі знову не довелося спати, адже слідча затялася опитати кожного з учасників описаних Зоєю подій. Роман Мірошник здивував — не заперечував, аби з ним неофіційно бесідувала приватна особа. Тож Кочубей дістала нагоду глянути на ту історію очима іменинника.

Передбачення справдилося.

Святкування сорокаріччя таки наблизило небажані події.

Перша смерть сталася того ж дня: під колесами випадково загинула незнайома, стороння дівчина. За кілька років так само, на дорозі, загинув Антон, винуватець мимовільної трагедії. І ось тепер лихо повернулося, немов прокинулося, наздогнавши одного за одним ще трьох учасників давньої змови.

Якщо вже точно — співучасників злочину.

— Антон повідомив Вірі про те, що скоїв, щойно вона зайшла додому. — Графиня сповідалася Лорі, підкурюючи наступну цигарку від недопалка і вже не зважаючи на комфорт гості. — Я не встигла його зупинити. Хоча... Була в мене підозра, та й досі є, хай Бог простить: якби я поруч не сиділа, Антончик, напевне, чкурнув би подалі й нікому нічого б не сказав.

— Вам видніше, — мовила Лора делікатно. — Чого він хотів від матері?

— А чого діти хочуть від мам? — гмикнула Зоя. — Будь-хто, коли боляче, кричить: «Мамо!» Я, ви, всі... Стало критично — покликав. Віра веліла дати слухавку мені, наказала залишатися там.

— Траса не безлюдна...

— Те саме завважила і я. Віра веліла відтягнути тіло, аби ніхто не помітив. Просто собі авто на узбіччі уваги не приверне.

— І ви... заховали тіло?

— Приховали. Не ми разом — я. — Зоя гірко всміхнулася. — Затягнули в рівчачок. Я підхопила попід руки, Антон — за ноги заносив. Віра повернулася дуже швидко. Дочекалася моменту, коли не їхав ніхто. Разом зі мною повантажила тіло на заднє сидіння своєї машини. Потім наказала мені сідати за кермо нашої...

— Ви були випили.

— Не Антончика ж пускати!

— Гм, справді.

— І потім, повірте, в мене на той момент майже все ви-вітрилося.

— Вірю. — Лора справді не сумнівалася. — Яким тут боком уся компанія? Ви свідок, вони — ні. Можна було нічого їм не казати.

— Ха! Ви, даруйте, дуже погано знаєте Віру Леонідівну.

— Не заперечую.

— Вона там, на місці, все прорахувала. Забула сказати: після того, як Антон викликав маму, я поставила до відомого Фролова. Згодна, могла того не робити. Але, зваливши мертве тіло на узбіччя, отримала ще більший шок, ніж коли побачила на власні очі загибель випадкової людини. Віра одним словом, своєю волею зробила мене співницею, співучасницею вбивства. І я подзвонила юристові, який точно все зрозуміє і не здасть, не підставить.

— Ясно. Тож коли ваша свекруха наспіла, про злочин її сина, крім вас, знало ще шестеро. Приховати ризиковано — це значить потрапляти в залежність від купи недружніх їй людей, хай серед них і родичі. Й Антона в тюрму не пошлеш. Тепер Вірині рішення мені зрозуміле.

— У логіці вам не відмовиш, — кивнула Зоя. — За великим рахунком, Віра за дзвінок Фролову озлобилася на мене найбільше. Тепер треба було домовитися з усіма, аби підтвердили: саме пані Домонтович виїхала з двору

Мірошників у певний час і саме під її машину потрапила дівчина. Віра мусила грати до кінця, тож вимагала гарантій для сина: на нього не має впасти навіть найменша тінь підозри.

— Автомобіль...

— Правильно мислите. Вам би самій злочини планувати.

— Я, нагадаю, їх розслідувала. Від удару на капоті залишаються сліди.

— Віра пошкодила капот своєї машини. Тільки не відразу. Спершу, як я вже казала, ми поклали тіло до неї в салон. І разом, маленькою кавалькадою, повернулися в Тетерівку.

— Із трупом в авто?

— Навіщо перепитуєте? Так, із тілом у Віриній автівці. Вона з якогось дива ще змусила всіх подивитися на жертву. Потім заявила: бере провину на себе. Найперше втягнула Фролова, бо той правник і знає, як усе робиться. Там було шкурне питання. Насправді Віра не збиралася в тюрму. Просила Віктора... Тю, про що я: *наказала* йому знайти їй вправного колегу, бо ж близький родич не може виступати адвокатом обвинуваченої. Збиралася відкупитися від рідних жертви, потім зіграти на щиросердому каятті, потягнути справу, скільки можна, і отримати мінімальний термін умовно.

— Що пішло не так?

— У Домонтовичів — жирний бізнес. На маршрут пасажирських перевезень давно облизувалися конкуренти. Вона купила адвоката, а вони заслали слідству, прокуратуру і, чула краєм вуха, судді. Причому, Лоро, все пройшло на ура, бо суспільству, хай це прозвучить пафосно, остобісіла безкарність тих, хто збиває та калічить людей на дорогах. Віру просто накрила хвиля бажання торжества закону та справедливості. Тож отримала, хай не зовсім по максимуму. Все одно суддя дістав свою дрібку слави. Народний герой, не інакше.

— Віра Леонідівна знала, на що йшла.

— Повторюся: думала проскочити, обійтися малою кров'ю. У неї в голові не жила, але не згрішу проти істини: вона сто разів пошкодувала, що того вечора просто не вивезла труп далеко в поле й не веліла мені його закопувати в землю.

— Ви так погано про неї думаєте?

— Ще гірше. — Графиня сумно всміхнулася. — А відіграти назад не можна. Бо мало того, що Антон знову під ударом. Сама Віра все одно б мусила відповідати, тепер уже за введення в оману суд, неправдиві свідчення, неповідомлення про злочин тощо. Там так само від трьох до п'яти років. Нас усіх також пов'язала, підвела під статтю, і то не одну. Фролов потім усе на пальцях розтлумачив.

— Не так усе страшно насправді. Та згодна, приємного мало.

— Ну, і останнє. Через що, власне, все закрутилося. Віра, коли вже вирок зачитали, нагадала через мене всій компанії: поки вона сидітиме, за Антончиком мають глядіти всі. Колективна відповідальність. І щоб із бізнесом її нічого не сталося. Навіть якщо справу не втримаємо, Антон — номер один, заради нього мама гріх на душу взяла. Отак, Ларисо Василівно, смерть її синочка нас усіх зробила винуватими. Тільки Віра так може, більше ніхто. Тобто могла...

А ще вона прокляла їх.

Усіх і кожного.

3

Сокіл обійняв Лору міцно, аж кістки хруснули.

Відсторонивши, глянув, ніби бачив уперше, — не стримався, смачно поцілував у кожную щоку по черзі. Знову притиснув до своїх широких грудей, нарешті відпустив. Гайдук, як завжди, елегантний та бездоганий, мов модель

із реклами чоловічого бутика, тримався скромніше. Легенько труснув її руку, тут же поскаржився:

— Ох, і вигріб я від нашого друга!

— Богдан говорив із тобою? — щиро здивувалася Лора.

— Розмова, тобто діалог — як танго. Передбачає рівну участь двох сторін, — завважив шеф філософськи. — Сокола прорвало, він лаявся на мою адресу хвилин десять монологом. Я стільки слів за раз від нього давно не чув. Якби ще ці слова були пристойними... Армійський мат як він є, чистий, бездоганий.

— За що ти його так?

— Мало, — буркнув Сокіл, справді вичерпавши весь свій розмовний ліміт щонайменше на тиждень наперед.

— Хай це буде великим секретом нашої маленької компанії. — Гайдук не жартував. — Ти ж знаєш, Ларисо, мої вимоги до субординації. Іншого, за інших обставин, я б викинув зі служби копняком, щойно почув на свою адресу одне таке слово.

— Чим наш Богдан заслужив милість вашої милості?

— Злякався за тебе. Я ж не приховав від нього, що вночі ти ризикувала життям і мало не загинула. Він повісив усіх собак на мене. На думку Сокола, ми не мали права лишати тебе тут саму. Або принаймні він мав лишитися. А я — їхати на Київ маршрутною.

— Поїхав би, як усі люди. Нічого б не сталося.

— І ти туди ж? Змовилися, бунт на кораблі.

...Вони повернулися близько дев'ятої ранку. Лора чекала на квартирі. Вербна відпустила її додому по другій ночі, не сама відвезла, напружила патрульних. Спати після пережитого не могла, та вирішила обійтися без таблеток і якось перемучитися до ранку. Без допомоги тепер не обійтися, вона надто вимучилася після того, як Гайдук залишив її саму *в полях*. Тож без жодних докорів сумління розбудила шефа, коротко доповіла про все — й абсолют-

но щиро налякала. Він поклявся прилетіти чимшвидше, і це справило дивний ефект: Лорі вдалося кілька годин неглибоко, тривожно, але — поспати.

Розповіла все, коли чоловіки переконалися, що вона жива, здорова, хіба на руках ледь помітні садна. Шеф схопив усе на ходу, раз по раз перебивав, вкидаючи риторичні уточнювальні запитання. Коли Кочубей договорила, Гайдук озвучив те, що давно крутилося у неї в голові:

— Так хто ж їх усіх убиває?

— Чорна машина, — бовкнула Лора. — На власні очі бачила її двічі.

— Сама гасає. Без водія за кермом. Ти справді в таке віриш?

— Ні. Не забувай... — зиркнула на Богдана, — не забувайте: щоразу перед появою машини-вбивці жертві хтось дзвонить із темряви і говорить голосом Віри Домонтович.

— Яку теж хтось убив, — підхопив Данило. — Щоправда, її задушили подушкою, гепнувши перед тим по голові.

— Якщо вірити Зої, ланцюжок смертей зупиниться з Віриним похованням. Її життя — гарантія життя інших. За цією логікою, жодному з восьми, внесених у список, її нагла смерть не була вигідна. Зате тепер Віру треба якомога швидше поховати. Ще й відспівати в церкві.

Гайдук лунко ляснув долонями.

— Лоро, у цій кімнаті троє раціональних людей. Жоден із нас, включно з тобою, в оцю чортівню не вірить. Прокляття, лихе око, пристріти, дзвінки з того світу, чорна фантомна машина... Казочка для вразливих. Вистава, декорація.

— Я чула її голос у телефоні. Важко з іншим сплутати, характерний дуже.

— А імітатора виключаєш?

Тепер долонями ляснула Лора.

— Тут троє раціональних людей — але тут троє дорослих! Дітей немає, Гайдуче! Не роби з мене ідіотку, не товчи зрозумілих речей! Мене вчора мало не вбили! Це — дуже серйозно! Яким боком моя персона до всієї тієї історії? Тим самим, що й нещасний Вадик Граф! Він для Віри винен у тому, що зайняв місце її покійного сина! Він, за її поняттями, мав відповідати разом із Зоєю! Така її картина світу, приймаємо ми це чи ні! А на мене вона визвірилася, бо вирішила: мене прислала Графиня! Я дію в її інтересах! І відтоді прокляття — також на мені!

— Лоро!

— Дослухай ти до кінця! — Вона роздратовано тупнула ногою. — Я *мушу* в це повірити, розумієш? За чийсь диявольським задумом — мушу! Як мав повірити й повірив Вадим! А після всього вірять і трусяться інші причетні! Крім одного!

— Один не вірить?

— Один не тремтить. — Лора заговорила спокійніше. — Той, хто почав смертельну гру. А вбивця — серед них, я не бачу інших варіантів. Я потрапила під роздачу, бо — незрозуміло поки що, як і чому — почала заважати його планам.

— Чи її, — нагадав Гайдук.

— Так, вони всі водять, — кивнула Кочубей. — У Сотників машини нема, але це нічого не означає. Галина могла вбити чоловіка? Шанс мізерний, і я його не відкидаю. Якщо вже розвивати цю тему: Графа вона тим паче могла переїхати. Він — пішак, ніхто для неї та будь-кого, крім хіба Зої.

— За твоєю логікою, Графиня теж могла вбити свого чоловіка. А коли йдеться про Домонтовичку — в неї взагалі безперечний мотив. На місці слідства, тим паче, знаючи про нові обставини, поставив би Зою номером першим.

— Я б не грала в такі шахи, — мовила замислено Лора. — Наприклад, Зоя може вбити Віру — але не може вби-

ти Вадима. Натомість Галина теж може вбити Віру — та для неї Ден недоторканий. Чи ось Ніна Мірошник така віддана своєму Романові, що здатна на навмисне вбивство всіх, окрім нього... Тасуючи пари, ми ще більше заплутаємося. Ні, ні, ще раз ні. Поганий метод.

— Маєш інший, простіший?

— Мотив. Простіше ще нічого не придумали з тих часів, коли Каїн убив свого брата Авеля. Нагадати? Ревнощі. Обидва брати принесли жертву Богові. Тільки Авелеву жертву Господь із вдячністю прийняв, Каїнову ж визнав негідною, не гідною себе.

— Ще простіше можеш пояснити?

— Залюбки. Чотири роки тому Віра Домонтович зізналася в убивстві, яке скоїв її син Антон. Спільниками приховання злочину вона зробила кількох шанованих у своїх колах та сферах людей. Проти їхньої волі. Переклала на всіх відповідальність за сина. Син трагічно загинув, злості додала неможливість приїхати на похорон. Відсидівши не за своє, Віра Домонтович виставляє всій компанії рахунок. Фінансовий, Гайдуче, — кожен мав заплатити їй викуп. Отака людина, отака натура. Інакше Віра Леонідівна готова була розкрити правду, і термін давності там ще не збіг. За той час фінансовий стан більшості зазнав серйозних змін. Особливо вдарило по Сотниках. Мотив звести рахунки з Вірою, отже, мав кожен, навіть наш співробітник, твій протеже Вадик. Стежите за думкою, чоловіки?

Гайдук і Соколовський дружно кивнули.

— Усе заплутує другий акт цієї драми, — повела далі Лора. — Прикра жінка залишає по собі новенький записник, у якому перелічені всі, до кого вона має претензії. Не встигло її тіло охолонути, як люди з того списку починають гинути один за одним за дуже дивних, сказати б — містичних обставин, які лише відволікають, закривають туманом головне: кому вигідні ці смерті? Що отримає

вбивця, ким би він не був, на виході? Чому напали на мене? Хто наступний і чому? Шукаємо мотив, колеги, лише мотив. Знайдемо, тоді й побачимо — жодного потойбіччя.

Завершила свій спіч Лора широкою усмішкою.

Немов не вона вночі, якихось дванадцять годин тому, висіла над прірвою й прощалася з життям.

4

Збентеження, образа, лють.

Пройшовши всі стадії, об одинадцятій годині дня Роман Мірошник уже ненавидів усіх. Віктора Фролова — викрутився, знайшов причину втекти від усіх, зайнявся нарешті тітчиним похороном. Зою Граф — бо так само поринула в клопоти з похованням свого чоловіка. Єва Фролова раптом згадала про медичну освіту, тепер сидить із напівпритомною від горя Галею, теж придумала собі тимчасову, проте залізну відмазку від допитів. Ненавидів Роман навіть Ніну — і пояснити різку зміну почуттів не міг, як не старався. І за це злився вже на себе самого.

Кожен ніби при ділі — а йому довелося сидіти в кабінеті слідчої найдовше, за всіх віддуватися.

Новина про Денову смерть проти ночі мовби вибухом підкинула в повітря. Мірошник не питав інших, та в самого зникла з-під ніг твердь. І хоча він нібито міг стояти, сидіти й лежати, за бажанням, — та все одно здавалося: висить між небом і землею, бовтається у вільному падінні, виконує затяжний стрибок, як колись забавлявся за молоду, але — без рятівного парашута за спиною.

З якогось дива слідча попросила поговорити з ним цю приблудну жінку з банку, Кочубей, і спершу Роман не розумів нічого, слова гальмував невидимий шар вати довкола голови. Потім він зірвався, визвірився, нахамив тій жінці, про що негайно пошкодував, вичавив вибачення.

Вона, схоже, не образилася, все зрозуміла, та й сама мала не найліпший вигляд.

Коли на її прохання Вербна відпустила його поспати кілька годин, щоб усе ж таки викликати зранку на допит, Мірошник поїхав додому, та заснути не вдалося. Ніна увесь час сиділа в Сотників, вимкнула телефон, Єва взяла з неї приклад, а Фролов, хоч лишився на зв'язку, обмежився сухими короткими фразами.

Романа за мовчазною згодою кинули на амбразуру — іншого висновку не напрошувалося.

Допит виснажив, проте додому Мірошник не квапився. Там усе одно нікого немає, на самоті після всього лишатися не хотілося. Куди їхати, визначитися не міг, тож просто катався Житомиром і вперше не впізнавав за вікном машини міста, в якому народився, виріс, зустрів кохану, єдину на все життя, в реальність чого юнаком не вірив. Цими вулицями Роман ходив, бігав, вештався, коли прогулював школу, аби пропетляти контрольну, а прикинутися хворим не вдавалося. Він до нинішнього дня думав, що їздитиме тут із заплученими очима.

Та зараз усе було чуже й вороже. Люди — так йому здавалося — або відверталися, вглядівши його авто, або, навпаки, — дружно, мов за команду, повертали голови, проводжали ненависними поглядами, сичали, шепотіли, вигукували: *вбивця, вбивця, вбивця*. На перехрестях різкі сигнали розтинали повітря, і Роман не мав жодного сумніву: всі довкола змовилися й тепер клаксонять йому, заганняючи в коридор ганьби.

Він без жодної мети понад годину намотував кола й «вісімки» спершу центральною частиною, потім — виїхавши далі від багатоповерхівок, взявши курс до центральної автостанції. Зробивши коло, подався київською трасою до розв'язки, там знову заклав віраж, розвернувся, повернув у протилежний бік, вже іншою дорогою.

Заспокоївся, коли повернулося відчуття рідного, знайомого до болю, а отже, — безпечного міста, де він король і де нікому не дозволить знущатися з себе.

Особливо — таким, як Графиня.

— Це її прорвало. Розляпала все тій Кочубеїсі.

— Рано чи пізно когось із нас усе одно б прорвало, дядь Віть, — завважив Роман філософськи.

— Але підгадила нам Зойка! Як тоді, так і тепер!

Фролов теж приїхав до Сотників, і чоловіки сиділи на кухні. Туди їх вигнала Ніна — за мовчазною домовленістю замінила Єву на посту номер один: так чомусь назвала глибоке крісло біля ліжка, на якому забулася в сні накачана препаратами Галя. Не знати, що гірше: непогамовна істерика новоспеченої, вже другої в їхній дивній недружній компанії вдови, чи введення її в штучний сон кінськими дозами снодійного. Єва попередила, що рано чи пізно Галина оклигає, і побічний ефект може бути протилежним — тривала, глибока депресія.

— Біля неї все одно треба комусь лишатися бодай кілька днів, — попередила вона. — З вікна викинеться, вени поріже, повіситься. Таких випадків чимало знаю.

— Чого ж ти, розумна така, гидотою її наколола? — не стрималася Ніна.

— Побудеш тут, дорогенька. Дочекаєшся, коли вона прийде до тями. Отоді й поговоримо, хто з нас розумніший. Мене не смикай, ледве на ногах стою. Шприц і все інше я лишаю ось на столі. Моя порада, Ніночко: або відразу їй коли, поки не почалося, або не відпускай чоловіків. Вони вдвох Галю потримують.

— Заспокоїла, — гмикнула Ніна.

— Як умію, звиняйте.

Фролов із Мірошником у жіночі гризні не втручалися. Віктор виставив на стіл півлітрову пляшку віскі, поклав

поруч дві нарізки, ковбасну й сирну, чарок не знайшов, поставив на стіл два кухлі. Як на лихо, один виявився з написом «I love Житомир», на другому значилося «Дениско». Романа чомусь пересмикнуло, він відсунув іменний кухоль і мало не скинув зі столу. Віктор не дозволив посудині впасти, скрутив пляшці горлечко, хлюпнув на денце.

— Страшно?

— Наче з черепа п'ю, — зізнався Роман.

— Вірі Леонідівні царство небесне. Якою вона не була за життя, ближчої родички в Житомирі не маю.

— Тут поминати — рука втомиться. Та й печінка. — Мірошник не поспішав брати кухоль. — Із тіткою добре пройшло?

— Головне — швидко. Зараз такі служби, за твої гроші на раз-два закопають, кого й де скажеш. Тіло видали без проблем, місце знайшлося швидко. І все одно... Відчуття, наче не сестру двоюрідну поховав, а вбив когось чужого й тихцем прикопав на городі, під купою гною. Не можна так, не годиться. Без поминок, без нічого...

— Це тобі не поминки? — Роман дав кухлеві щигля. — Вона іншого не заслужила. Хай мені за такі слова Бог простить, але — не заслужила. І взагалі, — він підозріло глипнув на Віктора. — Ти як щойно сказав? За мої гроші? З якого переляку я маю свої гроші платити?

— Я тобі рахунків ще не виставляв. — Фролов теж не поспішав пити. — Та коли вже зайшла мова, то справді час підбити бабки. Вербна тебе про що питала? Точніше, що ти їй наговорив?

— Нічого нового. Графиня за нас усіх постаралася.

— Здається, дорогий племіннику, до тебе досі не дійшло, що відбувається і на якому світі ми всі зараз опинилися. — Віктор, замість випити, долив собі ще трошки, навіщось понюхав, скривив носа. — Юридично має місце

правова колізія. З одного боку, доросла людина при здоровому розумі й тверезій пам'яті одного разу захотіла визнати себе винною в ненавмисному вбивстві, якого не скоїла. Чи є закон, який забороняє комусь так чинити? Як юрист тобі кажу: немає. Проте інший бік тієї справи визначає: зробивши те, що жодним законом не заборонено, Віра свідомо приховала не скоєний злочин, але — реального злочинця. Ми допомогли їй урятувати сина від колонії, і вчинили благородно. За колючим дротом Антончик рано чи пізно, навіть не так — рано й дуже швидко, повернув би собі наркотичну залежність. Біда навіть не в цьому, хоча й невесело. Горе в тому, що там його ніхто з голки не зніматиме. Додай жажливу гидоту, яку бодяжать зеки...

— Ти зараз нам усім виправдання шукаєш? Дядь Віть, ця лекцію ми свого часу вже слухали.

— Значить, погано слухали й почули! — гаркнув Фролов. — Не думав головою, то стеж за моїми думками!

— Коли це я головою не думав? — Роман розгубився.

— Ти мені зараз сам відповіси. Або промовчиш, що дорівнює згоді й визнанню. Точніше, зізнанню.

— Зізнанню — в чому?

Із цієї миті Вікторів голос зазвучав скрадливо, дзенькнули лукаві нотки.

— Що втрачаю я від розголосу давнього великого обману? Професійну репутацію. На короткий час, бо в нашому місті, та й у нашій країні не практикується тривале відлучення від професії. До всього, фірма «Фролов і партнер» розвалилася ще раніше. Хочеш — вважай це розплатою за той гріх лжесвідчення. Зараз я нотаріус, який має свій шматок хліба з маслом. І так, будуть проблеми. Я викручуся, не відразу, але — викручуся. Справжній фігурант загинув під колесами автомобіля більш як два роки тому. Перегляд справи комусь потрібен? Ні, повір фаховому

юристові. Чи втрачають щось від розголосу інші? Графиня... Вона перша в усьому зізналася, і вона — таки співниця Антона. Який — що? Правильно, трагічно загинув більш як два роки тому. Лишаються двоє. Одному з них смерть Віри вигідна дуже. Іншому — так само. Тільки інтерес у них, тобто у вас, абсолютно різний. Щойно Віри не стало, один із вас став для іншого зайвим.

Мірошник зрозумів не відразу.

— Е-е, — потягнув обережно, поки не впевнено, не усвідомивши небезпеку до кінця. — Ти в його домі, між іншим. Он там, у кімнаті — його вдова. І він — мій кум, на секундочку.

— Віра була твоєю тіткою, — відрубав Фролов. — Кого й коли такі речі зупиняли? Добре, хоч розібрався, до чого веду. Не бійся. Я нікому не скажу. Це буде наша угода. Наш варіант суспільного договору. На час, поки контору доведеться закрити, мені потрібна буде компенсація. Але, племіннику, мої умови значно легші й прийнятніші за виставлені родичкою, яку твоїми стараннями ось поминаємо.

На цьому слові Віктор нарешті випив.

Відчувши — гряде вибух, він випнув груди, закрив руки за спину й залишив кухню спокійно, мов утомлений від чоловічої роботи півень — курник. Перш ніж зовсім зникнути з очей, на мить затримався, глянув через плече на пригніченого, прибитого його висновками Романа, кинув, немов згадавши дрібне:

— Мене Зойка на правильне навести. Розкрила очі. Відразу видно: чужа, не наша. Помічає те, до чого б я, чесно слово, ніколи не додумався. Хитрий ти жук, племіннику. А я стільки років спиною до тебе повертався, не підозрював ні грама. Чого зириш? Баньки проглядиш. Таки вміла Віра Леонідівна будити в людях демонів. Хай би ті демони спали, скажи...

Машину Сокіл зупинив метрів за двадцять від білої колонади.

Лорі закортіло прогулятися до місця нічної пригоди пішки, через головний міський парк до мосту. Гайдукові пояснила бажання: гайда глянемо при світлі дня, де все сталося. Але для неї самої все було значно складніше. Зараз, стоячи між колонами й дивлячись перед собою на вкриті пожухлим листопадним листом паркові алеї та досі сірі після вчорашнього дощу скульптури, вона відчувала щось дуже дивне. Мала намір повернутися на місце мало не скоєного злочину — і уявляла себе не жертвою, а злочинцем. Бо як не заганяла всередину бажання пережити наново вчорашнє, знову *злякатися смерті*, та воно вперто виринало, мов легкий поплавець рибальської вудки, поки не клює.

— Коли б ми ще погуляли, — мовив шеф. — Знаєш, я ж не вперше в Житомирі. Але місто дотепер не затримувало. Тут або на день буваєш, або проїздом.

— Або — тієї пори, коли темніє рано, — підхопила Лора. — Зараз початок другої тільки, а, бач, уже бурмоситься.

— По нас у «Кухні», мабуть, гіркі сльози ллють. Забули їх зовсім. Постійні клієнти, як не крути.

— Чого це ти перейнявся? Офіціантка сподобалася?

— Здаюся. — Гайдук підняв руки на рівень плечей. — Каюся, запав. Кохання з першого погляду буває. Все, поїду свататися, знайомитися з батьками.

— Начальник служби безпеки банку — а балабол, яких мало, — гмикнула Лора.

— Бачить Бог, мої наміри чисті! — правиця лягла на серце.

— Навіть коли так, я відмовлю нещасну дівчину від такого сумнівного щастя, як подружнє життя з тобою.

— Ларисо Василівно, я справді чесний чоловік!

Випадково ковзнувши поглядом на Сокола й зафіксувавши вираз його обличчя, Кочубей згадала: з почуттям гумору в її вірного супутника зовсім поганенько. Хоча тут же подумки визнала: їхні жарти такі собі, не дуже.

— Добре, ходімо.

Трійця пройшла крізь ввігнуту всередину колонаду. Оминула фонтан, який о цій порі року вже не працював, створюючи ефект зимової сплячки для всього довкола. Пожвавлювало листопадовий будень хіба дитяче верещання — ігрові майданчики залишалися доступними. Працювало навіть кілька атракціонів, переважно з прокату електричних автомобільчиків, і тир поруч із кавовим кіоском.

Щойно опинилися на парковій території, Богдан пропустив Лору з Гайдуком трохи вперед, а сам посунув ззаду й трохи збоку, мов тілоохоронець. Його маневр і, відповідно, їхня компанія впадали в очі, зустрічні перехожі почали обходити їх від гріха подалі. Соколовський явно домагався такого візуального ефекту, ще й розстебнув шкірянку, не ховаючи револьверну кобуру.

— Жінка Сотника зайшла в ступор не відразу. — Лора говорила, навіщось намагаючись крокувати в ногу з Гайдуком і зосередившись на цьому. — Я була в них удома з усіма, коли Галині повідомили про загибель Дена й попросили поїхати на впізнання. Спершу навіть подумала: вона не розуміє, про що йдеться. Вирішила: то не до неї приїхали, адресою помилилися. І це мені дещо дало.

— Наприклад?

— Зі слів Галини, ввечері до них набігли куми Мірошники і Фролов.

— Так і сказала — набігли?

— На три голоси, хором, звинуватили Дениса в убивстві Домонтович.

— Он як! Доказово?

- Мали версію, дуже близьку до моєї.
- Ти ж помилилася.
- Для того, щоб я зрозуміла помилку, треба було побачити його труп. Якщо всі мої версії надалі отак спростуються, не дуже приємно. І все, не збивай.
- Весь перетворився в слух, о Шехерезадо.
- Вона розповідала казки, — нагадала Лора.
- Каюсь. Мене сьогодні щось явно несе не по темі.

Трійця завернула на бічну алею, поміж дерев уже проглядалися мостові ванти.

— Заявилися вони з моєї подачі, хай непрямо, — вела далі Кочубей, підганяючи оповідь під такт кроків. — Спершу я викрила Фролова, Мірошника й Сотника, їхні розмови з Вірою перед самою її загибеллю. І що було далі? Що ми бачимо? Фролов підключає кавалерію в особі подружжя Мірошників. Ті забувають, хто їм Сотники. Дружно закидають Денові вбивство, а Галині — покриття чоловіка-злочинця. Не хочу товкти воду в ступі. Не казатиму, що мені здається. Не здається, Гайдуче, так є: Фролов вирішив перевести стрілки на Сотника. Діяв на випередження.

— Чому Мірошники вписалися в його гру?

— Відповідь ще простіша. Рило в пуху в обох. Точніше, в усіх трьох. Ця колись дружна, сказати б — світська компанія за короткий час перетворилася на отруйних павуків у банці. Не один за всіх, а кожен сам за себе. У Фролова перша скрипка. Не здивуюсь, якщо він — організатор ліквідації своєї кузини.

— Навіть так: ліквідації?

— Іншого слова не знаходжу. Віра псувала кров усім. Чорт забирай, Гайдуче, бачив би ти ту відьму!

— Справді відьму?

— Не повіриш. Сама хотіла її вбити вже за десять хвилин після знайомства. Чесне слово, ніколи не відчувала

себе психологічно готовою до такого. Домонтович негативно впливала на людей, так буває.

— І бажання зникло?

— Щойно вийшла на вулицю й перестала бачити її перед собою, — кивнула Лора. — Вважай, випробувано на собі. Задушити її міг будь-хто з родичів. Ще більш імовірно — обоє.

— Дядько душив, племінник тримав?

— Або навпаки. Або сірники тягнули. В кого короткий, той на шухері стоїть. Гаразд, коло звужується, та все одно чимало неясного. Маємо ж ще дві наглі смерті.

— Додай замах на тебе. До речі, Вербна вже офіційно зобов'язана співпрацювати з нами.

— Може, ми — зі слідством?

— Ми розслідуємо спробу вбити нашу співробітницю, — пояснив Гайдук. — Сталася вона на очах у слідчої. Ніхто й слова не скаже. І хто ще кому допомагає, хто з ким співпрацює...

За розмовою не помітили, як вийшли на набережну.

Біля самого краю моста Лора вклякла.

Серед білого дня тут справді було красиво й безпечно. Від краєвидів по обидва боки перехопило подих, а величне видовище мимоволі змушувало уявити себе водночас мурахою — й зіркою в центрі Всесвіту. Річкова течія вниз бігла спокійно, навіть осіннім холодом не тягнуло, а вітерець виявився хай не теплим, але, на диво, дружнім.

І все ж Лариса Кочубей відчула себе на краю безодні.

А під собою — гуркіт води об каміння, чого не чулося в реальному житті. Хтозна-звідки, зі свіжого повітря, не інакше, виринули демони, невидимі чужим очам. Ставши по обидва боки, вони наввипередки зашепотіли їй у вуха. Один змушував стояти тут, на краю, бо кожен крок наближає до невідворотного трагічного кінця. Інший,

навпаки, м'якою силою штовхав уперед, шелестів, обіцяв: ще трохи, дівчинко, ще зовсім трохи — й безодня прийме твою жертву. Бо вчора ти опиралася, дівчинко, чим прогнівила тутешніх духів-охоронців, залишила їх голодними.

Ну ти ж не хочеш, аби замість тебе жертвою стала інша людина...

— З тобою все гаразд?

Доторк Гайдучої руки до плеча вивів Лору з трансу. Гніваючись сама на себе за хвилини слабкості, вона зірвала шапочку, оголивши голову, підставивши її вітерцеві, аби швидше охолонути й вивітрити дурниці. Мовила, дивлячись перед собою, не озираючись:

— Я мусила сюди прийти. Тепер розумію. Нарешті все розумію.

— Геть усе?

Тепер Лора півовернулася на голос.

— Про себе — так. Маю надію, що сьогодні нарешті все скінчиться.

— І ти витягнеш убивцю з кишені? Так, як я люблю, — наче кролика з циліндра?

— У тебе постійно циркові асоціації. Дитяча травма, в цирк не водили? — Відчувши його намір заперечити, Лора не дала змоги втрутитися, завершила думку різко: — Я не акробатка, Гайдуче. Вчора он там, на мосту, виконувала не трюк заради атракціону та оплесків публіки. І вкотре нагадую: фокусів так само не показую. Я рятувала своє життя, Гайдуче. Мене справді збиралися вбити. Ось чому я *все* зрозуміла.

— Вибач, але інтригу тягнеш, наче реальний ілюзіоніст.

— Просто хочу, аби ви все побачили на власні очі. Ходіть.

Знову натягнувши плетену шапочку й піднявши комір пальта, Лора засунула руки в кишені й рішуче ступила на

міст. Страх остаточно вивітрився, демони зникли туди, звідки прийшли, не знайшовши собі вдячного об'єкта. Кочубей ішла до місця свого нічного кошмару швидко й прямо, рухаючись по центру й змушуючи перехожих сахатися в різні боки, поступаючись дивній *бабі* дорогою. Аби встигнути за нею, Гайдук із Соколовським навіть змушені були підбігти.

— Це тут. — Лора нарешті зупинилася біля билець, глянула вниз, подолала короткий нудотний приплив. — Сорок із гаком метрів униз. Мене могли розмазати. Інший варіант: я б не втрималася без чужої допомоги. Той, хто заманив мене сюди, не лишав шансів. Це багато чого пояснює.

— Та ну їх уже, загадки твої!

Кочубей подобалося Гайдукове роздратування — самооцінка після вчорашнього лише зміцнювалася.

— На тому березі — Зарічани. — Вона показала рукою. — Вербну дуже здивувало місце призначеної Сотником зустрічі. А мене — ні. Я ж не місцева. Не знаю тутешньої топоніміки. Не уявлю, що кликати на важливу зустріч проти ночі саме туди, в Зарічани — маразм. І ще не врахувала: Ден Сотник не має машини.

— Є таксі.

— Таксист поїде в Зарічани. Таксист куди завгодно поїде. Але іншою дорогою. Зупиниться в іншому місці. Варіантів безліч, проте ситуація все одно маразматична з погляду жиитомирянина, який орієнтується на місцевості. Навіщо викликати таксі, робити величезний гак, називати місце, де треба зупинитися, — й чекати на мене там, по той бік мосту? Щоб — що? Місцевий швидко просік би підставу. Власне, Вербна натякнула мені, проте не сперечалася. Адже не їй зустріч призначили, а мені. Я взагалі могла її не кликати.

— Чому ж гукнула?

— Тобі дякуючи, Даниле Семеновичу. Не покинули б мене саму на хазайстві, залишили хоча б Сокола, ми б і поїхали разом. Хтозна, чим би скінчилася пригода для нас

обох. Коротше, — Лора знову глянула з моста вниз, на течію, — мене треба було витягнути на міст. Аби знищити напевне, не залишити шансів. І зробив це, як уже зрозуміло, не Денис Сотник. Припускаю, що його самого використали. Поклали, мов шматочок сиру в мишоловку.

Із Гайдуківського обличчя поволі сповз бентежний вираз.

— Здається, починаю розуміти хід твоїх думок. Дай вгадаю...

— Пізно. Хто перший здогадався, того й капці! — Тепер Лора дозволила собі пожартувати, відчувши приплив сил та енергії. — Я жодним чином не причетна до давньої історії, в яку всю нечесну компанію втягнула владна Віра Домонтович. Чому ж на мене відкрили полювання? Бо я щось знаю, Гайдуче! Я. Щось. Знаю. Мене не треба залишати живою. Адже я не пов'язана спільною змовою. Нікому нічим не зобов'язана. Зі мною неможливо домовитися. Своїм знанням я охоче поділюся зі слідством. Той, хто хотів мене вбити, діяв на випередження. І рішення прийшло швидко. Я дала комусь привід, Гайдуче! Хоп! — Вона радісно, як завжди було після проведення тривалої розумової роботи, плеснула в долоні.

— Саме до цього я й додумався, — сказав шеф. — Справа за малим. Що саме ти знаєш і для кого небезпечна. Як що так, вбивцю назвемо, не сходячи з місця.

— У мене в слідчій практиці такого ще не було, — визнала Лора. — Навряд чи і в тебе було. Розум у людини диявольський. Комбінація по-своєму геніальна. Накрутити такого, що сам чорт ногу зламає, не кажучи вже про Віталіну Вербну. Дуже хочу спершу побалакати з нашим злим генієм, а вже потім віддавати слідчій.

— От же ж манера — тягати kota за хвіст! А ще хтось каже, що не любить ефектів!

Кочубей справді захопилася, вирішила більше не тягнути.

— Вчора я зустрічалася з Віктором Фроловим. Йому першому обмовилася, що лишилася сама. І дуже важливо: він перший дізнався про те, що ми вирахували його дзвінок до кухини незадовго до вбивства. Далі, як ми вже знаємо, Фролов погнав до Мірошників. Потім ця трійця почала вішати вбивство на Сотника. — Говорячи, Лора вже не розмірковувала, вона відкинула останні сумніви. — Найменше з усіх Віра Домонтович могла стерегтися двоюрідного брата. Не забувайте: саме він чотири роки тому став її довіреною особою. Досвідчений юрист допоміг прикрити Антона, і лише збіг обставин не дозволив залишити Віру на волі. Єва Фролова — кандидат медичних наук. Укол еленіуму перед смертю про щось та й свідчить.

— Хочеш сказати, що Віру вбило подружжя Фролових?

— Навряд чи Віктор дозволив би собі взяти Єву. Але, напевне, порадився з нею. Зате присутність, активну участь Романа Мірошника припускаю. Сотник міг не долучитися, проте в курс справи його могли ввести. Денові не зайшла спроба зробити з нього цапа-відбувайла. Тому вирішив вийти на мене. Думаю, хотів зізнатися, як і напередодні — Зоя Граф. Не встиг.

Настала черга Гайдука замислено подивитися вниз, на воду, й перетравити почуте.

— Довіряю тобі цілковито, — мовив нарешті. — Та все ж поки що приймемо твою версію як чернеткову. В теорії ніби все складається. Проте чорну машину з темними фарами ми бачили на власні очі. Поки не знайдемо її...

— Знайдемо, — Лорин голос переможно дзвенів. — Б'юся об заклад, що тут, на мосту, прилаштували хоча б одну камеру. І взагалі, камери зараз на більшості перехресть.

Не змовляючись, Гайдук із Соколовським підняли голови.

Знаючи принцип, маючи уявлення, що саме видивляється, і придивившись уважно, бодай одне вічко відеокामери можна розгледіти.

6

Сокіл повернувся через парк до машини й підкотив до моста з провулка.

Туди вчора заїхала Вербна. Інший шлях до урвища не вів, а значить, чорний автомобіль тікав тим само маршрутом. Поки чекали Богдана, в Лориній голові остаточно склалася картина вбивства Дениса Сотника. Закортіло накреслити схему, аби показати все наочно, і Гайдук знайшов у себе в барсетці складений учетверо й чистий з одного боку аркуш, яким легко пожертвував. Малювати заходилася, примостивши аркуш на ту ж таки барсетку, шеф покійно й міцно тримав її обома руками.

— Ден справді чекав, але ось тут, — Лора зобразила прямокутником територію парку, жирною точкою — місце, де знайшли труп. — Ми зараз стоїмо тут. — Не аж так красиво, проте цілком реалістично намалювала провулок двома паралельними лініями. — Дивись: якщо їхати звідси, дорога виводить точно на ціль. — Шлях убивці показала вигнутою стрілочкою, довела її загострений край до розчепіреної фігурки, якою візуалізувала мертву людину. — Хто б не сидів за кермом, він хотів убити двох зайців за раз. У прямому розумінні вбити. Зайців — теж у прямому розумінні.

— Ти себе зайчихою назвала?

— Такою ж мірою, якою заєць є дичиною для мисливця на полюванні. — Лора згорнула аркуш, заховала в кишеню пальта. — А це, Гайдуче, справжнісіньке полювання. Мене, як і Сотника, загнали в потрібне мисливцеві місце. Довести це можеш тільки ти.

— Отак!

— Саме так, Даниле Семеновичу. Бо нашими технарями я не керую. І взагалі, в нашій маленькій команді ти відповідаєш за контакти з офіційними структурами.

Шеф не сперечався. Витягнув телефон, почав діяти відразу, розвинув активність із низького старту й пішов у наступ широким фронтом. Гайдук нарешті відчув себе на коні, дістав нагоду показати максимум своїх можливостей і всю повноту влади, яку має над іншими начальник служби безпеки великого комерційного банку.

Коли сіли в машину, Гайдук паралельно керував Соколовським. Хоча той і без спеціальних указівок знав: відеокамери найчастіше ставлять на перехрестях, рідше — на поворотах, котрі вважаються небезпечними чи бодай складними. Рухаючись із провулка до Старого Бульвару, помітив ще кілька — і, замість говорити, тиснув пальцем. А Гайдук різко, в манері, яку вкрай рідко дозволяв собі в розмові з Кочубей, віддавав у телефон розпорядження.

Лора ж сиділа ззаду й нарешті розслабилася. Кожну з трьох діб, що минули, рахувала собі за три й відчувала біль у руках, ногах, загалом — у всьому тілі. Так бувало, коли обов'язок чемної доці й онуки брав гору, і вона гарувала на шести сотках городу, гордо названих дачею. Не те, щоб Лора цуралася фізичної праці. Просто вона намагалася докладати зусиль там, де результат матиме сенс. Наприклад, влаштовувати генеральне прибирання вдома — належала до акуратистів, любила бачити кожную річ на своєму місці, а помешкання — ідеально, з її погляду, *визаним*. Після прибирання нив поперек і крутило руки, але результат вартував: Лора влаштовувала довкола себе зону власного комфорту, чим від самого дитинства не була для неї праця на заміській присадибній ділянці, для когось — невеличкій, для неї — нескінченній.

Зараз Лариса Кочубей здобула законне, як вважала, право на відпочинок. Навіть намірилася вимагати в Гайдюка відпустку. Днів на три, це справедливо, хоча б день за день. Проте звичка дивитися на світ очима реаліста вносила в мрії та бажання корективи: більше доби вициганити не вдасться. Але у світлі останніх подій навіть двадцять чотири години з вимкненим телефоном за щільно зачиненими дверима затишної оселі вартували для неї багато й допомогли б відновитися, перезавантажитися, перезарядити батарейки.

Те, як узявся до справи шеф, не лишало сумнівів: ще до вечора він матиме потрібну їй інформацію. Це дасть змогу Лорі з імовірністю в дев'яносто відсотків назвати прізвище вбивці. І того, кого впустила до себе пізно вночі Віра Домонтович. І того, хто сидів за кермом чорної фантомної машини.

Їх двоє, вона впевнена.

Треба лиш дізнатися, хто взяв на себе яку частину брудної роботи.

А з'ясування деталей з чистою совістю й дорогою душею можна, навіть треба передати Віталіні Вербній. Житомирська слідча має особистий інтерес розмотати заплутаний клубок. Її вчора вночі теж мало не вбили.

Від роздумів відірвав дзвінок у кишені.

Перше, що вона зробила, коли вийшла вранці зі службової квартири, — заскочила в найближчий сервісний центр свого оператора. Купила новенький смартфон, замість утраченого вночі, й не заперечувала, коли Гайдук дав для цього корпоративну картку. Відновити свій номер забрало ще пів години. Тепер Кочубей була без бази даних, без телефонної книги, зате — знову на зв'язку. Тож коли піднесла смартфон до вуха, перед тим навіть не глянула на номер. Усе одно навіть знайомий не визначиться.

— Слухаю.

— Я знаю, хто мене вбив.

Пальці розтиснулися.

Телефон впав на сидіння й мало не сповз на підлогу, під ноги. Лора машинально, на автоматі зловила його. Руку огидно, дрібненько затіпало. Прилад зробився важким, немов гантель на десять кіло. Забрало чимало сил притупити його до вуха знову. Дзвінок не зірвався, телефон не вимкнувся.

— ...хочеш дізнатися, то прийди до мене, — той само голос, моторошний, глухий, який, почувши раз, важко й неможливо забути й сплутати з іншим. — Знатимеш, хто мене вбив, матимеш спокій. Вічний. Спокій. Прийди до мене.

— Хто... — Лорі забракло повітря. — Хто...

— Ти знаєш, хто я. А я знаю, хто мене вбив.

— ГАЙДУЧЕ!

Від її різкого, наляканого вигуку Сокіл так сильно вдарив по гальмах, що машину сіпнуло й трохи розвернуло поперек проїжджої частини. Скрегіт, вищання асфальту під тертям шин, обурені сигнали — Лора заплющила очі, закрила вуха долонями, відкинувши перед тим смартфон, зігнулася навпіл. Страх, який, здавалося, залишив назавжди, повернувся, миттю скував від маківки до п'ят, і здавалося — вона залишиться в такій позі дуже надовго. Поки не прийде якась Герда, щоб розтопити кригу й зняти чари, мов зі свого братика Кая.

Поруч розчахнулися дверцята.

— Що?! Лоро, що?!

Гайдук кричав, але крик затримував щільний ватяний шар.

— Кажи! Що?! Кажи, не мовчи вже!

— Віра... — коротке слово далось їй з величезним зусиллям.

Побачивши нарешті телефон біля неї, Гайдук схопив його. Легко знайшовши єдиний відтоді, як купили прилад, вхідний дзвінок, миттю натиснув виклик. Абонент не може прийняти дзвінок. Те саме — з другої, третьої, четвертої спроби, повтореними одна за одною, з інтервалом у кілька секунд.

— Віра, — вже впевненіше мовила Лора, поволі виходячи з трансу й навіть розігнувшись. — Із того світу дзвінок.

— Ти ж розумієш, що так не буває. — Гайдук сів поруч, обійняв її за плече, притиснув до себе, згадав, що відбувається, гаркнув: — Чому стоїмо, Соколе? На нас уже озирються, вперед!

Богдан рушив уперед бульваром, прийняв праворуч, аби пропустити інші машини й дозволити невеличкому заторові розсмоктатися. Лору й далі тіпало, але відчуття реальності поволі поверталось. Тим часом Гайдук випустив її з обіймів, озброївся своїм телефоном і вже віддавав потрібні накази, диктуючи номер, який висвітився на дисплеї Лориного прилада.

— Мертвому припарки. Мавпоччина праця, — кволо сказала Кочубей. — Побачиш, це одноразова «сімка». Як і попередні рази.

— На тому світі їх продають гуртом. Або покійниця запаслася, готувалася до потойбічного життя.

— Не смішно.

— Хотів би я жартувати, — Гайдук скреготнув зубами. — Той самий голос, кажеш.

— Або хтось дуже старається, не годен заспокоїтися. — До Лори поволі поверталася здатність мислити логічно. — І цей хтось знає, що вчора мені вдалося вижити.

— Ти їздила до Сотників зі слідчою.

— Про це в курсі всі наші фігуранти. Крім Графіні, до неї я нині не озивалася. Вона чоловіка ховає, зайнята.

Мені не до неї, їй — не до мене. Зої взагалі нема діла ні до кого з компанії.

— Якщо так, твоя версія ще більше зміцнюється.

— Навіщо? — Лора розвернулася півобертом, сіпнула шефа за викот пальта. — Навіщо *вони* чинять так і далі? Роблять божевільну з мене, раніше — з Вадима Графа.

— Божевільним не вірять. Елементарно, це ж аксіома.

— Ти мені віриш.

— Я не вірю у дзвінки з того світу. Не вірю в привидів, зомбі, відьом та вовкулаків.

— Але віриш, що ними можуть виявитися живі, цілком собі реальні люди.

— Охоче вірю. Деякі страшніші за живих мерців.

Лора раптом розправила плечі, виставила руку — зі свого місця бачила дзеркальце заднього виду.

— Даниле... — голос ураз захрип, стихився, вона нечасто називала шефа на ім'я, вважала таке звертання надто особистим, інтимним. — Даниле... Там... За нами... Джип...

Гайдук подався вперед, тут же розвернувся.

За ними в неблаганних, сірих сутінках рухався чорний автомобіль із тонованими вікнами.

— Соколе, ходу, — процідив Данило.

Але сталося те, чого за інших обставин не могло б статися в принципі.

Богдан Соколовський пропустив шефів наказ. Замість того збавив хід, даючи обігнати себе тим кільком автівкам, які відділяли їх від чорного переслідувача. А потім вивернув кермо ліворуч, розвернувся і став поперек шосе.

Джип дивом уникнув зіткнення — завмер за якийсь метр від їхньої машини.

— Соколе! — загорлав Гайдук. — Не смій! СОКОЛЕ!

Той уже вистрибував — одночасно з водієм чорного авто. Чоловіки стрімко зішлись, і Богданів удар випередив —

переслідувач відлетів до свого капота, вдарився спиною, охнув, осів на асфальт. Сокіл не дозволив йому впасти: згріб за груди, підхопив, поставив на ноги. Другий удар до крові роз'юшив лице. Третій змусив голову так гепнутися об капот, що звук почула й Лора в салоні.

— Назад! — загорлав Гайдук, вистрибнувши з машини й ускочивши в епіцентр сутички. — Пустити його! Соколе, це наказ! Пустити!

Рух зупинився. Декілька водіїв уже поспішали до них. По обидва боки тротуару завмерли цікаві перехожі. Хтось, навпаки, квапився чимшвидше забратися звідси, не бажаючи потрапити під роздачу, — Богдан уже розмахував пістолетом.

— Та відчепися! — Гайдук буквально віддер його від побитого водія.

Тепер міг розгледіти його краще. Лора зі свого місця — теж, вона наважилася вийти. Зовсім молодий, з гіпстерською борідкою, волосся скручене вузликом-«дулькою». Зовні міцний, мабуть, навідує спортзал, та опиратися хвили вуличної агресії куражу не має. Він тяжко дихав, безпорадно крутив головою, намагався щось сказати...

Нарешті на обрії з'явився патруль.

Гайдук, уже мовчки, бо все, що треба, Богдан почув, показав йому на Лору. Той урешті оговтався, відступив, заховав пістолет у кобуру, наче це був мобільник чи якийсь інший предмет повсякденного вжитку. Неквапом підійшов до Кочубей, став так, аби заступити її собою.

Що говорив шеф патрульним, як домовлявся з водієм джипа — Лору вже не цікавило.

Вона відвернулася, не хотіла бачити того, що накоїла через свою параною.

А це — нав'язлива ідея, психічне відхилення, позбавлений раціонального ґрунту, тваринний, глибинний страх. Лору ще довго лякатимуть великі чорні машини, особли-

во — вночі. Якщо такою була мета дзвінка з *того світу* — її досягнуто.

Лариса Кочубей перестала вірити сама собі.

7

Їхній появі кирпата Настя зраділа щиро — так онуки зустрічають бабусь, які ні в чому не відмовляють і постійно зацілюють.

— Я вже думала — *обідилися* на щось тут! — усміхнулася Гайдукові, мов найрідніший у світі людині.

— Ми ж учора були. — Лора відзначила небажання шефа підтримувати будь-яку сторонню необов'язкову розмову.

— А снідять не приходите! Обіцяли ж! Начальник мені доріка, що постійних клієнтів розганяю.

— Я колись із вашим начальством побалакаю, — роздратовано буркнув Гайдук, відсовуючи для Лори стілець. — У вас вареники фірмові були. В меню бачив, так і називаються — «Вареники фірмові».

— Були, є і будуть! — вигукнула Настя, втішена нагодою догодити гостям.

— Тільки я вас попрошу: не треба з морозилки, вже готових. Можете наліпити свіжих? Які там у вас...

— Сир, картопля зі шкварками, гриби, печінка, — відтарабанила кирпата, мов увімкнула записану на диск програму.

— Картопля зі шкварками і... — Данило запитально глянув на Лору, — ...і сир. — Побачивши показані Соколом два пальці, додав: — Ще одну порцію з картоплею.

— На кухні то наліплять, але ж довгенько ждять, — мовила Настя несміливо.

— Нічого, ми нікуди не поспішаємо. Почекаємо, скільки треба.

Щойно Настя відійшла, Гайдук підсунувся ближче до Лори, поклав свою руку на її:

— З мене досить. Тому, що досить усього цього з тебе. Хай там як усе повернеться, завтра нас у Житомирі вже не буде. Стартонули б іще сьогодні, лише четверта дня. Але вже нарізав задачі людям, результати мають прийти з різних місць максимум за пару годин. Не хочу шарпати-ся. І не хочу маринувати тебе на казенній хаті. Мені вона, чесне слово, теж отут, — ребро долоні черкнуло по горлу. — А вареники хай варяться.

— Хай, — відповіла Кочубей відсторонено, дивлячись в одну точку, та враз стрепенулася. — Зараза!

— Хто? — здивувався Гайдук, а Сокіл на цьому вигуку сторожко роззирнувся, мацаючи очима майже порожній о цій порі зал.

— За всією цією чортівнею вилетіло з голови. Ми ж про першу жертву забули.

— Яку ще — першу? Вибач, з якого боку — першу?

— Дівчину, збиту Антоном Домонтовичем чотири роки тому. Насправді все з неї почалося, — пояснила Лора. — У неї, напевне, є батьки, були друзі, може, коханий. Кожна людина, Гайдуче, — цілий світ. Природна, скажімо так, вчасна смерть той світ не руйнує, він лише згасає, поки його не запалять нащадки. А нагла смерть той світ нагло нищить. Антон зробив саме так, нехай і мимоволі.

— До чого ведеш?

— Ми не досліджували цей шлях, — Лора вела тоном терплячої шкільної вчительки. — Чомусь аж тепер склалося, коли шок і перемкнуло, — говорити почала дедалі жвавіше. — Усіх, крім Віри, збив, точніше, *вбив* автомобіль. Погодьтеся: ланцюжок смертей справді видається втіленням прокляття. Відмотаємо назад: Денис Сотник, я, хай не вийшло з першого разу, Вадим Граф, Антон Домонтович і... — тут Лора зробила паузу, намалювала в по-

вітрі знак питання. — Зло чотири роки тому виявилось непокараним.

— Я тебе прошу! — вигукнув Гайдук. — Ми чимало почули про Антончика. Теж мені, зло знайшла!

— Інфантильна доросла дитина — не менше зло, ніж найманий убивця чи маніяк Чикатило, — парирувала Кочубей. — Але нехай. Зло — не він. Зло — його матуся Віра, яка доклала всіх зусиль, аби справжній винуватець вийшов сухим із води. Нехай убивство ненавмисне. Гайдуче, своїми діями, своїм напором Віра скоїла значно масштабніший злочин: нагнула, підібгала під себе закон та правосуддя. Нехай у нашій країні ці категорії досить умовно дієві й далекі від досконалості, та пані Домонтович показала, як усе це насправді *не працює*. Реально, до смердючого прогнило.

— Все одно не до кінця тебе зрозумів.

— Нам нічого не відомо про найпершу жертву, — вперто повторила Лора. — Смертельні рахунки всій компанії, починаючи навіть не з Віри — з її синочка Антончика, може виставляти зараз хтось її, невинно вбитої, іменем.

— Тобто, — Гайдук відчув, як його голос раптом захрипнув, — ти підводиш до того, що Антона Домонтовича теж свого часу навмисне переїхала машина?

— Молодець! — До Лори повернулася здатність усміхатися. — Можеш задіяти всі свої ресурси і знайти мені матеріали про ту, чотирирічної давнини, справу? По суті, це ж кримінальна справа Віри Домонтович, вона вироком по ній відсиділа.

— Єсть, слухаюсь! — Шеф блазнювато приклав руку до голови, козиряючи.

Він уже взяв телефон і підвівся з наміром вийти на вулицю, аби не вести ділових розмов у стінах кафе при сторонніх. Та враз дзенькнуло, прийшов сигнал про отримане повідомлення. Наступної миті один за одним прилетіло

ще чотири сигнали. Гайдук відкрив вайбер, спершу зсунув брови, потім, переглянувши всі листи, гмикнув задоволено.

— Перші врожаї, — розвернув дисплей до Лори, давши змогу й Соколу підглядіти. — Є дані від мобільних операторів, твого й Дениса Сотника. Вчора тобі і йому дзвонили з одного й того самого невідомого номера.

— Ще один невідомий номер із того світу, — кивнула Кочубей. — Якщо я почула Вірин голос, припускаю — Сотник теж. Абонент не може прийняти дзвінок, вгадала?

— Після розмови з тобою — так. Значить, їдемо далі... — Гайдук тюкнув пальцем у доданий файл, відкрив і збільшив трьома пучками новий документ, переглянув, перетравив побачене. — Тепер так, колеги. Сотника збила машина біля парку за п'ятнадцять хвилин після замаху на Ларису. Але з того невідомого номера йому подзвонили раніше, ніж на твій, Лоро, номер. Проте — увага: Денові з нього, читай, з того світу, дзвонили перед тим двічі.

— Ось хто висмикнув Сотника проти ночі на побачення! — Кочубей задоволено клацнула пальцями. — Все, картина олійною фарбою! Його якимось чином змусили витягнути на зустріч мене! Однак там, куди я подалася, Дена не було! Він чекав у іншому місці, слідуючи чиїмось інструкціям! Фактично сам чекав на свою загибель!

— Ти мала рацію, диявольська гра. — Вона давно не відчувала з шефового боку такої щирої, глибокої поваги до себе. — Хто налякав тебе годину тому, теж невідомо. Номер не є дійсним.

— Одноразова картка. Купили й викинули. Як і три попередні.

— Три?

— Графові хтось же дзвонив, теж із того світу.

Лора дивувалась, як спокійно вони почали обговорювати явно казкові, нереальні, справді потойбічні речі.

— Нарешті, цікаве кіно. — Гайдук завантажив наступний надісланий файл. — Відео з камер зняли. Вибачаються, що самі не подумалися. Я назвав приблизні тайм-коди, все спрацювало, прискорило події.

— Що там?

— Мені скинули чотири найбільш виразні шматочки. Там секунд по двадцять-тридцять. Глянемо?

— Якщо там є запис із моста — сам, — відрізала Лора.

Шеф кинув із розумінням. Дивився, зціпивши зуби, перетягнув і відкрив наступний фрагмент.

— Ось, як ти й вираховувала: поїхав провулком, камера стояла на повороті.

Чорна машина-вбивця на чорно-білому, знятому вночі відео, ще й відтвореному на прямокутному екрані смартфона, здавалася маленькою, іграшковою, зовсім не страшною.

— Джип, — сказала Лора.

— Модель визначають, номерів не видно. І дивись, тут фари ввімкнув. На мосту — вимкнув.

— Я не забула.

— Вибач. — Її тон збентежив Гайдука, він перейшов на інше відео.

Тут без слів: автомобіль на повному ході зробив управний віраж, заїхав на хідник, і людина, що махала руками, не мала шансів утекти — відлетіла, мов ганчір'яна лялька, від сильного удару.

— Камера з того боку парку, — пояснив Данило.

— Розумію. Все?

— Останній кадр.

Камера, встановлена на перехресті Старого Бульвару і Пушкінської вулиці, побачила: чорна машина спершу повернула праворуч. Та майже відразу автомобіль крутнувся довкола своєї осі й помчав у протилежний бік, стрімко зникнувши з очей.

— Далі, кажуть, щез із виду. Пірнув кудись у провулок, замів сліди. Місцевий, добре орієнтується.

— Ще раз прокрути. — Лора намалювала вказівним пальцем коло. — Не так там щось.

— В смислі?

— Зараз, сама ще не знаю. Просто щось не так.

Сокіл уже притиснувся до неї міцним плечем.

Гайдук запустив наново останній фрагмент.

— Ще, — попросила Лора. — Я десь таке бачила. Воно називається якимось...

— Поліцейський розворот.

Вони здивовано, не змовляючись, дружно глянули на Богдана.

Не щодня від нього можна добитися такої чіткої, осмисленої фрази.

8

Свіжі, гарячі вареники з густою домашньою сметаною їли без Гайдуга.

Окрилений новим відкриттям, шеф залишив Лору й Богдана за столом. Сам узяв ключі від машини й чкурнув туди, де є спеціально облаштована для переговорів кімната і ноутбук. Компанія Лору цілком влаштовувала, бо Сокіл явно вичерпав свій ліміт розмов на сьогодні, а їй треба було посидіти в тиші й ще раз, тепер уже ретельніше, зібрати думки до купи, посортувати їх і розкласти в потрібній послідовності.

Автомобільний трюк, виконаний чорним джипом-убивцею, знімав більшість питань, на які досі не було відповіді. Це був слід, який дорівнює відбиткам пальців, чіткому малюнку протектора на мокрій землі або смертельному удару, завданому лівою, робочою рукою. Розворот на сто вісімдесят градусів з першого разу не виконаєш, тим паче — так

хвацько, вправно, легко. Водій мусить мати відповідні навички, а вони, своєю чергою, аматорським способом, без інструктора, у себе у дворі чи на городі не набуваються.

Данило Гайдук узявся перевірити *водійську* історію кожного з підозрюваних.

Також — реєстрацію особистого транспорту у власності. А втім, на це Лора не радила робити серйозну ставку. Машину можна купити через підставну особу або оформити на когось іншого. Більшу надію покладала на незвичні для пересічних водіїв навички. А дізнатися про них у наш час не аж така проблема.

Соціальні мережі.

Люди марнославні. За першої-ліпшої нагоди роблять фото, а ще краще — записують відео, де фіксують себе з аквалангами, на дельтапланах, вершечках гір зі спорядженням альпініста. Ще — верхи на страусі, коні або навіть слоні чи верблюді, якщо мандрують і мають подібну нагоду. На просторі соцмереж можна знайти десятки, а то й сотні екстремалів, які фіксують свої подвиги на гірських або водних лижах, катерах, скутерах, байках, позашляховиках, що штурмують гірські траси. А ще люди можуть перед камерою зі смартфона вполювати змію, вбити її, оббілювати, засмажити й з'їсти, запивши текілою.

Один тип узагалі зібрав за кілька годин тисячі вподобань і додав собі підписників, повторивши банальний фокус: запхав лампочку до рота. Трансляція наживо тривала понад чотири години. Народ уболівав за зухвальця, котрий намагався витягнути лампочку різними способами. Й зрештою здався, дозволив везти себе в лікарню. Лора витратила час, аби дізнатися, що тепер цей герой доволі пристойно капіталізував себе, отримує гроші за кожне схоже відео.

Тож знайти серед підозрюваних автогонщика — взагалі не проблема.

Кожен, напевне, оселився бодай у одній соціальній мережі й неодмінно хоч раз похвалився вправним кермуванням.

Дзвінок.

Телефон лежав перед Лорою на столі. Пережите за неповну добу змушувало здригатися на звук рінгтона. Розуміючи — це психологічне, минеться не швидко, але й надовго не затягнеться, їй усе одно кортіло вимкнути прилад на якийсь час. Так, могла б узагалі не подбати про новий зранку, не мала б додаткових проблем. Проте переважила інша проблема — залежність. Лора відчувала непоборну потребу залишатися на зв'язку — крім годин, коли спить чи пробує заснути.

Дзвінок закликав відповісти.

— Так, — втомлено проговорила в слухавку, впізнала голос. — Слухаю, Зоє.

— Царство небесне рабу Божому Вадимові.

— Ви випили, — це було не питання.

— Я сьогодні нарешті поховала свого другого чоловіка. І в мене поминки. — Язик Графіні лиш трохи заплітався, але кому, як не Лорі, вловити й зрозуміти її стан. — Нас було четверо. Його провели в останню путь я і ще троє чужих, незнайомих мужиків у брудних куфайках. Вони закопали в яму гріб із його тілом. Дешевий стандартний ящик.

— Ще раз співчую.

— Не-а. Брешете. — Вона не огризалася, стогнала. — Вам зовсім його не жаль. Ані його, ані мене.

— Зоє, — м'яко мовила Лора, зиркнувши на Сокола, зайнятого кросвордом, а втім, він дослухався до розмови, й повторила: — Зоє, ви справили на мене враження сильної жінки.

— Аналогічно. А ви знаєте, сильна жінко? Скажу вам, як сильна жінка сильній жінці. Нам, сильним жінкам, часом набридає справляти таке враження. Хочеться бути слабкими.

— Щоб пожаліли.

— Я вам не жаліюся зараз.

— Звичайно. Ми просто балакаємо. Ви поминаєте чоловіка.

— Так. — П'яний виклик чувся все більш явно. — Я вдома. Сиджу сама, бо, влаштуй я поминки, — ніхто б не прийшов. Або приперлися б якісь люди, кроїли б скорботні мармизи. Насправді ж їм немає ніякого діла, Лоро. Взагалі — ніякого. Тому я сама.

— Співчуваю... — нічого іншого на язик не приходило.

— Перестаньте. Мені набридло.

— Я вам набридла? Зое, подзвонили мені *ви*.

— Набридло мовчати, Лоро. Я все знаю про це кодро. Якби ще Вадима не вбили... Ви приходили до мене, ми почали... Я вже тоді знала, та не могла наважитись. Тепер можу. Вони мені заплатять за все. І ви допоможете. Хотите знати, хто вбив Дена? Хоча б Дена... Той самий покидьок убив мого чоловіка.

Кочубей розправила плечі.

— Зое, ви давно так сидите... сама з собою?

— Я не така вже й п'яна, Лоро. То більше кураж. Я зараз пришлю вам сюди, на цей телефон, веселих картинок. Без коментарів, самі все побачите. Це на квартирі, де ми з вами були. На Вадиковій квартирі. Ми з Нінкою домовилися, Вадим дав їй ключі, з рук у руки. Мій гріх, я падлюка, нічого з собою не вдію. Я поставила там камеру, заховала. Мене Вадим навчив користуватися тими штуками. У вас у системі безпеки вони є.

— Зое, чекайте. — Лорі коштувало чимало зусиль говорити рівно, не підносити голос. — Вдихніть глибоко. Порахуйте до десяти. Видихніть. І скажіть ще раз, тільки тепер — спокійніше.

— Ви все зрозумієте, Ларисо. Те, що побачите, я подарувала Мірошнику... Тиждень тому презентувала. А ви

не знали. Ніхто не знав, — вона хіхікнула. — Ось він, наш із Романом маленький сімейний секрет.

Графиня замовкла.

За кілька секунд Кочубей отримала повідомлення на вайбер.

Відео.

Дванадцять хвилин.

Запустила.

9

Ніну Мірошник про візит не попередили.

Дізнавшись, у чому справа, Гайдук наказав чекати, поки звільниться він. Усе одно Сокіл без коліс. Намір мчати в Тетерівку на таксі відкинула, трохи подумавши, сама Лора. Все одно в шефа за той час, поки він робить роботу, за яку взявся, може з'явитися останній фрагмент загальної картини. Краще зібрати все докупити і їхати з повним комплектом доказів на руках.

Єдине, що переймало, — Роман Мірошник.

Де він зараз і що ще готовий накоїти.

Чекала Кочубей дарма. Гайдук повернувся близько шостої, зате — з перемогою. Скринька, як дуже часто буває і як писалося у відомій байці, відчинялася просто. Лора навіть трошки образилася: навіщо було аж такий город городити. Відповіді по суті лежали на поверхні увесь час. Щоправда, визнала: знайшлися вони, щойно став зрозумілим напрямок пошуку.

Ніна могла не бути вдома. І пощастить, якщо застануть і Мірошника. Проте вийшло навпіл: двері відчинила вона, та в будинку була сама.

— Де Роман зараз? — Лора забула про політес. — Де б не був — знайдіть, хай їде додому негайно.

— Ви до мене чи до нього? — Здається, поява непроханих гостей Ніну анітрохи не здивувала.

Соколовський лишився в машині. Дістав інструкції на випадок, якщо господар з'явиться. Гайдук не заперечував, аби Лора грала зараз соло. Це був її момент істини, її заслуга, її персональний тріумф.

— До обох.

— Я вас не знаю. — Ніна перевела погляд на Гайдука. — Вас теж.

— Ми коротко бачилися сьогодні, — нагадала Лора. — Пізня ніч, ранній ранок, називайте час доби, як зручно.

— Так, я бачила вас у Сотників. Ви намагалися з кимось про щось балакати. Тільки ми не знайомі. Я не можу сказати, що знаю кожного, кого колись один раз бачила. Але ж ви — Лариса Кочубей. Цікава, невгамовна дама з Києва, яка вже не першу добу пхає свого носа в чужі справи.

— Бачте. А кажете — не знаєте мене. Між іншим, Ніно, поліція має право влізати в чужі справи.

— Ви не з поліції. Чи я помиляюся? Покажіть документи.

— Шановні, досить гарикатися, — Гайдукові набридло. — З того, що мені вже відомо про вас, Ніно, ви здатні перебалакати цілий натовп. Ми не змагаємося тут у риториці.

— А вас, шановний, я навіть не бачила, — огризнулася Ніна.

Шеф простягнув візитку. Навіть не удостоївши її поглядом, жінка розірвала картку навпіл, кинула клапти під ноги.

— Коли вже зайшло про поліцію — зараз викличу. Незаконне проникнення, вторгнення в приватне помешкання. Погрози.

— Вам ніхто не погрожує, — відрізав Гайдук. — Та, заради Бога, ми самі збиралися викликати поліцію. Хочеться гукнути когось на допомогу — викличте краще рідного чоловіка.

— Не вказуйте мені в моєму домі, що, коли і як я маю робити!

Ніна все ще не пускала обох далі широкого передпокою.

— Я покажу вам документи, — мовила Лора. — Заради того ми й приїхали сюди. Документальний фільм для дорослих.

Говорючи так, вона озброїлася телефоном. Знайшла отриманий від Зої файл. Натиснула на відтворення, розвернула дисплей до Ніни. Попередила:

— Кіно без звуку. Він там не потрібен. Дванадцять хвилин. Маєте бажання — дивіться все. Ні — скажете своє стоп-слово.

Обличчя Ніни побіліло, потім — густо почервоніло. Але кров відлинула знову, і колір помінявся з крейдяного на пурпуровий чотири рази, перш ніж вона процідила:

— Досить. Значить, ось який вигляд воно має збоку...

— Ви впевнені? Зупиняти?

— Та вимкніть уже, збоченко чортова! — гаркнула вона, навіть спробувала вихопити телефон, і Лора вчасно забрала руку.

На відео в цей момент Ніна підводилася з колін. Денис Сотник, зі спущеними штанами, намагався притримати голову, аби партнерка не зупинялася. Проте Ніна ступила крок назад, заходила знімати колготи, лишаючись у спідниці, й Ден долучився, ставши тепер на коліна біля неї й допомагаючи.

— Зойка, — похмуро мовила Ніна. — Вона гадюка, ще отруйніша за свекруху. Хоча не думала, що є отрута, сильніша за Вірину.

— І все ж таки Зоя Граф дозволила вам і Дену скористатися для інтимного побачення Вадимовою квартирою. — Лора заховала телефон. — Вибачте, але це наочна ілюстрація народної приказки про кума, яка бодай раз має бути під кумом.

— Це сталося тільки раз. Ідея моя. Ініціатива — теж. — Тон Ніни змінився, агресія зникла, войовничість кудись поділася, зараз вона радше нагадувала побите цуценя. — Я не люблю, коли чоловіки починають скиглити. У Дена тоді... більше року тому... Словом, у Сотників пішла чорна смуга. Бізнес у кожного окремий, хай гроші спільні. Але коли в Галі посипалося, то Ден ще й нормально сприйняв. Вважав — перебудеться якимось. Зате він у порядку, витягне родину.

— У них, здається, немає дітей...

— Після двох невдалих пологів припинили спроби. Проблеми в Галини, вони обстежилися. Дуже хотіли взяти немовля, з тих, від яких відмовляються в пологових... Уже якісь кроки робили в тому напрямку. А тут наче поробив хто.

— Чим проблеми з бізнесом заважають?

Ніна сумно всміхнулася.

— Видно, Ларисо, ви ніколи не мали власної справи. Деніс — із тих... був із тих, хто погано перетравлював фінансові негаразди. Щиро вважав: немає грошей, немає стабільності — нема чого плодити злиднів. Своїх дітей заводити, чужих брати... Чорт забирай, це ж усе почалося тут, у нашому домі!

Вони й далі стовбичили посеред передпокою.

— Почалося — що?

— Рік тому. День народження Романа, сорок чотири. Ми не хотіли святкувати пишно, приїхали всі свої. Не згадаю тепер, яким вітром занесло Зойку. Без нового чоловіка, сама приїхала. Не проганяти ж... Сотник сидів кислий, мов цілий лимон затоптав. Я трошки випила. Графиня вийшла покурити на кухню, я принесла брудний посуд, вона взялася допомагати. Слово за слово... Це вона порадила зробити так, аби Ден відчув себе мужчиною. Так і сказала: секс на стороні поверне йому впевненість у собі. Й розвинула тему: краще ти займися, ніж він справді когось чужого шукатиме.

— Ви відразу повелися?

— Мене не дивує. — Гайдук нагадав жінкам про свою присутність. — Ніна вважала такий, гм, лікувальний чи психологічний сеанс — назви, як хочеш, — чимось екстремальним. У вашому житті ж давненько не траплялося екстримів, Ніно. Вік давить, хоча які ваші роки.

— Тобто?

— Поясню згодом. — Лора кинула на шефа гнівного бісика. — Спроба вдалася?

— Нам обом стало соромно, розумієте? Ми довго не могли дивитися одне одному в очі! Ден додав до своїх невдач відчуття провини! Дурна ідея, ми визнали! Зойка — вона ж справжня сучка! Все продумала наперед! Ось коли стрельнула!

— Це відео отримав Роман.

— Давно? — Після всього Ніна навіть не здивувалася.

— Якщо вірити Зої, тиждень тому.

— Можна й не вірити. Щось поміняється?

— Запитаємо в Мірошника.

— Свого чоловіка знаю дуже добре. Перша реакція — огида й обурення. Потім подивиться ще раз — і збудиться. Рано чи пізно сказав би мені. Ми б помирилися.

— З вами — так. Із Деном — навряд. — Лора приготувала невеличку промову, поки їхали сюди. — Віра виставила кожній парі рахунки. Інакше погрожувала зіпсувати життя, хоча згодна — вона вже це зробила. І теж — тут, у вашому будинку, чотири роки тому. Бунтували Графиня і подружжя Сотників. Колишня невістка — просто так, бо не мирилася зі свекрухою. Денис — бо вважав себе випадково втягнутим у чуже. Десь так, як Вадим Граф, у якого взагалі більше на те підстав. Припускаю, що Сотник намагався переконати вас узяти їх на буксир. У хід пішли заборонені прийоми, як ось ваша з ним, так би мовити, помилка. Олії у вогонь підлила Зоя. Результат: ви з Романом

опинилися в глухому куті. Вихід — прибрати джерела проблем. І дещо погодити з мудрим дядечком Фроловим.

Перевівши подих, Кочубей ступила крок убік, даючи слово Гайдукові.

— Замолоду ви полюбляли різні шалені забави. — Шеф теж озброївся телефоном. — Давнішніх відео не знайшлося. Коли вам було по тридцять, соціальні мережі лише розвивалися, хай швидко, бурхливо. Але три роки тому ви погралися. Як це назвали? Вік — не вирок, можемо повторити? Ви знімали на автодромі чоловіка. Чоловік — вас. Віражі дуже професійні, я не міг відірвати очей, а я — водій із великим стажем.

Своє відкриття Данило ілюстрував відео, наперед скачаним зі сторінки Романа Мірошника у Facebook.

На кадрах, знятих Ніною й гордо викладених, він виконував поліцейський розворот.

Щоб не витратити зайвих слів та часу, шеф показав нічне відео з камер.

— Вам усе ясно? Замітати сліди важко, коли живеш у часи перемоги технологій. Де Роман? — запитав різко. — Пані Мірошник, Ніно, ми приватні особи, ви мудро завважили. Але в нас є можливості. Особисто я маю певний вплив на офіційні органи, в тому числі — слідства. Вислухаємо зізнання. І знайдемо вихід разом. Мабуть, Віра знала про вас щось особливе, коли вже виділила у своєму списку ваші прізвища окремо. Раніше б мені до вас придивитися. — Гайдук зітхнув. — Втекти не вийде, та хоч будете готові...

— Зойка, — від Ніниного сичання шкіра Лори під одягом узялася сиротами, вздовж хребта пробіг колючий холода. — Вона в усьому винна. Взагалі — в усьому. Через неї, сучку, все. Вона нацькувала нас одне на одного. Вона зводить старі рахунки, зрозумілі лише їй самій. Запитайте в неї, падлюки, нащо так робити. З нею балакайте, її митарте, трусіть, ловіть на слизькому. А я вже не можу!

Розумієте — не можу! Втомилася, сил нема! Хай швидше скінчиться! Можете так робити — робіть уже щось!

Кочубей осяло.

— Зоя, — прошепотіла. — Графиня. Вона вдома... була... Я говорила з нею...

Додаткових пояснень Гайдук не потребував, уже набрав номер.

— Пані Вербна! Віталіно, так, я! Бігом патруль за адресою Зої Граф! Потім поясню! Може, пізно, не встигли. Там десь мав би крутитися Роман Мірошник. У нього чорний джип, кросовер, «патріот», чотирнадцятого року. Номери скину, коли домовимося. — Шеф зиркнув на Лору. — Адреса там яка?

— Велика Бердичівська.

— Будинок!

— Та цифри з голови геть! Там адвокатура недалеко. І навскоси канцтовари, копіцентр. «Олівчик» називається.

Довкола все зникло.

Лариса Кочубей опинилася сама. У невагомості, посеред провалля, куди можна летіти безкінечно й ніколи не досягнути твердого дна. Лора перестала бачити й чути щось, окрім однієї маленької, дрібної, необов'язкової, як здавалося дотепер, картинки.

Напруживши уяву, Лора збільшила її.

Так крупно наблизилася зображення, що заболіли очі.

Біль повернув у реальний світ — миттю зник, залишивши по собі величезну свіжу зарубку.

— Усе ще можна зупинити, — мовила, не чуючи власного голосу. — Дзвоніть Романові, прошу вас, закликаю. Все ще можна зупинити.

— Та він вимкнув телефон! — Ніна не витримала, зірвалася, заридала, далі бурмотіла крізь сльози: — Подзвонив комусь — і поїхав. Пообіцяв усе владнати. З тією сучкою...

Холодна ніч поглинула місто глибоко.

Темрява особливо відчувалася там, де нема ліхтарів, — далеко від вулиць і головної широкої траси. Зоя вибирала місце для зустрічі довго, ретельно, і тепер чекала, сидючи у своєму яскравому червоному «камаро». Колір автівки не губився в густих сутінках, навпаки — ще більше нагадував мисливську приманку.

Графиня уявила себе козликом, прив'язаним на краю ями. Хіба не бекала-мекала, приманюючи хижого звіра.

Навіщо — він сам до неї поспішає...

Удалині з'явилася велика темна рухома брила, яка стрімко наближалася. Опустивши скло, Зоя почула шум мотора. Тут мало хто їздив. Тим паче — поночі, коли незрозуміло, куди наступної миті втрапить колесо. Отже, розв'язка вже ось-ось, це — *він*.

Чорна машина рухалася з увімкненими фарами. Зоя за-світила свої, моргнула кілька разів. Мала надію, що це скидається на кокетливе, звабliwe підморгування грішниці-розпусниці. Не так обіцянкою розкошів, як бажанням познущатися й подразнити. Висунула ліву руку у вікно, пальці стискали тонку, наполовину скурену цигарку.

Чорний джип — вона не бачила, та знала: кросовер, «патріот», — загальмував посередині неширокої, двом складно розійтися, дороги. Гучно й лячно хрюснули дверцята. Темна чоловіча постать виринула назовні. Зробивши кілька кроків до «камаро», чоловік ураз завмер: чекав, поки Зоя вийде.

— Не-а, — похитала вона головою сама до себе.

Закусила нижню губу.

Вистромила руку ще далі.

Стиснула в кулак. Від'єднала від нього середній палець. Помахала для більшої певності, що побачить.

А потім уцепилася в кермо.

Заревів мотор «камаро».

Зоя Граф рвонула не відразу. Дала змогу чоловікові швиденько повернутися в джип, завести, рвонути вперед, на неї. Чорна машина летіла, мітячи «камаро» в бік, і Зоя дочекалася критичного моменту: прокусивши губу до крові, відчувши солоне в роті, вдарила по газах.

Її авто пролетіло просто перед капотом у джипа.

Із задоволенням побачивши в дзеркальце, як супротивника занесло, Графиня зухвало, знущально посигналила, відтворивши футбольну кричалку — *та-та-татата-тататата — тата!* — і легко вирулила на середину погано мощеної, розбитої дороги. Можна було далі не стежити, дивитися вперед і тримати «камаро» в рівновазі. «Патріот» затявся, мчав за нею, і, якщо напружити уяву, можна почути важке, зловонне дихання величезного хижака, що женеться за тендітною стрімкою довгоногою антилопою.

Відстань неблаганно скорочувалася.

Як на лихо, — чи немов на замовлення — небо не моргало зорями. Місяць теж не квапився показати себе. Повна темрява, суцільна — вона поглинає, вбиває, ховаючи всі сліди. Тишу тут, далеко від траси, між ланів та паркану лісосмуги, порушували два мотори.

Зоя облизала закривавлену губу.

— Не-а, — повторила, дивлячись перед собою.

До місця, де дорога роздвоювалася, завертала й праворуч вела до мосту, Графиня дісталася, не дозволивши зменшити розрив між собою та переслідувачем. Потому, зіщулившись, напруживши м'язи та про всяк випадок перевірівши натяжку безпекового паса, трохи скинула швидкість.

Готувалася — джип ударив ззаду, розбиваючи скло на габаритних ліхтариках.

Нога знову втиснула педаль газу до підлоги. Відірвавшись, при тому — заледве не перекинувшись на підступній ямині, Зоя домчала до місточка.

Перш ніж вивернути кермо, навіщось, не бажаючи того раніше, прочитала пошепки молитву, як знала, — незграбно, неправильно, зате щиро.

Міцно заплющила очі.

Руки й ноги рухалися автоматично, самі собою, згадуючи не такі вже й давні навички.

Розклепила повіки, коли джип, уникаючи невблаганного цілунку лоб у лоб, відчайдушно вийшов, точніше — вилетів із бою.

Можливості для вправнішого маневру обмежував край моста — праве переднє колесо вже втратило опору, а джип — рівновагу. За інших обставин машину ще можна було якось утримати. Але — не тепер, коли чоловіка за кермом сліпила ненависть. І не тоді, коли він розігнав своє авто-вбивцю до максимуму.

Чорна машина зробила кульбіт — і полетіла з моста колесами догори.

Зої здалося чи вона справді почула розпачливий крик болю, змішаний із покликом на допомогу.

Різко загальмувала.

Вийшла.

Не думала, що ноги так тремтітимуть.

Обережно спустилася до переможеного ворога.

І за пів години нарешті готова була викликати поліцію — ввімкнула телефон.

Побачивши шість пропущених дзвінків від Лариси Кочубей, передумала: набрала спершу її.

Частина п'ята

ДВАДЦЯТЬ ВІСІМ ГРИВЕНЬ

1

Календарна зима вже десять днів як прийняла естафету.

Синоптики обіцяли аномально теплий грудень. Але для Лори легкі морози не дорівнювали теплій, комфортній погоді. Плюс чотири в перші зимові тижні означало продовження листопадової сльоти, а дощик, замість сніжку, не тішив. Навпаки: мороз і сонце швидше б відвернули затяжну депресію, в яку вона занурювалася з настанням будь-яких холодів. Кортіло, наче ведмедам, залягти в домашнє тепло, у зимову сплячку.

Однак за Києвом чорнозем уздовж дороги білів, вкритий тоненьким сніговим килимком. Місто ані погодою, ані видами з вікна не нагадувало про зиму. Але варто було заїхати трасою на Полтавщину, як картинка помінялася. З'явилося навіть відчуття наближення різдвяних та новорічних свят, які Лорі псували обов'язкові для відвідувань корпоративні вечірки. Коли тільки починала працювати, банк ще замовляв Діда Мороза зі Снігуронькою. Два останні роки перевдягатися почали найсміливіші з працівників, від чого видовище стало ще сумнішим, як і більшість аматорських дійств.

От же ж дурна звичка — згадувати погане!

Лора, зла сама на себе, труснула головою, відганяючи прикрі спогади. Тим паче, що ряжені, зі штучними бородами, колеги скидалися на малих дітей-пустунів. Сокіл увімкнув у машині пічку, та Кочубей усе одно не розсті-

бала пальто. Навпаки: підняла комір, одягнула каптур замість шапочки, притулилася правим плечем до сидіння. Голову зручніше примостила на краєчок м'якої високої спинки. Повз неї пролітали поля й лісосмуги, над чорнобілою землею низько кружляли круки, картинка за бажанням могла провіщати наближення Апокаліпсису.

До Харкова їхати ще чотири години. Ночувати там Лора не збиралася. Тому обрала ранній, ще по темному, підйом. Сподівалася впоратися швидко, але була свідомою — дистанційно, телефоном чи скайпом, потрібних відповідей не отримає.

Сокіл віз її у Качанівську колонію. Там відбувала покарання за нескоеений злочин Віра Леонідівна Домонтович. Жінка з непростим характером. Шульга, погляд якої пропикає й холодить кров, а голос неможливо сплутати з чийось іншим. Владна особа, звикла йти напролом, перти навіть не танком — танковою колоною, щоб домогтися свого. Вдова, яка з безмежної материнської любові взяла на себе злочин сина-шалапуту — і все одно втратила єдину дитину.

А ще — власниця прибуткового бізнесу, після якої залишився чималий статок.

...Того вечора, який стрімко наблизив трагічну розв'язку, Лорі та іншим не вдалося поїхати з Житомира.

Дзвінок Графіні й зізнання: «Я вбила Рому, бо він хотів убити мене» — застав її, коли трійця залишила будинок Мірошників і вже стояла на Великій Житомирській, саме навпроти канцелярського магазину. Шеф нечасто був розгубленим — і зараз, намагаючись бодай трішки керувати процесом, робив тільки гірше. Вербна закусила вудила, згадала, на чийй вотчині прибульці, й почала контратаку, не дозволяючи Гайдукові *тут* наказувати.

— Я сама знаю, що треба робити! — відрізала категорично, вислухавши новини. — Якщо Ніна Мірошник утече,

це буде на вашій совісті. Хочете бути корисним — порадьте, щоб дочекалася поліції і написала все, що знає. Досить уже крутити, у печінках сидить. А з громадянкою Граф я говоритиму особисто.

— Навіть не подякуєте?

— То до мого керівництва.

Увесь час Лора мовчала про свій здогад, який давав нарешті пояснення кошмару завдовжки в три безкінечні доби й жирно перекреслював усе, до чого вона додумалася ще кілька годин тому. Вона знайшла відповідь, тепер — справді єдино правильну. Але стримувало її те, що заважає пояснити будь-який висновок, скласти з окремих кільчиків логічний ланцюжок.

Мотив.

Нібито очевидний, він усе одно залишався в густому тумані. Заперечити свою ж версію, через яку слідча поставила поліцію на вуха, означало найперше заперечити Гайдукові, який саме домагався торжества правосуддя. Задоволений не так Лориною прозорливістю, як своїми талантами керівника-організатора, він навряд чи готовий сприйняти нову версію притомно й адекватно. Тим паче, що запущений маховик уже не зупинити.

Лора поняття не мала, звідки озвалася до неї Зоя. Розуміючи, що поліція все одно випередить, вона набрала Графину знову, попросила орієнтир для водія. Сокіл вбив у навігатор дані, й так вони виїхали на трасу. Звідти Зоя керувала по телефону.

На місці пригоди вже працювала група, Лору і Гайдука не пустили за периметр оточення, хай би там як голосно шеф не скандалив. Побалакати із Зоєю теж не вдалося, нею зайнялася Вербна. Єдине, що вдалося побачити на власні очі, — труп Романа Мірошника, який санітари викопували із салону чорного джипа.

Усе інше мусило чекати до ранку. Гайдук здався, вони повернулися на службову квартиру, по дорозі прихопили пляшку віскі та їжу, не перебираючи, яку побачили нарізаною у вакуумних упаковках. Лора так і не зрозуміла, сумують вони чи святкують перемогу. Згрішила, не втрималася, дозволила собі кілька ковтків алкоголю, щедро розбавленого колою. Ризик, що сподобається й затягне, був величезний. Проте, на диво, обійшлося: навіть зуміла впасти в тривожний, та все ж — прийнятний сон.

А новий день приніс величезний кошик інформації, яка ще більше переконала Лору в правильності її раптових висновків.

Роман Мірошник загинув, бо влетів головою в лобове скло. Він не пристебнувся, коли гнав за «камаро». Висновок експертів про причину смерті попередній, — але якби пристебнув безпековий ремінь, то міг би вижити. А кермо не втримав, бо невдало розвернувся і вибрав для того незручне місце. Задні колеса занесло, власна вага потягнула джип під міст, а внизу — старі іржаві палі та бетонні уламки після якоїсь чергової планової відбудови. Призначивши Зої місце зустрічі, Мірошник, сам того не знаючи, підписав собі вирок. Звісно, цього б не сталося, якби Графиня дозволила себе вбити. Але, певно, зійшлися двоє давніх ворогів, лишитися живим мусив тільки один.

У кишені Мірошника знайшли дешевий кнопковий мобільник. Із нього дзвонили тричі, всі дзвінки — на номер Зої Граф. Роздруківки дозволили простежити інтервал, востаннє Графиню набрали за п'ятдесят хвилин до того, як Роман загинув.

— Я чекала там, де сказано, — підтвердила Графиня на допиті. — Він подзвонив, переконався. Тобто... — тут-таки виправилася, — не він.

— Як це — не він? — було питання від Вербної. — Знову голову морочите?

— Морочив якраз він, Рома. Я почула голос Віри Домонтович. Злякалася.

— Чому не повідомили поліцію?

— Ви б, пані слідча, перша мені не повірили. Жінці, яка поховала вбитого чоловіка й випила за упокій душі на самоті, дзвонить із того світу щойно закопана в землю екс-свекруха. То вже потім, після третього дзвінка, я протверезіла й допетрала: розводять. Захотіла побачити, хто ж це такий хитрий.

— Чому Роман Мірошник вирішив убити вас?

— Ой, там багато всього...

У її покази Лора не вчитувалася. Все одно для неї трактовка подій, яку охоче прийняла Віталіна Вербна, вже не мала значення. Адже паралельно знайшлося де-що важливіше: їй видали кримінальну справу Віри Домонтович.

Копіями вироку тут справді не могло обійтися. Треба читати все, гортаючи сторінки руками. Тим паче, що всі матеріали вмістилися у два томи.

Загиблою виявилася Юлія Буковська, двадцять сім повних років, незаміжня, мешканка Одеси. Яким вітром її задуло тоді з Південної Пальміри на трасу під Житомиром, у матеріалах не вказали. Долучено пояснення її матері, Софії Михайлівни Буковської, що донька жила окремо, після Майдану стосунки з батьками мала напружені, аж до скандалів та взаємних звинувачень. Тож мама не надто цікавилася, чим займається доросла донька. Єдине — знала і не схвалювала, що Юля з травня поринула у волонтерство і кілька місяців моталася на Донбас і назад. Не стримавшись, Софія Михайлівна розродилася в письмових показах окремим рядком: її донька допомагала озброєним націоналістам убивати російськомовних громадян і росіян за походженням.

Найцікавіше Лора знайшла там, де шукати не планувала.

Навіть уже перегортала аркуш, до якого прикріпили роздруківку мобільного оператора, що обслуговував телефон Юлі Буковської. Затримала погляд із почуття обов'язку, а радше — все ж машинально. Забагато разів останніми днями стикалася з такими роздруківками, забагато підказок вони дали.

Серед установлених абонентів було чотири дзвінки на один і той самий невідомий номер.

Слідчий, який тоді вів справу, навіть підкреслив кожен виклик, поставивши поруч знаки питання.

Кочубей відчула: ось воно, тепло, ще тепліше, скоро пектиме. Далі читала ще уважніше — та особу абонента-аноніма так і не встановили. Аж засвербіли долоні, пробігли тілом дрібні мурашки: слід, який і слідом ніхто тоді не вважав, бо він *справді* нікуди не вів, за чотири роки несподівано перетворився на почерк убивці.

Серійного вбивці.

Ще не маючи аргументів, здатних логічно, раціонально пояснити передчуття, Кочубей повернула справу, зробивши потрібні фото з мовчазної згоди суворої пані-архіваріуса. І навімання запитала, чи є десь справа дворічної давнини про загибель Антона Домонтовича. Окремого дозволу жіночка вирішила не питати, адже мала розпорядження від найвищої для себе інстанції. Трохи побурчала, та все ж полізла у свою картотеку.

Кримінальне провадження було — нещасний випадок, ненавмисне вбивство.

Винуватця не знайшли, справу відтак списали на зберігання. Лора не відходила далеко, бо тепер знала, де гортати найперше. Так, причина смерті — дорожньо-транспортна пригода. Антон переходив центральну площу пізно ввечері, наприкінці березня. Як сталося зіткнення, свідки до пуття не бачили, а камера теж нічого не проявила.

Передовсім — номерів машини-вбивці не зафіксовано. Але, зі слів очевидців, то був — красномовна цитата — «придурок на чорному джипі».

Медична довідка: жертва перебувала в стані наркотичного сп'яніння.

Заява дружини, Домонтович Зої Георгіївни: посварилися, бо почав уживати наркотики, вдома останні дні не ночував.

Під машину потрапив, говорячи на ходу по телефону.

Із невстановленим абонентом — протягом дня невідомий дзвонив Антонові ще раз.

Лорі після такої знахідки захотілося голосно, на всю силу легенів, закричати від радості. Стрибати їй дуже бажано — дострибнути до високої стелі, торкнутися пальцями, зафіксувати рекорд. Натомість зробила ще кілька фото, повернула документи й смачно потягнулася, аж жіночка-архіваріус заздрісно глянула: явно хоче кінця робочого дня, додому їй серіал.

Здобутком Лора похвалилася Гайдукові.

Виклала головний козир, ба більше: справжнього джокера.

Шеф спершу не прийняв її версію категорично. Досить уже з них цієї клятої справи. Але відтак охолонув і все ж переглянув позицію. Визнав правоту. Погодився: не треба зараз «вантажити» місцеве слідство, Віталіна Вербна піддасть їх анафемі. Краще спокійно перепочити, адже ніхто вже нікуди не поспішає. Піти по новому сліду самим. А якщо когось із начальства раптом зацікавить, чим вони займаються, аргумент буде залізним: розслідують замах на співробітницю служби безпеки банку Кочубей Ларису Василівну.

У Києві їй таки дали добу на відпочинок.

Наступний тиждень вона витратила, збираючи по крихтах відомості про волонтерку Юлію Буковську.

Знайдене *аж так* не вкладалося в голову, що в якусь мить Лорі стало зле їй, не знати, з якої причини, мало не знудило. Схожої реакції в себе пригадати не могла. Трохи подумавши, пояснила просто: шок від висіння над прірвою на Зарічанському мосту досі не відпускає. Це був справді перший досвід, коли, дивом уникнувши смерті, все одно могла полетіти в прірву, якби не з'явилася рука допомоги.

А головне — Лора побачила перед собою винного у своєму переляку.

Поїздки в колонію бракувало для повноти картини, для викриття й обвинувачення.

Гайдук добро дав, зробив потрібні дзвінки.

Коли минули Пирятин, їй вдалося задрімати, а прокинулася далеко за Полтавою...

2

Грудень білозубо всміхався.

— Презент, — начальник колонії посунув розгорнутий на останній сторінці календар через стіл. — Із особистого фонду, подарункового.

— Від серця відриваєте?

— Для Данила Семеновича — від душі! — Полковник Шибенко широко усміхнувся. — Вам, Ларисо Василівно, календар із жінками навряд чи потрібен. Вам би з чоловіками, ось такими.

Зігнувши руки в ліктях, офіцер надув щоки, імітуючи позу моделі-культуриста.

— Не бачила в продажі. — Кочубей постукала по глянцевою зображенню, вирішивши цього разу утриматися від прохання називати її Лорою.

— Ніззя продавать, — пояснив Шибенко. — Задум, або, як кажуть, проект, благодійний.

— Соціальний, — так було написано у вихідних даних.

— Халявний, — підвів ризику офіцер.

— І рік завершується, — нагадала Лора.

— Ой, я вас прошу! Ці ж картинки на стінку вішають, аби на дівчат дивитися. Жіночка краса, Ларисо Василівно, — вона вічна.

Вісім жінок різного віку — хоч, на око, навряд чи старші за сорок — позували в дизайнерських сукнях для календаря. Для моделей, знятих кілька разів, фотограф знайшов оригінальне рішення: чорно-біле зображення. На вигляд це було навіть більш стильно й смачно: монохромне зображення після кожної сесії кольорових.

— Жінки за колючим дротом залишаються жінками й не втратили жіночності, — розлого пояснив полковник. — Такий у них задум був. Бачте, якби не казати нікому, що це всі зечки, то й не відрізниш.

— Від кого не відрізниш?

— Від нормальних. — Шибенко, схоже, не задумувався над смислом сказаного, озвучив свої справжні думки.

— А жінки в колонії менш нормальні, ніж, наприклад, я?

— Ой, Ларисо Василівно, прошу вас! — відмахнувся полковник. — Чудово розумієте, про що мова. Гайдук казав, що ви в слідстві працювали.

— Було.

— Мали справу з убивцями жіночої статі. Ось одна з них, — палець тицьнув у модель, що ілюструвала грудень. — Сіла в тридцять, за два роки на волю з чистою совістю. Бачите зуби? То штучні. Свої — проблемні від народження, рідкі й гнилі, якась стоматологічна аномалія. Чоловіки на неї не реагували. Баба, в якій зуби через раз і з рота не такий запах, — Шибенко скривився. — Одного такого вона і вбила. Дістало, планка впала. Між іншим, мужик почасти й сам винен. Обіцяв зробити їй зуби, оплатити кераміку. Наша моделька зарізала його, знайшла

й вигребла гроші. Не всі, рівно стільки, скільки треба на зуби. Тіло заховала. Поки зниклого безвісти шукали, більше трьох місяців, убивця вставила собі ось цю красу. Вважаєте її нормальною?

Лора закрила календар.

— Жінка скоїла злочин на волі. Значить, уже прийшла такою сюди. Самі собі суперечите: норма порушена до ув'язнення.

— Ви розкрутили, серед іншого, кілька серійників. Гайдук і цим похвалився.

— То й що?

Полковник розвалився на міцному стільці з високою спинкою, поклав ногу на ногу. Мазнув поглядом на цигарки, хотів курити. Але заважало прохання Лори утриматися при ній.

— Бачу, Ларисо Василівно, ви, попри досвід сищиці, погано уявляєте особливості саме жіночих колоній. Ніхто не скаже вам, що готовий до позбавлення волі. Заяви типу «хай мене посадять», як кажуть, популізм чистої води. Серійні вбивці завжди на чомусь зациклені, і їхня особливість — відсутність почуття гумору. Абсолютна. Усі інші до того, як потрапили за периметр зони, є цілком нормальними. Жінка зі штучними зубами зарізала кавалера, бо обдурив. Емоції, які одного разу перевищили поріг болю. Сімейні скандали, сварки між давніми друзями на підвищених тонах — із цієї ж опери. Тепер візьміть спланований злочин, не конче вбивство. Готуючись, ніхто не планує попастися. Нормально? Нормально. Нестабільними, Ларисо Василівно, жінки в зонах стають швидше, ніж чоловіки. Знали?

— Ні, — просвітницька розмова починала набридати, вона втрачала дорогоцінний час.

— Запитайте в нашого психолога. Та ви ж її побачите. Якщо коротко: жінки погано сприймають сам факт

обмеження волі. Жінки взагалі за своєю природою не люблять обмежень. Крім накладених на себе самотійно.

— Ніхто не любить обмежень. До речі, ви зараз говорите, мов психолог.

— Та я ж її й наслухався! — реготнув полковник. — Плюс у тому, що більшість після звільнення поводить себе чемно. Рецидивісток насправді небагато. Повертаються здебільшого через наркотики. Не можуть знайти себе на волі, почуваються прокаженими. Сіли свого часу за торгівлю — сядуть за те саме. Жити за щось треба, а, так би мовити, соціалізація проблемна.

— Жінки в тому не винні.

— Де я їх звинувачую? Але хай там як: рецидивів менше, ніж у чоловіків. Зате настрій коливається від депресії до агресії. Така ось амплітуда, — Шибенко зобразив у повітрі криву. — Що довше сидить, то більше втрачає. Одне слово може занурити в себе, а може стати спусковим гачком. Щоб ви знали, Ларисо Василівно: кількох моделей із цього календаря потім побили.

— Побили?

— Не можна бути на світі гарними такими, — полковник вибив дріб на краю столу. — Тут кожній хочеться, аби стилісти наклали косметику, перукарі зробили зачіски, ну а дизайнерські сукні — взагалі окрема тема.

— Жінок же обирали.

— Правильно. А ті, кого не вибрали, — озлобилися. Тепер учорашні моделі досиджують із порізаними лицами. Так що беріть календар, унікальний у своєму роді. Я вам пакетик дам. Запакую.

Лора промовчала. Розцінівши мовчання знаком згоди, начальник колонії заметушився, знайшов у шафі прямокутний поліетиленовий пакет, дбайливо вклав туди подарунок. Урочисто простягнув, поміняв тему:

— Вашого предмета це теж стосується.

— Предмета?

— Предмета інтересу. Домонтович Віри Леонідівни. Вона стала тут ну дуже агресивною. Хотіла до сина на похорон — дістала по повній, десять діб дізо¹. Хто їй лікар, хто винуватий? А ще ж на УДЗ² облизувалася, заяви строчила.

3

Штатний психолог колонії Руслана Лимар носила обручку і великі, завбільшки мало не на половину обличчя, круглі окуляри.

На відміну від начальника колонії, з Лорою трималася обережно, наче переходила річку тонкою кригою в сутінках. Очей не ховала, дивилася крізь скельця прямо на співрозмовницю. Але їй довіри до неї не виявляла.

— Ув'язнена повинна говорити з вами у моїй присутності, — заявила замість привітання.

— Боюся, що так жінка не буде відвертою, — м'яко заперечила Лора.

— Якої сповіді від неї вам треба? Контингент нестабільний, шановна.

— Уже начувана. Чим порушу стабільність вашої підопічної?

— Тут кожна — під моєю опікою, правда. І водночас жінки здебільшого закриті для сторонніх. Виняток — довічниці. Особливо ті, хто сидить не один десяток років.

¹ Дізо — дисциплінарний ізолятор, місце покарання в колонії. Присуджується за порушення правил внутрішнього розпорядку.

² УДЗ — умовно-дострокове звільнення. Дозволяє окремим категоріям засуджених вийти на волю після відбування не менше як двох третин терміну. Термін невідбутого в колонії покарання вважається випробувальним.

Їм би з ким побалакати, між собою вже наговорилися. Одну від одної нудить, правду кажу.

— Якщо так, то не розумію застережень.

— Надія, — коротко пояснила Лимар. — Її дає поява людини з волі. У вас до Марії Авдюшко свої питання. У неї до вас — ще більше своїх. Вона ж тут випадково, через судову помилку, а то й через вселенську змову. Підставили тут, Ларисо, дев'яносто відсотків контингенту.

— Усі сидять не за своє, відома тема, — погодилася Лора. — Тільки Віра Домонтович — той випадок, коли це відповідає дійсності.

— Ви займаєтеся її посмертною реабілітацією?

— Мені треба поговорити з її найближчою тут подругою. Начальник колонії порадив Авдюшко.

— Вони справді були близькими, — кивнула Руслана. — Не в *тому* сенсі... Розумієте...

— Мала щастя чи нещастя бачити Домонтович один раз. Так близько, як вас. Чуйка й слідчий досвід підказує: затягнути себе в ліжко не дозволить жодній жінці, навіть тут, де лесбійські пари не засуджуються.

— Авдюшко теж. Її тут сприймають *жучкою*. Пояснити?

— Зайве, я в курсі. Щось на зразок авторитета в чоловічій колонії.

— Тут інші поняття, — мовила Лимар. — Важить вплив. Можна потрапити сюди вперше, але поставити себе круто. А втім, це не про Авдюшко, у неї другий термін. Прийшла на рік раніше від тьоті Віри. Різниця у віці невелика, Марія молодша, їй зараз сорок шість. Захищала сина від поліцейського тиску, така її версія.

— Ви сказали — тьотя Віра...

— Навіть я до неї так зверталася.

— Чому не хочете лишати нас із Марією віч-на-віч?

— Для вашого ж блага. Щоб ви, скажемо так, виконали свою місію. Коли я тут, вона не говоритиме зайвого. Без

мене — навпаки, вилле на вас увесь свій біль. Почне тиснути, вимагатиме дати слово, що вирішите на волі якісь її питання. Ви почнете обіцяти. А вона — говоритиме те, що ви хочете почути. Набиватиме собі ціну, кожним словом показуватиме власну значимість. Отже, брехатиме, Ларисо. Вони всі тут брешуть, усім і завжди. Навіть ті, хто нібито засуджений через непорозуміння чи вселенську змову.

Вона говоритиме те, що я хочу почути.

Лора не мала бажання озвучувати це зараз.

— При вас, значить, не брехатиме?

— Забагато знаю про кожну, — Лимар позначила нещирю посмішку. — Професія в мене така, робота. Я ж, Ларисо, теж свого роду детектив. Розруляю конфлікти. Одна скаржиться на іншу, мовляв, довела. Тоді я балакаю з кривдницею, шукаю можливих свідків, опитую їх. Так знаходжу істину й винних. Жіночий колектив, їх тут кілька сотень, усі чимось незадоволені. Сваряться, миряться, любляться, розходяться. Жінки більш соціальні за чоловіків істоти, психологічний факт.

— Не сказала б по собі, — зауважила Лора.

— Бо ви, на щастя, не сидите, — усмішка зробилася щирішою. — І краще не треба. Бажаю вам ніколи не переконатися в правоті моїх суджень на власній шкурі.

У двері постукали — чергова привела засуджену.

4

Тюремна подруга тьоті Віри теж носила окуляри.

Оправа тільки на перший погляд видавалася дешевою. Лора відразу помітила за простотою модний, фірмовий дизайн і ні на що не схожу форму скелець. Вони робили Марію Авдюшко, яка у свої сорок шість засуджена вдруге, тепер — за ненавмисне вбивство офіцера поліції, дуже

домашньою. Невисока шатенка з волоссям до плечей могла б зіграти в кіно епізодичну роль милої сільської тітоньки.

Вигляд недалекої, *домашньої* дамочки був прикрит-
тям, даним від природи. Зовнішність вводила в оману,
чим Авдюшко користувалася. За світлим, пухнастим
фасадом ховався темний двійник, небезпечніший за ви-
соченного озброєного гевала. З її кримінальної справи
Кочубей знала це. І робила поправку на неформаль-
ний статус, явний авторитет і загалом — стрижень ха-
рактеру.

— Знайомтеся, — психолог жестом показала на гостю.

— Маша, — у засудженої рецидивістки був, на диво,
м'який голос.

— Лариса. Краще — Лора.

— Та мені, як солов'ю, — знизала Авдюшко плечима. —
Як скажете.

Блакитну ситцеву хустку вона зняла й акуратно склала
трикутником. Халатик такого самого кольору й простень-
кого крою, колготи грубого плетіння й китайські гумові
капці все одно не робили Марію безликою, не дозволяли
губитися серед собі подібних.

Лора не мала змоги бачити Авдюшко на волі, в інших
умовах. Та заочне, через матеріали вже двох справ, зна-
йомство давало підстави вважати: її зона комфорту — за-
лишатися в тіні. Кому треба — сама покаже своє друге, го-
ловне обличчя. І проявить другу, небезпечну натуру.

— Присядьте. Є кілька запитань.

— У кого?

— У гості вашої.

— У мене вже була *свіданка*.

— Не хвилюйтеся. Цей візит і ця розмова на графік ва-
ших наступних побачень не вплине. Звісно, якщо знову
нічого не порушите.

— Коли це я порушувала, коли? — У голосі звучала образа, й Лора майже повірила в її справжність. — Ви, Руслано Русланівно, краще напишіть потім якусь бумажку. За дівками треба не у два — у чотири ока дивитися, — пальці торкнулися дужки окулярів. — Працювати не всі люблять. А хтось гав ловить, про милих своїх думає, як би підкотитися... Чого ви? — Авдюшко глянула на Лору, хоч та не проявила жодної емоції. — Тут у нас усі живі люди. Начальство не забороняє, ніхто нікого не силує. Домовлятися треба, залицятися, все як положено...

— Мене не цікавить, хто тут кому пара, — відрізала Кочубей.

Отримала потрібний ефект. Холод, що пішов від неї, відчула навіть господиня кабінету. Марія ж неквапом, із підкресленою гідністю та показовим гонором, зняла окуляри. Прочитавши щось у її очах, Лора простягнула руку.

— Дозвольте? Оправа цікава. Дорога?

— Помітили ж — незвична. Це більше коштує.

Авдюшко поклала окуляри на стіл. Взявши їх двома пальцями, Лора подивилася крізь скельця. Поклавши назад, мовила, не обертаючись до психолога:

— Або ви не знали досі, або приймаєте правила її гри.

— Про що ви?

— Звичайне скло. Ви ніколи не звертали уваги, як люди кліпають, коли знімають окуляри? Короткий, далекий зір — не має значення. Звільненим очам треба трохи часу, щоб адаптуватися. Марія й оком не повела. Декорація.

— Справді?

Руслана потягнулася до окулярів. Авдюшко не дала, спритно забрала, проте повертати на ніс не квапилася.

— Вам яке діло?

— Носити окуляри з простими скельцями — не кримінал. Хоч у колонії, хоч на волі. За це не карає ніхто, нікого,

ніде. Так, штрих до вашого портрета. Додаєте собі солідності. Ви ж бригадир?

— Мене поставили, — все ж Лорі вдалося її збентежити.

— І ви чудово давали швачкам лад. На пару з тьотею Вірою. Хоча, чесно сказати, на *тьотю* в цих окулярах, цій хустинці і цьому халатику більше схожі ви. Мила домашня тітка, дивиться вечірні шоу, пече пиріжки з варенням.

— Зуби заговорюєте, начальнице, — нарешті темна половина почала проявлятися. — Не служите ви. Інакше б сиділи ми з вами не в Русланівни, а в оперативній частині. Тільки служба у вас на лиці намальована.

— Я й не ховаюся. Приїхала, як приватна особа.

— Тобто я пошлю вас — і мені нічого за це не буде? Не зобов'язана? — Марія начепила окуляри. — Русланівно, я ж можу відмовитися говорити з нею?

— Можете.

— Ні.

Жінки відповіли в унісон, не змовляючись. Збоку це було кумедно. Тільки нікого не веселило.

— Ні, — повторила Лора. — Хоча б тому, що самі не захочете. Я згадала тьотю Віру, ви й бровою не повели.

— Між нами ніколи нічого *такого* не було.

— Ви трималися разом.

— Жіноча дружба буває, особливо коли подрузі довіряєш.

— Тим паче, коли довіра має спільне коріння. Та, перш ніж я все поясню, мусите знати: Віру Домонтович убили.

Удар знову досягнув мети.

Риси Маріїної обличчя загострилися. Темний попутник остаточно витіснив скромну жіночку в окулярах. Хруснули пальці, розминаючись.

— Хто? — запитала глухо.

— Зараз не має значення, хоча я знаю. Впевненість — дев'яносто вісім відсотків. Сюди приїхала по два, що залишилися. Ви їх мені дасте. Або станеться неймовірно, й ви не захочете, щоб убивцю близької подруги, спорідненої душі, покарали.

— Хто? — вперто повторила Марія.

— Запитайте краще: чому? — Не чекаючи, поки ув'язнена справді спитає, Лора повела далі, вже не помічаючи третьої пари вух. — Ви навіть уявити собі не можете, що показали Вірі її смертний шлях. Ним можна було йти довго. Та Віра пододала його за місяць із невеличким хвостиком. Місяць після звільнення, Маріє. Лише місяць життя після кількох років добровільної ізоляції. Ви ж єдина знала, що Домонтович сиділа не за своє.

— Як?! — вирвалося в Руслани.

— Отак. — Лора готувалася до розмови всю дорогу, та для солідності глянула в записник, звіряючись із записами. — У рідних Сумах ви, Маріє Сергіївно, придумали і втілили схему незаконного вибивання боргів. Нічого нового, ні для кого з присутніх, тож обмежуся коротким конспектом. Коли вас викрили вперше, здивуванню не було меж. Жіночка зовні тендітна — від мухи втече. А тримала своїх мордоворотів отак, — стиснулися кулаки. — Відсидівши вперше, ви взяли коротку паузу й почали знову. Тепер — обережніше, заводили знайомства з потрібними людьми в поліції. Платили за прикриття ваші ж потенційні клієнти. Аж раптом десь за рік до Майдану і війни все пішло не так. Зросли апетити в тих, від кого залежала ваша безпека. На вас почали тиснути просто й ефективно: через єдиного сина. На ґрунті материнської любові ви й зійшлися з Вірою. Мали однакову проблему. Діти-наркомани, слабке місце, вразливе. Домонтович захистила сина, взявши на себе його провину.

Ви замахнулися на вбивство тоді ще міліціонера, хоча той лише виконував наказ пресувати хлопця.

— До того, хто наказав, дістатися не встигла, — просичала Авдюшко. — Тільки ж я вийду.

— Маріє! — Психолог стукнула долонею по столу.

— Говоримо не про майбутнє, а про минуле. — Лора знову звірилася з записами. — Ваші койки були поруч. В'язні зазвичай діляться, хто за що сидить, неписана традиція. При вашій довірливій бесіді мене, звісно, не було. Висновки роблю з того, що спіткало Віру вже після звільнення. І чим вона спровокувала вбивцю.

— Ви натякаєте, що я до того якось причетна...

— Прямо, Маріє, — сказала Лора. — Не помилюся, відновлюючи хід подій. Ви ділитесь своїм: рятували сина від міліцейської сваволі. Вона вже не може носити в собі своє: зізнається, що взяла на себе провину сина, теж рятуючи. Ось що вас зблизило, а не, — вона гмикнула, — бажання знайти собі тут пару. Так почали триматися разом. Ви — бригадир, Віру за короткий час зробили майстром. Її, жінку бізнесу, звичну вести справи жорстко, обурювала місячна платня в'язнів — сто гривень, а то й шістдесят. Це при роботі в три зміни, нормах і плановому виробництві матраців, простирادل та камуфляжних штанів.

— За це Домонтович карали, — втрутилася Лимар. — Я скільки разів із нею балакала! Пояснювала, переконувала: якщо хочете вийти раніше — сидіть тихо. Вона тут права качала!

— Права людини ніхто ніде не скасовував.

— Ви ж самі не вірите, Ларисо. Пусті пафосні слова.

— Але ніхто не заважає їх промовляти вголос, — відповідала Кочубей. — За три дні до загибелі сина Віра вкотре потрапила в ізолятор. Сушила білизну на батареї в житловому приміщенні. Коли чергова наказала приборати, Ві-

ра відшмагала її трусами по обличчю. Добре, що не співробітницю колонії, таку саму зечку.

— Порушення, — зітхнула Руслана. — Як людина, як жінка я не згодна з такими обмеженнями. Порядок є порядок, мене не слухають.

— Тоді Домонтович отримала десять діб арешту. Максимум. — Лора наближалася до фіналу. — Новину про синову смерть дізналася в карцері. Звісно, на похорон не відпустили. Це озлобило — і, до вашої честі, Руслано Русланівно, ви ввійшли в ситуацію. Переконали начальство не карати ув'язнену, вбиту горем. Проте й дозволу поїхати на могилу вибити не змогли.

— Намагалася, правда.

— Знаю, встигла переговорити, з ким треба, — кивнула Лора, зосередилася на мовчазній дотепер Марії Авдюшко. — Ви напоумили подругу помститися тим, хто не догледів за її сином. Так вважала Віра. Вона перекладала провину на тих, кому довірила свого Антона, поки відбуває за нього покарання. Я поняття не маю, як пані Домонтович це собі уявляла. За ручку дорослу людину водитимуть, з ложечки годуватимуть, втиратимуть соплі... Тільки ж уява щодо іншого працює добре. Ви, Маріє Сергіївно, поступово накручували подругу. Навмисне, просто поговорити, аби тій легше стало... Вже не важливо. Вийшовши, Віра скликала до себе всю компанію. Оголосила всіх винними. Виставила рахунок. Кожному. А для страховки ви дали їй ось цей контакт.

Кочубей ще раніше виписала номер телефону на окремий стікер великими цифрами. Зараз стисла в пальцях, показала Марії, наблизилася буквально до обличчя.

— Роздруківки від мобільного оператора показали: зранку, в останній день свого життя, Домонтович дзвонила сюди. Потім цей самий номер проявився серед вхідних у чотирьох її боржників. Хто це — встановлено. Забула

пояснити: працюю в службі безпеки банку «Омега», в нас потужні сучасні технічні можливості й вправні спеці. Прізвище не назву, ви без мене знаєте. А вам, Руслано, буде цікаво: чоловік цей займається справами нашої дорогої Марії Сергіївни, поки вона відбуває покарання. Професійний чорний колектор. Важка артилерія, коли треба натиснути на боржників. Натиснув — і перетиснув. Віру вбила людина, яку та налякала найдужче. Вашими стараннями, громадянко Авдюшко. Прикро, що за це вас неможливо покарати.

— Маріє... Машо... — психолог затинаяся, добираючи потрібні слова й не знаходячи їх. — Машо... Так справді було? Ви порадили тьоті Вірі... Ви навчили її...

— Харе. — Ув'язнена важко підвелася. — З мене досить. Я маю право більше не слухати вас.

Кочубей теж випросталася.

— У пеклі, Маріє, на вас чекатиме окремих казан. Говорю щиро, хоча, повірте, бажаю прожити так довго, як можете. Ви розрадили близьку подругу, споріднену душу. Але разом із тим цинічно прорахували: у Віри жменя боржників, більшість — при грошах, ваша допомога — це відсоток із загальної суми вибитого боргу. Думали збагатитися на рівному місці. Дивно, що смерть Домонтович для вас новина. Хоча... Не так багато часу минуло. Та й заробіток не основний. Або ваші васали на волі справді нічого не знають, бо зайняті іншим. Або не перетравили новину й ламають голови, як вам краще сказати. Заганяти людей у глухий кут часом означає — зашкодити всій справі.

— Ви ж склали все й розв'язали задачку, — мовила Марія. — Приїхали сюди, щоб показати, яка ви розумна?

— Підтвердіть мою правоту. Бажано — письмово. Пояснення дозволить притиснути вбивцю.

— Цікаво. Як?

— Той, хто це зробив, мусить дізнатися про хід моїх думок. І не викрутиться.

— Я не хочу, аби хтось викрутився. Давайте, на чому писати...

За півтори години Лариса Кочубей поверталася до Києва.

Везла з собою аркуш із найоригінальнішою в її практиці сповіддю. А ще — оригінал однієї із заяв, написаних Вірою Домонтович власною — лівою — рукою. Зміст не важливий, хоча вона скаржилася тут на умови оплати праці й вимагала переглянути розцінки. Лору цікавила форма.

Почерк тьоті Віри.

Справжній.

5

— Бачте, у нас аварія.

Лора роздратовано буцнула гострим носакон чобітка по задньому колесу «опеля». Машина стояла у дворі на трьох, піднята домкратом. Сокіл винувато сопів, відкручував гайки на правому передньому колесі. Зоя Граф теж помітно нервувала, проте з іншої причини, яку від Кочубей не приховувала.

— Буває, — Графиня повела плечима.

— Буває, — легко погодилася Лора. — У всіх буває, та не в усіх минає. Хтось не перевірів, чи є в багажнику запаска!

До Житомира вони приїхали ще вчора вдень. Лора наперед домовилася зустрітися із Зоєю, але причину пояснювати телефоном не хотіла. Графиню довелося вмовляти. Від часу їхньої останньої зустрічі збігло трохи більш як місяць. Грудень наближав важкий рік до кінця, і перед святами нагадувати жахливі листопадові події не хотілося. Все було ще свіжим, кровило — Зоїн вислів, — і вона

навіть попросила перенести зустріч на після свят. Лора знайшла аргумент: краще закрити все цим роком, аби не переносити на наступний, почавши його, по можливості, з чистого аркуша. Графиня все одно не погоджувалася, але переважила цікавість: дуже кортіло почути, що ж Лора раптом дізналася *такого* і якої саме допомоги їй треба.

Дізнавшись, відразу й категорично відмовилася.

Довелося їй тут вправлятися в красномовстві. Кочубей змогла, нічого не сказавши прямо, не розкривши всіх козирів, усе ж схилити Зою на свій бік. Знову тиснула на цікавість, та в останній момент вирішила здатися: назвала особу, яка її цікавить і яку треба акуратно, технічно заманити в пастку. Без Зоїної допомоги не вийде, але вирішальну роль зіграла особиста ненависть Графині до згаданої персони.

А втім, вона нікого особливо й не любила.

Ані тих, хто загинув тими днями.

Ані тих, до кого смерть не дісталася.

Їхати в Тетерівку домовилися вранці, але не дуже рано. Лора попросила Зою підскочити до них. Її план вимагав, щоб жінки навідалися туди разом.

— Хто ж знав, що вам колесо проб'ють. — Графиня полізла по цигарки. — У нас так роблять, якщо ви зайняли чиєсь місце.

— Тут не стоянка, щоб місце займати! — буркнула Лора.

— Є неписане правило. Відразу видно, що ви не водій. — Графиня закурила. — Ви ж тут не живете постійно. А люди — живуть. Хтось за мовчазною згодою інших ставить сюди свого коня. А тут ви зі своїм. Непорядок.

— У нас те саме! — відмахнулася Кочубей. — Буває, скло розгатыть. Чи обпишуть капот матюками. Тільки ж дехто, — кивок на Сокола, що саме повернувся спиною, — взяв іншу службову машину. Не ту, яку завжди. І не перевірив, чи є в багажнику запаска.

— Буває, — повторила Зоя. — Все скасовуємо?

— Чому? Все в силі. Яка різниця, їдьмо разом. Беріть на борт пасажирку з тонучого човна. — Лора спробувала жартувати.

— Хай так. Докурю.

— А я поки що кави вип'ю. Там, за рогом, кав'ярня. Вам узяти?

— Не-а. — Графиня затягнулася.

Тим часом Сокіл нарешті зняв колесо й замислено дивився на нього.

Синоптики дали правильний прогноз — нинішній грудень був скупим на морози.

Про зиму нагадувала хіба календарна дата. За вікном вогко й незатишно, навіть крихти снігу давно розтанули. Ріденькі калюжі блищали на млявому, якомусь геть не веселому сонці. Наближення Нового року відчувалося хіба завдяки вітринам, де блищали неонові ялинки, переливалися вогниками носаті сніговики, підморгували зірочки й сніжинки.

— Зовсім настрою нема, — Зоя кивнула на одне зі святково оформлених кафе.

— Розумію вас, як ніхто. Але справу треба довести до логічного кінця. Де почалося чотири роки тому, там хай і завершиться.

— Символізм. — Графиня пригальмувала на світлофорі. — Вам від того що? І забула спитати: поліція з нами буде? Хоча б слідча та, Вербна?

— Доречно, — погодилася Лора. — Тут є одна деталь, про яку не сказала вчора. Вибачте, трішки обдурила.

— Тобто? — Зоя поїхала далі, дивлячись на дорогу й увімкнувши «двірки», дрібні краплі бризнули на лобове скло. — Що значить — обдурила?

— Я не впевнена у своїх здогадах остаточно. Мій план — спровокувати особу, яку я підозрюю, до активних дій. Якщо це не вийде, якщо не купиться, визнаю помилку перед усіма. Й більше не потурбую. Нехай справді поліція займається. Чула, що там загрузло слідство.

— Фролов на підписці, але йому нічого висунути не можуть. — Зоя знову повернула, прямуючи до виїзду з міста. — Інші досі розгублені, бо не вкладається в головах, що накоїв Роман.

— Ви ж добре тримаєтеся.

— Бо мені до них усіх нема діла, — відрубала Графіня. — Чого мені коштувало зіграти вчора... Купилася, бо я повторила їй те саме, що ви сказали мені. І Євці Фроловій. Найважче з Галкою Сотник, вона після всього Ніну бачити не може. Так і сказала: боюся, що зірвуся й приб'ю її.

— Зате тепер не ви головний ворог.

— Але й не друг. Ви попросили зібрати всіх у Мірошників удома. Не казати Ніні, що буде Галя. Натякнути на нові обставини. Мовляв, є така тема, що Роман може бути ні при чому. От не розумію, хоч трісни! — Вона вимкнула двірники. — Якщо, як ви натякаєте, всіх повбивав хтось інший, точніше — хтось із них, і справжній убивця чує натяк, він же втече. Не приїде.

— Ось ви й відповіли. — Лора поправила ремінь безпеки. — Все просто. Ми ж побачимо, кого не буде. А я з вами їду для того, аби викласти головний доказ. Точніше, їх кілька, та вкупі — один. І далі всі миряться з Ніною. Скидають тягар із її душі, бо ж чоловік — не вбивця. Його нацькував на вас справжній злочинець. Потім я дзвоню Вербній. Розумієте тепер, чому досі цього не зробила?

— Варіант номер два. Ніхто не злякався, ніхто не втік, усі зібралися.

— Ну, якщо так буде, тим паче все поясню. Заодно помилку визнаю.

Житомир залишився позаду: «камаро» виїхав на трасу.

— Хочете, поділюся тим, що маю? — Лора відкинулася на спинку, втиснулася, повернула голову до Зої.

— Мене ж це не стосується. — Графиня стежила за дорогою, легко обійшла авто перед собою.

— Юля. Знаєте таку? — Лора не зводила із Зої очей.

— Знаю зо два десятки Юль.

— Буковська.

— Прізвище теж не рідкісне. Знайоме щось, власне кажучи.

— Дівчина, яку ви збили на цій трасі чотири роки тому.

— А, згадала. Антонова випадкова жертва. З якої все почалося.

— Ви погано чуєте, Зое? Я сказала: Юлю Буковську збили ви. Навмисне.

До Графині дійшло не відразу. А щойно зрозуміла почуте — рвучко вивернула кермо, ледь не розвернувши «камаро» посеред шосе. Оговтавшись, вирівняла машину, процідила:

— У вас із головою все окей? Якого милого ви зараз ляпнули?

— Аби ж то ляпнула. — Давно вже Лариса Кочубей не була така впевнена в собі та своїй правоті. — То було навмисне вбивство. Добре сплановане вами, Зое. Воно було не першим. І не останнім. Ви вбили Віру Домонтович, свою колишню свекруху. Раніше — Антона, свого першого чоловіка. Потім — Вадима, другого, якого називали хлопчиком. Дениса Сотника. Ну й хотіли вбити мене на мосту. Дивіться, за нами хтось їде.

Зоя Граф глянула в дзеркальце.

Ззаду, намагаючись не відставати далеко й тримати дистанцію, їхав чорний джип «лендкрузер».

Руки Графині міцно вчепилися в кермо.

Кісточки пальців побіліли. Вона закусила нижню губу, не збавляла швидкості. Позирала то на Лору поруч із собою, то на чорний автомобіль, що нагадував конвой.

— Про Юлю ви все знаєте, — вела Лора далі. — Я поки що — в загальних рисах, але знань досить для правильних висновків. У принципі, ви ж самі продумали план на багато ходів. Вашій фантазії можна позаздрити. Ваш би розум — та на добрі, красиві й корисні справи.

— Замовкни, — просичала Графиня.

— А справді, — Лора теж вирішила відмовитися від зайвих уже політесів. — Навіщо трусити повітря, розповідати тобі про тебе ж. Ти не повинна була проколотися ніде. Але коли втілюєш такий масштабний задум, то все одно якусь гайку не докрутиш. Це як ремонт у новобудові. Ніби все врахувала, всім за все заплатила. А будівельники взяли й зекономили на трубах. Чи вкрали дорожчі, якісніші, а втулили дешеві. Вигляд красивий — та протікає.

— Стули писк.

Стрілка спідометра повільно й упевнено піднімалася.

— Тобі ж цікаво, де потекло.

Зоя сильніше закусила губу.

— Двадцять вісім гривень, — це прозвучало переможно й трохи урочисто.

— Що? — Лорі вдалося збентежити Графиню. — Які ще двадцять вісім?

— Ціна твоєї помилки. Блокнот у Віриній квартирі. Той самий, зі списком. Де всі ваші прізвища. Записник новенький, там нічого більше не написали. Я тоді фоткала його. З усіх боків, звичка така. Цінник ззаду сфоткала теж. На ньому ціна — двадцять вісім гривень. І назва місця, де купили цей товар. Канцтовари «Олівчик», Велика Бердичів-

ська. Поруч із твоїм будинком, по діагоналі. Біля будинку, де мешкала Віра, канцтовари не продаються в радіусі двох кварталів. Є відділ у якомусь маркеті, але ж він інакше називається, і таких блокнотів там немає. Віра навмисне приїхала, щоб купити блокнот у «Олівчику»? Це інший кінець міста, та й навіщо? Ближче ж справді могла знайти. А того вечора, коли ти гралася в кота й мишу з Ромою Мірошником, я орієнтувала поліцію, як швидше знайти твій дім. Згадала «Олівчик». І все склалося. Майже.

— Ага. — Зоя скривила губи. — Ще не все.

— Блокнот витерли. Дешевий телефон, знайдений у кишені Мірошника, — теж. Ти стерла з нього свої сліди. Та вкласти мобільник у Романову руку, аби залишити на корпусі його ж відбитки, ти в запалі не встигла. Чи не подумала про таку дрібницю. До речі, ти від самого початку думала вбити його, виставивши себе жертвою нападу, яка захищалася. Й підставити під убивство Віри. Обведені прізвища Мірошників мусили, за твоїм задумом, вказати на якісь особливі рахунки до них.

— Покажи ще якийсь фокус.

«Камаро» вже розганявся до максимуму.

— Графологічна експертиза, — сказала Лора. — Список у блокноті писали друкованими літерами і справді лівою рукою. Але людина, яка виводила літери, зазвичай лівицею як робочою не користується. У квартирі зразків писаного Вірою від руки не знайшлося. Або ти подбала й викрала, або вона не писала нічого, не було потреби. Однак зразок її справжнього почерку роздобути вдалося. Висновок підтвердився: список уклала не вона.

— Доведи, що я.

— Експертиза доведе.

— Якщо вона буде... Та хто це причепився, чорт забирай?!

Правиця Графині нервово вдарила по сигнальному кружальцю посеред керма.

— Стеж за дорогою, не відволікайся.

— Твої штучки, — процідила Зоя, знову двічі вичавивши сигнал. — Граєшся.

— Зараз ти відчуваєш те саме, що змушувала відчутти своїх жертв.

— Не-а.

Графиня цю коротку фразочку не виплюнула — вимовила протяжно, трохи загадково, так обіцяють святковий сюрприз.

А наступної миті зникла.

За кермом лишилася оболонка, яка зовні зберігала риси Зої Граф, молодой, тридцяти трьох років, ще годину тому — успішної, нещасної й багатой водночас жінки. Та заговорила вона чоловічим — або дуже схожим на чоловічий — голосом. Якщо не бачити, хто перед тобою, а розмовляти телефоном, легко помилитися зі статтю співрозмовника.

Лора вже чула цей голос.

Один раз — наживо.

Удруге — холодної листопадової ночі на мосту через річку Тетерів, де мало не попрощалася з життям. Досі не може позбутися кошмарів, прокидаючись уночі.

— Ти прийдеш до мене, — «р» звучить твердо й дзвінко, а водночас як «г». — Ми зустрінемося дуже скоро. — Язик наче шпортався об проблемний звук, і той лунав м'яким дзвіночком. — Ми ще зустрінемося і будемо гратися. Тобі ж подобаються наші ігри.

Істота за кермом нарешті повернула до Лори обличчя.

Від вуха до вуха розтягнулася огидна, моторошна по-смішка безумного клоуна.

Машиною кермувала божевільна.

— Це ж весело! Перегони! А-а-а-а! Ха-ха-ха-а-а!

Схопити за руку, зупинити... Ні, Лора відігнала цю думку. Вона не впорається з кермом, а Графиня вже на

межі, якщо остаточно не з'їхала з глузду від неочікуваного викриття. Тож, замість спроби рятуватися, Кочубей так міцно й глибоко, як тільки могла, втиснулася в крісло, перевірівши натяжку безпекового ремня.

Істота ж за кермом, схоже, втратила до пасажирки інтерес.

Опустила скло зі свого боку. Виставила назовні ліву руку, показавши переслідувачу середній палець. Азартно закусила нижню губу, впевнено поклати на «бублик» обидві руки. Знову чи то зареготала, чи то видала бойовий клич.

І крутнула «камаро» на місці довкола власної осі.

Поліцейський розворот.

Лорі перехопило подих, забракло повітря, горло перегородила глевка грудка. Вона широко роззявила рот, але крику не вичавила — лише уривчасте хрипіння, що переросло в кашель. Довкола розступалися, розсипалися врізнобіч автомобілі на всіх шосейних смугах. Чорний «крузер» ковзнув праворуч в останню мить, уникнувши лобового зіткнення й з'їхавши на узбіччя. Поки здавав назад і розвертався, Графіня погнала «камаро» назад, у напрямку міста.

— Що ти робиш? — нарешті мовила Лора. — Чого домагаєшся, Зое? Від кого тікаєш?

— Скоро все скінчиться, — запевнила та голосом Віри Домонтович, і тут же додала своїм, звичним, даним природою: — На що надіялася ти, коли сама сідала до мене? Про що думала?

— Зупинися. Поговоримо про все.

— Нє-а.

Графіня мчала, тримаючи «камаро» точно посередині широкого шосе, між двома смугами. Аварії не сталося поки що лише дивом. Зустрічні авто завбачливо брали праворуч, поступаючиш шалениці дорогою подалі від гріха.

Ті, кого вона обганяла, теж похапцем відтіснялися на узбіччя. Обурені, різкі, люті сигнали чулися з усіх боків, занурюючи все довкола в какофонію звуків.

Чорний джип мчав у Зоїному фарватері.

Далі Лора ніби дивилася фільм на великому екрані. Ефекту присутності вистачало й без тривимірних окулярів. Але відчуття такі самі — не знаєш, чим завершиться це кіно.

«Крузер» скрутив ліворуч, трохи наддав, наздоганяючи «камаро». Ніби й повільно, а насправді — скоро порівнявся, тепер червона й чорна машини мчали поруч. «Камаро» спробував відірватися, та джип не відставав, поволі тіснив Зою праворуч, до краю шосе.

— Не-а.

Графиня мотнула головою, нагнула її, немов збираючись буцнути рогами. Нога вдавила важіль газу в підлогу, «камаро» стрімко рвонув, Лора опинилася в невагомості. Та наступної миті чорний бік «крузера» вже знову рухався поруч, насувався ближче, ближче, ще ближче...

Випередив на відстань капота.

Розвернувся під гострим кутом.

Зрізав.

Огідно скреготнув метал об метал. Зої не лишалось виходу: скрутила праворуч, вимушено скинувши швидкість. Джип скористався маленькою перевагою: потіснив утікача, зіштовхнув з асфальту на край дороги, відтак — на чорнозем.

Графиня зняла ногу з педалі швидкості.

Від різкого гальмування «камаро» труснуло. Розвернуло за інерцією, мало не завалило на бік. Зоя лягла на кермо грудьми, лоб натиснув на сигнал. Лора затулила вуха так сильно, як тільки могла.

З-за керма свого улюбленого «лендкрузера» вже вистрибував Данило Гайдук. Попри все, що сталося, — мов-

би з картинки зійшов, навіть ретельно укладене волосся не скуйовдилося анітрохи. Він оббіг «камаро», сіпнув дверцята з боку пасажира, довше, ніж треба, пововтузився, звільняючи Лору від ременя безпеки.

Витягати довелося на руках — у неї раптом відняли-ся ноги.

Нерухому Зою Граф за кермом пильнував Богдан Соколовський.

Потім Лариса Кочубей дізналася: за кермо джипа рвався він, та шеф не пустив. Не міг дозволити комусь іншому тримати ситуацію під контролем. І все одно насварив.

Усе могло піти навіть гірше, ніж Лора передбачила.

Наступного дня...

— Експертиза буде. Тільки мені й без психіатрів усе ясно.

Лора все одно зібрала тих, хто лишився живим, у будинку Мірошників. Усе ж є логіка в тому, щоб поставити крапку в цій дивній, довгій та страшній історії там, де вона почалася. Для присутніх — але не для Зої.

— Слідча допитувала її, ми сиділи за склом у сусідній кімнаті. Все бачили й чули, відмовити нам пані Вербна не наважилася. Але допит — то неправильно сказано. В смислі, формально, за протоколом — так, слідча допитувала підозрювану. Фактично слухала Зоїну сповідь. Хоча й на сповідь воно не схоже.

— На гадюку вона завжди була схожою, — кинула Ніна Мірошник.

Утомлена, роздратована, овдовіла — та, попри все, дуже щаслива. Її чоловіка вже не називають убивцею. Кума й знову близька подруга сиділа поруч, і Галя Сотник уже пробачила Ніні той прикрий випадок із Денисом. Обидві домовилися: лихий поплутав, точніше — лиха, проклята Зойка, справжніша за Віру відьма, зміюка підколодна. Якщо хто й наврочив, якщо в кого й справді око лихе, то в неї і тільки в неї.

— Потік не свідомості — слів, — пояснила Лора. — Графіні дуже кортіло похвалитися. Розказати комусь, як довго і вправно їй вдавалося морочити голови й лякати купу народу. Їй хочеться уваги, похвали, слави. Думаю, що Зоя охоче дала б велике інтерв'ю десь на телебаченні. Чи, як зараз модно, повідала про себе інтернет-блогерам. Ютуб-канали швидко б наростили перегляди завдяки їй.

— Божевільних і без неї повно, — озвався Віктор Фролов.

Події останнього місяця, мов рубанком, зчистили з нього зовнішній лоск. Нотаріус дуже схуд, зробився сірим. І навіть у дорогому костюмі нагадував радше сільського бухгалтера-пенсіонера, якому діти подарували вживаний одяг. Єва на його фоні мала кращий вигляд, хоч і передала куті меду з косметикою. Фролов був єдиний серед усього зібрання, хто випивав: частувався чимось із пласкої півлітрової металевої фляги.

— Діагнозу поки що нема, — нагадала Лора. — Так, мені він не потрібен після хвилин, проведених із нею вчора в машині. Проте лікарі можуть визнати її осудною.

— Як кандидат медичних наук не раджу вірити нашій медицині, — вставила Єва. — Особливо тоді, коли йдеться про таких...

— Є зараз модне слово — емпатія. Воно означає здатність співчувати, переживати чуже горе, навіть якщо біда й страждання далеко від вас, — Кочубей почала здалеку. — Емпатію тицяють зараз скрізь, де треба й не треба. Слово з розряду паразитів. До чого веду?

— Справді, до чого?

Гайдук бажав і мав право бути присутнім. Обіцяв не втручатися, сидів у найдальшому кутку, своєю показною елегантністю й мачизмом нагадуючи чужорідне тіло, що прибуло з далекої галактики. Тієї, де людям не дозволяється мати простіший вигляд.

— До того, Даниле Семеновичу. Ще не з'ясовано, чи слід вважати тих, хто позбавлений емпатії, божевільними. Чи бодай особами з відхиленнями у психіці. З того, що ми з вами, — Лора підкреслено «викнула» шефові, — накопали на Зою за три тижні, зрозуміло: вона не здатна когось співчувати. Не знає жалю, не вміє любити. Але навіть те, що вона зізналася у восьми вбивствах, навряд чи дає підстави називати її маніячкою в прямому розумінні.

— Звідки вісім? — здивувався Фролов.

— Дівчина, збита на трасі чотири роки тому, не починає відлік жертв тієї, котру ми всі знаємо, як Зою Граф. Слідчій вона наговорила на драматичний серіал, серій на вісім. Я вірю майже всьому, бо деь могла прибрехати. Перебільшити свої, гм, подвиги. Та жодною мірою не применшити. Сама заплуталася, поки слухала. Тому, щоб не плутати вас, розкажу коротко. Дещо вдалося дізнатися до вчорашнього дня, та все ж скласти все до купи, в логічний ланцюжок, дала змогу особиста Зоїна сповідь.

— Нехай так, — Фролов висловив загальну думку.

— Почну не зовсім спочатку, — Лора прокашлялася. — Того дня, коли Роман Мірошник справляв сорокарічний ювілей, на трасі, не дуже далеко звідси, під колесами машини Антона Домонтовича загинула дівчина, Юлія Буковська. Її вважали випадковою жертвою, тож слідство не приділило цій особі багато уваги. Хоча, якби справою займалася я, перше питання: як і чому молода одеситка опинилася пізно ввечері сама на трасі під Житомиром? Тож я копнула в тому напрямку. Стало відомо: з кінця тієї весни Юля з головою поринула у волонтерство. Збирала гроші на добробати, возила воду, продукти й ліки в зону бойових дій. Мала бездоганну репутацію. Аж поки в середині серпня того ж, чотирнадцятого року не потрапила в огидний скандал. Зникла велика сума благодійних коштів.

— Наскільки велика? — поцікавилася Ніна.

— У доларах — така собі. Але в гривнях звучить солідно: мільйон двісті тисяч. Разом із грішми зникла така собі Зоя Мартинова. Познайомилися дівчата на початку літа під обстрілом у районі Горлівки. Того дня сепари пішли в атаку, мало не взяли волонтерів у кільце. Їхньому бусу пробило колеса, люди сипонули хто куди. Юля могла потрапити в полон. Та просто на її очах якийсь джип збив двох озброєних бойовиків. Одного ще й переїхав. За кер-

мом сиділа дівчина, підхопила Юлю на борт, вивезла. Рятівницею виявилася Зоя Мартинова.

— Це та, про кого я думаю? — уточнив Фролов.

— І дві її перші жертви, — кивнула Лора. — Вже потім, у Одесі, історію свого щасливого порятунку Юля розказала широко. Зої довіряла безмежно, як і решта її колег-волонтерів. Учора Зоя зізналася, навіть похвалилася: той джип викрала. А власник із другом хотіли її зупинити. У салоні було багато цінного. Дівчина промишляла мародерством, у чому теж запросто зізналася. Не бачить у тому нічого поганого. Вважає все, що накрала тоді, трофеями.

— Падлюка, — видихнула Галя.

— Навряд чи когось здивує те, що Зоя у статусі біженки прижилася в Одесі, освоїлася, дочекалася пристойної суми зібраних на допомогу воїнам грошей — і розчинилася з ними в повітрі. До речі, її профілю немає в соцмережах, узагалі. Звернула на це увагу, коли ми збирали інформацію про кожного з вас. Дивно, така активна дамочка — а в жодній із соцмереж не світиться. Зате там був присутній Антон Домонтович. Він виклав фото зі свого весілля. Так Юля майже через рік знайшла втікачку.

— Чого її в Житомир занесло? — спитала роздратовано Єва.

— Спочатку її занесло до Києва. Вирішила залягти на дно там. Винайняла квартиру, а щоб не світити передчасно грішми, таксувала. З Антоном звів випадок. Його закинуло в Київ, бо вдома мама Віра намагалася тримати в залізних обіймах. Щось там придумав, до когось поїхав, три доби провалявся в якомусь притоні. Назад надумав їхати в таксі. Грошей не мав, обіцяв — мама заплатить, лиш довезить. Зоя клюнула, бо втрачати особливо нічого, в неї ж мільйон готівкою захований. Вирішила глянути,

що там за щедра матуся. І залюбки обкрутила вашого недолугого родича. Їй важливіше було швидко й легально поміняти прізвище.

— Ділова, — гмикнув Фролов. — Моє шосте відчуття щось дуже подібне підказувало. Але не міг нічого пояснити. Відгонило гниллю, та ледь-ледь.

— Ви все списували на упереджене ставлення, — пояснила Лора. — Гаразд, пояснювати потім будете. Все ж заднім числом, бачте. Ага, забула сказати: дізнавшись про Зою Мартинову й не знайшовши її в соцмережах, на удачу запитала в пошуковій системі. На диво, вилізло кілька публікацій про ще довоєнні спортивні змагання на Донеччині. Дівчина з Єнакієвого була спершу штурманом, потім — пілотом гоночного автомобіля. Є відео, давнє, на якому Зоя Мартинова виписує віражі на автотреку. З тих часів не помінялася, легко впізнати. В мене після побаченого склалося все остаточно.

— Обшук, — нагадав зі свого кутка Гайдук.

— Обшук, — кивнула Кочубей. — Учора трусили квартиру Графіні. Все акуратно складено. Документи окремо, у файлику й течці. Договір про оренду гаража знайшли серед них. У гаражі — чорний джип, «патріот». Зоя купила його з рук за половину реальної ціни майже три роки тому. Поставила в окремий гараж, про нього навряд чи знали Антон і Вадим. Звісно, ми в них уже нічого не питаємо. Але саме ця машина є на відеореєстрації. На капоті — сліди від ударів, яких, до речі, немає на Романовій машині. Звісно, відбитки Зоїних пальців. Знаряддя вбивства наочне. — Лора ковзнула поглядом по годиннику на стіні. — Хочеться виїхати ще завидна. Вибачте, говоритиму ще коротше. Отже, Юля Буковська затялася знайти зрадницю-крадійку, відновити репутацію, повернути повагу. Фортуна їй усміхнулася. Роздобути контакти Зої, тепер уже — Домонтович, виявилось не аж такою складною

задачею. Юлі було достатньо повернути гроші, та вона була готова здати Зою по повній програмі. Зоя ж добре подумала — і погодилася. Для переговорів купила іншу сімкартку, яку не збиралася використовувати довго й активно. Ну, і нарешті — головне: підіграла все під день народження Романа Мірошника. Щоб улаштувати тут прогнозований усіма скандал, сісти «піддатою» за кермо й поїхати геть. Єдине, про що ніхто з вас не знав: Зоя не пустила Антона кермувати. А він на той час потрапив під вплив дружини. Юля чекала там, де призначили. І Зоя за просто, без докорів сумління, збила її.

— Антон узяв провину на себе, — не витримав Фролов. — Справді, точний розрахунок. Снайперський.

— Як похвалилася Зоя, їй довелося не надто довго вмовляти чоловіка. Бо життя навчило думати не на один чи два, а на три й більше ходів уперед. Антон викликає на підмогу маму Віру. Та готова прикрити синів гріх. І заходить у цьому навіть далі, ніж Зоя прикинула. Думала: свекруха запустить механізм «відмазки» сина. Вона ж пішла іншим шляхом: узяла все на себе з надією, що викрутиться сама. Не склалося, ви це знаєте. — Лора перевела подих, наближаючись до фіналу. — Попри все, лишатися Зоєю Домонтович уже стало ризиковано. Розлучитися з Антоном, на якому материн бізнес, вона не могла собі дозволити. Треба овдовіти — єдиний прийнятний хід. Але — як? Нещасний випадок спав на думку, бо ж убивство Юлі прикрила саме такою ширмою. І тут, як вона вчора похвалилася, в голові клацнуло. Прекрасна, на її погляд, ідея: перетворити все на невідворотний фатум, на прокляття, на розплату за гріхи. Антон збив машиною дівчину? То хай машина зіб'є самого Антона!

— У неї вийшло, — процідила Ніна.

— І виходило б далі. Бо бізнесу дала раду, перетворила на мільйон, тепер уже — доларів. Щось перевела в готівку

й тримала в сейфі, знайшли вчора. Щось розклала по різних кошиках у банки. Щось пустила в обіг. Узяла шлюб удруге й готувалася, тепер уже як Зоя Граф, виїхати з Житомира туди, де про неї нічого не знають і де можна почати все з чистого аркуша. Діяла мудро, як не крути: не форсувала події, не тікала відразу, вичікувала, тягнула час. Не взяла до уваги одного — Віри Домонтович.

— Отут справді прокол, — гмикнув Фролов. — Поки моя кузина жива й здорова, цей факт слід враховувати постійно.

— Характер Віри Леонідівни зробив її в колонії злісною порушницею внутрішнього розпорядку, — пояснила Кочубей. — Може, Зоя б пропетляла. Та вона поняття не мала, що Віру довела до ручки заборона їхати на Антонів похорон. Винна вона в тому сама, але мова не про це. Під гарячу руку її накрутила табірна подруга. Знаючи про Віру та її найближче оточення все, досвідчена кримінальниця наставляє ображену й розгнівану товаришку. Ось хто навчив виставити вам усім рахунки. Віра прагнула помститися за кривду. Відсиділа не за своє, бо хотіла вберегти сина, та нічого не вийшло, не вберегла. Далі ви знаєте. Навіть те, що Роман Мірошник вирішив перекласти свої борги на Зою Граф. Він був єдиним, хто знав про її приховані гроші. Трішки допоміг свого часу.

— Мені не зізнавався, — дорікнула Ніна. — Я надто пізно дізналася. Відмовила б його мати з нею справи.

— Вже нічого не змieniш, — зітхнула Лора. — Графині дуже не хотілося йти на Романові умови, фактично — коритися шантажу. На її щастя, спрацювала давня заготовка. Ота історія... Не буду нагадувати, Ніно... Галю...

— Усе ясно. Проїхали, — буркнула Сотник.

— Зоя почала готувати останній акорд. За її диявольським, без перебільшення, задумом фатум мав наздогна-

ти лише Віру та Романа. Свого чоловіка списувати не збиралася. Навпаки: Вадим був потрібен як свідчення злиднів, поганого фінансового стану. Робота в нашому банківському відділенні — саме те. І підготовку вона за-тіяла не в останній момент, а кожну задумку ставила на паузу, в режим очікування. Знову втрутилася Віра. Вона, як усім тут відомо, дала кожному місяць. Щоб налякати, прискорити процес, просто показати характер і владу, цькує вас, боржників, справжніми бандитами. Ви панікуєте. Ось чому, не змовляючись, дзвоните їй, вмовляєте не тиснути, попуститися, дати трошки часу. Всі — окрім Графині. Вона випереджає події, бо немає Віри — немає погроз. Це вона знаходить еленіум, навідує колишню свекруху без дзвінка, нападає, вирубає уколом, душить. Перед тим купує поруч із будинком записник — головна помилка, лівою рукою пише в ньому список, де себе ставить першою. Це мусило скидатися — і скидалося — на перелік Віриних ворогів. Отже, потенційних жертв. А вбивство Віри, таким чином, «вішалось» на когось із них. Крім Зої — себе вона вивела з-під підозр першою, позбувшись Вадима й овдовівши. Про те, як вона лякала всіх, включно з ним, Віриним потойбічним голосом, окремо нагадувати не треба.

— А з Ромою — що то було? — глухо спитала Ніна.

— Убивцею Зоя робила його відразу. Віра — бо шантажувала, а ви, даруйте за нагадування, фінансово почуваетесь найкраще з усіх. Вадим — бо знав про вашу історію з Сотником. Раніше Графиня підкрутила його, користуючись нестабільним станом, щоб дзвонив кожному й погрожував. Тож на Романа, за її задумом, могло вказати також це. Далі — вбивство Дениса. Тут мотив зрозумілий: Зоя пустила в хід записане раніше відео, й Мірошник його отримав. Якби ще не приховував, відразу почав розбиратися, що до чого...

— Досить про це, — попросила Галина тремтячим голосом.

— Звісно, вкотре вибачте. Нарешті, Зоя виманила на побачення його самого. Адже Роман, хай там як, вимагав грошей від неї. Знав про приховані статки. Пустивши в хід звичні вже одноразові сімкарти, Графиня заплутала сліди. А в дуелі з Мірошником билася на рівних: обоє свого часу практикували екстремальне водіння. До всього, підозрюю, Роман втратив голову та відчуття небезпеки.

— За ним водилося, — визнала Ніна.

— Ну, і трошки про себе. Мене Зоя включила у свій список, коли зрозуміла: я не поліція, я мотивована докопатися до істини і вже починаю брати правильний слід. Ліквідувати Ларису Кочубей — деякою мірою превентивний крок. І якби їй вдалося...

— Ми б тут не сиділи, — Гайдук завершив за неї фразу.

— Оплесків не треба, — вирвалося в Лори.

Та все ж Віктор Фролов не стримався — тричі ляснув долонями.

Дорогою назад мовчали.

Сокіл — за незмінною звичкою. Гайдук — не знав, що сказати. Лора — бо сказала й пояснила далеко не все, що вислухала від Графині, і не знала, чи треба комусь розмазувати цю кашу по тарілці. Їй не хотілося в найближчій перспективі повертатися до такої розмови. Надто гостро зачепили події, надто свіжі спогади. Відчуття безодні під ногами, безумний регіт, очі Зої Граф, які нічого не відображали в той момент. І голос, хай там як — потойбічний, моторошний, дотепер звучав у вухах, вкарбовувався в мозок.

Лора знала: він будитиме серед ночі ще довго.

— Ми хіба не на Київ відразу? — стрепенулася, коли машина завершила в місто. — Речі всі тут.

— Ще не пізно. Перекусимо, — мовив Гайдук. — Не проти?

— Міг би й попередити.

— Якщо є заперечення...

— Та нема, нема. Тільки не шукай нічого, заїдьмо в перевірене місце.

— Ти як знала, — гмикнув шеф.

За двадцять хвилин їм щиро, радісно усміхнулася кирпата Настя.

Сьогодні нарешті їх дочекався власник «Кухні»: Гайдук попередив.

Жовтень — грудень 2020 року

М. Київ

Зміст

<i>За місяць до першої смерті...</i>	5
Частина перша. Чвари давні, проблеми нові	22
Частина друга. Вісім прізвищ зі списку	75
Частина третя. Над прірвою	130
Частина четверта. Віражі	188
Частина п'ята. Двадцять вісім гривень	244
<i>Наступного дня...</i>	276

Літературно-художнє видання

Цикл «Павутиння мороку»

КОКОТЮХА Андрій

Лихе око

Роман

Головний редактор *С. І. Мозгова*
Відповідальний за випуск *К. В. Озерова*
Редактор *І. М. Андрусяк*
Художній редактор *В. О. Трубчанінов*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. В. Ушкалова*

Підписано до друку 29.01.2021. Формат 84х108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 15,12. Наклад 4000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано згідно з наданим оригінал-макетом
у друкарні «Фактор-Друк»
61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51
Тел.: + 3 8 057 717 53 57

Кокотюха А.

К59 Лихе око : роман / Андрій Кокотюха. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. — 288 с.

ISBN 978-617-12-8776-1 (PDF)

Лора Кочубей їде до Житомира, щоб залагодити дрібну проблему, яку створив охоронець банку Вадим. Його дружина Зоя переконана: колишня свекруха, Віра Домонтович, його зурочила. Декілька років тому Віра скоїла злочин і сіла до в'язниці. Поки жінка відбувала покарання, її син — перший Зоїн чоловік — трагічно загинув. І коли Віра вийшла на волю, пішли чутки: вона мстить кожному, кого вважає винним у смерті сина. Її лихе око прирікає на загибель. Усе це первах видається маячнею, та під час першої і єдиної зустрічі Віра Домонтович устигла кинути своїм лихим оком і на Лору Кочубей...

УДК 821.161.2

Цикл «Павутиння мороку»

Книга I

Лора Кочубей — домосідка. Вона не любить відряджень, тож не збиралася затримуватися у Чернігові. Розбереться із проблемною нерухомістю швидко, гадала вона. Але все пішло не так після раптової смерті конкурента. Тіло молодого юриста знайшли перед розбитим дзеркалом. Старий будинок, за який ведеться суперечка, сто років тому став місцем страшного злочину. З тих пір побутує легенда: варто комусь зайти в будинок, як там пробуджуються демони. Порушник спокою бачить їх у дзеркалі, серце від побаченого зупиняється. Лора не вірить у страшну казку, аж поки кожен наступний день не приносить новий труп. Колишній слідчий треба розгадати загадку: це жертви моторошного прокляття чи хтось почав смертельне полювання...